
FORT
HILL

LURLEY
MANOR

15 [illegible]

[illegible]

ESOPUS IN EUROPA.

Gedrukt na de *Romeinsche Copy*,
En worden verkoft t'AMSTERDAM,
By SEBASTIAAN PETZOLD, op het Rokkin, in
de drie Kroonen. 1701.

ESOPUS
Aan den
LEEZER.

D*E vreemde gestelteniſſe, waar in de zaaken van* Europe *zich hedendaags bevinden, zoo als* Mercurius *ſederd eenige tyd, ons hier in de* Eliſeeſche *velden heeft onderrigt, ontſtak in my over eenige dagen den oude luſt en aangeboorene genegendheid, om de menſchen door nutte en vermaakelyke* Fabelen *te ſtichten. Hierom liet ik uit ons zalig dal, door den gemeene poſtbode der Gooden, met verlof van de beheerſchter der ondermaanſche ryken*, het hikhakken van den Tel, *als mede* het geſchil tuſſchen den Franſche Haan, en de Lombaardſche Hennen, door Jupiter beſlegt, *de waereldlingen toekomen. Doch eindelyk heb ik door veel ſmeeken en bidden zoo veel van de goedertierene* Proſerpina *verwurven, dat zy my heeft toegeſtaan, myn geleigeeſt na uwe waereld af te vaardigen, om daar door van alles naauwkeurig onderrigt te worden, watter by u omgaat. Ik zal dan weder de beeſten, gelyk voor heen, doen ſpreeken, en door de zelve de menſchen leeren, hoe zy hunne waare belangens moeten behartigen, en hunne ſchade en nadeel myden. Hierom heb ik beſlooten, aan u 's weekelyks in een genoeglyke* Fabel, *een nutte zedeles voor te houden, op hoope, dat ik door dit middel myn oogmerk van u eenig voordeel en vermaak toe te brengen, mag bereiken.*

ESOPUS IN EUROPA.

Het Verdrag van den *Tyger* voorgesteld, en tusschen hem, den *Eenhoorn*, *Leeuw*, en *Kat* geslooten.

Den Tyger alleen.

AAn alle kanten naauw omsingeld, en fel aangetast, heb ik my eindelyk uit de gevaarlyke strikken ontwart, de scherpe peilen op myn taaje huyt afgestuyt, en met weinig van myne macht te laaten, een zwaare dans ontsprongen. Vermits de *Persiaanen* in *Asie* my op de jagt gebruykt hebben, had ik allerlei listen en streeken tegen de honden en Jagers, afgezien, en ik nam niet zonder reeden tot myn Wapen-beeld de Zon; by die Volkeren eertyds aangebeeden, die alleen alle de luyster en glans der overige hemelligten door zyne schit-

ſchitterende Straalen verdooſt. Maar, ô bittere ſpyt! de gladheid van myn huyt is verdweenen, myne bitſe tanden bot, myne ontzaggelyke klaauwen zyn ſtomp, en krag-teloos geworden: doch niet baart my grooter ſmart en verdriet, dan de algemeene ruſt. O laſſe en verworpene harten, die alleenlijk om de vrede te bekomen, de Wapens aanvaarden! voor zulke edele en hoog gedreevene Schepſels, als myn geſlagt uitleverd, is ruſten, roeſten, en van hen word alle ſoort van vreede, voor oorlog, en in tegendeel zelf de Woedenſte Oorlog voor een aangenaame vrede gerekend. Ontbreeken my dan middelen, om deze diepe ruſt te ſtooren, en alles weder in rep en roer te brengen? Ben ik dan te vergeefs *Protheus*? ô neen, bedrieg ik my niet. Heb ik my niet, als 'er op zee wat te haalen viel, vaak in een *Dolfyn* hervormd? Is 'er onder het pluym gedierte wat te doen, weet ik my dan niet ſchielyk in een *Haan* te veranderen? Durf ik in die gedaante niet beſtaan, zelf den Schildknaap van *Jupyn*, den ontzaggelijke *Adelaar* te tanden? Maar zacht, daar doet zich voor my een gewenſchte gelegendheid op. De Nazaat van de *Gotſche Leeuw*, eertyds uit *Africa* tuſſchen de *Pireneeſe* bergen, en *Calpe* overgezet, legt te zieltoogen. De lafhertige ſuſſers vreezen, dat uit zyn dood nieuwe beweegingen, en ontroeringen zullen voortſpruiten. Hier door voel ik myn hoop en moed groeyen, ik zal, by dat voorval myne klaauwen roeren. Maar ik wil my van deze nutte Saatregel bedienen:

Qui neſcit ſimulare, regnare neſcit.

Wie niet weet te veinzen, weet niet te Heerſchen.

Ik zal my argliſtig gedraagen, als of ik het geheel met hen

wil helpen deelen: ik zal aan de Magtigſten deze voorſtelling doen, de overigen zullen genoodzaakt zyn, ons te volgen. Maar zie daar, den *Eenhoorn*, den *Leeuw*, de *Kat*, en andere wel te pas, en ter regte tyd by een. Ik ſpreek hen aan.

Groote, vermoogende, hooggeachte Vrienden, en waarde Bontgenooten, aan u allen is genoegſaam bewuſt, dat ik overlaade met glory, ſat van roem, en oud van dagen niet zoo zeer behertig, als het overig van myn korte levens tyd in een diepe ruſt, en aangenaame vreede te ſlyten. Het dreigende gevaar van de aanſtaande dood van myn Bloedverwant zal veel haſpeling veroorzaaken, en verwarringen baaren. 't Paſt ons grootmoedig, alle belangens ter zyde te ſtellen, den boedel, die door zyn dood ſtaat open te vallen, vooraf by tyds te verdeelen, en die verdeeling met alle onze kragten te ſtaaven, om door deze middelen alle onheilen voor te komen.

De Leeuw.

Heer *Tyger* waar heeft men ooit gehoord, dat men immer de huyd van iemand verdeelt, eer noch de laatſte ſnik ten monde is uitgewaſemd? Ik vrees niet zonder reeden, dat ik hier door de luiſter van myn beroemde naam, van het regt en de billikheid altyd en alom te handhavenen, zou verduyſteren. Doch zoo uw voorſtelling u ernſt is, ik zal echter niet weigeren die te hooren.

Den Eenhoorn.

Uwe raad en voorſlagen zyn, o *Tyger*, by my niet buiten quaad vermoeden.

De Kat.

Al weder nieuwe grillen? daar leven is, is hoop. Wat behoeft men voor de nood zich te ontrusten: laat ieder een na zyn eygen welgevallen over zyne eigendommen beschikken. Nochtans voel ik my door groote nieuwsgierigheid gedreeven, om te weeten, wat de *Tyger* hier mede voor heeft. Ik heb uw listige aart en streeken grondig leeren kennen, het is my noch niet vergeeten, hoe ik byna door uwe loosheid verstrikt, en door uwe boosheid verslonden ben geweest. Ik ducht, dat gy alleen uit zyt, om een stok in 't wiel te steeken, het *gulde vlies* te knappen, en ons dan deerlyk uit te lachchen, ja het geheel te overheerschen.

Den Tyger.

Verwaardigt u slegts, myne opregte en voorstellingen aan te hooren.

Voor my begeer ik niets ten prooy, als alleenlyk de Landen en Stranden van den brandende *Stromli*, en *Vesuvius*: de *Arend* zal de granaatboomen, de *Hesperische* vrugten, en de gulde vacht in eigendom genieten, de overalpische beemden, in anderen gehugten zal men als snippelingen, om een ieder te vergenoegen, aan dezen en geenen gunnen, en de laage landen, o ontzaggelyke *Leeuw*! in uw buurschap gelegen, zullen altyd blyven, als een scheidspaal, om ons tegen elkander te beveiligen, Wat dunkt u, waarde vrinden, van dit voorstel? steunt het zelve niet op billikke gronden? kan men daar door niet alle tweedragt en onrust voorkomen? ik twyfel niet? ofgy allen zult met my dit voor goedkeuren, vermits ik hier door in 't minst niet myn eigen, maar het waare belang van gansch *Europe* beoog.

De Leeuw, Eenhoorn, Kat enz. gesaamentlyk.

Uwe voorstelling zou ons niet onbillik, noch ongegrond schynen; indien men ooit van uwe trouw was verzekerd geweest: kon men slegts staat maaken op uwe woorden, en beloften.

De Tyger.

Verlaat u daar op gerustelyk; ik zal den *Oliphant*, den *Beer*, en andere dieren, die daar in eenig belang hebben, in dezelve gedagten doen vallen, en ons verdrag goed keuren. De Gooden straffen den verbreeker van dit verbond, gelyk een geslagte zog: hy werde van ieder van ons voor Vogelvry verklaard, en wy zullen gesaamentlyk alle, die deze voorslaagen ooit durven tegenstreeven, doen sneuvelen.

De Leeuw, Eenhoorn, Kat enz. gesaamentlyk.

Op deze voorwaardens neemen wy het verdrag aan.

Den Tyger weg gaande by zich zelve.

Ha, ha, ha! myn list is gelukt: ik heb hen al weg: ik zal ter gelegener tyd my van dit verdrag, tot myn voordeel weeten te bedienen.

DE

TOVERLANTAAREN.

Volgens de *Romeinse Copy*. 1701.

DE
TOVERLANTAAREN.

De Courtisaane, de Basque, de Hidalgo, de Paap.

DE PAAP.

Lang leeve de Groote *Cardinaal!* lang leeve *Portocarrero!*

DE HIDALGO. *Il diabo leve il Porcocarrero!* en alle *Paapen regeering!*

DE BASQUE. Hert tegen hert: wat getier is dit? waarom zyn uwe Edelheden in woorden? *Signora*, wat is hunne *questie?*

DE COURTISAANE. Zy praaten van een *Testament* van den Koning, en zyn beide dol.

DE BASQUE. Wat *Testament?* zyn'er zulke gekken, die van een ander zoo moeten afhangen, dat als hen 't geluk vry maakt, dan een parkement, of papier van een doode hen verslaaft? dat de menschen een hoofd moeten hebben, dat is in de oorlogen, om de bescherming, in de vrede om het dempen van partyschappen, en onder gelyken, om best wil: maar dat zoo veele honderd duyzenden, zonder weeten, toestemmen, of verkiezen, verbonden werden, tot de onderwerping aan een vreemd, om het *Testament* maaken van een ander, dat is dul.

DE COURTISAANE. Ja, ja, die de waereld zoo vindt, moetze zoo gebruyken: braave borgers handhaaven de tegenwoordige stand, in hunne landen. De boozen haaten allerlei regeering, de gekken pryzen de geweezene, en de ongeruste *Kalissen* trachten na een nieuwe: maar de duyvel zou naaulyks gerust zyn onder een *Fransche*.

DE BASQUE. Dat volk is met hun meester uit de Hel gekroopen, en zy werken vyf schoften daags, om de menschen te plaagen, zoo dat de duyvel, op het yverig woelen van deze zyne knechts, leeg kan gaan.

DE PAAP. Die groote *Alderchristelykste* Koning, heeft alle de ketters gedempt, en alle vyanden getemd, hy is alleen genoeg voor

alle

alle de kroonen, en zal van ons weder een *Monarchy* maaken, als wy pleegen te weezen: dat *Teſtament*, dat *Teſtament*, is de zielbalzem van ons ryk!

DE HIDALGO. Ja, dat is onze *Bezoar*, onze *Piëtra de Porco*, maar van de fynſte, dat is, *Piëtra de Porcocarrero.* Wy zullen een *Modes Popje* hier krygen, een paruykje zonder hoofd, een *Camiſcol* zonder hert, beentjes zonder kuyten, en ſcheê zonder degen, met een groote *Suite*, *Balladins*, *Violons*, *Operiſten*, *Commedianten*, *Poëten*, *Intriguanten*, *Voleurs*, &c. Weg met de *Golila*, *Mantella*, *Spada*, &c. *Todos los Hidalgos Cavalieros*, *Signores*, *Commendadores*, *il Reyno*, *conſus theſo*, *ros di plato y oro.* Wat zal hier van werden? zal *Spangien* de ſlaavin van *Vrankryk* werden? dit is een nieuwe ſtrik van haar *Ragion di Stato:* zy verdeelen eerſt het Ryk, dan onze Konings leven, en nu onze wetten, en goederen. Wy moeten 't vergif den Koning ingetoverd zien werken op zyn leven, zoo langſaam, en ſnel, als 't de duyvel in hun kraam te pas komt, en dan, en niet vroeger is zyn Majeſteit dood, en dan, en niet vroeger is 'er een *Teſtament*, als hunne legers ons op den hals ſtaan, om de Ryksverraders te ſtyven in hunne ſchelmze uitvoeringen: om zulk een ontwerp, als by onze geboore vyanden, tot vernieting van onze welvaart, naam, en eer geſmeed is, voor onze *Monarchs Teſtament* te doen doorgaan: o godvergeeten toeleg, een *Paap* zyn maaker, een *Tyran* zyn vinder waardig!

DE BASQUE. Wy hebben dat *Teſtament* al drie maanden geleeden te *Fontarabie*, in ſchrift gezien, eer onze Koning bed reê was, terwyl hy noch, dan na de eene, dan na de andere plaats zich ging verluſtigen.

DE PAAP. Ja, zoo gy meent: de Koning zou lang zoo hebben geplaiſierd: die had al lang zyn *paſpoort:* maar door zulke ongemeene middelen werken wy geeſtelyken. Ons is toevertroud het lot van Grooten, en van Kleinen, hunne *portie* van levenstyd, is zoo wel als hunne *portie* van hemel, hel, en vagevuur, onder ons beſtier: Zyn Heiligheid is Stadhouder van den Hemel, wy van hem: wat 'er nu voor beſchikt is, werd ons bekent gemaakt, en van ons behandeld, even zoo als de goederen, en lichchaamen der Weezen van hunne Voogden: 't is de plicht der waereldze magten, van de geeſtelyken af te hangen, te lyden, 't geen zy opleggen, en met eerbiedigheid te danken, 't zy hen, de gevallen of leed, of lief voorkomen.

DE

DE HIDALGO. Braaf! heerlyk! en billyk! wat schoonder *Vicarissen* stelt de Hemel, zoo ze zulken tot haar dienst neemt! en echter, al is 't hard om te hooren, zoo is 't niet vals: maar 't is een ingekankeid euvel, en om de overvloed van de gekken, die onder uwe kap, ban, en vloek zuchten, ongeneeslyk.

DE PAAP. *Signor Hidalgo*, uwe krop, en gal zullen nu al uitgebraakt zyn, en uw oor tot reeden gereed.

Is het niet waar, dat den Hemel beter is als de aarde? is dan het geestelyk wit niet verre boven 't waerelds belang?

DE COURTISAANE. Ja, voor ieder een! eerwaerdigsten Heer, behalven u, en de uwe: maar zoo raad gy de zwakken, zelf vreemdt, van dat te toonen.

DE PAAP. Zwyg *Signora*, het is niet voor de vrouwen dat ik spreek.

DE HIDALGO. Noch minder voor de mannen, *Santo Padro*, maar gaa voort.

DE PAAP. Nu moet het goed van de kerk, hemels, en geestelyk geacht zyn. 't Goed van de kerk is 't uitroeijen van alle de ketters.

Spangien als *Spangien*, ja het heel Kyzerryk was daar toe niet bequaam: onze krachten waaren uitgeput, en die van 't ryk verdeeld, ja zoo veele ketters daar in, als *Roomschen*. Maar de Raad, *de Propaganda Fide*, en de heilige *Inquisitie* met haare magtigste voortplanters, van den heiligste *Loyola*, hebben daarom 't oog moeten wenden na *Vrankryk*: die heeft van over tachentig jaaren zyn groot *desscin*, van een *Monarchy* over *Europa*, zonder het welke de kettery niet kan uitgebrand werden, wel onderzocht, gezift, aan de heilige Stoel mede gedeeld, en werkstellig gemaakt.

DE COURTISAANE. Hebben de *Franschen* ook zulke *Spaansche* schakel *Politie* van eeuwen op ordre *gerangeerd*, zoo zullen ze even eens vaaren als de *Spaanschen*.

DE PAAP. Zy werken na den invloed van 't heilig Hof, en dat, na den hemel, die eeuwen der eeuwen bestierd heeft, en vast gesteld het goed van de heilige kerk.

Nu had die *Fransche* kroon al groote voortgang gemaakt in *Groot Brittanniën*, na dat 'er deze *Monarchie* in gerust had: want deze begreep het met den Zoon van *Karel de* V. *Philippus* trouwde *Maria*, de Dochter van *Hendrik de* VIII. en doofde aanstonds de vonken der ketteryen uit, van *Hendrik* aangelegd, onder *Eduard* aangeblaazen.

DE

DE HIDALGO. Wel van waar is u die kennis van *Historien* aangewaaid ? daar uwe medebroeders quaalyk genoeg *Latyn* konnen tot hunne dienst, leerende maar de woorden van buiten, en een of twe *Passie Preken*, dan zyn zy groote gaauwers.

DE BASQUE. Ja zulke geleerde kerkhelden hebben wy in ons land by uitneemendheid.

DE PAAP. *Palabras*! als nu ons geestelyk lichchaam zag, dat *Spangien* door den oorlog tegen de *Hollanders* was gebrooken, en 't Kyzerryk door den *Turk*, den *Fransman*, en den *Zweed* verwoest wierd, en magteloos, om de ketters te dempen, hebben wy onze oogen, als gezegd is, gewend op *Vrankryk*: die heeft ons ten gevallen al de eeden, aan zyne *Hugenoten* gebrooken, *Engeland* omgekogt na *Karel de twedes* dood: ja zelf by zyn leven, gelyk by *Karel den eerste* al ondernomen was, tot zyn ondergang, om de *Geusen* in *Holland* op 't lyf te vallen, en de zynen in *Engeland*, en *Schotland* uit te moorden, als te vooren in *Yerland*: daar na heeft hy in *Savoyen* hen uit hunne oude nesten gejaagd, dat men *Albigeoisen*, noch *Vaudoisen* meer vindt, en hy heeft ons een onbedenklyk vermaak gegeeven, met al dat volk, en hunne predikanten uit zyne landen te jaagen, de kinderen af te neemen, de galeijen, kerkers, en kloosters te vullen met de twyfelaars, de galgen en raden met de hertnekkigen. Deze is onze man, voor hem zullen wy alles over hebben, en onze zielen en beursen ten besten: hy zal dit ryk, en de *Spaanse Nederlanden*, die al half ketters zyn, weer gants zuiveren, en daarom moet men dat *Testament* op straf van ban, en doodzonde eeren.

DE BASQUE. Dat *Testament*, *Paap*, is zulk een voordeel niet, als gy meent, voor u, voor ons, noch voor *Louys*.

DE COURTISAANE. Noch voor de *Dames*: want of die Koning al de Prinsen van den bloede zyn broeders, ja zyn eige zoons kinderen, om zyne bastaarden heeft te kort gedaan, en al laat zich die *Monarch* van *la Valiere*, van *Montespan*, en van *Maintenon* regeeren, nochtans eindigen die hunne grootsheid in kloosters, als vermuste moeders *Abdissen*. Maar ik heb het op de Koning niet, want die is voor ons *geconfisqueerd*, maar op de *Fransen*, die maaken veel geraas, en gesnap, snorken, en lasteren die zelfs, die ze niet gehad hebben: zy belooven goude bergen, en als te'r op aan komt dan betalen ze met *nipes*, en *bagatellen*, of met *complimenten: Catsjores*! *Bestias*!

DE HIDALGOS. Wel *Seignora*, ik acht 'er uwe *Gentilessa* te grooter om, dat gy hun klaater goud van 't fyne wel onderscheidt. Maar *Basque* gaa gy voort.

DE BASQUE. Niemand is den heilige Vader gevaarlyker: al wat de *Paus* zoo begrypt, zyne *Gallicaanse* kerk begrypt het net anders: daar van is hy *Paus*, en hy zal onze Aardsbisschop van *Toledo*, zelf noch wel op den duym doen fluiten: ziet eens toe, als hy *Engelenburg* zal dwingen, na *Versailles* te luisteren, de *Tel*, en andere *ceremonien* zal hy wel afschaffen: en moogelyk te oud voor vrouwen zynde, zich zelf noch *Paus* maaken, als 't hem in zyn kop, of in zyn kraam te pas komt.

Uwe inkomstens zyn te vet, hy moet u brengen in die *reformatie*, die *Luther*, en *Calvin* begeerden. Voor ons is het niet goed, want onze *Grandes* zyn nu zelve zoo veele Koningen, die zal hy hunne schatten, en waardigheden afgenomen hebbende, doen kruypen, als zyn *Ducas*, en *Pairs*, eertyds zoo geacht, de *Ministers reduceeren*, of afzetten, al de *Mercedes* intrekken: den Adel door *edicten*, lasten, en *Arrierbans* tochten uitmergelen: de Koopluy hunne *retouren* inslokken, en zyne *Manufacturen* ten pryzen, als 't hem gevalt, opdringen, alle andere *natien*, en *comtoiren* afsnyden,

de

de rentgelden, en wissels met valsche rekeningen effenen, en ons allen dwingen achter de ploeg te gaan, en als slaaven uitgehongerd te quynen: terwyl zyne *Popperuyters* onze dochters, en wyven tot hoeren, en sletten maaken. *Foro vellacos patar de baco.*

Voor *Louys* zelf kan 't ook niet goed zyn: eerstelyk om dat de *Engelse Monarchy*, en de Staaten der *Vereenigde Nederlanden*, bedroogen door dit zyn laatste, en ongehoorste schelmstuk, zoo uit verbittering, als om het belang van hunne vryheid, en de welvaard van hunne Koopmanschap de wapenen te water, en te land tegen hem opvatten, met het Kyzerryk zich voegen, en andere Vorsten, die van hem geleeden hebben, en by zulk een *Testament* meer lyden zullen, aan hunne snoer trekken, en met een gevaarlyke oorlog tegen hem opkomen, dat hunne magten te land, zyne magten omtrent evenaaren zullen in het begin, en te boven gaan in 't einde, en dat zy ter zee gewisselyk hem overweegen konnen.

DE HIDALGO. Gy zyt niet doorgedrongen daar 't legt: *Cardinaal Portocarrero* wil het ryk regeeren, gelyk hy na 't onderdrukken van de *Oostenrykse*, en Konings *party* heeft gedaan: des heeft hy dit *Testament* alzoo met des Konings van *Vrankryks* overeenstemming, buiten iemands mederaad, door zyn neef, als mondberichter alleen gesslooten: de Biechtvader, (die wel haast gelicht zal werden,) weet alleen de waarheid: die *Cardinaal* zag nu zyne banden niet te houden als met de voorgaande schelmstukken, door een grooter op nieuws staande te houden: de Edelen waaren al vast gesteld, ja op weg, die na *Vrankryk*, *Romen*, *Portugaal*, *Duytsland*, en *Engeland* moesten verreizen, en droegen het *Testament* al met zich, eer's Konings dood openbaar wierd: want *Don Jan de Almeida*, was te *Villa Flor* al met het *Testament gearriveerd*, een dag voor dat de *Courier* met de tyding van de dood quam. Nu moest de Koningin, en haare bande, straks onder, alle zyne partylingen 't Hof uit, by hem bleef het *Interregnum*, en hy was Koning: had hy ook kans gezien die groote *Personadjen*, *Duc d'Arcos*, den *Infantado*, *Palestina Vexar*, *Toledo*, en zulken te plooijen na zyn zin, men had van geen *Testament* gerept: maar hy zou een regeering van 12 *Grandes* gemaakt, zich zelf daar van *President*, en meester gehouden hebben, met de *titel* van *Cardinal Protector del Gran Consejo de la Monarchia*: maar die met hem niet willende toevallen, moest hy zoo een sprong waagen: naamentlyk een *Frans* Prins, erfvyand van onze natuur, navolger op den troon van onze Koningen noemen: dien krygt hy nu, de beste Grooten wyken, willende, noch kunnende de euvele baldaadigheid der *Fransen* lyden, noch tegenstaan, hoe gevaarlyk een hoogverraad dit aan onze Ryken is, weet hy wel, maar blind in de loop van zyn meesterschap, heeft hy ons aan zyn heerszucht opgeofferd: nu moet met 'er tyd van kant, of hy, of ons *Testament* Koninkje: die ziet wel hoe 't hier gebakerd staat, maar zal dit op de raad van zyn Grootvader ontveinzen: of nu *Porcocarrero* de *comedie* wel zal uitspeelen, dat moet de tyd leeren.

DE COURTISAANE. Ik heb byzondere *correspondentie* met die *Dona Calestina*, wiens moeder te *Romen* met den *Cardinaal* zoo wel was, dat hy in 't aansteeken van 't groot vuurwerk, haar by de hand in een *apart* vertrek leide: die heeft my vertrouwd, dat hy *Vrankryks* ondergang hier door bevorderen wil, en heimelyke *ordren* op veele plaatzen heeft gezonden, byzonder na *Cuba*, *Mexico*, *Potosi*, en elders, om te dwerspaalen al de *Franse* onderneemingen op onze zilvervlooten: en dat mitsende, zoo moet op 't laatst van de rekening, de magt van *Vrankryk* haar zoo veel meer tot last zyn, als ze meer te groot is in uitspanning.

DE HIDALGO. 't Is wat stout zoo te spreeken, maar wys, zoo te denken, hoewel

wel ik altyd gezien heb dat de menschen als zy zich bedraaid vinden, in de loop van hunne loosheden, de gevallen, en de invallende veranderingen weeten van achteren zoo te verwen, als of zy met hunne raad, zulks voorzien hadden: viel 't echter zoo uit, dan zou 't goed weezen, en valt het weer anders om, hoe dwers, of schuyns, zoo heb ik meerendeels geleezen, gehoord, en gezien, dat de geestelyken, byzonder *Cardinalen* tot het laatste oogenblik van hun leven de regeering boven, of ruym nevens de Koningen gehouden hebben: *Vrankryk*, *Poolen*, en andere ryken geeven daar van de proeven. De reden is, om dat ze de schatten van die ryken ruymschoots tot heimelyke onderrichtingen gebruyken, wyl 't hen, kinderloos zynde, niet scheelt, of zy ze uitgeput, of wel nalaaten, en om dat zy de belangen van de kerk altyd voor hunne *koleur* neemende, van alle de geestelyken, binnen, en buiten geholpen werden, waar door de dingen tegen hen gesmeed, meest verydelen; de Stoel van *St. Pieter* in 't oog hebbende, bevorderen zy ook 't beste van 't *Pausdom*, dat hen wederom de hand biedt: en dan zekere looze trekken, die in de geestelyken vallen, die te slinks, en te oneerlyk de edele gemoederen voorkomen, en by hen wat vermomd, wel gebruykt werden.

DE PAAP. Zoo myn Heer, dat schildert al fraay: *Basta par Amour de dios* .... *Signor Cavaliero.*

DE COURTISAANE. Eer gy gaat, myne Heeren, moet ik dit sluiten met een vertelling aan onze Konings dood behoorende. De Koning wel zynde, alderlaast met zyne Koningin, zoo zag de *Cardinaal* te gemoet, dat zyn aanzien, en de voet, waarop hy meinde voort te gaan, struykelde: waarom hy dan de gezondheid van den Koning door *Doctor Ferrandi Spina* bestierde, de Koning de stilte, en 't Hof deed houden: daar maakt hy den Koning door den Biechtvader ongerust, en in die stand valt hy hem 's nachts aan, met in zyn kamer tegen de muuren te doen speelen verscheide *figuuren*: zyn *Eminentie* zelf den Koning bewaakende, kruiste zich zelf, en den Koning op de verschynstraal. 't Was een beeld van zyn Vader *Philippus de* IV. dat van klein grooter wierd, daar op volgde een dood, voorts eenige soldaaten, en monsters, eindelyk de duyvel, en voor 't laast een engel met de purpere hoed, en een kroon, en septer daar op. Dit laaste hiel stand een uur lang, tot dat de *Cardinaal* ernstig quansuys biddende, den Koning, en zich zelve van dit *Visioen* bevryde. De Biechtvader van den toeleg bewust, zegt 's morgens diergelyks gezien te hebben, met deze zin in woorden:

Zoon volg uw Vader,
Uw dood komt nader,
Deze zullen uw ryk,
En die u te gelyk
Nu, en hier na verslinden,
Of dees moest redding vinden.

De Koning benaauwd tot der dood toe, was nergens meer toe bequaam, als om *Portocarrero* alles over te geeven, tekende verscheide *Parkamenten en Blancos*, tot zulke behoeven als de *Cardinaal* voordroeg, en daar op gingen de veranderingen ten Hoof, en de beschikkingen na buiten aan alle kanten voort: waar na de maat der zaaken genomen zynde, was de Koning dood, en zyn *Testament* gemaakt, zoo als het den *Cardinaal* best in zyn belangen geleegen quam.

DE BASQUE. *Signor, Vaja con dios, los Espagnoles, son Laternados.* Maar dat op valse gronden gebouwd werd, staat noch vast, noch lang.

EINDE.

DE
BEZWOORENE
SCHIM.

Volgens de *Romeinse Copy*. 1701.

DE BEZWOORENE SCHIM.

De Spek, de Moor, en de Pelgrim.

DE SPEK.

KAn zulk een *Monarchy* zoo daalen! zulk een magt, waar in meer als achtien Koningryken in een geslooten, faamen onder *Kastiliëns* banieren, de oude waereld tot schrik, de nieuwe tot toom waaren, zoo krimpen! Zyn dan de *Kastiliaanen* niet meer mannen als eertyds? moet men van ons zeggen, dat wy geweest zyn? en schiet ons niet meer over als 't verdriet, van te moogen, snorkende van onze Voorvaders armen, zien hoe weinig nu die nakomelingen geacht zyn.

DE PELGRIM. *Ha*, *Signor Cavalliëro*, 't is met deze *Monarchy* gedaan. Maar men moet *patientie* hebben: het is de ordre van 's hemels bestier in menschelyke zaaken, dat de magten het toppunt bereikt hebbende daalen, en tot het laagste gedrukt ryzen.

DE SPEK. Dat hebben onze Vaders al gemeind, dat zy tot hunne laagste stand gedrukt waaren: zy hoopten weer te ryzen, wy ook, maar zinken ondertusschen al dieper onder. Dat kan men niemand wyten als de slappe *Inquisiteurs:* het land is te vol *Jooden*, en Ketters: daar kan geen zegen in vallen, of 't moest met heilig vuur gezuiverd werden.

DE MOOR. Als 'er zulke wyze mannen opstaan als deze *Signor*, dan zullen deze Koninkryken groeijen, en bloeijen: de *Mooren* moesten 'er uit: de heilige Koning ruste niet: wy wierden van den eene hoek na den andere, en eindelyk uitgedreeven: zeventig duyzend bleeven verslaagen in onze laatste waaging voor de zetel van vier honderd jaaren, in *Valcomba:* twe honderd duyzend staaken over, om de oude woonsteden hunner voorzaaten tot schuilplaats te zoeken:

ken: dat was eenwinst voor 't ryk, om eeuwig te beweenen: want wat volgde daar op, als 't geen de nood deze rampzalige ballingen moest leeren? om land, en goed gebragt, te gaan ruiten, en rooven: van die tyd af zyn deze zeekusten nooit veilig geweest: van *Felouken* zyn ze tot *Brigantynen*, daar van tot galeyen, en eindelyk tot scheepsvlooten gekomen, en ten waar hen de binnenlandse zydigheid schiften, die zelve *Mooren*, die veele van uwe, en andere volkeren voor zwarten, en *Kaffers* houden, zyn die dappere helden, van welke *Atherbal*, *Masinissa*, *Juba*, *Asdrubal*, *Jugurata*, *Hannibal*, zyn gesprooten, die naderhand 't *Roomse* juk ondergaan, maar ridderlyk weer afgesmeeten, met de *Westerse Gothen* deze ryken ingenomen, daar na die zelfs verwonnen hebben, en tot over de *Pireneen*, tot in 't hert van *Vrankryk* zyn ingedrongen: die zelve, als ze nu, zeg ik, niet malkander zoo zeer verdelgden, zouden tegen deze Koningryken wel opmoogen, ja te zwaar zyn.

DE SPEK. *Maranos! Maranos! Toutos Animales, Bestias!*

DE PELGRIM. *Signor Cavalliero*, is u, of hem wel bekend de nieuwe tyding, nu in de *Corunna* met een *Engels Pacquetboot*, daar ik op was, gekomen, en zoo ik gehoord heb met brieven van *Parys* verzekerd?

DE SPEK. Wat tyding? wat nieuws?

DE PELGRIM. Dat de Koning van *Engeland*, *William de derde*, en de Koning van *Vrankryk*, *Louys de veerthiende*, met de *Hoogmoogende Heeren Staaten der Vereenigde Nederlanden*, ziende de bouwvalligheid van uwe *Monarchy*, en die van uwe *Monarch*, hebben gemaakt een verdeeling van die buitenmagten, vorstendommen, en ryken, welke gy nu niet kond beschermen, om de zelve zoodaanig te doen overgaan in handen van verscheide Prinsen, dat daar uit de bewaaring van die buitenleeden vast staat, en de vrede van *Europa*, nu zoo weinig tyds geleeden weer hermaakt, en bezwooren, veilig, en ongeschonden mag blyven: want zoo uwe Koning sterft, 't geen hy al eenige jaaren schynt te doen, zou deze kroon in weinig maanden van *Vrankryks* magten, aan alle zyden ingedrukt, zonder dit *preservatyf* gebrooken zyn, en uwe *Monarchy*, die als de oude praalgebouwen wel toont heerlyk geweest te zyn, maar zyn ondergang dreigt, die geheel vinden, en onder het puyn van zyn grootheid begraaven blyven.

DE

DE MOOR. *Signor*, dat is de vrugt van uwe ryken te zuiveren: had ge nu *Mooren*, en *Jooden* genoeg, om u tegen de *Franſen* te beſchermen, dan had deze ſlag u niet konnen overkomen: maar wy hebben reeden over u te juychen, om dat uwe hoovaardy, dwinglandy, roof, en goudzucht, rechtveerdige oordeelen ontfangen: achtien jaarige droogte heeft uwe lenden verdorven, de laffe vrees heeft die ontvolkt, en ons daar uit geſmeeten: de *Neérlandſche* oorlogen de beſte van kant geholpen: de dolle geloofsyver brandt 'er de *Jooden*, en ketters uit: en de luije goudzucht voert de overige na de goud meinen: zoo dat *Leon*, *Caſtilien*, *Granada*, *Murcia*, *Valencia*, *Andolousia*, en *Gallicia*, zoo veel manſchap nu ſaamen niet uitleveren, als een der *Nederlandſe Provintien* alleen: 't gemak van de kap, en 't vet van de kerken trekt het het grootſte deel, *Peru* een minder: de wellust, en haare ziektens haalen 'er ook veele weg, of mergelen hen uit, en ontmannen hen. Het overige is luy, en laf: uwe arbeidsluyden zyn *Franſen*, en *Vlamingen*, die gaan met het geld van de borgers weg: en de wiſſel van *Antwerpen*, en *Genua* ſleept het goud van de *Gallioenen* in hun neſt, zoo dat 'er noch volk, noch geld over blyft.

DE PELGRIM. *Courage! Signor Cavalliëro*, ſuf zoo niet, noch mymer niet, maar denk met malkander, hoe gy u zelve, en uwe Koninkryken zult verbeteren. *Echo*, de *Nymph* bad, dat ze zoo veel jaaren mogt leeven als zy zandjens in haar hand had: zy vergat by de jaaren te voegen, met de zelve voordeelen van jeugd, bevalligheid, en welſtand. De malloot overleefde kort haar jeugd, daar op haar ſchoonheid, voorts haar bevalligheid: die weg zynde verteerde zy in ſmert, en ſpyt, haar vlees, ſpieren, en zenuwen, tot dat 'er op 't laaſt niet overſchoot, als een flaauwe nagalm van een ſtem. 't Zal zoo quaalyk met dit ryk niet afloopen.

DE MOOR. Neen, neen, maar 't zal met deze hovaardige *Monarchy* gaan, als met de gaaven, en magten van een jeudig paar, het huwelyk maakt ze, en de dood ſcheidt ze.

DE SPEK. *Non, Botoua de Criſpo:* wy ſtaan, en zullen ſtaan, al hadden Gooden, en menſchen, engelen, en duyvelen tegen ons ſaamen gezwooren. Maar gelooft gy *Pelgrim*, dat in iemands hoofd kan komen, deze ryken te verdeelen? en dat zou de *Franſche* Koning doen, die nu zoo dikmaals al zyne rechten op de *Nederlanden*, of andere deelen van onze *Monarchy* heeft afgezwooren?

DE

DE MOOR. Dat zou hy houden, zoo lang als uw Koning de beloften aan *Portugaal*, of 't vrykennen der *Hollanders:* wat Vorsten zyn 'er by u, of by ons, die niet, al wat ze gezwooren hebben, (zoo 't schadelyk aan 't belang van hun ryk is) onbezwooren doen verklaaren, en vernietigen door hunne *Mufties*, Raaden, of *Parlementen*? hoewel 't eene volk, zoo wel als de eene Vorst veel van de andere, in eerlykheid verschilt, ten minsten om de *vernis* op 't momaanzicht te leggen.

DE SPEK. Of de Koning van *Groot Britannien*, die ons zoo ernstig tegen de *Franschen* gehanthaafd heeft, of de *Hoog Moogende Heeren Staaten*, die onze landen, en zeën, zoo trouwhertig hebben beschermd: hoe, *par St. Jago*, zou een nazoon van *Willem de* I. van *Oranjen*, Bandyt, en vogelvry van onze Koning verklaard, en die *Staaten* voor muitelingen geacht, en beide overgegeeven aan de *discretie* van den Hartog van *Alba*, geen anderhalf eeuw geleeden, zouden die nu onze *Monarchy* verdeelen?

DE PELGRIM. Ja *Signor*, en dat is zeker, dat men u aldus ruggelings in den hemel zal moeten draagen, want uwe opgeblaazene blinde snorkery belet, dat gy u zelve wel aan en doorziet: uw verval is niet als zoo te redden: 't is van die magten geteekend, bezwooren, en werd by andere meest voor goed gekeurd: dan lyden de zaaken van *Europa* zulk een gevaarlyke opschudding niet by 's Konings dood.

DE MOOR. By wat Konings dood? want deze Koning van *Spangien* is lang dood.

DE PELGRIM. Dood? dat heb ik noch niet gehoord, of men moest rekenen, dat niet leeven, en dood zyn, even veel is: gelyk de Grooten rekenen, dat niet regeeren, niet leeven is: zoo als de jonge Vryers praaten, die zeggen, dat die niet minnen, niet leeven: want Koning *Karel* leek niet te leeven, veel min te heerschen.

DE MOOR. Een *Pagie* van den *Ambassadeur*, den Grave van *Harcourt*, die Paerlen aan my verhandelde van de Gravin, verhaalde my, dat de *Ambassadeur* had aangedrongen, om by den Koning zelf *Audientie* te hebben: dit was vier volle maanden onder allerlei gezochte voorwendzel achtergebleeven, tot men hem eindelyk leide in de vyfde *Camera de los Hydalgos de Quarter Real:* daar was een flaauw lichtien in de kamer gelaaten, 't welk den *Ambassadeur*, en den *Cardinaal Portocarrero* naauwelyks deed onderscheiden: des Konings beeld was in het *Somber*, onbeweeglyk zittende, als die wasse poppen van 't Hof van de *Fransche* tentkraamers *Cercle Royal* genaamd: *Balthasar del Rivo* sprak, naast dit beeld staande: de *Cardinaal*, en *Duca d'Infantado* onderhielden den Grave *de Harcourt*, met drie woorden, en een zacht, *Vaja con Dios*, maakte het heele antwoord van de *Audientie:* ondertusschen wierden aanstonds alom in 't licht gegeeven verscheide breede vertellingen van het goed onthaal, dat de *Fransche Ambassadeur* van uwe Koning ontfangen had: maar hoe zeer die welstand van de Koning wierd uitgekreeten, en de koets, als of 'er de Koning in was, op den dag van *St. Jacob*, na 't *Escuriaal* reed, nochtans wiesch dagelyks 't vermoeden aan, dat de Koning, of dood was, of zieltoogende: men liet dagelyks aan deze, en geene noch *Mercedes* toekomen, men

stierde

ſtierde aan alle kanten *orders* uit, zelfs de *importantſte* ampten wierden veranderd, als of uwe Majeſteit in volle kracht, en bezit van verſtand was: niemand van *Duytſe*, of *Nederlandſe* aanhang wierd in al die tyd toegelaaten ontrent des Konings kamer: zoo wel wierd deze rol geſpeeld, om dat die weinige *Hoofdminiſters* alle de ampten tot verryking, en verzekering van de hunne zouden vaſt ſtellen: en met den *Ambaſſadeur de Harcourt* wierden alle de overige toebereidzelen gemaakt, die noodig waaren, om, als men het tyd oordeelde, 't gerugt van 's Konings ziekte te verzwaaren, en het ſterven daar op te doen volgen: de Koningin wierd alle dagen twemaal onderricht van de ſtaat van zyne gezondheid, maar haare Majeſteit, en de Gravinne van *Berlips*, de vrouwe van *Coldowits*, en alle de *Duytſe* Heeren naauw opgepaſt: hoewel zy heimelyk verſtand hielden, zoo men geloofde, met den Biechtvader, die wel voorzichtig, maar niet min eerlyk was: de wapenen wierden dagelyks in *Guipuſcoa*, en *Katalonien* vergroot, en alle de toebereidzelen van oorlog daar, en naar *Italien* by een gehaald.

DE PELGRIM. In die tyd geloofde men alom buiten 's lands al lang, dat den Koning dood was, en men wiſt genoegſaam het aapenſpel van de *Spaanſe* Grooten: maar de *Franſche* Gezanten deeden niet, als de rechtveerdige wakkerheid van hunne *Monarch* te doen klinken, dat hy zyne oude dagen in heilige oeffeningen, met de nieuwe *Religieuſen* van *Madame de Maintenon*, en in ruſt zocht te verſlyten, en zyne magten alleen vergaderde om ſtip de vaſtgeſtelde verdeeling der *Spaanſe Monarchy* te doen uitvoeren, en opvolgen: en 't is hem ook doenmaals noch gelukt, van weg te haalen de eer, uit de mond van een der wyſte, en dapperſte voorſtanders van de *Europiſe* vryheid tegen zyne onderneemingen: Dat God dank eindelyk de Koning van *Vrankryk* begon zyn woord te achten: Maar het *Duytſe* Hof wierd zoo wel van het tegendeel verzekerd, dat dit, ernſtig zich zelve in ſtaat ſtelde, om ontrent *Italien* haare oorlogs gereedſchappen te vergaderen, en de verdeeling niet aanneemende, wakker te werken, tot opheldering van die dikke nevel van by een geſtapelde valsheden, en konſtenaaryen van de *Spaanſe*, en *Franſche Miniſters*.

DE SPEK. Ik ben dood! hoe zyn wy zoo bedroogen geworden! en is de Koning dood, en ben ik *Spangiaard*! zyn zoo veele alderheiligſte dubbelde Grooten, de Moeder, en de Koningin, dan ook dood! 't is wel gemeen van andere Koningen, Vorſten, en Legervoogden geweeſt, dat zy twe, drie, en meer maals dood genoemd wierden, als ze noch leefden, en wakkere zaaken bleeven verrichten: de Koning van *Zweden*, *Karel Guſtaaf* eertyds, en nu de Koning van *Engeland*, *William de derde*, zyn over *Europa* voor dood uitgekreeten geweeſt, drie, vier, en meermaalen, ja men heeft daar over gejuigd, en vreugdevuuren aangeſteeken: daar echter de eene naderhand, zoo wel als de andere al te veel voor hunne vyanden geleefd hebben. Maar onze Koning in tegendeel, moet drie, en viermaal leevend weezen, na zyn dood: als de *Cardinaal* dit zoo kan uithouden, dan ſtaat onze *Monarchy*, dan kan onze Koning eeuwig leeven.

DE PELGRIM. Als de *Egyptiſe Pharoos*, of *Ptolomëen* gebalzemd wierden, en in de *Pyramiden* weggelegd, zoo was hun ſpel uit: maar de uwe begint zyn

ſpel

ſpel met het balzemen van zich zelve: hy heeft de balzem voor zyn zout, of ziel in hebbende, van meerder ampten *gedisponeerd*, als by zyn heele regeering, ja ik twyffel, of hy noch met die welriekende ziel, en dat gezuiverde lyf, door behulp van 't heilig kuſſen van *Romen*, geen jonge *Philippen*, of *Karels* maaken zal: want dan was 't ryk zelf voor een gepurperde *Infant*, en 't bewind bleef by de *mirakelvader*.

DE SPEK. *Ha! que ſta verà, eſta Maravilja!* dan wierd *Spangien* van een *Spangiaard* geregeerd, en dan hiel die blonde *Nederlandſe* ſtam eens op, die ons twe honderd jaaren onder de knien gehad heeft.

DE MOOR. *Hola!* die dat ſpel ſpeelen, ſpeelen 't met de *Franſchen*, en dat zal wel erger als alle peſten eindigen: want daar zal opvolgen, dat die onverzaade waereldplaag, uwe zieke *Monarchy* de keel zal toenypen.

DE PELGRIM. Daar van heeft men de lucht al in *Engeland*, en *Holland*: zoo die u niet redden, is 't met u gedaan: anders was 't zulk een zaak niet, zoo een *miraculeuſe Infant* op den troon te zien: 't was immers ſlecht, dat *Joanna*, in 't byzyn van het groote hoorn beeſt, *Hendrik de vierde*, aan de Koningin zyn vrouw, gewonnen door *Bertrand Curva*, uwe troon betrat, of *Hendrik de* II, de baſtaard, die *Pieter de* IV. van *Arragon* met zyn eigen hand den hals brak.

DE SPEK. Wy zyn byzondere, en vrye vrienden, maar uwe tong is al te vry, *Pelgrim*.

DE PELGRIM. *Con Licenza, Signor Cavalliero*: zoo moet ik zeggen, dat als het gebeurde, dat de *Fransman* hier de klaauwen in kreeg, zoo zouden uwe ſteden, vlooten, en krygsmagten verbeterd worden: maar uwe dobbele Grooten, en andere Grooten zouden gekraakt zyn: maar *Vrankryk* verlooren, dat zou elk op den hals krygen, en door zyn eige overwigt in duigen vallen.

DE MOOR. Dit is *Prophety*: ze werde waar! dan zou 'er nu gebeuren 't geen *Alphonſus* den X, den Sterrekyker overquam: de heilige *Ferdinand* was dood: *Alfonſus* veinsde hem te leeven: doet hem van zyne ryken alles beſchikken: 't lekt uit: alle de Grooten zetten zich daar tegen: in 't naauw zynde, en de *comedie* ſchier uitgeſpeeld, doet hy des Konings dood, vier maanden vroeger gebeurd verkondigen: verzekert zich in zyn zetel met *Franſchen*, en *Duytſen*, (die hem ook voor *Naſſauw*, en *Hapsburg* tot hun Kyzer gekooren hebben) en met die magt, en zyn aanhang in 't veld, doet hy zekere Monnik verſchynen, als de geeſt van den heilige *Ferdinand*: dit werk geſchiede in die domme tyd, die de geeſtelyken niets quaads kon toevertrouwen: de bezwoorene Schim voldoet in verſcheide verſchyningen: zegt gebiedender wyze alles wat deze *Alfonſus* tot zyn heerzucht, en gierigheid te pas quam. 't Geloof van veele verwon de wysheid van weinigen, maar ſleepte na zich de rechtvaerdige ſtraf van den hemel: want de *Duytſe* kreegen hem niet tot Kyzer, ja hy moeſt die eernaam ſchandelyk afzweeren: de *Franſchen* wierden in *Sicilien* op een *Veſper* alle uitgemoord: zyne ryken in oneindige oproeren verſcheurd, hy, in zyn kinderen zelf, de alderongelukigſte, die tegen malkander, en tegen hem, met vergifgeeving, omgekogte moordery, en bloedſtorting van veele veldſlagen omgekomen zyn.

E I N D E.

HANSOP
OP DE
KOORD.

Volgens de *Romeinse Copy*. 1701.

HANSOP OP DE KOORD.

De Cagador, de Vlaming, de Criol, en Gascon.

DE CAGADOR.

Q*Vi quiera cagar ?* . . . . . . *Qui quiera cagar ?* Hoe, geen neering in zulk een tyd ! my zelven te barste te draagen aan myn lange mantel, aan een stilletje voor de *Signoors*, en in deze tyd geen neering !

DE VLAMING. Wat preutelt gy binnens monds Rotsak ? is 'ter niet helder ?

DE CAGADOR. Myn kop staat my kroes, ik wensch myn werk voor den droes : is 't nu niet genoeg overhoop ? behoort de *Cagado* niet al de *Dons*, en *Signoors* op 't lyf te komen ? nu, ja nu, zeg ik, nu wy een *Fransche* Koning hebben.

DE VLAMING. Wel, dat is een vetje ! daar zyt ge meê bewaard, of ge met beide uwe beenen in 't vuur lag, en tusschen twe stoelen in den assche.

DE CAGADOR. Zoo vat ik het meê : en daarom, in plaats van by de *Toradors* te loopen, om de stieregevechten te zien, die men voor dit Huppelklinkje aanrecht, loop ik met myn dekmantel, en myn stilletje *Madrid* op en neêr : my dunkt, ze moeten nu alle te saamen de krimp wel in 't gedarmte hebben, noch eens geschreeuwd voor 't lest. *Qui quiera cagar Don Tristan Mastarenias, Hidalgo de los Crilos de Nada?* . . . . . . daar staat den bras, ik gaa 'er zelf opzitten ? . . . . . .

DE CRIOL. *Mexico!* leestge, of zyt gy dood ? gy treedt door de aarde heen. Wat is 'er *Cagador ?*

DE CAGADOR. Een *Fransche* Koning, Koninkje, Koninkjelyntje, enz. is dat niet wat nieuws ! *No quieros cagar ?*

DE CRIOL. Maakt gy daar een scherts, en lachchery tje van ? dat is nieuws genoeg, om door onze lichchaamen, zielen, schatten, steden, en gallioenen te booren. Wie of zulk een krankzinnige kop heeft gehad, om een *Fransche Janpotage* Koning te maaken over deze *Natie*, die zoo deftig, zoo eergierig, zoo groothertig, en edelmoedig is ?

DE VLAMING. In 't doorreizen van *Vrankryk*, hoorde ik den

broe-

broeder van *Louvoy* noemen het Gemyterd Verken: die is al grooter hans. die is een *Porcocarrero*, een Gepurperd Beest: ik dagt, als ik't eerst hoorde, dat zyne *Eminentie*, wel *Eminent*, en *Imminent* in zyne *concepten* was, maar dat men aan't Hof, hem, en al zyne aanhangers zou gemast hebben, als zulk een dulle zaak te gaan uitvoeren: ondertussen is hy al ingehaald, en al uitgeroepen.

DE CRIOL. Ik wou, dat ik weer honderd *Leucas* ver in nieuw *Granada* stak, want dit oude zal nu van hen meer als ooit van de *Mooren*, of *Saracynen* verwoest werden: zy zullen aanstonds van havens, en floten, van schepen, en magazynen baas weezen: die zulke duyvels uit de hel doet zweeren, moet altyd hen werk geeven, en op't laast van hen den hals gebrooken werden.

DE CAGADOR. Het beurt ook wel anders, gelyk in de *Siciliaanse Vespers*, daar alle de *Fransen* den hals gebrooken wierden, wanneer *Don Pedro* van *Arragon* dat Ryk aan deze *Monarchy* hechte, in *Engeland* al de *Deenen* onder *Ethelred* met *Richard* van *Normandie* verbonden: daar allen, die in dat groot Eiland waaren, bek af wierden gemaakt: de *Tempeliers* over *Europa*, de ketters door gants *Vrankryk* op *St. Bartholomeus* nagt. Dat zou een meesterstuk weezen, indien wy hen door een groote Paapenstreek in 't land, en 't ryk, en op den stoel gekreegen hebbende, zoo in een klop eens saamen *barbierden:* die duyvels met hun huppelen, babbelen, en quinkeleeren, zyn over al onze *Minjas*, *Donjas*, en Wyven achter 't garen: die vatten vuur, en zyn voor hunne pestige praatjes, en zien liever een gepoeijerde paruyk, als een rechtschape man.

DE VLAMING. *Hola*, niet allegader: daar zyn eerlyke, en wyze genoeg, die dat verwyfde wespentuig uitspouwen, maar indien 'er wat *diosrdre* onder uwe vrouwen regeert, dat spruit uit uwe eigene quade manieren: zelfs vliegt gy over al als katers uit krollen, en uwe katten wilt ge opsluiten: gy lieden ziet nagt, en dag uwe *bazinnetjens*, en uwe vrouwen zien naauwelyks den dag: zelfs het laaste stuk van achten is voor uwe poppen, en geen *maravedis* voor uwe wyven.

Nu, de wyven denken altyd op 't geen men heur verbiedt: wy geeven vryheid in *Vlaanderen* aan de onze, binnen, en buitens huys te zien, en te spreeken, daar zy, of wy meê te doen hebben: zoo neemen onze vrouwen onze winkels, koopmanschappen, en huyshouwens waar: zy reizen over al heen, en men heeft ze op zyn *Italiaans* geen banden, noch sloten aan te doen: ook is 't geen eerlyke vrouw, die met niemand

als

als haar man byslaapt, maar die niemand als haar man begeert: het hert moet gy u eige maaken, en houden, dan zyt gy veilig voor het lyf: maar gaat zelf eerlyk voor, wilt gy, dat zy eerlyk volgen.

DE CAGADOR. *Tara Tan Tara!* elk land zyn zeden. Is een *Vlaams* voorhoofd zoo week, dat 'er de hoorens zoo gemakkelyk uitgroeijen, onze koppen zyn harder: maar gy lieden kunt het met zuipen verzetten, wy niet. Daar is nu zoo een jonge *Poehans* digt by myn huys komen *kampeeren*, die loopt als een tyger met uitgestrekte hals, al de *griliados* door gaapen: en ik hoor al, dat hy by avond in de kerk, en by *Makquarellen* al kans gevonden heeft: maar indien ik hem ontrent mynent vind, zal hy van den duivel droomen: ik zou hem niet veel *stampey* maaken: maar ziet gy dat endje van myn ponjaard wel? dat zou hy in zyn ribben hebben: en zoo mag elk doen, *foro las quernas*.

DE CRIOL. Vrouwen, zyn vrouwen, laatze buiten onze praat blyven: maar dit verzeker ik u, dat al worden zy hier erkend, ingenomen, aangenomen, en meester, zy zullen 't in nieuw *Spangien*, noch in de *Westindiëns* niet doen, en zoo de *Franschen*, al was't onder een van hen, die onze Koning wierd, op onze *Indiëns* toeleggen, zoo weet ik, dat die *Viceroys*, *Gouverneurs*, en Hoofdbedienden, onze inwoonders by de hunnen zouden inneemen, ten minsten de *Crielen*, *Mesticen*, *Mulatten*, en de *Boucaniers*, en aldus zich zelve van alle gebied van een *Spaanse Fransman* vrymaaken, met de *Hollanders*, die luiden van eer zyn, of met *Engelsen*, of beide hun verbinden: wy zyn doch van de *Engelsen* eerst afgedaald, gelyk wy in onze oude liedekens noch zingen. Naamentlyk, dat *Madaco*, een zoon van *Owen Guisneth*, Prins van *Walles* met drie schepen aan onze stranden gekomen is, dat hy in *Florida*, of *Virginia* een kasteel geboud heeft, en daar ryk van kinderen, en knegten gestorven is.

DE GASCON. Gekken! gekken! *ca di dis*, wat keft uw hoop hier onder malkander? wat scheelt ons, of die *Barbaaren* van de droes, of van zyn moer uitgeworpen zyn, maakt u maar saamen gereed, om ons te dienen: want oude wyven klap is niet waard, of de *Gasconnen* zouden rekenen voor de *Troyaanen*, ja voor de *Babyloniers* over *Asien*, en *Europa* geheerst te hebben. Vertelt malkander al wat oude besjens praatjens, wy zullen nieuwe *modische regeering* oeffenen: en by *Sant Anno de Corduan*, wy zyn van *courage*, van wysheid, en vlugheid boven alle volkeren voorzien, 't recht van heerschen komt ons toe: de heiligen de hemel, de *Gascons* de waereld, *Viva Aquitania Francia!*

DE

DE CAGADOR. *Qui quiera cagar?* . . . . . wat zegt gy *Monsjoor Venturin de Malat este?* zoud gy niet noodig hebben wat te *purgeeren*? uwe herssens zyn zoo dampig, gy valt zoo woest in onze praat, en eer gy weet, waar men van spreekt, maakt ge een *gambado d'acari atro*, tegen ons alle drie.

DE CRIOOL. Laat hem wat opsnyden, en wy het niet achten: buiten dit hebben wy een vaste oude voorzegging, dat een Vrouw uit *Ingela Serna* ons zal komen bevryden, en wreeken de dood van *Motenxuma*, en *Atabaliba*: zoo dat myne landsluiden, als van hunne vaders hebben gehoord, dat *Engelse*, en andere volkeren groote magt ter zee hadden, ons zouden herstellen: maar als dit beurde, zoo zou het zyn met een hert, en ziel, om met alle eerlyke *Spangiaarden* een vaste vriendschap te houden, want wy zyn byna alle uit *Spaanse* grootvaders, of voorvaders.

DE GASCON. En de *Fransen*? *Vertua de ma Pinetta*, de *Fransen*, die zoud gy dan uitmonsteren? *ha*, *ha*, *Signores Maranes*. 't Zal aan 't niet niet slaan, de eikeboomen te beschutten, noch te overschaduwen: wy zyn meesters door onze hoofden, en handen. Gy zyt van over eeuwen lang *Gallinhas* gewend, de *Cagados* te hebben, en wy u op de rug te zien: Uwe groote *Generaal* zullende *Barcelona* ontzetten, vond ik in een *Japanse* rok op zyn bed, met zyn Hoer, of *Dona* by zich, en al zyne trauwanten lieten haar, zoo wel als hy, van my alleen gevangen neemen: zulk *lache* volk past goud, noch zilver: de voordeelen, en gemakken van de aarde passen de helden, en die te bearbeiden, aan de *Villaanen*: wy zyn de eene, en gy de andere.

DE VLAMING. *Cavalieros*, wat dunkt u? dat is goed *Frans*, zulke *discreete* praat, heb ik ook al te *Gent*, en elders hooren uitslaan: deze rotterkruyts ventjens zyn de helden! dit zyn de *Rolands*, en de *Rodomonts*! wel mannen gy zult 'er wel haast zoo uw bekomst aan hebben, als wy: zy hebben op een vastenavond zich meester gemaakt van byna alle onze steeden, en kasteelen, en hielden de *Hollandse Guarnisoenen*, die daar in lagen tot onze *protectie*, zoo goed als voor *prisonniers de guerre*, en die *coup* is zoo *gemuijerd* door vyf persoonen: wy hebben den duivel gelaaden, hoe geeven wy hem werk, en hoe raaken wy hem quyt? by ons meinde ik, dat dit een vreemde, en schriklyke zaak was, zulke landverraaders te vinden, die onze erfvyanden, de *Fransen*, in haalden als meesters! O Huys van *Borgonje*, mogt ge eens opzien, dat die wakkere steeden, die stoute burgers, die vrye gilden, nu laf, ongeacht, vertrapt, en slaaven zyn: en van wie noch? van *Fransen*! ik ben uit myn land gegaan, om dat ik hun meesterschap niet kon dulden.

DE CAGADOR. Al een lucht: 't is hier ook al begaaid in de *Corps de Garde*. Onze beste Grooten verlaaten 't ryk, onze beste kooplien pakken hun goed: elk begraaft zyn zilver, en goud: daar is winning, noch hanteering, handel noch wandel: terwyl vullen zy 't Koninkryk op met hunne kantjens, *passementjens*, flotjens, en allerlei vodden, en todden. Die nieuwe hoofdregeering, hier van dit *Frans Monarchje* aangesteld, 't geen men nu zal *Espagnoliseeren*, slaat ondertussen de klaauwen in de ryksschatten, elk haalt 'er zyn houw beet uit, juweelen van de kroon, en rykstaf, ja van *Nostro Signor*, en *la Santa Madre*, op de hof kapel, en die goude koppen van *St. Laurentius* in 't *Escuriaal*, die zyn al 't zoek gemaakt, en na oogenschyn niet *gekarabokst*, om weêrom te geeven.

DE VLAMING. Onrechtvaardig goed bedyt niet: die meeste schat, en die juweelen, zoo aan beelden als anders, nu te *Madrid* alzoo geplunderd, zyn uit ons

Neder-

Nederland gekomen: *Philippus*, de *Nederlander*, die de dochter van *Ferdinand* had getrouwd, en door zyn Vrouw *Joanna* aan de regeering van *Spangien* gekomen was, had al die kostelykheid van *Brussel* weg gevoerd, en daar zou vry meer van de schatten om *Reliquiën*, als anders staande, hebben weggekrapt geweest, hadden *Croy*, *la Lain*, en *Nassauw* zich daar niet tegen gesteld. Maar zoo gaat het, kostelyke rykdommen hebben zelden lang eerlyke meesters: die magt heeft, kan de verzoeking niet doorstaan, en in een krabbeltyd, gelyk deze nu is, denken de dienaars om hen zelven, uit vrees dat het heerschap hen vergeeten mogt.

DE GASCON. *Ben sta! ce qui est bon a prendre, est bon a rendre.* Dat zyn gaauwe mans, die op hun stuk passen: nu is het een rechte tyd voor zulke braave baazen: *o Signores, Maranos, Judeos, & Hispanjoles*, wy zullen zulk een reddering in de *mesnage* van uwe *Grandes* maaken: wy hebben by uwe *Ambassadeurs* zulke hooge bergen van zilvere huysraaden gezien: by *Don Louys de Haro*, by *los Balbasos*, en andere, daar toonden de schatmeesters de zilverwerken van de overgrootvaders in 't vierde, en vyfde gelit: dat is *onordentlyk*: wy zullen u van dat grof *ongefaconneerd* oud zilver af helpen, en zulk een beknopt tafelsieraadje na de *mode* van onze Edelen doen hebben: want zoo als ik de snaaren gesteld zie, zal men u de *folie d'Espagne* wel leeren dansen: *Totos serbiendos de nos Frances, cojou sero qui no es enricado.*

DE CRIOOL. 't Is een duivel van een *Propheet*, of een *Propheet* van een duivel: maar *Sinjor Frances*, gy zyt zoo vroeg op: gy zyt in 't gras, eer ge in de wyde zyt: indien gy zoo aan wilt in 't begin, waar zal dan 't end heen loopen.

DE GASCON. Wy spreeken nu van ons eige; want onze Hertog *Philip* van *Anjou*, is Koning over *Arragon*, *Leon*, *Granada*, *Castilien*, en duizend zulke naamen: Koning, en Monarch van alles. En ieder *Gascon* is Koning over ieder *Spagnol*.

DE CAGADOR. Ik zie wel, gaat het zoo voort, dat ik wel neering krygen zal. 't Gantsche ryk door zal men een zaak zien, *Cagado* en *Todo*. Maar hoe meenig van die snoeshaanen zal 'er noch den hals gebrooken werden? die tong is zoo dol, dat ze meenig ziel zal doen reutelen in 't lyf, tot dat men ze met de ponjaard een knoopgat maakt, om uit te vliegen: men kan zulke *Rencadors* niet hooren, zonder quaad worden: en wie komt het juist geleegen tegen die gekken te vechten, zoo moet men ze maar knappen in veiligheid, *improvisto*, of zoo een *Spaanse* vyg doen eeten: zy zullen 'er, na ik 't ze gemoet zie, meest hunne kakelaar laaten moeten.

DE CRIOOL. Dit is een volk, als by ons *Touwarrys*, opsnyders, baaldadigers, hovaerdige gekken, en honsfotten: braave karels breeken zoo veel wind niet: maar daar zy evenwel getal maaken, en meesters zyn, is 't quaad huyshouden. Wat my belangt, ik pak myn biezen, en gaa met de eerste schepen weer voort: ik acht het beter te schuilen in onze rotzen, bosschen, en moerassen, als te blyven in een goed land met zulke woeste gekken, *mala gente in buena tierra.*

DE GASCON. Hebt ge, *Signoors*, wel gezien, wat voor een kracht van overeenstemmende *humeuren* dat 'er tusschen *Spaansen*, en *Fransen* nu al is gebooren?

DE

DE CAGADOR. Neen, by *St. Jago*, Neen.

DE GASCON. Als een *Violon* gesteld is met zyne snaaren, en hangt tegen de muur zonder speelder, zoo zal die net het zelve geluit geeven, als een even eens gestelde daar iemand op speelt. De *Viool* van *Vrankryk* is gesteld, de *Groote Louys* speelt 'er op: zulk een geluid als die *Viool* geeft, net het zelve zal de *Spaanse Viool* moeten geeven: en daar na moet gy luitjes uwe *Sarabandas* dansen.

DE CRIOOL. *Ha Cornuto!* ...... laat den beest maar gaan met zyn *insolente* baldaadige snorkery, dan zyn wy hem quyt. Maar let eens op een *Fabeltje* van onze *quartieren*.

De TAPUIJERS, *en* CANNIBAALEN *met den oorlog malkander gesleeten hebbende, om 't meesterschap over de omleggende volkeren, maaken vrede, om een volk te zyn, mits dat die baas zou weezen, die 't beste springen kon: de oudste van de* TAPUIJERS *was een goed speelman, en goed springer geweest: die had lang tot zyn vermaak een klein* AAPJE *gehad, van die soort, die men* DOODSHOOFJENS *noemt, gaauw, vlug, loos, en boos: dit kleede hy prachtig op, dekte de kop, en bekleede 't lyf. De jongste* CANNIBAAL, *danste op zyn* MODE, *sprong, en deed wel: maar de* TAPUIJER *een hooge koord aan twe* palmiten *gespannen hebbende, liet men 't* AAPJE *daar op springen: dat deed raare kuuren, en kromme sprongen zien, gewend op de* NABEL, *of 't krytertje des oude* TAPUIJERS *te dansen: hier aan vergaapten zich de* CANNIBAALEN, *en zy leerden de zelve deunen, maar de sprongen gelukten niet, zoo dat zy voornamen, zulk een baas uit te smyten. 's Nachts kerven ze de koord los,* 't AAPJE *met meer* SIMMEN *daar op huppelende, barst de koord, storten neer, en breeken koppen, en pooten: maar doen de* CANNIBAALEN *zagen, dat het* AAPENSPEL *was, waar door ze verkloekt waaren, vielen ze eerst op de* SIMMEN, *matsten die, en plukten ze kaal, daar na op den oude* TAPUIJER: *die liet zyn* NABEL, *en krytertje in de loop, en was blyd, dat hy zyn gat bergde. Na die* AAPENSPRONG *was de vyandschap grooter, als ooit te vooren.*

DE CAGADOR. *Il Signor dios te leva, Cariol.*

E I N D E.

HIKHAKKEN VAN DEN TEL.

Na de Copy van Romen.

Gedrukt voor de *Wagenaar*, die de Tel verkoft hadde.

HIKHAKKEN VAN DEN TEL VAN BAAS PANTAGRUEL.

RAmpzalig lot der Oude dagen!
Myn magre huyt geroſt met ſlagen,
Geſleurt, getrokken, al de nacht,
Noch hooy, noch haver in myn vacht.

Och was ick noch aan 't Warmoetieren,
En niet gefopt van hoofse zwieren!
Men vleide my; Ik was de Tel,
Den *Ronsard*, van *Pantagruel*,
Dien grooten haan, die menschen vreter,
Die ellick een zit na zyn veter,
Had lang bezint *Parthenope*,
Dat Kerveltjen van de eerste snee,
Dat wou hy voor zyn Neefjen vryen.
Dit wou haar Bestevaar niet lyen.
Die stack de kat, in al 't gevry:
Hy quam haar eckster dicht op zy
En lachte, om Bestevaars gepreutel.
'k Heb, dacht hy, van haar huys de sleutel
Mijn

Myn haan kraeit boven in het hock.
Maar Beſtevaar die trock de klock.
Zyn vrienden ſchoten toe op 't kleppen.
Pantagruel, die moeſt hem reppen.
Hy wou het zoete Mantjen zyn,
En water gieten in zyn wyn.
Hy zou het heylik doen verzoecken,
Maer Grootvaar wiſt hem te verkloecken:
Hy borſt van ſpyt, hy ſpoog zyn gal,
Zyn ſcheepjen raakte in de wal.
Hy quam met prachtige *equippage*
Om Beſtevaar te doen *hommage*.
Maer de oude Vos was hem te fyn,
Hoe loozen lincker hy mogt zyn.

Parade, *pompe* van *Cortege*,
De beſte paerden van *Manege*.
't Holp even weinig: en de noot
Van wachten was te byſter groot.
Juyſt ſchoot, helaes! hem in zyn zinnen,
Door my, zyn kaart en kans te winnen.
Ik Oud, en rappig, afgeſloofd,
Die van de ſtaart tot aan het hoofd,
Was uitgemergeld, dat de honden
My haaſt al levende verſlonden:
Wierd opgetooid en opgequurd
Met dekkleen, koſt'lyk geborduurd,
Met Knechts, met Pagies, met *Staffieros*
Sinjoors, *Hidalgos*, *Cavalieros*

Geley-

Geleiden my na Grootvaars zaal
Ik huppelde, van zulken praal;
Maar, ramp moet hebben, 't rot der ſchoften.
Och, och, nu voel ick hun beloften!
In 't ſchoppen, ſmyten, ſtampen, ſlaan,
Voeld ick van angſt, myn poort op gaan,
Myn baas zyn wiſſelbrief verſmeeten,
Wierd op de vloer van myn bedreeten,
Daar meê was al het vryen uyt,
Maer ick betaalde 't met de huyt,
Myn rug en neck gantſch overlaaden
Syn alzoo murw als marmelaaden.
Ick dwaal en zwerf, de gantſche nacht.
Geen Heerſchop, weg geſchopt, veracht!

En

En in de ſtinkgoot neergevallen:
Hoe deerlyk ſmaackt het Hoflyk mallen.
Och help my, noch *Pantagruel*!
Erbarmt u over 't oude vel.
Laat ik u over *d'Alpen* dienen.
Ben ick niet vlug meer op myn bienen,
De goe *Couriers* zyn voorgegaen
Het hinkend paerd komt achter aan.

E Y N D E.

HET
GESCHIL,
Tusschen de
Fransche Haan, en *Lombaardsche* Hennen,
Beslegt door *Jupiter*.

Gedrukt na de *Italiaanse Copy*,
En worden verkoft t'AMSTERDAM,
By SEBASTIAAN PETZOLD, op het Rokkin, in de drie Kroonen.

HET
GESCHIL,

Tusſchen de

Franſche Haan, en *Lombaardſche* Hennen,

Beſlegt door *Jupiter.*

De Franſche Haan, met de Lombaardſche Hennen.

De Haan kraayt op.

REgt! Regt! ik wil regt, *Jupyn*, en in myn wil alleen beſtaat al het regt, vermits ik voor niemand wykende, veel minder zwigtende, door myn ontzaggelyk gekraay de dootſche ſchrik, en treurige nederlaagen alom invoer. Ik alleen moet over het hok van

deze *Lombaardsche* Hennen volkomén meester blyven; want ik ben alleen

GALLINÆ FILIUS ALBÆ,

Ik, ik ben die fiere Haan, die den Wapenhandel van jongs af by *Mavors* geleerd heb, en zyn veelverwige vederbossen uit zyne strydbere handen ontfangen: ik heb alle zyne dertele omhelzingen met *Venus* naauwkeurig bespied, en afgezien, ik heb een ruime poos den dienst by *Mercurius* uitgehard, ik heb dien schrandere Koopgod het onbeschaamd liegen en snood bedriegen ten volle afgeleerd, ja ik heb hem zelve, door listige streeken, zyn staf ontvreemd. Met regt doe ik my dan noemen de vreede en oorlogs-geever van de gantsche Waereld: niet zonder gewigtige reeden boogt men van my, dat ik de rust, en verwarring van *Europe* in myne gevreesde klaauwen draag. Haar ryke buydel met het goud van *Peru*, en het silver van *Potosi* ten barstens toe opgevuld, heb ik onder den dekmantel van wettig erfregt, voor een van myn kuykens na my gekrapt, en diervolgende heb ik daar over het volle bewind. Voor deze was myn hoogopstaande kam alleenlyk met een enkelde zonnestraal versierd, maar nu zal die een dubbelde, te weeten van ieder halfrond des aardkloots een, draagen. Om myn luyster ten hoogste top te heffen, heb ik myn beeldtenissen alom doen oprigten, ja boven alles wat in de Tempelen, als heilig, word aangebeeden: op alle de spitsen der zelven staat myn afbeeldzel te pryken, flikkerende tegen de Hemelligten met zyn brallend goud. Niets is my eindelijk overig, als dat ik den schitterende Bliksem uwen Adelaar afpersse. Ik heb hem

hem reeds, toen hy ſchemerde tegen myne zonneſtraalen, doen ſteeken met de ſcherpgepunte hoornen van de Maan. Uwe Adelaar alleen wil myn onbepaalde wil beteugelen, dat is, myn wettig regt ſtremmen, en deze *Lombaardſche* hennen myn gebied onttrekken. *Jupyn*, het is uw pligt, dit te beletten, of anderſints zal ik zelve de zaak zoodanig beſtieren, dat uw Schildknaap teffens met zyn vlerken en klaauwen, uw Blikſem en Donderſlagen quyt raakt.

De Lombaardſche Hennen.

Ongelukkiger, dan wy, worden 'er weinige ſchepzelen gevonden, o groote Jupiter! *Wy behooren u toe, en zyn van de oudſte van uwe bedienden. Maar, helaas! Eeuwen lang valt deze groote Haan in ons hok, niet tegenſtaande ooit of ooit een onzer Kippen aan zyn toom is gekoppeld geweeſt. Des belgt zich zyn hoogmoed, hy ſteekt by alle kanſſen zyn kam op, zyne breed uitgeſtrekte wieken voeren hem over al in, en over al over; zyn voorraad, door de roof van alle kanten by een geſchraapd, maakt hem vrinden, zyn ſpitſe bek, en ſcherpe ſpooren doen veelen ſchrikken, ſidderen, en beeven; hy treedt, ja vertreedt ons na zyn booze wil, verplet onze eyeren, verſtrooit door zyn krabben ons voeder, ſmyt de bakken om, vergiftigt ons hok met de onverdraagelijke ſtank van knoflook. Wat ſtaat ons op zulk*

 een

een begin te verwagten, dan afpersing, kneveling, verachting, en de uiterste rampen, en elenden!

Jupiter.

Wacht u vermetele! 't is te lang myn taay geduld getergd. Weet gy niet, dat ik *Prometheus*, als dief van de Gooden, streng heb gestraft, den trotsche *Salmoneus*, en andere verachters van het Goodendom, verwaatene Tempelschenders, en dwingelanden verdelgd? Langsaam, maar zeker en fel gaat myn toorn, en wraak. Fluks, spoed u, daal nêer myn gevreesde Adelaar, myn zege zal u alom verzellen. Verlos de teedere kiekens, bevryt de wêerlooze Hennen, dekt haar met uwe sterke wieken, verzien met negen slagveeren; nu is 't de regte tyd, om met uwe ontzaggelyke, en wydopgesperde klaauwen, en scherpe nagelen dien trotsche kraayer, die met zyn klappen en gekrysch, als men hem in den grond niet kent, zelf een leeuw zoude verbaazen, eens slags van een te ryten. Noch rotsen, noch klippen, noch meeren, noch stroomen, noch moerassen, niets zal uwe gezwinde vaart, en zegeryke voortgang hinderen, of stuyten: trekt, sleurt, en sleept hem

hem op het kerkhof zyner voorzaaten, en vertoon hem aan de *Tisin* de afgeteerde schagten, en 't stinkend overschot van die dolle Haanen, die eertyds daar hunne huyt en vederen lieten: op dat zulk een *Phaëton* aan de *Poo* ook zyn graf, en met een zyn regtvaardige straf vinde, tot afschrik en voorbeeld van andere grootsche, en hoovaardige dwingelanden.

Twiſt tuſſchen de

SPAANSCHE GINET,

E N

FRANSCHE MAZET,

DOOR

ÆSOPUS in EUROPA.

Volgens de *Romeinſe Copy.* 1701.

Twist tusschen de SPAANSCHE GINET, EN FRANSCHE MAZET, DOOR *Æsopus in Europa.*

GINET.

WEl wat ongehoorde nieuwigheden! ons met u, katyvig dier, gelyk te stellen! De witte *muylezel*, die de purpere hoed draagt, is een vyand van al wat groot is: dit is een van zyn streeken, maar zoo lang als ik adem uit deze neusgaten blaas, staat my zulk een ongelyk niet te lyden: zoo wil hy ons al drukken, treeden, en plooyen, om de vreemde rossen op onze stal te zetten. Hoe, ik

van

van een *Gotſche* ras uit *Africa* aangefokt, zal ik zulk een laſtdraager met afgeleefde ſchonken naaſt my dulden? neen, ik zal noch kaprezon, noch kinketting, noch toom, noch eenig geweld ontzien, maar neemen alles op myne tanden, ik zal die muylezels de ſtal uitſchoppen, en plaatzen my weer, gelyk het een *Ginet* van dubbelde *Spaanſche* groote betaamt, naaſt des Koninks veulen: en gy, indien gy ooit beſtaat, op die ſtal onze haver te knappen, zoo zal ik u zoo ſchoppen, en byten, dat 'er aan uwe magere huit geen lap heel zal blyven.

MAZET.

Staa ruym voor *Rodomontades*, maar weet, dat ik 'er *Gaſconades* tegen kan zetten. Dreigt ge my met uwe *Rouades*? ik ken die noch van ouds. Steken myne ſchunkels uit, de uwe zullen haaſt op de ontleedplaats ten toon ſtaan. Ik heb noch moeds genoeg overig. Een magere luys byt ſcherp. Ons lot zal haaſt gelyk zyn, en de rang niet ſcheelen: twee *Muylezels*, een van *Richelieu*, en de andere van *Mazaryn* hebben myn voeder beſnoeid,

die

die van *Portocarero* zal u het uwe wel afhaalen. Snorkt niet van *Gothen*, of *Mooren:* ik ben van *Normans* en *Bretoenen:* dat is een strydbaare stam. Maar, helaas! tot loon van myne wonden, slagen, en verminkte leden, in het oorelog ontfangen, ben ik aan den dyk gejaagd, en moet als een doodeeter buiten het hof langs de weg aasen. Raak ik eens op myn stal, men onthaald my, na dat de briefjes waard zyn. Geld is'er niet by de kas. Was ik in dienst by den eenen of andere groote *Bastaard*, dan zag ik het noch rønd te schieten: maar het is met my gedaan. Gun my doch wat rook van naamen, rangen, en tytels, om my daar mede te voeden. Immers zyn wy nu nabestaande vrinden.

GINET.

Vrinden? daar heeft de natuur voor gezorgd. Gedwonge vrindschap is van geen lange duur. Ik ben aan de *Mancanares* welig gevoed, geworpen van een Meirrie, die den *Tyber*, en *Seine*, den *Ryn* en *Maas* zegepraalende doorwadede, die dertien Koninkryken kragtig doorwandelde, de *Atlantische* zee naar myn

naam

naam vernoemde, trots *Neptunus* zeegeſpan, *Ooſt-* en *Weſt-Indien* doorklept, met eenen hoefſlag meer goud uit de meynen ſloeg, als *Peſagus* water uit de *Parnas*, die met zilvere plaaten, goude en gepaerelde dekkleden, niet zelfs ten ſtryde ging, maar jagthonden voor haar hiel, om honderd duyzenden voor het vuur en de vlammen uit haare neusgaten te doen vluchten en verſcheuren: ik, ik ben die geene (heugt het u niet meer?) die een van uwe voorzaaten met de Koninklyke zadel op het lyf, in triomf tot *Madrid* binnen bragt: ik, ik moeſt twee maal te *Parys* u te hulp komen. Myn ſpel en tydverdryf is wilde ſtieren over hoop te werpen, en verders myn grootſche luyheid, dartel en vorſtelyk uit te houden. Van tred is niemand zoo fier, van loopen niemand zoo ſnel.

M A Z E T.

Dat laatſte moet ik bekennen: daar van ben ik te *Rocroy*, *Arras*, *Pampelone*, *Bercelone*, en op meer andere plaatzen ooggetuige geweeſt: ik heb gezien, dat gy gaauwer voorliept, als ik kon volgen.

Ik

Ik heb ruym zoo veel van myn roem en glory te zeggen , maar die is altyd zoo wareldkundig geweeſt, dat ik zelf daar van zal ſtilzwygen. De *Duitſche* ſtroomen heb ik doorwaad, de *Turkſche* paerden den *Donau* doorgejaagd, elk ſchrikte, toen myn Stalmeeſter my wel voedede, en nam zoo verre de vlugt, als men het hinneken van my kon onderſcheiden. *Perſeus*, *Bellerophon*, en andere halve Gooden deden niet meer met hunne vliegende kleppers: de *Pireneen*, en den *Apenyn* heb ik beklauterd, en nu wederom de *Alpen*.

GINET.

Ja, daar moet gy weezen, om op het kerkhof van uwe voorvaders te vergaan: onze twiſt over de rang zal dan wel van zelf ophouden.

MAZET.

Hola, daar brand men hoorns. Dank zy de Gooden, dat myn meeſter, al is hy Prins van den bloede, door zoo veele uitruſtingen kaal geplukt, my de houte zadel en moolenzakken moet laaten draagen: anders zou ik myn laatſte dag verhaaſten, gelyk anderen.

Daar

Daar moet men ſtaan tegen *Centauren*, man en paerd in een geklonken, beſchorſt met harnasplaaten, op welker ſtaal de *lanterlui* degentjes van onze meeſter afſtuiten, gelyk de yzertjes op de kopere ſnaaren van een hakkebort: daar word men beantwoord

Met houwen, en kappen,
Met byten, en trappen,
Van Ratſen,
Tolpatſen,
Morlakken,
Coſakken,
Heydukken, Huſſaaren,
Croaten, Hungaaren,
En woeſter Barbaaren.

GINET.

Dat kittelt my van binnen, dat myne oude vrinden, de kragt van myn benden

Uw Fanfaronados
Betaalen met Cachados,
Die zy niet meer vreezen,
Als altyd voor dezen.

EYNDE.

DE ITALIAANSCHE VOS IN HET GEALLIEERDE TUIGHUIS.

Volgens de *Romeinse Copy*. 1701.

DE ITALIAANSCHE VOS IN HET GEALLIEERDE TUIGHUIS.

DE VOS.

NA dat ik uit het *Cremonees* geweeken was, heb ik my ontrent *Crema* opgehouden, maar de honger doet de Wolf uit het bosch, en my uit myn hol komen: schaapen of hoenderen vielen 'er niet meer ten besten: de *Fransche* Soldaat brandede alles af, om kaal land aan nieuwe gasten over te laaten. Van de *Adda* en *Adice* dreef my weg het geklepper der *Duitsche* paerden, die overal zoo onverwagt en schielyk overvloogen, dat ik tot noch toe niets

niets heb gedaan, als hunne vlugtende vyanden nagevolgd. Ik weet langer de koſt niet te beſchaaren: maar immers is een looze *Vos* zoo lang zyn koſt wel waard, tot dat de Bontwerkers winkel met zyn vacht pronkt. Ik vond my niet quaalyk in den dienſt van *Eſopus*: ik had by hem groot aanzien, en was in de ſcherpſte zaaken zyn bediende. Nu moet'er wat ſchuilen, het geen aan weinigen bekend is: vermits die *Bohamaakers*, die ieder een de broek opveterden, geduurig hunne hielen laaten zien: kon ik 'er achter komen, en het aan *Eſopus* ontdekken, ik wierd in myn voorig ampt herſteld, en kreeg een plat leven: daar dacht ik giſteren op: maar ik ben door dat *Chiari Vari*, van die *Overalpiſche* muggen van myne weg afgeraakt: dat gedonder had wat in, en dat ſchroot en loot regenen ſlaat vinniger en ongenadiger ter neder, als de peſt. Hier leggen de velden bedekt met heele *Regimenten* by reijen en gelederen over hoop geſchooten. Dat is eerſt duyvels vuurbraaken; het gelykt niet met al na elkander op zyn *Duitſch* te handelen: maar *entro los Amigos y Soldados los complimientos ſont excuſados.* Hoe, de *Uradin* met lyken opgevuld, de beeken en greepen vol weggeſmeeten vaandels, trommels en geweer? hoe, noch al erger? Gewis is hier beuldery of vleeſch-hal gehouden: die zyn gehavend!

dat

dat veld ziet 'er uit, als die heirbaanen van *Amadis* van *Gaulen*, daar men malkander zoo in een houw van het bekkeneel tot aan de ſtuit toe kloofde. Neen, neen, dit zal een *Franſche* queekery zyn, daar zy armen en beenen, koppen en ſchoften gezaaid hebben, om 'er nieuwe *Recruten* van te winnen, of misſchien het gat van *Geneve* in de *Alpen* vernageld wierd, of de weg, van *Montcenis* opgegraaven. *Deucalion* kreeg ze wel van ſteenen, en *Cadmus* van draake tanden: zy moeten wat nieuws bedenken; want de *Lombaardiſche* hennen laaten zich niet meer van de *Franſche* haanen treeden, hoe *Galant* zy zich ook optooijen. Maar ſus! waar berg ik my? want het is nergens veilig van die *Albaneſen*, en *Stradiotten*: zy vliegen, en zwemmen alles over en door: de haanen kruipen in hunne hokken voor zulke kuykedieven: nu ik heb mede deel in die eernaam. Maar laat ik het in die kreupel boſſchen ontſnappen, eer ik als een toekyker geſchooten word. Hier ſtaat een deur open: wie weet, wat onverwagt geluk my in de mond loopt? Wat al toeruſting! wat al wapenen! wat al krygſtuig! Wel, hier is meer te zien, als in het groot, of kleen *Arſenaal* van *Sint Marcus Leeuw*. Ik moet 'er de neus inſteeken, alles doorſnuffelen, en zien, of 'er voor my wat te kabaſſen valt.

Hoe, dit is alderlei tuig onder malkander. Ik moet

moet'er aantekening van houden, en brengen die aan *Esopus*. Vier kasjakken te *Turin* gemaakt, een met een dubbelde arend, de andere met een *Borgeons* kruis, de derde met lelien, de vierde met lelien en granaaten *gequartileerd*: en noch een vyfde dienende voor een maliekolder van leeuwendaalders, te *Turin* alle vyf gemaakt. Ha, ha! dat is van myn volk: die zoo alle dagen nieuwe *lieverei* kan aandoen, behoeft niet met *mooy fraay kurieus* te loopen, noch schoorsteenen te veegen. Als het evenwel al regt uit gezegd is, wat kan men doen, wanneer men zoo tusschen grooter hanssen inwoont, als

- - - - - - - Vive la quint
En houwen het met die wint?

als men die winkel slegts onbemoeid kan blyven doen.

Item, een groot schild, eertyds van *Sigismundus* van *Saxen* gedraagen, gemerkt met *F. E. R. T. Fortitudo ejus Rhodum tenuit*, van Amadeus opgepolyst, maar nu buiten de *mode*.

Een oude landkaart van *Francois Premier*, bequaam, om een koninklyke weg te maaken van *Pavie* na *Madrid*.

Een nieuwe landkaart, met alle de *correctien* in die vod-

vodden van *Sanson* en zyne *Copiisten*, tot een *present* gezonden aan *Catinat*, door *Eugenius van Savoyen*, met de nieuw gebaande wegen over de rotsen, en revieren uit *Duitschland* in *Italie*.

Drie a vier *mudden* legpennigen van *Louis den* XI. *Karel den* XI. en meer anderen, meest met de titel van de *Fransche* Koning, en den Hartog van *Milanen*, en hunne Kerklyke ban tegen den *Paus*, *Evertam Babylonis nomen*.

Een oude hellebaard van *Brennus*, die met al zyne *Franschen* in *Italie* in de pan bleef, terwyl *Esopus*, myn meester in de waereld quam.

De groote *Stecade*, of sleepende degen van *Gonzaga Spada Longa*, nu geweeze Hartog van *Mantua*.

Wel, het schynt, dat dit tuig na malkander gemaakt is. Daar zulk een lang braadspit, en hier zulk een zwaarmoedige bandelier, gemerkt *Villeroy*: Ha! ha! dat heb ik wel hooren mompelen: zyn eertitel is van ouds geweest, *Le Marschal de Baudriers*.

Een kaale beurs met valsche *Louisen*, en daar in een uitgifts rekening van gelden aan kondschappers, *Guidsen*, *Spions*, enz.

Wel nu, wel nu, dit zou myn fortuin wel kunnen maaken, want op diergelijke wyze geraakte ik eertyds in een grynsmaakers momwinkel: daar vond ik veele mooie hoofden, maar alle zonder hersenen:

en

en hier vind ik *mortieren* , *karkaſſen*, *kardoeſen*, *musquetten*, *bajonetten*, groote *monſterrollen* , maar met veele doorgeſtreepte en uitgekrapde naamen der geenen, die verloopen, en *kapot* gemaakt zyn.

O! dit is dat ſchieten en ſlaan by *Chiari* van giſteren geweeſt. Een ſchrik van goed, om kinders mede na bed te jaagen. Maar mannen moeten het werk doen, niet de meenigte van naamen: goede en wyze koppen paſt het oorelogs beleid, geen bandeliers, geen *Stecados*.

Maar het alderſlegſte, dat ik hier noch vind, zyn goude *Louiſen* , en zilvre *Eſcus* , op *muzyk nooten*, dan hooger dan lager klinkende, na dat ze de groote *Componiſt* van het hof op, of afzet: en daarby zo veel *geproteſteerde* wiſſelbrieven op de *bankiers*. Wel ſaa: om het werk te beginnen, zal ik die na *Verſailles* inpakken en afzenden, met twe oude Hiſtorie boeken van *Commines*, en *Guiccardyn*, om de windbuylen beter te leeren, wat'er over de *Alpiſche* bergen te brengen, en te haalen is.

EYNDE.

ROUWKLAGT
VAN DE
FRANSCHE APOLLO
OVER DE VERDORDE
DISTELBLOEM.

Volgens de *Romeinse Copy*. 1701.

ROUWKLAGT
VAN DE
FRANSCHE APOLLO
OVER DE
VERDORDE
DISTELBLOEM.

APOLLO.

GRooter ſchurken, als pluymſtrykers, zyn 'er niet. O verquiſtene loonen! o verloorene jaargelden, aan Schryvers, Dichters en Opſnyders van de gedroomde grootsheden der leevende Vorſten!

Noemt men dit nu vergood zyn? is dat nu de onverwinnelyke, de grootſte, de eeuwige, de onſterf-

felyke

felyke zyn? een regtvaardige ſtraf treffe alle die ſchelmen, die door hunne laffe vleijeryen ons verſtand, en door ons de ganſche waereld vergiftigen en bederven.

De zonneſtraalen op en om myn hoofd geſchilderd en uitgehouwen, waar toe dienen zy, als ik daar van de klaarheid en kragt mis? wie durft twyffelen, of ik deed, als *Apollo*, de planten op en ondergaan? heb ik niet het *lis*, het *riet*, en de *booterbloemen* aan den *Ryn*, en *Maas* doen verdroogen, ja byna verdorren? heb ik niet aan den *Moeſel* door den gloed myner vuurige ſtraalen de *wyngaarden* verzengd? zoo veel graan aan de *Sambre*, zoo veel *koorenbloemen* aan de *Ley*, zoo veel *klaver* aan de *Schelde* door het trappelen myner paerden hoeven vernield? O ydele flikkerglans in myn ſnel voortloopend geluk! de meeſte bloemen had ik de *zonnebloem*, my toegeheiligd, gelyk gemaakt: zy draayden zich, als eertyds *Hyacinthus*, na de zwenk myner paerden. Deze grootſte, vinnigſte, en ſcherpgepunte *Diſtelbloem* draaide boven alle anderen, niet dan op myn wil en beweeging. Hy was fel op de *Roozetak*: vermits die ook ſcherp in 't handelen was, maar door zyne aangenaame reuk ider een bekoorde: een hoedaanigheid, die de *Diſtelbloem* derfde: hy deed hem verwelken door het gif dier *padden*, die

die eertyds in plaats van *Lelien*, myn boog, peil, koker, en andere wapens verſierde. O wat heugelyke tyding! wat groots nieuws, en byna vaſte ſtalling voor myn wagen en paerden, indien zy over zee konden! daar zou de *Roos* onder de *Diſtelbloem* geplooyd, en mede van myn gezag hebben afgehangen. Een ſchoonder aanwas van heerlykheid en plantagien, om my tot een reukoffer te dienen: te meer om dat de *Harp*, van ouds myn eigen gereedſchap, onder die *Roozegaarde* na myn zin zou geſpeeld hebben. Maar een *Orangiequeekeling*, in een winterſtoof zorgvuldig beſlooten, myne ſtraalen ongewoon, buitengezet in een *Tuin* (waar van myne vierige paerden reeds de heiningen geſloopt hadden) verlokte de oogen en harten van al de waereld door zyne uitmuntende deugden: zyn bloemzel en vrugt van onweergadelyke geur, en te gelyk zigtbaar, trokken de oogen van een ieder tot zich, om met verwondering na die te wenſchen, te haaken, ja te omhelzen. Die koele, doch hartſterkende ſappen verquikten, in het brandenſte ſteeken myner zonneſtraalen, alle de quynende gemoederen. Ik ſtond verbaaſd over de onverſchillendheid, die zulk een teder gewas tegen my betoonde. Voorziende zyne grootwerding, dacht ik 'er een myner zonnelin-

gen

gen aan te koppelen. Maar geen ding minder als dat. Des veranderde ik die gedachten in een felle haat: ik quetste op 't aldervinnigste zyne tederste scheutjes, om die heele spruit te verderven: Ik bediende my van staal, vuur, en vergifte naalden, om na het hart van de *Orange* te steeken: alles wierd by my, maar te vergeefs, gebruikt. Ondertusschen quam deze *Distelbloem*, gelyk ik gezegd heb, tot zyn volle kragten: ik had hem met *Leliewater* besproeid en overgooten: hy stond schoon te pryken, en boogde van zich, NEMO ME IMPUNE LACESSIT. Maar in het midden zyner opwassing (hoewel hy reeds eenige tornen op zyn scherp gepeilde bladeren, en heete schors met de ondergang dier geenen, die aan hem gepeuterd hadden, had doorgestaan) brengt een dwarrelwind van over zee, de lugt van de *Orangieboom* met zulk een geweldige uitwaseming over, dat deze *Distel*, van zyn zetel afgeweeken, en de holle pyp vol geregend zynde, niet zonder zwaar verderf van myne *Lelien*, tot de wortel toe verdorven wierd. Ik, oorzaak van de val, zengde noch myne handen aan 't steeken der *Roozetakken*, die ik, om hem te redden, was te na gekomen. Myn Harp ontviel myne handen, ik verloor daar op de beste snaaren, die van een sprongen. Goede raad

is

is duur: maar van de nood een deugd gemaakt. Ik ontfang de afgevalle ſtruik op myn grond, queek hem aan, en gebruik alle middelen, om hem in zyn voorige luiſter te herſtellen. Alles over ſtuur. Zie daar nu de ſchennis der vleijers, zie daar nu dien *Apollo*, dien zon des waerelds. Hoe kan ik dien bittere hoon en ſmaad verkroppen of verzwelgen? neen, o neen: ik ben, en blyf noch die zelve *Apollo*, ſpyt dien het leed is: ik zal, ſchoon harpeloos, en dat myne meeſte peilen verſchooten zyn, echter met de *Italiaanſche* bril op myn neus, hem bewaaren, of zelf vergaan. Goede moed is het halve werk. Schryft een ander van de *Orangien* en *Roozen*, JE MAINTIENDRAY, ik ſchryf NOUS MAINTENONS: het myne is *kontant*, het andere op tyd.

Maar ah! hoe ſchielyk verwelken de bladeren! hoe laf ſtaat zyn ſpil! hoe laat hy dus zyn bol hangen! plag *Apollo* niet zulke bezwykende plantſoenen, door zyn kragtig uitademen ſtaande te houden? Ah! hier mis ik my zelve! 't is al verlooren gewurmd! hy legt 'er toe! ah! ah! zyne val doet my ſidderen en beeven: moogelyk is hy myn voorlooper. Ik voorzie, ja voel reeds veele veege tekenen: myn glans is verdweenen, myne krag-

ten

ten verzwakt en uitgeput : ik heb al te veel omarmd, om alles wel te behouden : myne paerden zyn te zwak, om de wydlufte ommekrits van myne breed uitgeſtrekte heerſchappijen om te rennen: hier de eene helft des aardkloots, gints de andere te beſtraalen ? het zal niet lukken. O goude Appelen! O *Heſperiſche* tuinen! uw *Penningkruid*, uwe *Amerikaanſche Goudbloemen* zouden my nu tot een opregt *Bezoar* verſtrekken. Maar ik tril en beef! wat benaude hartkloppingen gevoel ik daar! het zal daar al mede haperen: Och! ik vrees, dat myne knaapen, om wol te haalen uitgezonden, kaal geſchooren zullen t'huis komen.

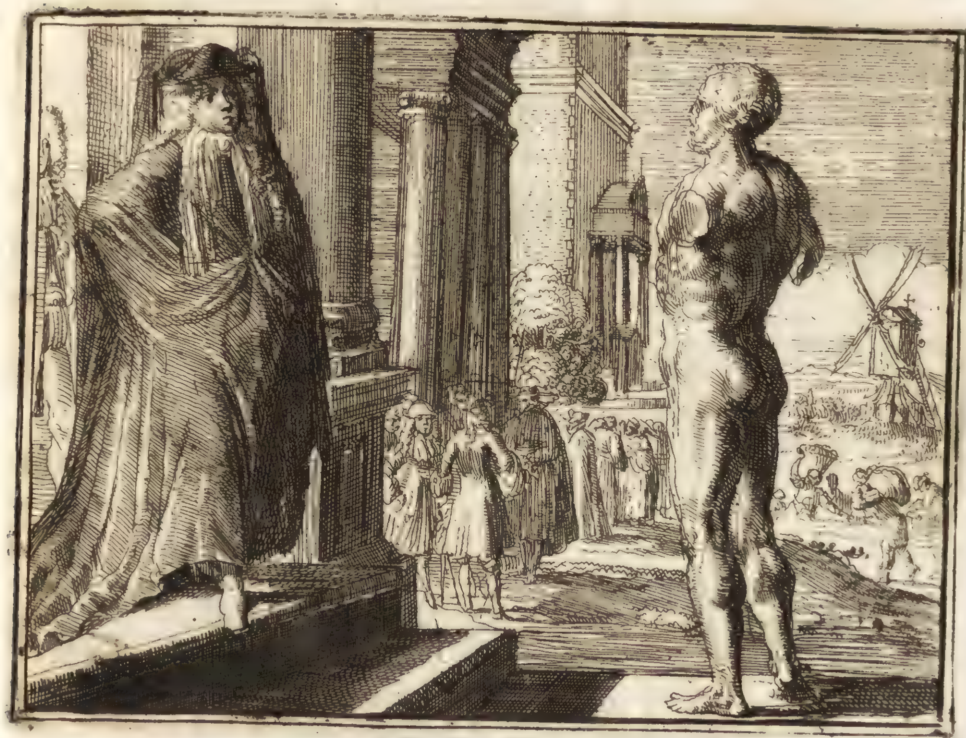
E Y N D E.

Saamenſpraak tuſſchen

MARFORIO

EN

JACQUET DU MOULIN.

Volgens de *Romeinſe Copy.* 1701.

Saamenſpraak tuſſchen

MARFORIO
EN
JACQUET DU MOULIN.

MARFORIO.

NIeuwe Stafdraager, gun my toch ook een veeg uit de pan: ik heb my van *Rome*, na *St. Germain* begeeven, om aan u als een der nieuwe drie Koningen myne pligtpleging af te leggen. Ik zie zoo veele hanſen door uwe gunſt bezegend met roemrugtige eertytelen, dat ik hoop ſchep, vermits ik groote kennis heb met de *Nuntius*, die u voor Koning begroet heeft, ook wat te worden.

JACQUET.

Wie zyt gy? ik ken u niet: ik heb reeds de rol van *Milady Powis* myn Minnemoeder voldaan.

MARFORIO.

Kent gy my niet? ik ben *Marforio*, een van *Deucalions* kinderen, uit ſteen gevormd: maar gy moet u daar over niet belgen, want ik ben van twe, drie, ja meer Vaders voortgeteeld, waar onder zelfs Gooden te tellen zyn. Ik ben eertyds in het *Pantheon* op de naam van *Canopus* gevierd en aangebeeden geweeſt.

JACQUET.

Gy ſchynt my van de tyd der hervormingen te ſpreeken, die

die kragt is aan niemand als aan myn, en myn Vaders Voogd, *Sint Louis* gegeeven.

MARFORIO.

Hoe hebt gy dan zelf die kragt niet? hoe komt het dan toe, dat ik zoo veele ballingen, muitelingen, en naakte *Kalissen* door u verbakken zie tot zulke *Mylords*, *Esquiers*, *Knigts*, *Baronets*, en diergelyke; zyn deze allen niet van u met eernaamen, en *Pensioenen* voorzien?

JACQUET.

Dat is een andere zaak: die zullen myn Voogd regt te pas komen, om my meester *Kanjaard* te maaken, en onder myne voeten te doen buigen de overzeesche Koningryken.

MARFORIO.

Ik zal daar toe mede de behulpsaame hand bieden: hoe! weet gy niet, dat *Marforio* zyn neus tot in het diepste van het *Vatikaan* steekt? Ik doe al de waereld zien het fijnste van de *Kabinetten* der *Kardinaalen*, en Afgezanten: elk schrikt voor my: ik treed groot en klein op den teen. Het zou in uw begonnen tooneelspel al een proef van schranderheid, ja een meesterstuk weezen, dat my ook wat geschonken wierd.

JACQUET.

Engelsche honden byten wel, maar gy blaft al stoutelyk. Meent gy, dat men u een vette brok zal toewerpen, om dat gy u tracht ontzaggelyk te maaken? Ik heb niets te vreezen, want ik staa onder de bescherming en Voogdy van dien grooten meester van het Heelal, die alleen tegen allen niemand vreest: NEC PLURIBUS IMPAR: SOLUS CONTRA OMNES. Hy kan *Englenburg* doen beeven, en het

Vati-

Vatikaan schudden: ik heb van myn *Pedagoog*, den eerwaardige *Pater Howard* wel gehoord; hoe dat die gevreesde *Monarch* een *Pyramide* deed oprechten om het werk van de *Corst*.

MARFORIO.

Andere tyden, andere zorgen, en bezigheden: daar zit nu een andere vogel aan het roer, die het kraaijen van den *Haan* in de wind slaat, en wel *Aarenden* te baat kan krygen.

JACQUET.

Hoe, wat onbescheidenheid is dit? verstout gy u, gy onbeschofte, daar gy om myn genade bedelt, myn schepper en onderhouder te lasteren?

MARFORIO.

Jongeling, gy kent my niet te regt: ik spreek vry uit de borst: wagt u, my te hekelen, of ik zal ook uwe *legendens* voor al de waereld op leezen.

JACQUET.

Vlegel! weet gy niet, dat ik *Jakob de III.* ben, gebooren Vorst van drie Koninkryken, die myn Vader tot zyn ongeluk zyn ontvallen?

MARFORIO.

Hoor, nieuw gebakken Koningtie: onze staat scheelt niet veel: beiden hebben wy meer, als een Vader gehad, doch in een zaak moet ik voor u zwigten: gy hebt, wat vreemder zaak! meer dan een Moeder.

JACQUET.

En gy hebt een steene voorhoofd, en een hersenvat van keijen. Wie heeft ooit meer als een Moeder gehad? want

dat

dat *Romulus* een wolvinne en een *Courtisane* tot Moeder zou gehad hebben, zulks is niet, als enkel woordenſpel.

MARFORIO.

By u is de zaak heel anders gelegen: een goede Vrouw uit het graauw, en daar benevens een Hartogin waaren uwe Moeders: het eerſte weet alom de ganſche waereld, en het tweede is meer dan dubbeld beveſtigd; want al wie met zoo veele getuigen liegt, die liegt bondig en ſterk. Nooit is iemand meer tegen zyn belangen en welvaard geweeſt, als gy, want gy verklikte door uw kreiten en tieren (hoe zeer men u mopte, en bedompte) den wel aangeleide handel.

JACQUET.

Wat wederhoud my, dat ik u aanſtonds niet laat in de *Baſtille* zetten? onbeſchaamde ſchentong! ik ben van geboorte, die ik ben: en daar voor word ik in *Vrankryk* erkend.

MARFORIO.

't Is waar: uw Vader had een van de hoogſte en aanzienelykſte ampten in het land: hy was een looze vos, die met alle winden draayde: hy bragt de moode van witte kleederen te draagen op: hy vond het zwaar poeijeren over het ganſche lyf uit: uwe Grootvader, van 's Moeders zyde, was wagter op den tooren, zoo dat voor het gemeen te waaken, en met alle winden te draaijen, vorſtelyke hoedanigheden, u in en aangebooren zyn, niet minder als de *ideæ innatæ* aan de *Carthesiaanen*.

JACQUET.

Zoo veele *Lords*, zoo veele eerwaerdige *Paters* hebben my zien ontfangen.

MAR-

MARFORIO.

Daar hebt gy gelyk in: maar het geen ontfangen zal worden, moet eerst gegeeven zyn: zy zyn ook ooggetuigen van het geeven geweest: de kraamvrouw was in geen gevaar, van de naageboorte by zich te houden: op de zelve wyze krygt men by ons in de *Operaas* de kinderen.

JACQUET.

Ha, grouweltong, schendbrok, hoe verbyt ik my zelve! *où sont mes gens? guardes, cavaliers, pages, Lacquais, ouais!*

MARFORIO.

Ei Koningtie, raast en tiert zoo niet: die naamen klinken met het geld der *pensioenen*: het is hier niet al goud wat 'er blinkt. De *Italiaansche* kryg, en de kostelyke *Equipagie* ter zee mag al het nieuw gestempeld goud, en zilver wel rykelyk ophaalen: en gy ongelukkig hansie word opgezet, als een looze koot. Men zal u op den troon zetten, of zelfs daar van afgestooten werden: dit is een *accoord* besloten in *Medallies*: door die schoone beloftens zal men de *Patres* van het raapeschelletie, ik meen de *Loyolisten*, inneemen, en de heilige stoel tragten te verbinden: maar die lacht in de vuist om zulke *alliantien.*

JACQUET.

Wel is dat geen *alliantie* van nadruk? Alle de erffenissen aan my vervallen, durft men die verachten?

MARFORIO.

Ja, te regt van nadruk; want daar zal buiten twyffel druks genoeg op volgen: en waarelyk is die aanmerkelyke erffenis geensints te verwerpen. Laat zien: zy bestaat uit tien of

twaalf

twaalf haanen en honden, die den oude plag te houden, om veilig en buiten gevaar wat bloed vergieten te zien.

Voorts, zyn deegen, zoo goed als nieuw, want hy trok ze noit uit de ſchede.

Item een kaarteboek van de zeven *Provintien*, onder den tytel van, DELENDA EST CARTAGO, met zyn eige hand beſchreeven.

Noch eenige *Polityke* ſtukken, om de *Wiks*, en *Torys* voor de beſcherming van het oud te doen *accorderen*.

Een *Pyrotechnia*, om de *Amſterdamſche* Oorlogsſcheepen in den brand te ſteeken: *Plots* en *Complots* te ſmeeden, de *Presbyteriaanen* te dempen met een blafferd der kerkgoederen, door *Hendrik den III.* ontvreemd: en diergelyken meer.

JACQUET.

Ha! *infaame* byter! het is 'er overheen zulk ſchenden.

MARFORIO.

Hoor klein Koningtie van *deux aas* (want dat maakt een driedubbeld ryk) ik zal u van de overige erffenis wel verder ſpreeken, indien ik u noch eens kom aan te treffen: ik heb u noch veel meer van uwe aanſtaande ryken te zeggen.

JACQUET.

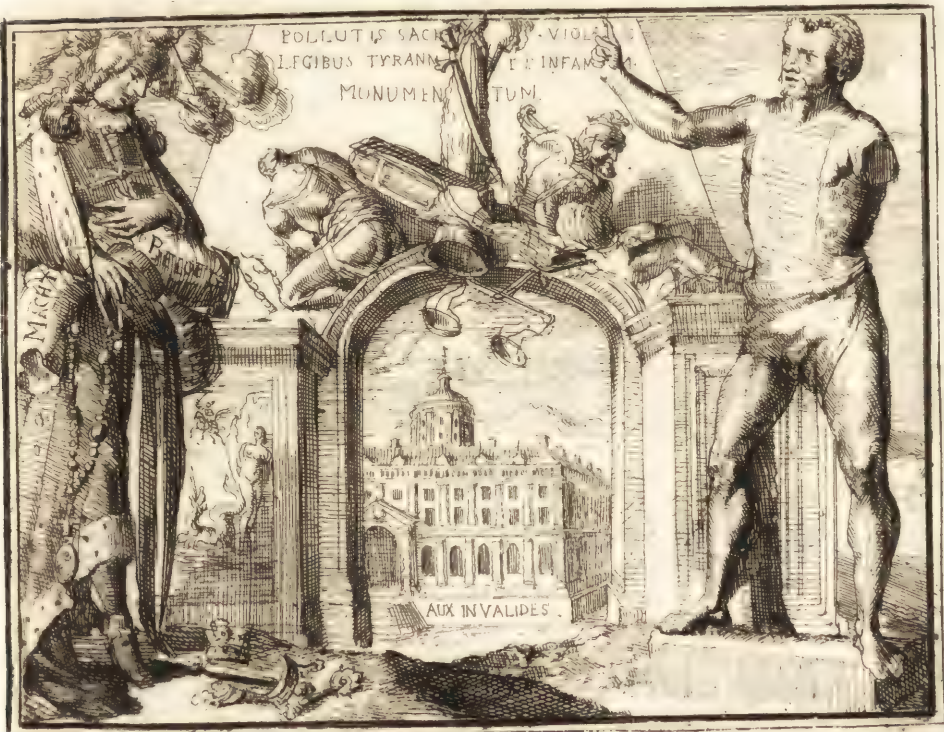
Wel, is 'er by u iets nuts, zoo zal ik u myn Koninklyk *Pardon* geeven.

MARFORIO.

Dank heb, Heer Koningtie, dat ik zoo wel als anderen, van uwe Majeſteit wat gekreegen heb. Tot weerziens.

EYNDE.

GRAFSCHRIFT door MARFORIO over een der VADERS VAN JAQUET BANDYT.

Volgens de *Romeinse Copy*. 1701.

der willige *condemnatie* van *drean*, *hengt*, en *quartert*: dat fleepen, hangen en vierendeelen, zou aan my al te zwaare *executie* zyn: want ik zou, van fteen zynde, onder het fleepen, brokkelen van myn romp laaten; hangende om de zwaarte door de ftrop vallen; en in 't vierendeelen moeten doorgezaagd worden. Maar dat aan een zyde, ik heb gehoord, dat men hier fterk bezig is met *infcriptien* en lofdigten te maaken voor den overleedene.

JACQUET.

Daar in zyt gy niet misleid: dit is een teken, dat een ieder zyn hooge achting wil laaten blyken voor zulk een voorftander van het heilige *Jefuitifche* konftgenootfchap, *ut defint vires &c.* Maar een myner *Guardes Nobles* heeft zyn grootvaders Graffchrift my daar toe willen vereeren: *Cy gift, qui vivoit fans cœur, & morut fans rendre l'efprit.*

MARFORIO.

Kort en bondig. Maar verftaat gy dit wel, vermits gy nu meer *Frans* als *Engelsman* zyt? Is dit niet te zeggen, *Hier legt hy, die zonder hart leefde, en ftorf zonder de geeft te geeven?*

JACQUET.

Fy boosaardige! Zoo is de meeninge niet, maar als 'er meer zal bygevoegd worden, dan zal men zien, dat zyn hart en ziel niet van de waereld was, maar reeds ten Hemel opgetoogen.

MARFORIO.

Wel, dewyl gy zoo zeer voor de goedaardige uitleggingen zyt, moet ik u het myne kort en op nooten voorzingen: UN SOL RE MI FA SOL. *Een Koning alleen maakte my, dat ik Koning alleen wierd,* dat is, *zonder Volk, of onderdaanen; en buyten myne Ryken.*

JACQUET.

Dat is vuil.

MAR-

MARFORIO.

Wel hoor: gevalt u dat niet wel, zie daar is 'er een in het *Latyn:* want het is toch de *mode*, dat men zelfs tot voor *Jan Hagel* toe wat heerlyks op het graf doet houwen.

JACQUET.

Laat hooren: ik ben in het *Latyn*, als mede in het *Grieks* wel onderweezen.

MARFORIO.

Daar in heeft uw Voogd voorzigtig gedaan: word ge dan geen *Dionysius te Syracuse*, zoo kunt ge worden *Dionysius te Corinthen.*

JACOBUS
NUSQUAM SECUNDUS
POST FRATRIS NECEM
REX
EXLEX,
EBORACENSIUM PRIMO
POST
HYBERNORUM FUGACIUM
DUX.
AVITAM SEDEM
PROPTER
SACRAM SEDEM
RELIQUIT.
A BASILIPÆO GALLICO
RETHRONANDUS.
VERAM FIDEM FUGA,
NON IMPERIO
PROTEXIT.
UBIQUE, ET TANDEM HIC JACENTI
REFRIGERIUM, ET REQUIEM,
QUI PROMITTUNT,
VALEANT.

Die

Die altyd onder lag, legt hier ter neêr.
Wie wenscht hem weêr?
Die ENGELSCHE *manieren miste,*
Zich SCHOTS *vergiste,*
In zyn dolk te zetten
Tegen 's lands Wetten.
Hy vreesde niets, als de gevaaren,
Behalven die van de baaren,
Die hy over en weêr quam vaaren,
Banger voor zyn leven en Persoon,
Als voor myn Kroon.
Met groote hoon
Verliet hy zyn Troon,
Om den heiligen zetel:
Maar poogde vermetel
Door moorders en schoften,
Op FRANSCHE *beloften*
Te werden hersteld:
Nu legt hy geveld.
Zyn averrechts kroost
Belooft hem tot troost
De CANONISATIE
Door LODEWYKS GRATIE.

JACQUET.

Marforio, gy zyt in der daad alzoo vuil, als *Pasquino*. *Freres Compagnons.*

MARFORIO.

Ik zal op die eernaam voortvaaren. Men noemde u, eer gy van uw tweede Moeder wierd ontfangen, *the Prayers child*, *het beedekind*, zoo vierig bad om u *Pater Peters* met al zyn aanhang. Uwe Moeder stierde een goude Engel na *Lorette*: naauwelyks sprak die daar aan het heiligdom, of uwe eerste Moeder was bezwangerd. *Lorette* beloofde een Zoon met deze woorden van het heiligdom:

Jam condunt Ilia natum
Fulcrum erit imperio, Relligionis honos.

Vorstin

Vorstin gy hebt een Zoon,
Der MISSEN *eer, den steun der Kroon.*

Men waarschuwde de naaste bloedgetuigen niet, maar men riep alle de gezwoorene by een: het ontleende kind quam klaar, zuiver en schoon voor den dag, als een bovennatuurlyke gift, van den hemel ontfangen. Uwe opregte Ouders wierden gemoffeld, en gy aanstonds Prins van *Wallis* genoemd. Daar op vallen legerwys geweldenary, bloedvergieten, vangen, spannen, en diergelyke gruwelen in het ryk: de Bisschoppen moesten in den *Tour*, heirlegers in het veld, zee en landmagt beëedigd voor de nieuwe *Monarchy;* de godsdienst, regt, vryheid, en alle deugd het land uit. Alderlei verderf onder de *Fransche* kap uit de band gelaaten, en het had zonder dien groote *Wilhelm* geklonken geweest, die over zee gesteeken, alle zyne ontzaggelyke benden van alle de ingezetenen zag omhelzen. Daar op was 't verandering van Toneel: de Paapen met hunne baas, en alle zyne roofgezellen het ryk uit: zy na *Parys* geweeken, sleepten het oorelog mede tegen de drie Ryken, en de *Vereenigde Nederlanden.* Men waagde een torn op *Ierland;* zonder orde, tucht, of hart wierd daar gevogten: men wierd wel haast gewaar met wien men te doen had, *un Roy a l'épreuve du Canon.* Hier op weêr te vlugt na *Waterfort*, eñ voorts na *Vrankryk.* Daar was men bezig met alderley moordery, vergifgeevingen en saamenzweeringen te smeeden: doch deze wierden betaald met de dood der saamengezwoorenen. Eindelyk raakt den Ouden van kant. U verkiest men voor Erfgenaam der verlaatene Ryken: men pronkt u op met Koninglyke eertitelen. Wie schynt 'er ryker, of magtiger, als gy? Want te recht is die geene ryk, die weg kan geeven, het geen hy ook zelf niet heeft. Gy zyt Jonker *Nul*, en schenkt *Hartogdommen*, *Graafschappen*, en *Baronnyen* weg. Maar in die zelve *Hartogdommen* doemt men u met allen, die u durven aankleeven, als landverraders, en in die ryken dient gy niet, als tot een kragtig werktuig van een onverzoenbere haat, om den hoonder, uw schepper, verkiezer, en koningmaaker fel te willen beoorlogen, op dat men de eens gesmaakte geweldenaary voor eeuwig mag ontgaan, en de *hervormde Godsdienst* van trap tot trap onwrikbaar op den troon vesten. Zoo staan nu uwe zaaken.

JAC-

JACQUET.

Ha versteende hersſepan ! hoe weinig zyt gy van het geheim der zaaken bewuſt ! die *Groote Louis* zal ons niet alleen op de troon vaſt ſtellen, als *Duc de Anjou*, maar grooter dingen verrigten : naamentlyk den Koning van *Spangie* by alle zyne ryken noch maaken Koning van *Jeruſalem*, den Hertog van *Savoyen*, Koning van *Cyprus*, Conti *Monarch* van het onbekende Zuidland, den *Dauphyn* Keizer, en my boven de drie Ryken, Koning van *Severambas enz. enz. enz.*

MARFORIO.

Slaa voort de wagen, en zet 'er by, zyne onderdaanen tot bedelaars, de Princen van den Bloede tot *Jakhalſen*, zyne Bondgenooten tot ballingen, en zich zelve tot niet. Dat is het lot van alle trouwelooze dwingelanden, en

Wie 't al verdelgen wil, die moet het al verwachten.

EINDE.

BYEENKOMST
DER
MOOGENDHEDEN
In het Hof van den
LEEUW.

Volgens de *Romeinse Copy*. 1701.

BYEENKOMST DER MOOGENDHEDEN In het Hof van den LEEUW.

DE OLIFANT.

GEduchte Oppermagt des luchts, bliksemvoerder van *Jupyn*, en gy, ontzaggelyke *Leeuw*, die de zegewagen van de wydvermoogende *Vesta* ten hoogste top voert: de onverdraagelyke smaad en hoon, uwe Oppermoogendheden aangedaan heeft ons al te saamen ontroerd, doch ieder een van ons in des *Tygers* boosheid mede zyn deel gehad. Ik heb, na het verscheuren van alle de warnetten, waar in hy my inwikkelde, zyn quaade streeken gekend: de zwaare schaade, door zyne listen en laagen my overgekomen, dwingt my, dat ik my over zyne gepleegde geweldenaaryen moet gevoelig toonen. Maar niets ontsteekt meer myn toorn en grimmigheid, als het scheppen van zoo veele Koningen na zyn moedwil, zelf uit een verachte stoffe des graauws, eertyds aan een zyner huurlingen geleend, die op een magtige Troon gezeeten, de staf, myns Broeders Gemaalin toebehoorende, haar tegen alle regt en billikheid wil ontwringen.

DE BEER. Ik, by de ſtrydbere *Gothen* op de oorlogs ſtangen praalende, heb noch niet vergeeten, hoe de Groote *Guſtavus Adolphus*, niet in de miſt door een hinderlaag, gelyk men voorgaf, maar door een verraaders loot, op het bevel van *Richelieu* quam te ſneuvelen, wanneer hy myne magten, om de Vorſten te bedriegen in *Duitſland* genoodigd hebbende, zyne klaauwen dacht te ſlaan in de beſte Ryksveſtingen: hoe hy *Karel Guſtaaf*, in de *Poolſche* overwinningen te rug geſtooten aan zyn eind heeft geholpen: hoe hy *Karel* den laatſte, met verlies van de krygseer, en zoo veele zeemagt in zyne oorelogen ingelokt, in het ſluiten van zyne vrede ſchandelyk bedroog: hoe hy nu wederom, om myn *Karel* over hoop te werpen, een drieband heeft geſmeed, was zyne arm niet overal bereid, en onverwonne geweeſt. De algemeene ruſt van de waereld, in de laatſte ſaamenkomſt my dier aanbevoolen, gaat my nochtans meerder ter harte, als alle de geledene ongelyken: ik zal, noch wil dan zulk een geduurige ſaameketening van baldaadige geweldenaary, bedrog, en eenhoofdige Vorſtendwang geenſints gedoogen: het geduld van ons alle word by hem voor laffe vrees opgenomen. Waarom zou *Europe* langer door zyn moedwil overheerſcht onder zyne winken ſtaan?

DE AREND MET DE STAF. Die verwaatene, die niemand als zyne wanſchepzels erkent, heugt het

noch

noch wel, hoe hy myns Vaders landen tot aan den *eikeboom* alom verwoeſtede, wanneer hy tot zyn linkſe ſtreeken de Buurvorſten gehuurd had, dat hy, toen ik hem dat betaald gezet zou hebben, myne oudſte Bondverwant van achteren in deed vallen. Myn Vaders loffelyke heldendeugd reddede zich uit de onheilen, maar ik my zoo gemakkelyk niet uit zyne vergifgeevingen, waar door myn Broeder wierd weggeſleept, en ik in doods gevaar gebracht. De tafels der Vorſten zyn door hem dagelyks onveilig, en een ieder heeft voor hem meer in vrede, als voor anderen in oorelog te vreezen.

HET PAERD. Het is tyd, om van zulk een ondier zich eenmaal te ontſlaan; men moet hem de nagels knippen, en de tanden uit den muil ſlaan: zoo, en niet anders kan de vrede in onze waereld ſtand grypen.

DE GRIFFIOEN. De mynen, die het branden, blaaken, moorden, en alderhande gruwelen van zyne aard bezuurd hebben, weeten, dat hy de kerken, graven, ja niets onverwoeſt laat: zy wenſchen uit de grond hunner harten, o Groote *Oppermagten*, dat de hoon u lieden aangedaan, nu niet mag uitgewiſt worden met een verbond, met een vrede, met een ſtilſtand van wapenen: neen, o neen! die woorden verſtrekken hem tot wapens: hier in beſtaat zyn ſlaapkruid: op die toon zingen zyne *Sireenen*: maar 't is om de geenen, die na dat bedriegelyk gezang

lui-

luifteren , te verdelgen. Met dit Schrikdier moet geen ftilftand gebooren worden , ten zy het in onmacht legt, en gereed om den laafte fnik te geeven.

DE PARADYSVOGEL. Terwyl ik nergens ruft kon neemen, en zonder vafte voet uit myn lufthoven wierd gejaagd, en om land en luiden gebracht, zach ik myne braave helden door eerlooze huwelyksftreeken, afgeperfte verbonden, en geweldige overftroomingen fchendig bedroogen, door dwang van veftingen gefloIterd, noch onlangs een der dapperfte Vorften met vergif van kant geraakt: en ik nu op ongenade zittende, fteek tot u, o eens klaar ziende Koningen, myne half gekluifterde armen uit. Niemand is veilig voor zyne ranken, ten zy hy door de verafgelegendheid hem niet kenbaar is. Ik weet, wat lot my befchooren is, ten zy gy my beter verzekert, als hy met zyne eeden, het eerfte huisraad van zyn heerfchzugt. Hoe lieffelyk fluit de Vogelaar tot dat hy over de *Kakatoe*, en het *Murmeldier* heen zit. Hy zal my, als eertyds *Sforfa*, *Sint Pol*, en zoo veele andere *Souverainen*, niet in ruft beheerfchen, dan wanneer hy my ontzield zal hebben. De moord der Vorften maakt de zekerheid van zyn ftaat: zyn gewiffe noopt hem onophoudelyk, om het geheugen der begaane gruwelen, dat hy angftvallig het leven van ieder een vreeft.

DE KAT, TOT DE LEEUW. Wy uit de oude *Kat-*

Katten herkomſtig, hebben ons aan uwe belangen, o groote Vorſt, gelyk gy u aan de onze onafſcheidelyk verknocht. De weldaden uwer doorluchtigſte Voorvaderen zyn met diepe wortelen van erkentenis in onze zielen ingegriefd: in zuur en zoet lotgemeen zagen wy ons op de kant van het verderf: vuur, water, moord, en verwoeſting bezuurende, wierden wy door uwe manmoedige ſtandvaſtigheid ridderlyk daar uit gered. Daar na wederom in het uiterſte gevaar geploft, zagen wy u en ons zelve door een heirvaart over zee herſteld: doch wy al te vredelievende zyn vaak bedroogen, en met ſchade wys geworden: nu tanden wy liever den geweldenaar, tot aan ons neſt, die daar op een roovers wyze zoekt in te ſluipen, of in te loopen. *Te lang beraaden, is niet min ſchadelyk, als ontydig begonnen.* Het goedwillig erkennen van zyn opgeworpen Hoofd in *Spangien* zou met zich ſleepen alle de welvaard van onze handel. Door dit middel poogt hy ons te ontzenuwen, en aldus ten ſlagoffer voor zyn heerſchzugt op de vleesbank te ſleuren. Neen! wy zyn nooit verſlaafd geweeſt: wy ſtremden *Romens* overmoed, en *Spangies* dwinglandy, en zullen veiliger op een regtvaardige oorelog draijen, als ons van zulk een valſche vredeſchreeuwer laaten opknaagen. Niets vermag ons van u, noch u van ons af te zonderen, te ſaamen leeven wy geirne vry van zyne laagen, en ſterven vry van zyne mutſaarden. Ons heugt noch der Voorvaders lyden, edelmoedigheid, en vrygevogtene welſtand.

DE

DE BLIKSEMDRAAGENDE AREND. Uwe edele driften ſpruiten te regt voort uit het algemeen gevaar, waar tegen ik zal blyven waaken. Met *Barbaaren* aan te ſpannen, weerſpannelingen aan te queeken, moorders tot zyn dienſt om te koopen, de ganſche *Kriſtenheid* in zyn bloeddorſt te wentelen, dit zoo dikwils eeuw uit eeuw in op alle ſchendige wyzen bezogt, dit alles zou ik grootmoedig vergeeten hebben: maar op dier bezwoorene vrede geruſt zyn, is een opene weg, om van hem overvallen te worden. Nu voegt hy noch by de hoon, van het Ryk te berooven van zyne Leenregten, de trouwlooze ſchending van het heilig regt, hebbende tegen de geſtaafde afſtandverbonden, tegen de willen der hoogzalige Keizers, en Koningen aan een zyner Afzetzels, de *Monarchy* van *Spangie* in handen gegeeven. Hy valt overal gewapender hand in, acht goddelyke noch menſchelyke regten, en volgt niets, als zyn onverzaadelyke heerſchzugt, dolle oorlogsyver, en geverniſte dwinglandy.

DE LEEUW. *Gemeen quaad*
Eiſcht gemeene raad,
Tot gemeen baat.

Ik ben, hoogſt geplaatſte *Arend*, en verdere uitmuntenſte magten, van de hoon my aangedaan weinig geraakt: zelf de geringſte van myne, of andere Volken ſpout uit, belachende en beſchimpende, den Opworpeling van den *Tyger*, met myn rykspraal, naamen en titels verguld, om dat zy allen zien, dat hy, nu hy van zyn leuter bol weder bekomen is, het gedaane werk zoekt uit te wiſſen. Maar vermits de toeſtand der zaaken, door zyn grof inhakken op ieder een, de harten reeds tegen hem doet oorelooggen, zoo geef ik uwe Hoogverhevendheden in bedenken, of het niet onze algemeene en gewoone grootmoedigheid zou betaamen, den *Tyger* tegen maandag acht dagen te dagvaarden voor den hooge vierſchaar van *Themis*, om hem, gehoord zynde, tegen ieder, en ieder tegen hem, den oorelog aan te doen, als zyn regtvaardige ſtraf, alle andere *Tyrannen* tot afſchrik, en voorbeeld. Wy kunnen, aangezien wy alles reeds vervaardigd hebben, die tyd wel afwachten, en aldus de overwinninge, niet na zyn gewoonte, zonder krygsheraut, ja zelf in ſtaande vrede, ſteelen, maar ridderlyk van hem behaalen, die nu zyn gedugte degen van goude *Louiſen* quyt is, en al zulke laffe Bondgenooten heeft, als hy zich zelve laf hertig draagt. Dit zy dan voor af beſlooten, en daar op de tanden getoond.

Alle te ſaamen.

FIAT JUSTITIA, NE PEREAT MUNDUS.

E I N D E.

DE TYGER VOOR THEMIS VIERSCHAAR.

Volgens de *Romeinse Copy*. 1701.

DE TYGER
VOOR
THEMIS VIERSCHAAR.

THEMIS.

WAt geval doet u, o bliksemvoerende *Adelaar*, voor myn Vierschaar verschynen; en wie heeft u ontzaggelyke *Leeuw*, met uwe Bondgenooten by my doen recht eisschen? Is 'er iemand van de Vogelen, die zich tegen u opzet, of van de Dieren, die zich tegen u aankant?

DE BLIKSEMVOERENDE AREND. Des *Tygers* moedwil en boosheid, die niet aflaat van ons allen onverdraagelyke hoon en ongelyk aan te doen, o aanbiddelijke *Themis*, dwingt ons, tot uwe Godheid toevlugt te neemen.

THEMIS. Wederom klagten over den *Tyger*? 't Is waar, hy verandert zyne streepen niet, noch een *Luipaard* zyne vlekken. Maar de ooren tintelen my van al het jammeren en zuchten, dat ik alom hoor opgaan: ik reppe niet van de meineedige beuldery, gepleegd over zyne Onderzaaten, van het uitjaagen van zoo veele vroomen, van de verscheuring der dier bezwoorene *Edicten*, noch van het uitsuypen der Kooplieden,

lieden, door bescherming, tot voordeel van zyn Beurs, aan de *Banquerotiers* te vergunnen, en meer diergelyke dagelykse klagten gaa ik voorby: Maar daar stikt *Genua* in de spyt, om dat zy *gebombardeerd* zynde, haare Hartog aan des *Tygers* voeten op de knien moet vereeuwigd zien in schandelyke *Medailles*: GENUA AD GENUA REGIS. Elders barst *Dansik*, van zoo veel geld uit haare Borgers te moeten perssen, om dat zy geen deel nam in zyn dwinglandy, om *Pooien* een Koning van zyn keur te overdringen. Ik word zyn onregtvaardige handel zoo wars en moede, dat ik wel weder na den Hemel te rug zou wyken, gelyk ten tyde van *Lycaön*. Maar laat ons hooren, wat gy op nieuw tegen den *Tyger* hebt in te brengen.

DE BLIKSEMVOERENDE AREND. *Jupyn* liet my, na het dempen der Reusen, die vermetel den Hemel bestormden, de zorg van het *Roomsche* Ryk. De standaarden van het zelve praalden met myne goude, zilvere, en andere beelden: ook wakte ik voor het *Kapitool*, beschermde het heilig *Palladium*, en zoo wel de hemelsche, als de nagesmeede *Ancilia*.

Toen de *Barbaaren* in braken, nam ik het zegeteken van *Constantyn*, en beschermde den heilige dienst, en haare Priesters. Toen ik het Ooster en Wester Ryk moest handhavenen, gaf my de Oppervoogd der Gooden twee hoofden, om wederzyds waakend oog te kunnen houden. Het aanwasch van de *Saraceenen*, *Tarters*, en

en *Muselmannen* hield my aan de eene kant; dat van de *Hunnen*, *Wenden*, *Gothen*, en *Lombarden* aan de andere kant ſtreng ingeſpannen. Myne Keizers in de oorelogen te diep ingewikkeld, gaven lucht en luſt aan de beſtelde Landvoogden, om zich zelve tot kleine Meeſters te maaken: ik dwong echter de meeſten tot hunne pligt: eenigen vergaf ik niet alleen de miſdaad, maar liet hen in het bezit der Vorſtendommen: op voorwaarde, dat zy die te leen van myne Keizers ontfingen: onder dezen zyn'er drie, of vier, die door den *Tyger* ſteeds opgeruid, en ſomtyds gedreigd, dit regt van hulding en Leenmanſchap verwaarloosden. Ik dwong *Savoyen*, dat *Alpynſe Murmeldier*: maar ſchonk hem, alles vergeevende, daarenboven het Opzienderſchap over alle de *Italiaanſche* Leenen, met den tytel van eerſte *Vicaris* der Ryksleenen. Ik noodzaakte de *Lombaarden*, in het *Milanees* gezeeten, my telkens voor hun wettig Leenheer te erkennen: *Sforſa* verkreeg het van my, na hem de *Franſche Lodewyk de* XII. zelf, die *Sforſa* in den kerker deed ſterven. Daar na door geſchenk aan *Spangien* gekomen zynde, wierd ik echter altyd erkend: het zelve deed *Mantua*, en meer anderen.

De eerſte heeft zyn waardigheid, eernaam, ampt, en pligt vergeeten: in de plaats van ſchuldige erkentenis aan my te bewyzen, en tot myn dienſt op te zitten tegen weerbarſtigen, ſteekt hy zich zelve in het harnas, en durft myn alderloofwaardigſte *Leopoldus* in het ſtaa-

ven

ven van zyn Leen, en andere rechten oproerig tegenſtreeven. De tweede word van den *Tyger* overloopen, hy heeft 'er zyne bloedige klaauwen ingeſlaagen, en beſtaat zyne *Franſche* benden over al in te voeren, en alles te vuur en te zwaard te ontzeggen. De Koninklyke zetel der *Spaanſche* Ryken, van hem zelve, voor zich zelve, daarna voor zyn Zoon afgezwooren met de dierbaarſte eeden, de daar ontrent vaſtgeſtelde uiterſte willen, de verdubbelde verbonden, en eeuwige ſtaatsbanden doet hy geweld aan. Het laatſte oogenblik van den laatſte Koning zeker tellende en verhaaſtende overſtroomt hy alles, onder het vernis van een uitgevondene laatſte wil, den ſtervende afgekneveld, of verdicht, met zyne van langer hand daar toe gereed leggende magten: en om de handen daar wel ruim te hebben, ſmeedede hy een moordbende te ſaamen, om het Keizerlyk Hof verradelyk te matſen. Ik yze, en gruw van zoo veele boosheden. Dit zyn de redenen, waarom ik hem heb gedagvaard voor uwe Vierſchaar.

TYGER. Wel, wat nieuwigheden! wat grillen! wat buitenſpoorigheid! wie raadt zich zelve zoo ſtout, dat hy my, ik zeg, my voor eenige vierſchaar durft verdagvaarden?

THEMIS. Verwatene, ik, ik, de geregtigheid, de moeder der deugden, de voedſter der vroomen, de wegwyſter der helden, de grondſteen van de ruſt en het geluk, ik, door wien de ſteden gebooren, de ſtaaten on-

onderhouden, en de Ryken gesteund en onderschraagd worden: ik de balzem van het gewisse, de behoudster van de ziel, ik durf u veroordeelen, indien gy geen regtveerdige verdediging voor uwe zaak weet by te brengen

TYGER. Voorwaar, pragtige eernaamen! geregtigheid! geregtigheid! oude kluchten: wie zyt gy? ik ken u niet.

THEMIS. Myn naam is THEMIS, ASTRÆA JUSTITIA.

TYGER. Fi! fa! ik ban u voor eeuwig uit myn Raad, uit myn Hof, uit myne Landen, Ryken, en Conquesten. Hoe! myne dagen voor u? wel lieve oude *Douegna*, oude sloof, ik zie wel, dat gy blind zyt, anderzints zoud gy my beter kennen. Ik ben oud liefhebber, en heb wel meer oude *Dames* aan myn Hof: maar die doemen alles, wat my tegenstaat. Gy oude Feeks zult haast zelve uw welverdiende straf vinden over uwe vermetele woorden. 't Sa, men ontrukke haar het zwaard: niemand laat zonder doodschuld een bloote kling voor myn aangezigt flikkeren.

THEMIDA NON NOVI, TERRAS ASTRÆA RELIQUIT.

Men neem haar de weegschaal uit de hand, en breng die in de munt, om de oude *Louisen* tegen de nieuwe te weegen. Wat Boek legt daar in haar schoot; waar uit zy zit te preuvelen?

THE-

THEMIS. Wat grouwel is dit? *Caligula*, noch *Nero* ftorgen noit zoo fchroomelyk aan het raazen, als hen een kille doodangft door de leeden reed. Ontzinden! dit Zwaard verbeeldt de Goddelyke ftraf, die de booswigten en geweldpleegers alom vervolgt, en op de hielen zit, en de Schaal weegt het quaad tegen het goede: zy woeg eertyds *Belfafar*, en zal ook hier in u oeffening vinden, als uwe maat zal vervuld weezen. Dit Boek is een Regtboek van goddelyke en menfchelyke Wetten, van *Joodfche*, *Roomifche*, en andere Wyzen! het behelft het regt der Volkeren, en de kern van het regt van vrede en oorelog.

TYGER. Oude fuffery: vermufte wysneuzery: een *Codex Ludoviceus* haalt dat alles gemakkelyk dubbeld op. Ik ben *Mofes*, ik lach met *Juftiniaan*, fpuw van *Lipfius*, en braak van *Grotius*: ik alleen ben alles: myn wil is de regel der waereld, myn belang de geregtigheid, myn voordeel de billikheid.

Sauvez vous, vous me faitez pitié: ik wil, dat is genoeg.
Car tel eft mon plaifir.

THEMIS. Ik zal vermetele u wel vinden. Raas en braak uw gal vry, maar denk, dat de Goddelyke wraak en gramfchap om het uitftel haare ftraf verzwaart.

DE LEEUW. Men zal, o goddelyke *Themis*, des *Tygers* dolle loop ftuiten: zyne groote fprongen zullen haaft gedaan zyn: men zal hem zyne onregtvaardigheid, na dat hy wat getemd zal weezen, des te beter voor oogen leggen. Oneindig in getal zyn zyne Aanklaagers: zy wenfchen allen, hem uit de Dieren te zien weggerukt! maar, om dit na den eifch uit te voeren, is het noodzaakelyk, dat men een omftandige, en naauwkeurige kennis hebbe van zyn Magt in Volk, Geld, Schepen, Veftingen, en Verbonden, om door zulk een weegfchaal aan de uwe, o ontzaggelyke Godin, klem te geeven: daar na zal men alles voor de Bondgenooten open leggen, zyne Verbond, en Vredebreuken, loofe Hofftreeken, en booze Staatsgeheimen, tegen my, de mynen; en andere gebrouwen, overal waereldkundig maaken.

THEMIS. O aller Dieren Vorft, grootmoedige Leeuw, aanvaard myn Zwaard, dat ik niemand dan u kan veiliger toevertrouwen, om dit opzet heldhaftig uit te voeren.

E I N D E.

Saamenſpraak tuſſchen de

WICHELSTOK, SMELTKROES,

EN DE

MONSTERROL.

Volgens de *Romeinſe Copy*. 1701.

Saamenspraak tusschen de

WICHELSTOK, SMELTKROES, EN DE MONSTERROL.

DE WICHELSTOK tegen de SMELTKROES.

DE goden, o oude vriend, geeven u welvaaren: wy vinden, nu en dan al omzwervende, malkander wederom.

SMELTKROES. Ik heb myn grootste welvaaren u dank te weeten, en verheug my, in u te zien. Zyt gy hier op 's Konings bevel geroepen? heugt u noch wel die gulde tyd van *Paracelsus*, *Valentin*, *Lullius*, enz.

WICHELSTOK. Ja, maar die tyd is voorby. In de *Louvre*, *Versailles*, *Fontaineblau*, en andere Hoven omwandelende, vind ik zulk een groote pragt, zulke wijtze gebouwen, zoo veele Konst- en Waterwerken, boven, ja tegen de natuur by een gepropt, dat ik daar uit wel meen te gissen, dat ik hier voor my niet ligt werk zal krygen.

SMELTKROES. Zyt gy noch in de bezigheid, die u eigen was, toen wy saamen werkten in de mynen van *Hongarye* en *Sevenbergen*?

WICHELSTOK. Ja, noch al even vinnig in het zoeken na goud en zilver.

SMELT-

SMELTKROES. Het zelve doet de Koning, myn Meester, mede. Zoo zult gy malkander wel gelyken. Maar ik had verstaan, dat gy Diender van de *Justitie* waart geworden, en dat gy de Moordenaars hielpt opzoeken.

WICHELSTOK. Ja dat loopt somtyds mede onder myne neering. Ik heb dat te *Lions* gedaan, en noch zoo hier en daar eens Maar dunkt u, dat hier voor my wat te doen zou vallen, om goud of zilver te ontdekken? my dunkt van neen: het lykt hier al vol op.

SMELTKROES. O vriend! waart gy hier in 't land geweest ten tyde van *Fouquet*, of eer het oorelog begon, dan zoud gy schatten van goud en zilver gezien hebben: die zwaarste zilvere *vaasen* van duizend *mark*, en meer, zoo veel goud huisraad van het Hof, de kandelaars, lampen, vonten, en diergelyke pragt en sieraaden van zoo veele Kerken heb ik al helpen versmelten, behalven de schrikkelyke geldkelders, kassen, en kisten, die vol geschraapt waaren. Het is 'er alles geweest, en ik geloof, dat men uw dienst nu meer als ooit van nooden heeft.

WICHELSTOK. Is 'er dan iemand van myn handwerk hier te voren geweest, die de aaderen van het aardryk geopent heeft, die het goud en zilver heeft ontdekt? men heeft my onderrigt, dat hier veel begraaven is.

SMELTKROES. Dat geloof ik wel: maar uw handwerk is noch niet bekend. Neen! maar daar waaren looze *Financiers*, die veel fijnder, als gy zynde, het zelve wisten te haalen uit menschenbloed, en daarna uit mensche zweet, en uit veel geringer dingen.

WICHELSTOK. Wel, zeg my doch eens, hoe klaarde men dat?

SMELTKROES. Twee *Kardinaalen* waaren de *Rafineurs*. De eerste deed zonder aanzien van Prinsen van den Bloede, dappere Helden, Hooggeboorene Edelen, al wat hem tegenstond, voornaamentlijk daar geld was, over de kling springen: ontweeken zy des beuls handen, men *confiskeerde* hunne goederen. Die geld had, wierd schuldig aan hoog verraad verklaard; de ampten met alle de voordeelen bleeven aan de Schatkamer: men neep de nabuurige

buurige Prinsen; Vorstendommen, en Hartogdommen af.: al weêr voor de Schatkamer. Het land wierd kaal, de Schatkamer kragtig. Na hem quam de tweede: deze was een *Italiaan*, en noch veel fijnder: hy deed de grooten met opzet inspannen tegen hem, en aanspannen met de geenen, die 't met hem eens waaren: hy storte minder bloed, maar plukte ze beter in het *gros*. In korte tyd was'er zoo veel gekrapt, zoo veele lasten ingevoerd, dat de schatkamer in de plaats van veertig, 's jaarlyks honderd *Millioenen* inkreeg. Daar na quam 'er een derde, noch veel doortrapter als de voorgaanden: die vond alle dagen nieuwe middelen uit, dan van den valsche Adel, dan van de wederaanneemig in den Adel: in het kort hy nam alles weg, zoo dat 'er niemand ryk bleef, als *Pachters*, *Courtisanen*, *Balladyns*, en *Financiers*, de Hoofden van de Legers kreegen niet, als wel gekneveld uit hunne klaauwen: alle de Steden hadden Koninklijke *Manufactuuren*: die vodden moesten de *Officiers*, en *Edelen* voor *gagie* en *pensioenen* aanneemen: twaalf nieuwe inlagen voor zyn *Oostindische* zeevaart al in de Schatkamer, of in Zee. Toen was 't al goud wat 'er blonk.

WICHELSTOK. Wel, waar is die schat gebleeven? daar by kan *Crassus*, noch *Cresus* ophaalen. Is 't ook wel gelyk by de *Mogol*, al in de grond van twee Kasteelen?

SMELTKROES. Dat was al by een geschraapt, om het groot *dessein*, aldus noemde men de *Monarchy van Europe*, voor den *Franschen* Koning uit te voeren.

WICHELSTOK. Maar waar is het nu?

SMELTKROES. Al weg, al lang weg: ja zoo verre uitgeput, dat men de Kerkgereedschappen, ja een ieders *Servisen* heeft aangetast. Al mêe weg. Men heeft Papiertiens voor geld gegeeven, en nu ruilt men die weer voor de Oude Munt van zilver en goud.

WICHELSTOK. Is het dan verzonken? al weg! al weg! al weg! waar heen?

SMELTKROES. Eerst na Geestelyke Vorsten, nabuurige Ryken, *Hongaryen*, den *Turk*, tot Oproermaakers, Inlandsche Oorlogstooking, Stedekooping, Oorlog op Oorlog, Vlooten by

Vloo-

Vlooten, daar na *Italie* en in *Spangie:* want het is nu hier gesteld als by den *Sultan:* de magt is *dispotik*, *Miletair* en tyrannisch. Doet hy zyne kaale Vinken niet ooreloogen tegen anderen, zoo moeten zy tegen hem oorelogen. De *Hugenooten* heeft hy tegen alle eeden en *Edicten* uit het land gesmeeten, of by de keel geneepen, die geld hadden: zoo is een ieder met zyn penningen gevlugd, of hy begraaft, of verzendt die na de Banken in *Venetien*, *Holland*, *Londen*, enz.

WICHELSTOK. Wel, zoo veele middelen van verquisten kunnen tegen die van by een schraapen wel op. Dat'er zoo eens uit is, komt 'er niet weêr in.

MONSTEROL. Onnozele bloeds, dat zal ik u wel anders toonen. Ik word van dag tot dag sterker. Ik telle nu al viermaal honderd duizend Man in dienst. Zoo veele *Esquadrons* maaken dat getal uit na de oude styl. *Brigades* en *Regimenten* zyn klein of groot in getal.

SMELTKROES. Ja, na de oude styl, toen waaren de *Esquadrons*, *Batallions*, en *Brigades* wat anders. Nu in de Zon geteld maakt het dubbeltal. De Man telt een, de Schaduwe twee, de Brigadiers Beurs drie, de *Commissaris* vier. Zoo kan de Koning zijn Volk *multipliceeren*.

WICHELSTOK. Ja, ja. Is het'er zoo te doen? de *Duitschen* kunnen weer *substraheeren*, en aldus komen de Franschen in het gebrooken.

MONSTEROL. Praat wat aan. *Marsch*, *Contramarsch*, *Passeeren*, *Repasseeren*, daar *Casseeren*, hier *Recruteeren*, dat alles maakt een grooten naam: en de naam vermag heel veel in het oorelog.

WICHELSTOK. Maar mannen moeten het werk doen, geen *nommers*. Doch ik moest hier goud en zilver aaders opdoen, dan zou men de grammatskonstenaaryen niet van nooden hebben.

MONSTEROL. Myne Soldaaten kunnen het 'er wel uithaalen, maar wy zyn daar toe noch niet geroepen. Men heeft konsten, die onbekend waaren, gevonden. Als alles nu wel in wil komen, zoo telt men vier honderd millioenen in het jaar. Het op

en

en afzetten van het geld, dat is de opregte *Wichelstok*: 't is ieder reis goed: de ryksdaalders doen nu al vier gulden, de pistoletten zyn veerthien gulden waard: elk moet zyne *specien* inbrengen, en men betaalt het goud en zilver der Onderdaanen met Briefjes.

SMELTKROES. Dat geeft meer geschreeuw, als wol; zy zyn met hunne schade geleerd, en ieder een houdt zich even kaal. Voor Ryk bekend staan is gevaar van het leeven loopen.

MONSTERROL. Lontregt zou het 'er wel uithaalen: waar toe heeft het *Kanallie* geld van nooden? daar is noch een schoone *fonds*; de *Equipagimeesters*, en *Commissarißen* der zeezaaken moet men laaten *banqueroet* speelen, en de *Banquiers* elk met drie of vier *millioenen* met de noorder zon verhuizen: dat is vaste winst, en de Koning neemt hen onder zyne bescherming. Is 'er hier en daar een ryke fokker onder hen, die heeft qualyk gedient, de Man *kapot*, zyn geld *hor*, dat gaat *prompt*. Dan zwyg ik noch van de *Spaansche Grandes*: hoe zal myn rol daar noch onder die oude *dubbeloenen*, en *Crusaaden* speelen? een Zilvere Vloot al *Kontant* in de krygskas.

WICHELSTOK. Vrienden, ik mag wel opkraamen, heeft men hier zulke gereede middelen.

MONSTERROL. Dan spreek ik noch niet eens van de Paapekas, en buiten dat staat het vast, dat *Sint Denys* hier, en *Lorette* in *Italie*, van myn volk zullen geplonderd worden. Maar evenwel bid ik u, kan 'er van u ook wat opgeschaft worden, ty te werk? want de Koning, myn Meester, stoelt zoo wyd uit, dat hy nooit goud en zilver genoeg zal hebben: zoo veel kost myn rol ver uit het Ryk, over zoo veele bergen en revieren, en daar dat Volk, als *Paul Diac* zoo achter onze *Convooyen* zit. Maar ik hoop, dat het plukken van *Luik*, *Keulen*, en der *Neêrlandsche Pagadoors* gemakkelyker zal toegaan.

SMELTKROES. Hoor, oude Vriend, gy hebt my dikwils werk doen hebben, al praat de *Monsterrol* zoo met opsnyery, ik word noch weinig goud en zilver gewaar, om te versmelten: myne *Confraters* in de *Exchequer*, en elders, hebben het vry beter: kunt gy wat doen, toon uwe kunst, het is 'er wel van nooden.

WICHELSTOK. Myn werk zal hier niet wel gelukken: ik moet van eerlyke en godvrugtige lieden behandeld worden, en die kunnen hier niet bankken: zy zouden tot *Pasquillen* voor den Koning en het Hof verstrekken.

MONSTERROL. Niet hooger, ik ken 'er noch wel. Maar Vriend, onze baas heeft by ervaarendheid geleerd, dat

Geld en goed
Is eb en vloed.

Hy heeft zich de roerende goederen quyt gemaakt, om vaste en onroerende goederen in de plaats te krygen, Slooten, Steeden, Landen, Koninkryken, alle de goud en zilvere bergen rondom *Rio de las Amasones*, *Peru*, *Mexico*, de nieuwe goud revier by *Califoraia*, en al verder. Gaa daar heenen, zoo is uw *fortuin* gemaakt.

WICHELSTOK. Dat scheelt my niet, als ik by onze nader saamenkomst eens mag hooren, wie daar Baas is, en wien ik dienen zal.

E I N D E.

Saamenſpraak tuſſchen het

VALIES,

DE

MYTER,

EN HET

BONNET.

Volgens de *Romeinſe Copy*. 1701.

Saamenſpraak tuſſchen het

VALIES, DE MYTER, En het BONNET.

HET VALIES.

IN wat verachte kotten woont uwe hoog eerwaardigſte? wat ziet het hier grof, onhoffelyk en platduits uit? Ha, pragtig te bouwen, overdaadig te *boveeren*, en milde giften uit te deelen, dat is Koninklyk, ja regt Koninklyk.

HET BONNET. Wel van waar komt gy zoo opgetooid, met zoo veele bellen, gallonnen, kanten, ſtrikken en quikken opgeſmokt?

HET VALIES. Regel regt uit *Parys*, of liever het *Paradys*: want ik weet niet, of ik het een of ander behoor te noemen. Dat is een Hof! dat hiet Koning der Koningen, en Heerſcher boven alle Heerſchers weezen! ik ben voor den doorlugtigſte *Myter* na *Rome* geweeſt: daar, zegt men, woont de Stadhouder van *Sint Pieter*, de Portier van het hemelſche Paleis: daar ziet men Purpere Hoeden by *dozijnen*, vergulde Leeraars, koſtelyke *Apoſtelen*, ja alles ſteekt daar op het pragtigſte uit: maar de *Louvre*, *Verſailles*, *Marly*, en de *Aardsmonarch* zelve, dat heeft vry wat anders in, dat ſteekt alle de luiſter en

heer-

heerlykheid van *Rome* verre de loef af. O ja, *Parys* is waarelyk een *Paradys*, daar blyf ik by.

HET BONNET. Kameraad, dat is niet quaalyk van u bedacht: want daar woont de Oude *Slang*, die het ganſche Menſchelyk Geſlagt in duigen hielp: om de deugd, onnoozelheid, eer, en ziel te vermoorden, heeft hy goude appelen in zyn bek: deze zyn door zyn beet vergiftigd, en wie ze aanneemt, gaat aanſtonds verloren.

HET VALIES. Praat gy wat: ik hoor wel, dat gy nooit de reuk daar van gehad hebt.

HET BONNET. Daar toe ben ik te eerelyk, en edelmoedig; ook weet ik, dat allen, die ik daar door vergiftigd heb gezien, ellendig met de naſmaak betaald zyn.

HET VALIES. Ik vind my, op voorraad, by de voorſmaak wel: het overig laat ik de *Myter* bezorgen: die zal door hem uwe *Bonnetten* wel verzetten: ik waarſchouw u, en uwe vrienden: hy zal van *Domheeren* wel *Simpelen* maaken: ruyken die nu lont, zy zullen wel haaſt lontregt voelen.

HET BONNET. Zulks zyn wy getrooſt. Wie het regt en de vryheid der Landen voorſtaat en verdedigt, heeft niemand, ja niets te vreezen.

HET VALIES. Niets te vreezen? ah! eerwaardigſte voorſtanders van het Graauw, beſchermers van Burgertjes, van Boeren, en zulk *Kanalie*, hoe wel zult gy op den duim leeren fluyten? heeft het de *Myter* niet beter begreepen? in hem zit Vorſtelyk bloed, en zulk

bloed

bloed kruypt daar het niet gaan kan: dat vet dryft met malkander boven. De Vorsten moeten de Koningen, de Koningen de Vorsten staande houden: anderſints raakt *Jan Hagel* baas.

HET BONNET. Het is waar: de menſchen verſchillen veel van elkander in ſtaat en hoedanigheden; maar daarom moet men de Geringer niet vertreeden, noch ſchimpelyk verachten: een ieder moet voor zich zorg draagen, dat hy zyne pligt voldoe, en zyn minder minzaam, zyn meerder edelmoedig bejegenen.

DE MYTER. Wel kom, wel kom, *Valies*. Wel, gy ziet 'er braaf uit: en dat van zulk een togt? dat geeft my goede hoop. Is de *party* klaar? ſtaa ruym, *Bonnet*: dat raakt u niet.

HET BONNET. *Hola*! dat gaat 'er zoo niet toe. Gy zyt alleen geen baas. Hier heeft de *Myter*, het *Bonnet*, de *Kavaliers Degen*, en de *Burgermeeſters Tabbard*, elk wat te zeggen.

DE MYTER. Dat ſpel heeft al lang genoeg geduurd. Nu is het myn beurt. Ik heb myne banden vaſt gelegd, en myn geduld te lang laaten tergen. Ik ben met dubbele ſleutels verzien: een boven, een onder aan den *Ryn*. Ook heb ik diergelyke dubbele ſleutel aan de *Maas*: met zulk een *kapreſoen* moet men die weelige paerden breidelen.

HET VALIES. Ja, te regt, doorlugtige *Myter*: uwe *haan* kraait koning. Nu is het tydig: Spreek uit de borſt.

Geld

Geld zat, volk zoo veel als gy wilt, voorraad, oorlogs-behoefte, alles in overvloed. Zie, daar is . . . . .

HET BONNET. Hoe? is de *Myter* van zinnen verbysterd? of speelt men hier *hokus bokus*? dan *Myter*, dan *stormhoed*? van daag de *kasuiffel*, morgen de *leerekolder*? nu de *staf*, dan de *vogtel*? Bedaar, en denk om Land en Onderdanen, denk om Edelen, en Stenden, om Ons, en om u Zelven.

DE MYTER. Vaar vry voort, met wysheids lessen my voor te schaffen: ik denk genoeg voor my zelven: ik zal ook wel maaken, dat de *Bonnetten* om my denken zullen. Die *Pofhanskens* en *Gildemannekens* zal ik in het kort wel leeren wat een hark is. Laat hen te *Luik* op het aanbeeld slaan, laat hen op klokken en ketels kleppen: ik heb de muys hier in de val, en zit gints over de *Myters* heen. Heugt het hen hier noch wel van de *Spaansche Zeep* in het voorste van den voorleedene eeuw?

HET BONNET. O ja. Maar denkt gy wel, hoe de moord van *La Ruëlle* bequam? Een vierige gemeente kan een eiken schout op. Echter wanhoop ik noch niet aan uwe verbetering. De eer van uwe Stam, de erkentenis aan onze Bondgenooten, die uwe *Myter* zulke Keurvorstelyke *armelynen* aanzetteden, de pligt aan het Ryk zullen veel op uw gemoed vermoogen. Hoe! *Duits* bloed kan immers niet liegen: dat speelt noch in uwe aaderen. Denk aan de weldaaden met de wel-

ke men u heeft overlaaden: hoe ridderlyk, ja met welk een groot gevaar men voor u heeft pal geſtaan.

DE MYTER. Wie aan iemand een weldaad bewyſt, en daar na die aan hem verwyt, is reeds betaald. Tot noch toe heb ik moeten leeren, nu wil ik regeeren. Men zal 'er nu op los gaan.

HET BONNET. Ja: gy zult wel los gaan. Ik zeg noch eens, dat

Onze ſchaapen te wijden,
Ongelyk te lyden,
Zachtmoedig te leeren,
De boozen te weeren,
De Kerkendienſt houwen,
Geen oorlog te brouwen,
Maar vrede te zoeken,
Geen wapens, maar boeken,
Als goede KATHOLYKEN,
En rechte KANONYKEN,

onze pligt is.

DE MYTER. Ik zal u wel wyzen met wat *kanon* ik den *Myter* zal doen boven dryven. Sa, *Valies*, doe het goud, zilver, en geld tot de troupen te voorſchyn komen; dan zal het *Bonnet* kunnen zien, op wat vaſte gronden ik bouw.

HET VALIES. Geld heb ik niet kunnen voor dit maal mede brengen, maar wiſſelbrieven by *dozynen*.

DE MYTER. Hoe! hoe! geen geld!

HET VALIES. Waarelyk, dat was 'er tegenwoor-

dig

dig aan het Hof niet. Och! die goede Koning heeft al te lang gewagt: had hy over jaar en dag die *Octaafsmannekens* door zyne *Dragonders* laaten plonderen, dan zou hy nu niet verleegen ſtaan. Nu hebben zy de *Eeus* en *Piſtoletten* verzonden, en het overig begraaven. Maar wiſſelbrieven zyn immers zoo goed als geld.

DE MYTER. Papier, zoo goed, als geld? *non credo*. Ik vrees, dat deze brieven met *proteſt* zullen te rug gaan, gelyk de eerſte. *Hola:* dat zou niet lukken.

HET VALIES. Neen, o neen. Zy zien alle op de *Remiſen* uit de Zilvere Vloot. Na dat ik te *Parys* hoorde mompelen, heeft hy dien *aap* al weg. Dan zyn'er by op *Antwerpen*, *promt* goed: op *Genua*, van de nieuwe *negotiatie*, *excellent* goed en zonder ſchade: want al belooft men daar thien of twaalef *per cent*, hy zal het tog al te maal hebben, en dan is het weer gelyk afgelegd. Uwe wysheid is groot genoeg, en die moet ook dit voorbeeld navolgen. Laat de *Waalen* en *Moffen* ſlegts opbrengen, al was het tegen twintig *per cent*: met een ſtoute *Kavaliers* torn is het alles weder effen.

HET BONNET. O ja: *maar dat bekomt gemeenlyk, als den hond den kneppel, na het ſteelen van de worſt.*

DE MYTER. Het zal 'er nu echter mede door moeten. Ik heb te *Rynberk*, te *Keizerſwaart*, en daar om heen al wat begin gemaakt. Zoo dra de *Simpelen* ingekomen zullen zyn, zal ik *dubbeld* beginnen. Ik zal u des Konings onweerſtaanbere arm, en myn getroſte overmoed doen gevoelen.

HET BONNET. Om wat onbedachts te onderwinden, acht ik uwe Raad, en u zelve bequaam: doch zoo gy u van dit voorneemen niet wilt laaten verzetten, zoo zal men denken, om u te verzetten van uwe Stoel. Maar eer men tot het uiterſte komt uit te barſten, zoo denk eens met ernſt aan de *Fabel* van *Eſopus*. Vergeef my, dat ik de *Eezel* by de *Myter* vergelyke: ſomtyds gaan zy wel ſaamen.

De EEZEL *moê zynde, zyn dagelykſe laſt in nederigheid, en lydſaamheid te draagen, wilde niet langer zoo eenvoudig van den Boer aaſen: hy meende het jaagen zou voor hem nutter, voortreffelyker, en lekkerder zyn. Hy ſpant met een* VOS *en* TYGER *aan: zy doen eerſt den* EEZEL *door zyn ruchchelen en balken het* WILD *verſchrikken en opjaagen, dat de* VOS *ontdekt had. De vangſt was goed, en men zou die deelen. Het* EEZELSHOOFD *deelde de prooy in drien: nam zyn gedeelte voor uit: maar de* TYGER *ſloeg de klaauwen in zyn vagt, verſcheurde hem, en zoo bleef de nieuwe jaager zelf voor beuit.*

Niet beter zyn ze allen gevaaren, die met hunnen meerder aanſpanden. Ik wenſch u een beter lot toe.

E I N D E.

Maatroozen Saamenſpraak TE PORT A PORT, BENEVENS DE

FABEL

VAN DE

Kakatoe, Kuykedieſ, en den Haan.

Volgens de *Romeinſe Copy*. 1701.

MATROOZEN SAAMENSPRAAK,

Te Port à Port,

BENEVENS DE

FABEL

VAN DE

Kakatoe, Kuykedief, en den Haan.

FRANSMAN.

O *Cavalheiro Hidalgo*, wat zoud gy *Habilos Mariniërs* zyn, had gy onder den *Admiraal Chasteaurenault* wat willen ter ſchool gaan.

PORTUGEES. *Ha, Negro de Mandili touto!* wie hoorde van zyne dagen zulke *Gaſcons?* dit zyn opſnyders! wel, het zal 'er noch meer doen, dan haard waaijen! een ligtvink van een *Fransman*, zulk een *Kordoaanſche* ſteenſlyk, zal die onze beroemde *Mariniërs* komen leeren! dit zal immers nooit gebeuren; ja al zou alles het onderſte boven raaken. Die *Zeepadden*! wel, van waar is u die nieuwe kennis aangewaaid?

FRANSMAN. Blaas gy wat op *Sinjoor Spek Jan*: men moet u ruggelings in den hemel draagen: men moet u tegen wil en dank goed doen. Wat weet gy Luy van Zeezaaken? wy alleen zyn de Baazen, en Opperbaazen: niemand zal ons het werk uit de hand neemen: die *Zeedoggen*, die *Zeerobben*, en al dat ſlag van *Haringvangers*, *Walvisharpoenders* moeten zich binnen hunne paalen houden,

al het overig is *Fransch*. *Jupyn* deelt zyn gebied met onze Koning: dat is ook de regte eigenschap van de ZON, dat is aan de Opperste magt van onze Vergooden *Louis* eigen: hy lydt geen medemakker: het heele rond van de waereld draait hy op zyn duym. Dit Koninkrykje, *Godwouls*, is voor hem niets, dan een peultie slieren: en die pluggen, die daar zoo wat wind willen breeken, zullen al mede onder de knien moeten: men zal hunne *Oost*, en *Westindische Kolonien* wel met een storm overstroomen. Maar wilt gy onder ons zeilen, wy zullen u wel leeren.

PORTUGEES. Wel, noch al de zelve stuypen! *ha*, *Franceśos Roncadores!* wy: die de eersten van deze waereld de andere nieuwe waereld ontdekt, die alle de Oude Wyshoofden tot Gekken gemaakt hebben, die niet konden droomen, noch wilden bekennen, dat 'er Volkeren zyn, die met de voeten tegen ons aangaan, dat de Aardkloot rond en geen platte pannekoek is. Onze Voorzaaten hebben moeds genoeg gehad, om te toonen, dat de Landen onder de heetste Hemelband gelegen wel te bezeilen, wel in te neemen, ja te bewoonen waaren. Wy hebben de Goudkust van *Guine*, de *Kaffers* van *Congo Benin*, *Mourishire*, de Eilanden van *Sint Heleen*, *Madera*, *Tercera* ontdekt: de Kaap de *Bona Esperanca* omgezeild langs *Mosambique*; het *Roode Meer*, *Arabien*, de *Persische Golf*, op *Calicut*, *Ceylon*, en voor den drommel weg bevaaren, de *Venetiaanse Vetpot* van de *Caravaanen* afgesneeden, de *Soudaan* van *Egypten*, door hen met Geschut en Timmerluy bygestaan, met alle zyne *Mammelukken* doen opzitten, tot *Japan* toe alles bezogt, en gedwongen. Dit doorlugtige werk is onder *Vasco de Gama* begonnen, en met anderen uitgevoerd. Zulks weeten de *Engelschen* en *Hollanders* wel: die zyn ons op het spoor nagevolgd.

ENGELSMAN. Dat wil ik niet heel en al ontkennen: maar wy weeken voor u niet: denk om *Draak*, *Hudson*, *Willougby*, *Bexter*, en anderen.

HOLLANDER. Wy verheugden ons, dat zoo veele sterktens in uwe handen waaren: 't is waar, wy zeilden op uw spoor na, maar wierden den heele kraam meester, en lieten u uit barmhartigheid *Goa*, en noch hier en daar een nestien houden. Echter moet ik u hier in gelyk geeven, dat die *Rotsakiens* in de roem van Zeevaard by u niet op moogen.

FRANSMAN. Wel, gy luy schynt goede maats. Maar zyt gy *Portugee-*

zugeesten zulke meesters geweest, ontdekten gy de Landen van *Guine*, *Congo*, en *Angola*, daar de Revieren zilver en goud opschieten, dan moet gy luy *Jan Gatten* weezen, dat ge zoo klein een Ryk hield, en al dat vet van uwe ketel liet af schuymen: het zal zoo een toeval, en geen kennis, een nood, en geen moed geweest zyn, die uwe Schepen van Kust tot Kust voortdwong. Maar had gy lieden zulke *Academien* gehad, om eerst de kunst te leeren, en dan van grond te gaan, gelyk wy te *Brest*, te *Rochefort*, en op veele andere plaatzen, en waart gy Soldaaten geweest, dan had gy luy de gansche waereld moeten dwingen, gelyk wy nu met het goud doen.

PORTUGEES. O, die *Collegien* voor Stuurluy, die *Academien* voor Matroosen, dat zyn al mede van de misgeboorten uwer wysheid, en van de stinkende eyeren, die uwe opsnydery gelegd heeft. Wy hadden zoo veel harts, dat wy alles wat ons voorquam, ten onderbragten, en waaren met zoo veel kennis voorzien, dat *Petro Alvares Caral* dwers overstak, de *Westindien* ontdekte, *Brasil* innam, en wonderen verrigtede.

FRANSMAN. *Contes de Cigogne*, onze *Professor* zegt, dat de *Westindien* door *Vesputius Americus* aangedaan, en na hem genoemd zyn.

PORTUGEES. Hoor Kameraad, laat ons daar over niet twisten: onze Zeekaarten zyn nu zelf noch de besten. Maar, *Fransen! Fransen!* dat zyn Zeeluy van kunst! lust gy niet te lachchen! Stierman aan land! ik heb eens geleezen, dat de *Romeinen* van de *Carthageners* een scheepje namen: daar na maakten zy hunne Oorlogschepen: zy oeffenden in het zand en op strand hunne Roeijers: deze wierden daar door zoo handig, dat zy kort daar na hun heele land in den rouw moesten steeken, en twee honderd schepen quyt raakten, zoo haast als 'er slegts een windie op zee opstak. De *Fransche* Vloot, die aan de Vlaamsche Eilanden *Don Antonio* zou helpen, had ook de kunst in de *Collegien* geleerd, en zoo volmaakt, dat *Philip Strossi*, uwe *Admiraal*, alles verloor, en dat al uwe *Franse* Adeldom tot een toe onthalsd, en de *Matroozen* voor Slaaven verkoft wierden. Heugt het u niet meer van elf van uwe gestudeerde schepen op *Ilha dos Avos?* van dartien dito, die met *La Haye* zee gekoozen hadden, waar van het laatste hier voor ons land na de kelder ging?

HOLLANDER. Lieve vrinden! het Scheepsbestier leert men

zoo

zoo goed op 't Land, als den Oorlog op het Schaakebord. De beste van die Zotooren zou by ons voor de mast moeten.

PORTUGEES. Ja, dat Volk mag noch spreeken: die zyn in 't water, en voor 't water gemaakt. Ik wil wel bekennen, dat zy ons noch wat quaamen leeren, dat was noch in te schikken.

ENGELSMAN. En wy . . . . .

HOLLANDER. Wel dat spreekt ook niemand tegen.

ENGELSMAN. Het is geen twee honderd jaar geleeden, dat onze Koningin *Elizabeth* dien *Fransche King* twee Oorlogschepen te sloopen beval, die hy boven het behoorelyk getal had doen bouwen. Zy leggen ons maar in de weeg. Wy zyn slegt met hen gevaaren, toen wy in het jaar twee en zeventig u meenden met huyt en met haar op te eeten.

HOLLANDER. Mannen, het zit hem daar niet. Dat was maar een gaauwe diefs streek. *Tot de Portugies.* Hadden zy zoo uwe Schepen en Volk onder hunne Vloot gehad, knap koek had het geweest. Dan waaren die als panden voor uwe *accoorten*, en *Sinjoor* had het oorelog op den hals.

PORTUGEES. *Valjami dios! Ladrones! Senhor Flamenco*, zou het daar op uit komen?

HOLLANDER. Wel, ziet gy dat niet aan al die voorspooken? willen zy u de Koopluy niet quyt maaken? zoeken zy geen Baas te worden over uwe Sterktens?

FRANSMAN. Quaadstookers! fi! fa! wy zyn boezem vrinden, en neemen u in onze bescherming. Hebben wy u niet gered door *Schomberg?* kond gy wel zonder ons bestaan?

PORTUGEES. Daar voor danken wy niet uwe Koning, noch uw Volk, maar dien braave *Schomberg*, die met eenige weinige *Duytsen*, en onze *Lyfgarde*, *Don Jan* sloeg: want uwe hulptroepen plaagden ons meer, als de *Spaansen* hadden konnen doen.

HOLLANDER. Dat klaarden zy by ons mede, toen zy ons Land meer bespiededen, en in verwarring bragten als hielpen tegen den Bisschop, dien zy zelve betaalden.

FRANSMAN. Wel, *Spek Jan*, wat spreekt gy bouts? snorkt gy noch? zulk een handje vol Land af te loopen, is maar een *dejeune*, of onbyt voor ons: en heeft 'er myn Koning geen regt toe, door zyn Neef, *Philippus den* V? is *Hendrik van Besancou* niet begiftigd van den

Ko-

Koning van *Kastilie* met de eerste naam van Graaf, om den *Moorse* Oorelog uit te voeren? zyt gy geen Leenluy van *Spangie?* en wat kond ge doen? in twee maanden had de Hartog van *Alba* het gansche Ryk voor de *Spaansen*.

PORTUGEES. Wel, in een nagt waaren zy 'er weer uit, door den Hartog van *Brayanca?* dat was noch veel korter: dat deeden wy alleen. Maar toen uwe *Fransche* Koning *Roy de Poitiers* wierd genoemd, was het toen ook niet na genoeg?

HOLLANDER. Ja, ja, alle ryken, en staaten hebben zoo wel eens een beurt. Maar nu zou *Portugaal* eerst aan de beurt leggen. Maatzeeuw vlamt al op *Brasil*, en op *Rio de Genero;* en wy *Oostindisvaarders* op de ryk gelaaden Kraaken van *Goa*. Dan waart gy van buiten geplukt, van binnen gedrukt. Maar laat u niet loeren, bewaar u zelve, het is noch tyd.

PORTUGEES. Dat sammelen onder uwe Bondgenooten, zoo veele voordeelen, zoo veele schoone beloften, en dan het *parket*, daar men in zat, dat alles heeft de *Fransen* voet gegeeven. Maar zyn ze zulke bedriegers, dan zullen wy op ons stuk passen, en houden het liever weêr met de oude vrinden. Wy vaaren te wel met uwe Koopluy: dat is eerlyk Volk, daar men op betrouwen kan.

FRANSMAN. Hoe! durft gy dat denken? wy zyn met u: niemand kan u deeren. Zy zullen zoo veel van *Brasil* trekken, als van de Zilvere Vloot. Onze Koning dekt alles met *Linien*; het *Milanees*, het *Brabants*, het *Vlaams*, het *Gelders*. Die kneep hebben wy *fiks:* nu hoor ik, dat die Vorst ook een linie heeft voor de *Westindien*, en daar mede kan hy *Brasil* ook dekken: die is my getoond op de *Globe* in het *Collegie*.

PORTUGEES. Dat gelykt na het klappen van het Ezelshoofd, daar de groote Vlag zyn spil in fluyt. Dat is de *Linie Equinoctiaal*. Daar loopt een dwarsse *Linie* door uw Bol, die is *geforceerd* van dat *Akademien*.

ENGELSMAN. Neen, hy is verder. De *Tropicus Capricorni* loopt 'er door tot aan het Verhoofd.

HOLLANDER. Hoor eens na een Fabel: en dan zullen wy onze goede gezondheid onder ons drien drinken: want met den *Fransman* wil ik geen doen hebben.

Daar was een Kakatoe: *die scheen in het oog van de* Haan *en* Kuykedief

kedief *nut en dienſtig* , *om hen tegen den* Arend *te helpen.* *Zy komen hem met alle leepheid van de waereld aan boort* , *om hem te doen ſtappen in dien Oorelog.* *Men belooft hem de klaauwen van den* Arend , *en daar beneven* , *vermits hy de bek en veeren ſchoon genoeg had* , *in Ooſt en Weſt-indien bekend* , *en hier in de Hooven ook aangenaam was* , *en reeds een Koninklyke Kroontop kon opzetten* , *hem Koning van alle de Vogelen te maaken.* *De* Kakatoe *kende de* Haan *en* Kuykedief , *hy twyffelde aan hunne aart en valsheid* : *hy dacht* , *de* Haan *is verliefd op myne ſchoongekleurde veeren* , *op myn goudgeele top* ; *en de* Kuykedief *heeft altyd toegelegd* , *om my te verwurgen* : *echter ben ik in de nypert.* *Wat zal ik beginnen ?* *Eindelyk ſtemt hy toe* , *dat hy zes jonge* Kakatoes *by hen zoude voegen* , *dat de* Haan *deze zou leeren ſpooren aandoen.* *De* Kakatoe *had dit naauwelyks gedaan* , *of de Jonge* Arenden *verſcheurden de helft van zyne Jongen* : *de andere helft bleef in pand voor zyn Verbond aan de* Haan , *die ze in zyn Hok opſloot* , *en de arme* Kakatoe *Kinderloos* , *wierd van de* Kuykedief *opgegeeten.*

PORTUGEES. *Ha* , *ha Flamenco mio Coracao* , *muy ben!* ik heb het gevat. *Vaga con todos los diabos* , *Franceſe.*

E I N D E.

DE NAPELSCHE HENGST, VISSCHER, EN PIKEUR.

Volgens de *Romeinse Copy.* 1701.

DE NAPELSCHE HENGST, VISSCHER, EN PIKEUR.

DE VISSCHER.

HOe! wat is dit te zeggen? zulke ſtreemen in uwe huyt! zoo gedrukt van de *Spaanſche* Zaal! zoo mank! zoo kreupel! wel gelykt dit dien Edele *Henſt*, dit uit zyne ruime neusgaten, en fiere oogen zulk een vuur van zich gaf! ik heb u wel in een andere ſtaat gekend?

DE HENGST. Och! ſederd uwe trek, o *Viſſchers* zeege, is myn leven niet dan een enkele aaneenſchakeling van rampen geweeſt: het heugen van dat welvaaren verzwaart myn tegenwoordige elenden. Ah! had ik, door uwe Baas gered, en myne kragten kennende, my nooit laaten verleiden door het lieflokkend ſmeerſchoenen van dien vleijende *Pikeur*, die uit zyne eige aart boos en prat, en nu met een *Franſche* Geeſt bezeten, alles over hoop werpt. Ik was vry en vrank, myne Haver en Boonen onbelaſt. Zalige, ja driewerf zalige *Thomaſo Anjello*! de Baas, dien gy diende, toen hy een *Viſſcher* was, die braave had my verzekerd en in vryheid geſteld: geen *Viceroy*, geen *Don*, geen *Algonazil* dorſt my het bit in den mond leggen: nu komt de minſte rappige *Facquin* my roskammen, ſchoppen, en met ſpooren ſteeken, dat ik al bloedende zwoeg onder den Zadel: ik word geſlaagen, dat 'er de lappen by hangen: de neus, de kin, de tanden van de kapreſoen, kinketting, en ſcalmetten gehavend, dat

ik niet zienlyk ben: laat ik doch wat troost genieten door te hooren, hoe het uwe Meester klaarde, om my zoo gelukkige vryheid te doen hebben.

DE VISSCHER. *Katalonie* was van *Spangie* afgevallen: *Don Joseph de Marguivit de Ribera* had *Bercelone* bevryd: *Portugaal* het juk afgesmeeten, en den Hartog van *Bragance* tot Koning verkooren. Toen wierd het in 't jaar 1647 onze beurt.

Schoon myn Meester van geboorte een *Kalis*, en van zyn hanteering een *Visscher* was, echter had hy het hart van een Held: onder zyne vrinden waaren veele *Fruyteniers*: die hoorden alle dagen het morren van 't Gemeen, om het pluggeren der *Spekken*. Men zag niemand vet, als de Pagters: zy, en eenige *Dons*, hunne Medestanders, vilden het arme Volk. Hy zweeg niet stil, noch kropte dit altyd op, maar wees stoutelyk *Karel den* V. in zyn geveltie staande aan de kermende, en beloofde hen, dat hy in *Napels* de tyd van dien Kyzer zou doen herleeven.

DE HENGST. Och! och! leefde hy dan noch!

DE VISSCHER. De Pagters komen met een hoop Schoften, Kraaijers, Verklikkers, *Sbiris*, enz. en dwingen de Boeren den Pagt af, of eisschen die nog eens van de Koopers. Daar vallen woorden: die ryzen tot krakeel: de tenties van de Appelaars raaken om ver, men begint met het Fruyt te gooijen. *Van kleine vonken, groot vuur. Mas Anjello* steekt zich onder het gedruys, stoot eenige Schobbejakken over hoop, roept Vryheid en Tollen af: dat slaat voort, als een loopende vuurstroom door de geheele Stad: elk grypt zyn Geweer in de hand: *dolheid is haast gewapend.* Men valt op de Pachters Huyzen aan: die waaren straks om ver, gesloopt, en beroofd. Voorts na hunne Wooningen. Alles eerlyk op het vuur; want die krankzinnige eerlykheid regeerde daar. Hier op Stedelingen en Buytenlieden onder een gemengd, en myn Baas voor Opperhoofd opgeworpen, die twemaal honderd duyzend Koppen met een wink deed werken, zwygen, toezetten, halthouden, even of die yselyke drom niet dan een lyf, en hy de ziel daar van was geweest. De *Jangatten* dreigden met hovaerdige winkbraauwen, om op het Volk los te gaan: maar die *Knevels* dankten *Nostra Senora de Cagodo*, en *Buen retiro*, dat ze hun gat bevryden in de Kasteelen. Allen die in de handen van het Gemeen vielen, raakten *kapot*. Die driedubbelde *Grandes*, die dubbelde *Stecados*

cados met hunne *Aigerados* zagen die *Capilatados* van hunne *Soldjados*, met hunne *Bravados*: zy piepten op, en zongen zoo fyn, dat men ons Tollen en Lasten vry gaf. Myn Baas was toen alleen Baas. Hy strafte scherp, gebood minzaam: maar wierd eerbiediglyk gehoorzaamd. Hy was regt Koning van *Napels*, en berigte alles met zyn Visschers Plunje aan, zyn Mutsje was de Kroon, het Schepnet, de Septer: de Graaf van *Ognali* moest hem in alles na de oogen zien.

DE HENGST. Wel, hadden zy het op de Koning gemunt?

DE VISSCHER. Neen: gansch niet: want men riep luids keels, *Viva il Re, il Diabo leva il mal Governo.*

DE HENGST. Dan staat het 'er nu al erger. De Koning, de *Kardinaal*, de Raad, alles is even quaad en boosaardig. *Porco Carero* is de Pyper; de *Spaansche* Raad danst daar na, het Hof speelt op de *Kastanietten*, na de *Violons* van *Versailles*.

PLUGGEREN, EN SCHRAAPEN GEEN GEBREK: SCHUD UW BEURS, EN HOUD DE BEK.

DE VISSCHER. Ho! ho! zal het 'er zoo gaan? dan word het myn tyd. Ik zou de kans zoo wel waagen, als myn Baas. *Als het Schip doch vergaan moet, dan heeft Koks Krauwel mede wat te zeggen.*

PIKEUR. *Patar de baco*, *Catjoor!* men zal u ook beilen, en vierendeelen, als die *Rebellen* van den zomer, *Don Carlo Sangro* enz.

DE VISSCHER, Wat *Rebellen?* zy waaren eerelyke, maar ongelukkige *Cavaliers*: zy wierden van zoodaanigen aangezet, welke met de *Franschen* overeengekomen waaren, om door zulk een toeleg te ontdekken, wie van hen quaalyk, of wel genegen was. Een Geestelyke reisde byna in het openbaar van *Napels*, na *Weenen*, en dat noch al dikmaals over en weder.

PIKEUR. Zoo moet men u loeren. Gy moet de *Tolesaces*, *Aquavivaas*, *Sermonetas*, en andere *Tradidores* ook zien *Kapotten*, de huyzen *ruineeren*, de schatten *confisqueeren*: daar van komt Geld in de Krygskist. Men zal u *Kanallie* die *Fougneuse Mutinade* noch doen uitzweeten.

DE VISSCHER. *Senór*, dat hebt gy noch zoo vast niet. Wy zullen wel haast weder opborrelen. Het is waar, de *Viceroy* heeft het schoonste Paleis van het gansche Land, geheel uit Marmer, met zoo veele onwaardeerbaare Beelden versierd, om ver geworpen, maar zulks heeft hy uit wraak gedaan om een *Dona*, die den Prins van *Tolesa*

lesa boven hem heeft aangehangen: om de zelve reeden, en uit gierigheid zal hy wel meer schuldigen noemen.

PIKEUR. Wy zullen u den voet wel op de nek houden: zulke vetjes dienen de Onderkoningen. Houd gy ook kort de bek, of men zal u . . . .

DE VISSCHER. Voor wien? ik wil niet zwygen. Wy zyn uwe Slaaven niet, en hebben regt. Het Ryk bestaat in zes Deelen: uit *Terra di Lavaro*, *Principato*, *Basilicata*, *Calabria*, *Poullie*, en *Abrusso*. Deze zyn van enkele Heeren beheerscht, tot Graafschappen veranderd, en met 'er tyd tot een Koninkryk in een gegroeid. *Joanna*, onze Koningin neemt in het jaar 1420. *Alfonsus den* V, Koning van *Arragon*, voor Zoon aan, en belooft hem het Ryk. Daar na stapt zy van hem af, en neemt daar en tegen aan *Louis*, Hartog van *Anjou*. Daar had men die oorelogen van *Arragons* en *Angevyns*. Na lang verloop smyt *Karel de* VIII. den *Franschen* Koning *Arragon* daar uit. *Ferdinand*, zyn Zoon, komt 'er weder in, door het beleid van dien Groote *Kapitein Gonsalvoode:* die haspelde zoo wat heen en weder, maar bleef 'er echter in: en aldus quam het aan *Karel den* V. en zoo is eindelyk dit Ryk aan *Spangie* gebleeven, door een *Viceroy* bestierd, ja *getyranniseerd*, geschat, geschooren, geplukt, gevild. Nu zyn wy van dat onverdraagelyk juk verlost, door de dood van Koning *Karel* den laatste. Waarom zou het nu de Edelen, de Geestelyken, de Borgers, en de Boeren, die allen het *Neapolitaansche* Volk gesaamentlyk uitmaaken, niet vry staan, een nieuwe Heer aan te neemen? door de dood van den *Spaansche* Koning, die zonder Kinderen na te laaten, uit deze waereld is weggesleept, is het regt aan hen zelve vervallen, om een andere Regeering op te rigten, het zy van de Beste, het zy van het Volk, of ook een Koning te verkiezen, aan wien zy zig zelven willen overgeeven, met zoo ruyme of bepaalde magt, als het hen goed dunkt. *De natuur maakt alle menschen vry, en zich onderling gelyk.* Indien zy allen zoo wel eerelyk van aard, en goed van inborst geweest waaren, men had nooit Regeering van noode gehad: maar, om in veiligheid t'saamen te woonen, heeft men dan een, dan veelen verkooren, die over de meenigte in der minne gebieden zouden: wanneer deze stierven, verviel telkens de gegevene magt weder aan de Geevers. Onze *Baronnen* hebben lange tyd op die wyze geregeerd, maar ook altyd de magt met hun leven afgelegd. Deze magt is aan de Koningen gekomen. Wel nu is de laatste

van de Stam, waar aan het gebied vervallen was, overleeden: . is het nu wel regt, dat wy, zonder gevraagd te worden, of toestemmen zoo onder een *Frans Hansopje* bukken? *Signór? no.*

De PIKEUR. Zulks is de wil, en het *Testament* van *El Re, Basta.* U past het zwygen, en opzitten, ons het heerschen. Wy zullen ook den *Napelsche Hengst* wel breidelen. *Carbetten*, *Ruades*, en *Arcuades* van dit dol Paard hebben niet in. Wy hebben nu een *Fransche* Koning, en hier is nu een *Fransche Pikeur*, die *Pluvinels* grondregelen *fiks* heeft, en een *Karwats* met sterreknoopjens. Lil, *du Bestia do Campo*, *Cavallo bruto*, ja lil vry, men zal u rossen.

DE HENGST. Slaa, dat gy barst, ontmenschte beul! gy zyt de menschen wel zoo gewend te moorden. De wraak zal u ook op haare beurt treffen, en gy elkander noch als katten en honden handelen, en eindelyk den hals breeken; of grynst gy tegen een, zoo hoop ik, dat men *Napelsche Metten* by *Siciliaansche Vespers* zal kunnen gelyk stellen.

DE VISSCHER. *Signór* zat al warm in zyn *Broekielje*, toen het Volk op de been quam: maar pas op. Is dit te schielyk uitgeborsten, men zal het wel zekerder opvatten.

DE PIKEUR. *Quernos! borico!* wie kon die Gekken helpen? de *Duytschen* lagen noch tegen onze, en de *Fransche Armada real gecampeerd*, en verre van honk. De *Engelsche*, en *Hollandsche* Vloot was buiten de Straat. *Brutos!* maar men zal, als het Ryk vol Soldaaten is, noch hier zulk een vleeshouwery beginnen, dat het de gansche aardbodem over zal donderen.

DE VISSCHER. Een Luys kan men niet meer, als het leven beneemen. Snork gy wat aan: wy zullen toonen, dat we van *blaaskaaken* niet schrikken, noch van dreigen sterven. Houd moed, o fiere *Napelsche Hengst*, daar broeyt noch genoeg onder Grooten en Kleinen. Laat ik u tot troost een Fabel van uw *RACE* vertellen.

Een schoone MERRIE *had nu en dan een* VEULEN *in de weide verlooren: hier had de* WOLF, *daar de* TYGER *een opgeknapt. De* MERRIE *paste op, en sloeg zoo ongestuymig herom, en beet zoo vinnig van zig, dat zy zig zelve en haare* VEULENS *veilig en wel bewaarde: maar een* PANTHERDIER, *van een* TYGER *en* LEEUWIN *voortgezet, kreeg 'er lugt*

op:

valt haar, eer zy daar om dagt, van agteren aan, krauwt haar de zyde en rug aan bloed. Zy loozer geworden, hiel zig stil, en gesloten, tot dat ze de kans schoon zag, en de Wagters by de hand, om haar te redden: zy zegt, dat zy haare VEULENS *voor een geringe prys wil overlaaten. Het* PANTHERDIER *en de* TYGER, *vlammende op het lekker aas, maaken koop: maar zy moesten den prys aantekenen op de agterste hoeven: zy zyn gereed, maar krygen zulk een rouwe en felle schop van twe Hoefyzers, tegen de sterren van hunne Koppen, dat zy alle beiden in katzwym geraaken, en in die onmagt leggende van de Wagters gemast en daar na gevild worden: en dus laaten zy hunne schoongevlekte huyden tot een geheugteken hunner bloeddorst, in den loop.*

DE HENGST. *Courage* dan: het is ook het laatste, dat men verliezen moet. De wanhoopende hebben ten minsten dit heil, dat zy niet konnende hoopen, verhard zyn tegen alles, wat hen het noodlot kan overstieren. De Heilige Vader heeft deze nieuwe Beuls noch niet erkend voor wettige Leenhouwers, en daarom mag men hen wel een *Ruade* of twe schenken. Zoo lange als dat niet gebeurd is, ken ik geen Meester, en ik zal myn huyd tegen de zweep verharden, of noch eens het zelve gelukte, dat in het jaar 1504. aan de *Rotzakken* te beurt viel, toen zy aan de *Gariliane* geslaagen, en op alle oorden van het Ryk vermeesterd, tot veertig duyzend toe, allen elendig, of bedelende onder weg stierven, of in de gevankenissen verstonken, of in de revieren verzoopen, of op de velden, bergen, en rotsen aan de *Ravens* en *Wolven* tot aas verstrekten. Die Kasteelen *Novo* en *Del Ovo*, die ons zoo lang geribbezakt hebben, hoop ik, noch eens tot de grond onder het puyn te zien begraaven, en die *Gayelle*, ons ter schimp, de *Napelsche Bril* genoemd, hoop ik dat een *duyvenest*, en *meeuwenkot* zal worden: die *Spaansche Dons*, en die *Fransche Popperuytertjes* de keet uitgeboend: en dan zullen wy de gulde tyd van de Kyzerlyke *Arenden* weêr herleeven.

DE VISSCHER. Daar slaa geluk toe, en dat in 't kort: maar zoo als nu kan den bruy niet gaan.

EINDE.

DE ONGERSE
PALLASCH,
DE BOERE
CARAFFA,
EN
HOERENSMEERDOOS.

Volgens de *Romeinse Copy.* 1701.

DE ONGERSE PALLASCH, De BOERE CARAFFA, En HOERENSMEERDOOS.

DE PALLASCH.

JEichey, jucha, Ronda dinelula.

DE CARAFFA. Hoe! hoe! wat is dit te zeggen? hoe trippelt gy dus van vreugde? die roode *Ongerse* wyn, dat *Granse* sap loopt overal langs uwe flikkerende rug heen. Waar komt gy van daan? gy loopt immers niet in *Weertshausen*, daar de Veldheer *Eugenius van Savooyen* zulk een nette Krygstugt houdt? of hebt gy een *Convooy* helpen slaan, en de *Mantiens florentin*, of *Montefiasconi* geroofd?

DE PALLASCH. Staa wat ruym, en por me niet aan de kop; die staat my kroes. Ik zou liever vegten, als eeten. *Hendel! hendel! hendel!*

DE CARAFFA. Wel zoete Kameraad, zoo wild niet: tegen wien hebt gy 't? is het tegen my, zoo zyt gy het quyt. Ik heb de grootsten Overwinnaars ondergelegd: ik heb de stoutsten van de *Persen*, *Meden*, en *Parthen* vermeesterd. Schoon *Alexander de Groot*, de

Grie-

Grieken, *Perſen*, den *Indiſche Porus* en anderen onder zyne knien plooyde, ſchoon hy *Syrien*, *Egypte*, en alles na zyn pypen deed danſen, Steden by doſynen bouwde, en zyne Naam in de eene waereld te klein reekende, echter deed ik hem in den bloem zyner tyd, in den loop zyner onweerſtaanbere overwinningen, zat van my, betoveren, en voor eeuwig ſluymeren. *Cæſar* had broederſchap met my gedronken: die kon zuypen, en het werk van nugteren lieden verrigten, evenwel wierd hy 's morgens vroeg eer van my, als van *Brutus* en *Caſſius* getroffen.

DE SMEERDOOS. O *Caraffa*, maak hier zulk een *bouhae* niet: en gy *Pallaſch*, komt tot u zelven. Waar toe zulk een opſchudding? kan men niet in ſtilte zyn vermaak neemen? zegt my wat 'er gaande is. Aan my moogt gy u immers wel vertrouwen. Heeft u iemand *geſchokeerd*?

DE PALLASCH. My! my *geſchokeerd*! neen, *Ma-Dona*, neen. Ik ben alleen *gefaſcheerd*, dat ik op de klank van de Trompet te vroeg te rug ben gevorderd.

DE SMEERDOOS. Wel, het is een braaf Karel, die in zyn pligt koels moeds wel aan den Man wil, en in zyn hitte de orde wel voor oogen houdt. Een *Spartaan* wierd als een groot Held gepreezen, die den Sabel opgeheeven hebbende, zyn vyand, wanneer het teken van aftrekken wierd gegeeven, vry en leevend liet.

DE PALLASCH. Ha, dat leert ons de Kryg door de

de tyd, maar niet allen. Men moet met moed en drift gebooren zyn, maar de Krygstugt moet die byde maatigen. Slaan is niet altyd de boodschap; ja al was het met winst Onze Overste verhaalde gisteren, dat *Manlius* zyne eige Zoon deed onthalzen, om dat hy buiten orde gevogten had, schoon hy den vyand in *route* sloeg. Dat voorbeeld zou onze Groote *Eugenius* navolgen. Hy is der Soldaaten Vader, maar hy regeert en bemint hen als zyne Kinderen. Hy geeft ons in het midden der nagt een orde: onze Overstens krygen, en geeven die aan onze Ritmeesters, en Hopluyden: en die moeten oppassen, dat zy hunne orde opvolgen.

DE CARAFFA. Wel, wat schort 'er aan? waarom komt gy hier zoo *brusk*, en woedend in?

DE PALLASCH. Dat heb ik al gezegd. Ik was aan myn thiende *Fransman* bezig, en vol hoop, van wat grootsch te verrigten, en daar mede was het *halte*. Ik moest te rug, en 't *affront* lyden dat *Naglitz Barzenki* twalef *Franschen* met zyn *Pallasch* had *kapot* gemaakt: en ik hoopte meer te doen, als hy. Ik ben gaaf en heels huyts daar afgekomen. Het is *Fransch*, of *Spaansch* bloed, en geen wyn, dat my van de punt, en langs het lyf afloopt: maar dat spyt my te byster.

DE CARAFFA. Wel *hey*: is het anders niet? *tut*! *tut*! laat 'er ook eenigen overblyven, die verhaalen kunnen, hoe hunne Makkers gehavend zyn. Maar waar was dit te doen?

DE

DE PALLASCH. In de *Giered-adda*, daar over twe honderd jaaren zoo dikwils is geplokhaard. Ik heb dit uit myn Overgrootvaders Overbeſtevaar gehoord : die ging met troepen van den Keyzer *Maximiliaan* na *Fricul*, en quam zoo hier ook te ooreloogen.

DE SMEERDOOS. Luſt u niet te lachchen! wel, twede *Mars*, wel *kapotmaaker*, gy meent dan (neemt het niet quaalyk, ik moet wat lachchen) als gy thien of twaalf *Franſchjes* na de andere waereld hebt gezonden, dat gy daar door een eeuwige naam verdiend hebt. Zet u wat neder, en laat my ook eens ſpreeken. Is dit zulk een zaak? zulk een kunſt? zulk een *mirakel*? ik zoo minnelyk, zoo lieffelyk, en zoo jufferlyk, als gy my ziet, heb'er alleen meer als zoo veel honderden van kant geholpen. Het luſt my niet oude tyden te vertellen, maar ik heb in het beleg van *Napels*, in den oorelog van *Karel den* IX. Koning van *Vrankryk* alleen meer *Franſchen* na *Nobiskroeg* gezonden, als alle de magten van *S. Forſa*, van *Ferdinand*, of van anderen. Ik was in dienſt van de oude *Courtiſaanen*: die quamen, nu als *Donzelles*; dan als *Contadines*, dan als *Donaas*, dan weder als Geeſtelyken voor den dag. Zy waaren allen uit myn Doos met *Pomade*, *Rouge d'Eſpagne*, *Blanche de Rome*, en alderley ander aangezigtquik geblanket. Zy namen de beſten van het heir in, zy gingen onweeten-

de

de uit *infecteeren*, en vergiftigen: de eene had een ryke *fokker* uit *Peru*, de andere een *Don* uit *Mexico* in haare armen gehad. *Westindie* had ryke beurſen, onbekende quaalen, en beſmettelyke lichchaamen aan de *Spanjoolen*, in weêrwraak van hunne gepleegde tyranny, en tot ſtraf van hunne onverzaadelyke goudluſt, gegeeven. Zy lieten hunne Landzaaten in donkere helkotten onder de aarde uuren lang na het goud graaven, en door de vergiftige dampen verſtikken. Deze bragten die landziektens uit *America* na *Europa* over, en deeden aan *Sint Lazarus*, voor de onbekende *Martelaars* en *Martelareſſen* zoo veele ryke ſchatten opofferen, waar mede wy noch hedendaags zoo veele *Franſche* muggen vermoorden: zoo dat ons boven u de eer zal toekomen, van *Italie* van die ruygte gezuiverd te hebben.

DE PALLASCH. *Fy*, *fy*, zyt gy van zulk een aard? daar hebben wy *Duytſchen* en *Ongeren* een ſchrik van. Staa wat af. *Hola*. Myn oorlogsdapperheid gaat openhartig, en edelmoedig te werk: en het is een glory, dat wy voor onze daaden bekend ſtaan.

DE SMEERDOOS. Dat is braaf, heldhaftig; en ſtout, maar 't is ook grof. Waarom wilt ge niet liever op myn voorbeeld, veilig uw vyand afmaaken, en daarenboven van hem, zelf voor uwe moeite noch betaald worden?

DE

DE CARAFFA. Ho ho: is het hier zoo te doen? behaaltmen hier de hoogste lof met de meesten *kapot* te maaken? dan is 't ook myn beurt, om te spreeken. Ik heb gansche *Brigades* ziek gemaakt, gekielhaald, en doen sneuvelen: en ik vind zoo veele *Apothekers* als Boeren, om de *doses* voor de *Franschen* wel te *prepareeren*: zy *temperen* my, half wyn, half water: maar zy hebben het zoo *getemperd*, dat ik 'er by vyf zes honderden teffens in de Gasthuyzen heb gemoffeld, die de naam hadden, van de scherpe lugt, of vogtige grond niet te kunnen verdraagen: behalven die zwerm van Landloopers, *Merodeurs*, *Deserteurs*, en vlugtende *Poltrons*; die zoo met een *Caraffa*, of twe zyn voortgeholpen: evenwel alles goede plundering voor onze Boeren. Zy slagten de Veldmuyzen: zy maaken veel land kaal, maar laaten 'er dikwils een goude tand. Alles wat van het Leger, de *Convooyen*, en de weg afdwaalt, dat raakt *hor*.

DE SMEERDOOS. Ik diende nu onlangs een Zangster *Fonseca*, vervoerd van den Hartog van *Mantua*. Zyn heele Hof, benevens hem, was door my *geinfecteerd*: maar die *Signora* deed grooter *Curen* onder de *Gens d'Armes*, en *Chevaux legers* van *Tessé*: byna heele *Regimenten* maakte zy te onbruyk, en holp ze in het Gasthuys. Dan was zy als een *Non*, dan als een *Signora Noble*, dan als een Staatjuffer verkleed. Zulk een dozyn zou een gansch Leger inzwelgen.

DE PALLASCH. St.st. hou stil: ik hoor *Bouteselle* klinken: *tinca, tan tara, tarare, tarara, tinc* . . . . praat wat aan van hoeren en boeven. *Zu Pferdt*, *sagt de Pauk*, *hola*, *hey*, waar is 't te doen?

DE CARAFFA. *Wopy*. Voort gaan de *Franschen*. Hun *Kamp* staat in ligte brand. Zie daar, daar ziet gy ze over de *Oglio* trekken, de weg na *Fontanella*. Dat gelykt na *banqueroet* gaan: opkraamen in de naare nagt, met een stille trom! Maar, *basta*, *Signor Cavaljero*, *audiamo*. Het is tyd, dat ik wat zie te knappen.

DE PALLASCH. *Schaerdy*, daar komt de Heer *Obriste*: dat gaat 'er op los na *Sonsino*.

DE SMEERDOOS. *A reviders, Signori*. Dat is evenwel by myn leven te kaal! zoo te blaazen! zoo op te snyden! ik wierd al bang, dat de *Franschen* my hier in het *Duytsche* Leger zouden opsluyten met Linien, en gaan zy nu de *Scampade*! ha! *Caljoni*! *N'importa*, *Lasciate andarli facquini*: laat ze loopen tot over de *Alpen*, daar zy t'huys hooren. Nu popelt hen het *hinderste*: in *Mantua*, daar zal het op een scheeren gaan.

E I N D E.

DE FRANSCHE

DEGEN,

DE

SLEUTEL,

EN HET

BONNET TOT LUYK.

Volgens de *Romeinse Copy.* 1701.

DE FRANSCHE DEGEN; DE SLEUTEL, EN HET BONNET TOT LUYK.

DE FRANSCHE DEGEN.

IK dacht wel, dat 'er voor my geen Slot te vinden waar: de *Italiaansche Lemmers* van *Brescia*, de *Portugeesche* van *Coimbria*, de *Westphaalsche* van *Zolingen* van den oude *Wolf*, ja de *Sabels*, die gedamaskeerd zyn, houden niet tegen myn punt, en *Tranchant*: dat dringt door het merg van het gebeente, door de sappen en senuwen tot in het hart: en 't geen het fraayste van allen is, het bewaart zyn Schermmeester beter, als het betoverd geweer, daar drie *Missen* over gezongen zyn. Ha, ha, zoo moetmen ze hebben; niet waar, beste maat?

DE SLEUTEL. Ja, dat moet ik bekennen: ik meende niet uit myn ring te komen: ik was in een ongenaakbaare *Citadel*, dien dwinger van *Luyk*. *Esopus* had my reeds gewaarschouwd, maar het hielp niet. Wat zal ik zeggen? staal, yzer, metaal, 't is schoone berg-arts, maar uwe mengeling wint het van alles. Dit gelykt de Degen van *Paracelsus* met zyne wondere Knop, daar den AZOTH op stond: alles moet daar voor zwigten, en wyken. Het is trouwens een oude kunst. Een Groot *Griek* van zulken Degen doorsteeken zynde, bragt tot zyne verschooning by: *Quis resistat tot armatis? wie kan zoo veele gewapenden weêrstaan?* Aldus behielp hy zich met die schelmse uitvlugt, toen hy zyn Vaderland trouwloos

ver-

verraaden, en de *Persiaanen* zyne aanbetrouwde *post* had ingeruymd.

DE FRANSCHE DEGEN. Wel! indien een *Louis* voor heel *Europe* te *Groot* is, zoud gy dan aan zoo veele *Louisen* wederstaan? Mis, Kameraad: dat goud, dat goud, dat flikkert zoo in de oogen, dat 'er de herssenen van verdraaid worden, dat de braafste Kaarels zwymelen, de stoutste struykelen, en de eerlykste suysebollen.

HET BONNET. Ik zeg 'er braafste, stoutste, en eerlykste tegen! het is de *Fransche Mode*, alle *Dictionarien* te vervalschen. De woorden, *vrede*, *oorelog*, *vrindschap*, *trouw*, *eer*, *verbonden*, *regt*, eindelyk *goddelyk*, en *duyvels*, hebben by hun Woordenboek, in het Hof gemaakt, een dubbelzinnige, ja tegensstrydige betekening, gelyk by de *Latynen* de woorden, *sacer*, *valeant*, en diergelyke, die, *heilig* en *verdoemt*, *laatze wel*, of *voor den duyvel vaaren*, eveneens doen klinken. Het *Fransche* Hof hervormt gestadig haare taal: en zy neemen het woord *Tyran* voor *Koning*, *knegt* voor *dief*, en weer *dief* voor *knegt*, na de *Latynsche trant*. Maar ik hoop, dat zy haast op de *Engelsche* en *Hollandsche* perssen zullen verdrukt worden. De grootste, vroomste, en edelste, in 's Lands en Kerken dienst bezig, onverziens te overvallen, te kneuvelen, weg te voeren, en alles te plunderen tegen wetten, regten, verbintenissen, en eeden, is dat het werk van de stoutsten, van de braafsten, van de eerlyksten? dat zal de waereld wel anders doorklinken.

DE FRANSCHE DEGEN. Hoe nu! noch al zulk een taal! hola! hai! *Dragonders*, *Granadiers*, sleept my deze Paap in arrest weg. Gebonden en vervoerd zult gy wyzer worden. Die *Luykenaars* hebben den Duyvel in: het oude spreekwoord houd proef:

Die te Gent was gebooren,
Aan de Ligue had gezwooren,
Of te Luyk was opgevoed,
Heeft het Muyten in zyn bloed.

Maar wy zullen u wel *mores* leeren: dat had gy niet gedacht. Weg met uwe *Canonnikken*, *Suffragaanen*, *Capellaanen*, en met al hunne *Suppoosten*: weg met al dat geschooren goed. Staat u de Kruyn niet wel, wy zullen ze wat beter scheeren.

DE

DE SLEUTEL. Men kan zulk ſcheeren niet onderſcheiden van villen. Eerelyke *Cavaliers* hebben een afſchrik, en gruwen van zulk een Moordenaars en Roovers invallen. Och! waar ik nooit onder zulke klaauwen geweeſt! die ſchoone *Citadel*, zou de Stad dekken! *Luyk* zou van geen vyanden getand worden! Maar ze zyn nu gedekt, dat ze'er onder ſtikken, en getand, dat de beet door de ziel is gegaan.

DE FRANSCHE DEGEN. Tegen wie hebt gy 't met u beiden?

HET BONNET, EN DE SLEUTEL. Tegen die gedrogten van *Franſchen*, die onder ſchoone ſchyn, alle woorden, werken, ſchriften, eeden, ſegels, ja alles, waar mede men de Vroomen bedriegt, zonder menſchelyk, of Goddelyk regt te agten, verſmeeden en verdraaijen, om hunne gruweldaaden uit te voeren.

DE FRANSCHE DEGEN. Hoe! noemt gy ons *Franſchen! Franſchen!* dat zeggen zal meenig ratelmuyl neus en ooren koſten. Hier zyn geen *Franſchen*. Het zyn Benden en Manſchap van de *Borgondiſche Kreits*. Paſt my hier wel op, dat gy uwe tongen ſnoert, anderzints zal men u dat ravelen en kakelen met de Galg doen boeten. Fluks *Kanon* langs de Straaten, de Galgen op de Hoeken, *Dragonders*, *Patrouille*, *Granadiers*, vuur, moord, branders, ſtroboſſen, alles by der hand: dit zyn de vrugten, die zulke wreevelzieke Muyters plukken moeten.

De BORGERS *getrapt*,
De PAAPEN *geknapt*,
De KANONNIKEN *geloerd*,
De DEEKEN *vervoerd*.
Hun ſchoone gemakken,
Zyn goed voor BARAKKEN,
De beſte TAVERNEN
Zyn goed tot CASERNEN.
Nu zullen wy booren
In al de COMTOOREN.
Schoon Juffers en Vrouwen,
Om kuyſch zich te houwen,
Met kermen en zuchten,
Na Kloosters toe vlugten.

DE

DE SLEUTEL. *Halte! halte!* gy spreekt zoo buitenspoorig, dat het beter na dulle, als wyze reede gelykt. Gy zyt wel op meer plaatzen als Baazen ingedrongen, maar gy dankte het geluk, als gy 'er de huyt maar half heel weder uitbragt.

HET BONNET. Hoe! zyt gy dan geen *Fransman?* dient gy niet den *Franschen* Koning? neen, o neen. Maar dat gochelen, is uw Volk gewoon. Het *Fransche Compte*, en de rondom gelegene *quartieren* zyn nu het Ryk van *Austrasien*, dan de *Fransche Conquesten*, daar na de *Borgondische Kreits:* men *metamorphoseert* u, zoo dikwils als men wil: dan zyt gy *Spaanschen*, dan *Waalen*, dan *Franschen*, nu vegt gy voor 't Regt van de *Koningin*, dan voor de *Monarchy:* dan voor *Jakob* de tweede, dan voor *Karel de derde*, en moogelyk zult gy wel haast voor *Jakootie* de derde, het Molenaars Kroost, het Harnas aangespen. *Chameleons* Volk, allerlei naamen, allerlei volk, behalven eerlyke. Want was 'er slegts glimp van eerlykheid in u, of in de guyten, uwe Medestanders, zoo zoude den Eed aan de Heeren Staten van *Luyk*, aan den *Deken*, en aan het *Capittel* gedaan, en hernieuwd, de boosheid te rug gehouden hebben, van zoo schendig de aanziennelykste Mannen te mishandelen: de naam van Vaderland zou die schelmstukken van Landverraadery verbannen hebben: de naam van het geslagt van *Berlo* was niet ontaard geworden, tot een schandvlek aan den Adel. Maar het verraaders loon zal die heerelyke uitvoerders op de hielen volgen, en . . . . . .

DE FRANSCHE DEGEN. Zoo lang als de *Borgondische Kreits* my voeren kan, heeft niemand van de onze nood: en zulke braave *Cavalliers* zullen u noch om hunne voeten zien kruypen.

DE SLEUTEL. Ik zal voor my wel toezien, in wiens handen ik vertrouwd werde. Maar die Landverkoopers, en *Citadelhandelaars* zal men noch aan de Galg, of aan de Bedelzak zien. Denk eens om de *Fabel* van de *Roovers* en den *Keukehond.*

De ROOVERS *lang benard, en van alle kanten bezet, namen hunne toevlugt tot een valsche* HEREMIET, *om door hem eenige nieuwe Prooy op te doen. Deze had een* VOS *by zich, die allerlei vellen overtrekkende, nu de* SCHAAPSTALLEN *had verschalkt, dan de* WOLVEN *in kuylen*

verleid,

verleid, de andere VOSSEN *in de knippen gebragt, en de* VOGELKOOYEN *geplonderd. De* ROOVERS *handelen met den* HEREMIET: *die (een Man Gods in schyn, een schaapshoofd uit de natuur, en Wolfachtig van aard) gaat met hen een heimelyk verbond aan, en geleidt hen in zyne sellen: alwaar zy de voordeelen aanmerkende, om alle Reysigers en eerelyke Kooplieden te beloeren, en te berooven, zich sterk maakten, en nestelden. De* VOS *van den* HEREMIET *met het* HONDEVEL *overkleed, belooft over de* SCHAAPSTAL *van eenige* HARDERS *te zullen waaken: zy vertrouwen hem de Wagt van de Kudde, maar hy die onder zyn opzigt hebbende, brengt 'er de* ROOVERS *in: die de* WACHTERS *onverziens overvallen, weg sleepen, en vervoeren, en veelen van de* SCHAAPSKOOY *verworgen. Dit klonk door tot de Buuren: die slaan op de Ketel, en schieten toe: de* ROOVERS, *in het naauw geraakt knevelen even eens den* HEREMIET, *en geeven aan de* HARDERS *wederom de weggevoerde* WACHTERS, *en hongen tot zoen van hunne euveldaad den* VOS *in zyn Hondenhuyt aan een boom op, by de* SCHAAPSTAL, *die hy verraaden had.*

HET BONNET. De *Vos*, kreeg zyn regte loon. De *Boer* nam de *Slang* in zyn huys, de *Slang* den *Egel* verkleumd in zyn nest. Beiden betaalden zy zich zelve met 's waereldsloon, en guyten dank. Het zal hier net ook zoo gaan.

DE FRANSCHE DEGEN. *Parbleu! non da!* Onze *Monarch* beloont wel. Het zyn geen *traiters*, die dien Vorst dienst doen: maar hola! hy doet het niet: en *mort Diable!* genomen hy was 't die het deed: is 'er wel een reedelyker grondregel, als *dat men anderen voorkomt, om zelf niet voorgekomen te worden?* Uwe suffige praat is goed en nut voor Burgers, Boeren, en Kooplieden, die aan Wetten gebonden zyn: Maar de *Groote Louis* bindt en boeit elk een aan de Wetten, gelyk de Beul de Schurken aan de Galg knoopt. De Strop is voor hen, de Beul is 'er vry van: *sans comparaison pourtant.* *SENECA*, zulk een Wyze-

Wyze-man heeft al overlang gezegd, dat trouw, eer, wetten, en Godsdienst, huysraad voor de Borgers zyn: de Vorsten volgen hunne wil, vermaak, en belang.

HET BONNET. De *Kyzer*, de Koningen van *Engeland*, *Sweeden*, *Denemarken*, *Pruyssen*, en anderen doen, God dank! beter: en de uwe zal de ballen, die hy andere toegeslaagen heeft, ook noch wel betaalen. Braave Vorsten maaken ook het Regt en Wetten voor zich zelven.

DE FRANSCHE DEGEN. *Fi! Fa! Messieurs*

Ce qui est bon a prendre
Est bon a rendre.

De Præsentibus gaudet Ecclesia.

Nu, ik heb hier, en aan den *Ryn* met goed *succes* myn dingen gedaan. Daar komt een *Courier* met *ordre*, dat ik over *Ryn*, of over Zee moet. Daar zal ik hemel en aarde omwroeten: ik verstaa my op dien handel: het zy met dobbelen, het zy met giften, immers zal ik daar myn wintersche avonden onder de *Wiegs* niet quaalyk besteeden. Maar u beiden wil ik wel een goede raad geeven: *Zwygt*, *en vlugt. C'est tout dit. Adieu. Nous nous reverons a la Bastille, ou a Pierre encise, je m'en vay.*

E I N D E.

Ptolomeus, Copernicus, en Merkuur
OP DE PARNAS
OVER DE
ZON
EN DE
WAERELD.

Volgens de *Romeinse Copy.* 1701.

Ptolomeus, Copernicus, en Merkuur OP DE PARNAS OVER DE ZON EN DE WAERELD.

PTOLOMEUS.

MEn mag de waarheid drukken, dat is voor een geringe tyd, maar onderdrukken kan men ze niet. Gy meende my voor eeuwig van den *Parnas* te bannen: ik was onder de Kootjongens op het Schoolbankje gezet: Myne Boeken wierden Scheurpapier, myn Naam tot ſchimp: *Kardinaal* alleen, en noch een of twe *Araben* hielden de eer op van myn *Syſtema: dat de* ZON *loopt, en de* WAERELD *ſtilſtaat.* Maar nu word het myn beurt; nu de ondervinding der laatſte tyden voor my is, zal ik u doen uitſtampen.

COPERNICUS. Hoe dus nu toe! wat raaskalt gy *Ptolomeus?* indien gy het zyt, want niemand kent u meer.

PTOLOMEUS. Ik zeg, dat men u, en *Dirk Rembrantſen*, en *Galileus*, en alle die ſchandelyke nieuwe Ketters bannen, ja branden moet, op het voorbeeld van *Auguſtyn*, dien braave Man, om dat nu de ervaarendheid leert, dat ik het wel had, toen ik beveſtigde, dat de ZON *liep*, *en de* WAERELD *ſtilſtond.* Godlooze Boeven, die *Cybele*, de Moeder van de Gooden ten barſten doet draaijen: en die oude

oude *Frelle Vesta*, die reeds Geestelyk was geworden, doet gy het Hoofd dwarlen: *Atlas* word wervelziek van al dat zwenken op zyne schouders, en hy moet zelf van *Dedalus* vleugels ontleenen. Maar al dat handgeklap en gejuyg van de *Neoterici* legt nu in duygen: de *Waereld* staat zoo vast als een muur, en schaert u van hier, of *Aristoteles*, *Epicurus*, *Lucretius Carus*, ja Heiliger *Filosoofen* zullen u van hier boenen.

COPERNICUS. Wat is 'er gans? bedaar, en spreek met bescheidenheid: ik staa vast in myne schoenen, en heb Medestanders in overvloed: Groote en Vermaarde Mannen, *Cartesius*, *Hugenius*, *Bonartius*, enz. die zullen u, benevens my het punt bieden. Maar wat is 'er nieuws van de *Zon?*

PTOLOMEUS. Ik heb Brieven by meenigte van het eene, en het andere Halfrond des Aardkloots, dat 'er van alle kanten de zwaarste beweegingen van de *Zon* geschieden, en dat de heele *Waereld* stil blyft. Hierom neem ik nu de gelege tyd waar, om u op te zoeken, en van de waarheid myner stelling te overtuigen.

COPERNICUS. Brieven van alle kanten des Waerelds! daar is aan Brieven weinig geloof te geeven. Het Schryven zal na de Man zyn. Het zal van uwe aanhang weezen. Maar, wat schryft men? lees op.

PTOLOMEUS. De FRANSCHE ZON liet naauwelyks zyne straalen zien over de *Alpen*, of op zyne eerste beweeging beefde *Italie*: de *Po*, de *Adda*, de *Adice*, de *Oglio* zugten onder zyne *triumfante* Wagen: in den loop van een dag heeft hy *Napels*, *Sicilie*, *Spangie*, alle de Ryken der *Middelandse* Zee, de gelukkige, *Vlaamsche*, en andere Eilanden gesteeken met zyne hitte: zyn voortgang is zoo snel geweest, dat hy zonder zyne Paarden in de *Atlantische* Zee te wateren, met een Ren langs de *Tropicus Cancri* door de *Linie Æquinoctiaal* (u beter als my bekend) voorby de *Tropicus Capricorni* is doorgedrongen: de *Zuydstar* heeft hem begroet: daar staat hy nu voor een oogenblik stil, om al het Goud in de aderen van *Manoa*, en zoo als men het nu noemt, *Mexico*, *Peru*, de Bergen der hooggeschouderde *Wiapokkes*, en de kristal Bergen van *Guiana* te doen rypen, om aldus een nieuwe Goude Eeuw voort te brengen.

COPERNICUS. Wat al meer?

PTOLOMEUS. Hy is daar in een en de zelve dag de Waereld rond geloopen, over de *Zuyd* Zee, zoo men zegt, langs al het onbe-

kende

kende *Zuydland* tot aan de *Manilhas*. Dat alles is immers niet minder, als ik gesteld heb: en indien zulks met de waarheid overeenkomt, zoo zyt gy het quyt: want in een andere Brief word uitdrukkelyk geschreeven, dat de gansche *Waereld* stilstaat: en het is ruym een jaar geleeden, dat zy zich niet beweegt, en stil blyft. Twyffelt gy daar aan? zie daar de *Medailles*, zie daar de Rymen, en *Poësien*, zie daar de Brieven van Groote Mannen, gestempeld, gedigt, geschreeven aan den *Taeg*, aan de *Seine*, aan de *Schelde*, en elders.

COPERNICUS. *Medallies* pleegen eertyds wel waarheid in zich te hebben: ze waaren de toetsteenen der *Historien*: Maar nu zyn ze al medePluymstrykeryen geworden. Aan *Poësy* is geensints geloof te geeven: die dient meest, als wel bekend is . . . . . . Brieven van Groote Mannen, dat is, van Hovelingen te zeggen: hunne vrees en belang Schryven, zoo dat men daar op geen staat kan maaken.

PTOLOMEUS. Maar daar zit *Mercurius*. Hy dut, zoo het schynt. Egter is hy gewoon, Hemel en Aarde te doorvliegen. Laat ons hem hooren spreeken.

COPERNICUS. *Fiat*: ik ben daar mede te vreden. *Merkuur*, gy vlugge Godheid, die met u vergulde wieken overal gewoon zyt te vliegen, wat is 'er gaans, dat men u zoo suf ziet?

MERKUUR. Ik weet niet langer, uit wat hout ik peilen zal maaken. Alles loopt my tegen: nieuwe tydingen leveren niet meer uit. De gansche *Waereld* krielt van Boodens, Posten, en *Couriers*: de *Correspondentie* van het Goodendom met de *Waereld* houdt lange tyd op: de Koopmanschap gaat nergens meer: Wissel, en Geldhandel is uit: ook verstaa ik my daar niet op: met het Verhoogen en Verlaagen van Goude en Zilvere Munten is alles gestremd: liegen en bedriegen kennen de menschen zoo wel, dat zy my van de leep geeven: vrede of oorelog met myne staf aan te zeggen, dat Ambagt deugt ook niet meer; want de *Fransche Mode* zal overal doordringen, van vrede in oorelog, en oorelog in vrede te hebben: deze zyn zoo door een verward, dat 'er met myn *Herautschap* geen droog brood te winnen is. Om deze reede zit ik hier aan den *Parnas*, op hoop van daar op te geraaken, en met Digten, Schryven, of andersints myn Kost te beschaaren.

PTOLOMEUS. Hier na een beter, *Merkuur*: maar help my eens te regt tegen deze *Copernicus*: hy heeft my uit den velde geslaagen,

en

en mishandeld, om dat ik vastſtelde, dat de *Zon*, *Phebus*, *Apollo*, of hoe gy hem wilt *tituleeren*, zyne loop als een wakkere Voerman alle dagen aflei, en dat de *Waereld* ſtilſtond.

MERKUUR. Wat raakt dat de nieuwe tydingen, of Koopmanſchap?

COPERNICUS. Wel, *Ptolomeus* heeft beſcheidens uit de *Waereld* met handen vol, dat de *Zon* nu met ſterker beweeging loopt als ooit, en dat de *Waereld* daar tegen ſtil blyft ſtaan. Wat is daar van?

MERKUUR. Ik denke, zy ſchryven aan *Ptolomeus* van den FRANSCHE ZON.

PTOLOMEUS. *Phebus* heeft ook wel die bynaam gehad, zoo dat zulks geen verandering bybrengt.

MERKUUR. Dat is waar: die *Zon* beweegt door den *Zodiak* als dol. Hy quam eerſt in *Virgo*, hy quam in *Gemini*, hy wierde geneepen van *Cancer*, hy zengde *Leo*, maar ſtiet 'er zyn Wagen half hollende aan ſtukken: hy bezogt *Sagittarius*, *Piſces*, en de *Waterman*: maar daar geraakte hy ook van zyn Pad af: hy nam een deel van *Capricornus* Hoornen, en verplantede ze elders. Hy liep overal, behalven in *Libra*, die *Weegſchaal* kan hy om de drift van zyn voortvliegen niet regt houden: nu is hy na de *Melkweg*, de *Noordſtar*, ja hy wil alles bezoeken.

PTOLOMEUS. Ha, ha, *Copernicus*, dat klemt.

MERKUUR. Maar, na dat ik het aanzie, zal hy te groote onderneeming hebben, en lelyk ſtuyten.

PTOLOMEUS. Hoe, ſtuyten? wie zou den *Zon* ſtuyten?

MERKUUR. Wie ſtuytede *Phaëtons* loop? *Jupyn*, met zyn blikſem op den *Adelaar* afgedaald, ſmakte dien hoogmoedigen in den *Po* ter neder, het Kerkhof van zulke Windbuylen. Maar ik zie wel, *Ptolomeus*, waar het u leutert: dit is de gemeene zotheid van de Menſchen: al wat hen, tot ſtyfing van hunne opgevatte meening, voorkomt, flikkert hen aanſtonds, als iets waaragtig in de oogen. Myn vrind, deze FRANSCHE ZON is niet anders, als een Oud Man, die op het voorbeeld der Oude *Tyrannen* heerſchende, zyne Onderdaanen heeft Kaal, Verſlaafd, en Gek gemaakt. Hy van hen dagelyks botter en botter gevleid, is eindelyk dol van Hoovaardigheid geworden: deze noemt zich zelve, den ZON. Tot walgens, ja braakens toe zyn de Hofſche Pauliſkkers dagelyks bezig, om Goddelyke

delyke *Devyfen*, *Emblemata*, Gedigten, Prenten, en andere Pluymftrykeryen voor hem uit te vinden. Deze Hans, die geen koop zou geeven tegen de grootften der Gooden, heeft met alle wulpsheid, en buitenfpoorigheid de onwaardeerbere Schatkiften, die hy door dwingelandy had by een gefchraapt, Verbouwd, Verbraft, Verzoend, en het Merg, en het Bloed der zynen Veroorloogd: hy droomt onvermoeid niet anders, als trots alle de verleede dwingelanden, menfchemoorders, en waereldverdelgers den loef af te fteeken, en *Monarch* van het ganfche Heelal te worden. Leefden noch de Reufen, hy zou al het Geeftelyk en Waereldlyk goed aan hen ten befte geeven, om hen om te koopen, en den Hemel te beftormen, op dat hy aldus van boven met bliksfemen, donderen, wolkbreuken, orkaanen, en diergelyke ftrafflingers de geene mogt knotten, en dempen, die hem hier durven tegengaan. Loosheid en boosheid gaan te faamen. *Vos*, *Wolf*, en *Tyger* is hy in een afem, eerlyk kent hy niet: het geen hem tot voordeel gedydt, acht hy alleenig. Alle de gruwelen, die hy ziet, van Verwoefte Steden, Verbrande Dorpen, Vermoorde Volkeren, zyn zoo veele ftoffen voor zyne zegepraalingen. Verftaat gy de *Franfche* Taal? daar hoort men voor hem zingen,

Que l'univers furpris,
Condemne l'amour extreme,
Qui coufte tant des peines,
De larmes, & de cris.

En dan voor ftokregel:

Quand on obtient ce qu'on aime,
Qu'importe, qu'importe a quel prix.

d. i. *Laat vry 't verbaafd Heelal*
Myn heete drift tot heerzugt laaken,
Die zoo veel traanen, moorden, blaaken,
En wee, en jammers koften zal.

Wanneer, 't geen men bemint, door moeite word verkreegen,
Het kofte, wat het wil, daar ligt niet aangelegen,
Daar ligt niet aangelegen.

Al-

DE LEUTERBOL VAN DIEST, DE HOND, EN DE PIKBROEK, BY DEN *Laatste Stuyver.*

DE HOND.

MAar Meester, zeg my eens, hoe verre afgeleegene landen meent gy te bezoeken? ik heb u al dikwils in het gezigt gezien, twyffelende wien ik diende, of een Blindeman, of een hups jong Kaerel. Een blinde hummelings Rekel heeft het vry beter, als gy, daar uit kan een ieder ligt afmeeten, hoedanig het met my gesteld zy.

DE LEUTERBOL. Ik vlugt, zoo wel als gy, voor de tyranny der *Franschen*. Zy eisschen hoofdgeld van de *honden*, en de keur uit der Boeren Zoonen, om hen in hunne troepen te plakken.

DE HOND. Dan neem ik de weg op, en hol weêrom. In zulk een land moet myn geslagt wel gezien weezen. Is'er een *hondsche Diogenes* aan het roer, of regeert 'er een *hondsche* Koning?

DE LEUTERBOL. Koes! en houw uwe snater. Ik kan u daar op noch niet antwoorden: ik dut noch. Hoe word een arme duyvel in deze waereld geslingerd! ik ben in de wydvermaarde stad *Diest* gebooren, ik was in de Leuterraad daar al vry wat aangezien: wy hadden het

het breed voor. Onze Stad heeft een haven met twe schepen, manneke, en wyfken: deze hadden wy aan een gekoppeld, om jonsken te laaten broeijen. Schepen zat moeten we krygen. De have zou van zelve vergrooten: de *Mahenge* uit de *Maas* in onze have vallen, en deze langs *Mechelen* in de *Schelde*, en dan in de *Brugsche* vaart, en van daar by *Oostende* in zee: en door dit middel zou al de *Duytsche*, en andere handel met onze schepen door de *Noordzee* na de *Oost*, en *Westindien* gebragt worden.

DE PIKBROEK. Hebt gy den *bougaard*, of *Liersche Cabes* in het hoofd, dat u den bol zoo leutert? of is het leuterbollen u aangebooren? uwe kaarslaaden, die halve jollen in zee! wel vrind, hebt gy wel ooit in zout water gekeeken?

DE LEUTERBOL. *Hola*, Maat *Iilder*, niet zoo ten eerste. Wy zouden ze eerst na *Antwerpen* stuuren, om by de *hen* te min te gaan, van daar na *Oostende*, om wasdom te krygen, en dan na *Passacho* by de *Gallioenen*, om volwassen t'huys te komen.

DE PIKBROEK. Gaauw gedacht. Maar hoe zoud ge dat Land na de *Mahenge* vaarbaar maaken?

DE LEUTERBOL. Dat zal men sappeeren, *fourneaux* 'er in maaken, en laaten het springen. Het *Y*, en de *Teems* schrikken daar van, als zy zulke dingen hooren. Wat kunnen *Brabants* verstand, en *Fransche* standvastigheid niet te boven komen! zoo is de straat van *Gibralter*, en het *Kanaal* doorgegraaven: dat pleeg myn *Grammeerke* te vertellen: ook heb ik wel van den *Pater* te *Scherpenheuvel* gehoord, dat het *Roo Meer*, en de golf van *Lepante* doorgraaven staan te werden.

DE HOND. Meester, gy zult u noch mal *studeeren*. Maar waarom vlugtede gy doch van buiten *Charleroy* van daan?

DE LEUTERBOL. De *Fransman* eischte, gelyk ik gezegd heb, zoo veel Manschap: en die moesten tegen elkander looten. Waar ik op de rol geraakt, het had misschien myn bol gekost: niet dat ik *par bleu!* bang ben, maar zy hebben in myn vaderland myne wyze raad al te hoog noodig van doen.

DE HOND. Ik zal eerder by u oud, als vet worden.

DE PIKBROEK. Woud gy vet worden, dan moest uwe Baas van hier verhuyzen: by de *Franschen* word niemand vet. Ik ben te *Antwerpen* in de *Tinnepot*, te *Brussel* in het *Mannekepis*, en in de *Vier Emmers* geweest, en te *Gent* heb ik met meenig *Hospes* gepraat: zy klaagden

den, datze van de *Hollandsche*, en *Engelsche Officiers* in een week meer ontfingen, als in een gansch jaar van de *Franschen*. Daar onderwegen in *Assene* ben ik in een Kroeg geweest. Vier Vedermantjens, rood en blaauw gemanteld, met goud op de kleêren, maar *aber nix* daar in, quamen met groot *boha* aanzetten: zy eischten een bottel water, en dronken met hen allen voor twe oortjens brandewyn. 't Is schraale *Fop*, de *poen* is op.

DE LEUTERBOL. Waar zoudenzy het van daan haalen? hebben zy een duyt in de *marsch*, die moet voor de *Paapen* en Verraaders weezen. Maar onze *Staaten* van *Braband* hebben noch *Crediet* by de *Pagadoors*.

DE PIKBROEK. Ja, ja, die zullen zy den neus wel snuyten: die van de droes by zyn moer. Eerst kaale *Governeurs* om vet te mesten: dan grooter hansen, die het al verhoeren en verdobbelen, en tot een pest der pesten deze *Koeterwaalen*. De negen *Natien* moogen wat wurmen over een negenmanneken op een potteke biers, zy zullen 'er de *leste stuyver* beter uitpluggeren, als *Duc d'Alf* den *thiende penning*.

DE LEUTERBOL. De *Laatste Stuyver* van ons zal de *Geuskens* genoeg brillen, dat *Fort*, *ma Foi*, zal een proefstuk weezen van *Collievre*, en *Bambes*, die groote *Ingenieurs*: dat zal met brikwerken onder den dyk door *gepousseerd* worden tot onder het *Sas van Gent*: dat *Sas!* dat *Sas*! dat heeft ons lang genoeg gebruyd: dat moet men doen springen: de *Franschen* zullen dat wel klaaren, hadden zy slegts geld tot *Materiaalen*, en buskruid.

DE HOND. Wel! hoe groote zotten zyn de menschen! het is 'er al met geld en om geld te doen: wy onder de *honden* weeten van geen *geld*, en komen net zoo door de waereld, als de *Franschen*. Eenigen onder hen, als wy, zyn *Saletrekeltjes*, eenigen zitten op voor den Koning, en krygen zoo een brok: eenigen reizen op alle markten in alle landen, en dienen in de *Beerbyt*, *Wolvespel*, kunsttenten, enz. anderen draaijen het rad by de braaders. Maar de *windhonden*, onze Adel, leeven gelyk hunne Adel: men fluit de onze hier of daar op in een hok: de jagthoorn speelt, daar mede is het *hanneke der uit*: die op *Relais* hier, die daar, sommigen op het spoor van het Wild: zy loopen, en vliegen, dat zy 'er by blyven leggen: by het Wild moeten zy het spits afbyten. Gewond acht men niet, dood is op de

vuy-

vuyle mishoop: vermeesteren zy het Wild, zy likken naauwelyks van het bloed, of de Beschutters komen 'er by: die krygen zoo wat van het ingewand; het Wild is voor den Vorst. De *Cavalliers* hangen al hun erfgoed aan hunne *Equipagie:* hier of elders plakt men hen in een *Fort:* hongerbrokken is hun voorland, in de *Marchen* en *Contramarchen* van *Borgonie* na *Bon*, van *Ramon* na *Gibralter*, van *Sint Jan Luz* na *Mantua*, wie barst, blyft leggen: schermutsen, vechten, stormen is hun handwerk: wie valt, die valt: de beuit, daar zy om vegten, raakt in de *Generaals* handen: deze haalen 'er nu en dan een eertitel van, die hen noch vroeger arm maakt, maar de beuit zelve, die is, zeg ik, voor den Koning: het scheelt hem ook niet over hoe veele lyken hy klimt, als hy maar daar door grooter word.

DE LEUTERBOL. Die *hond* zal my noch aan de galg helpen: maar, *hola*, hey, ba! wat is dit! ik peise kik, dat het donderd. Och, *Lieve Vrouwe van Scherpenheuvel*, *ora pro nobis*, beschermt ons. Ba, wat is dit schrikkelyk rommelen! ba, ja, 't is donder, ja donder.

DE PIKBROEK. Ja, wel is het donder. Hou maat, loop niet, het is donder van grof kanon: zy schieten uit het *Sas*. Maar staa vast Kameraad. Is het op ons gemikt, zoo is het mis. Hoe, uwe *hond* op de loop, en gy meê? wel staa, staa . . . . . .

DE LEUTERBOL. *Adieu*, vrind: ik heb geen *affaires* met die van het *Sas*, en had ik in die groove *musyk* zin gehad, zoo waar ik in *Henegouen* gebleeven: *Guds* . . . . . *Guds* . . . . . wel, wy hooren de kogels gonsen, en zien niet waar ze blyven, of waarop zy 't hebben.

DE PIKBROEK. Dat zie ik wel: zie my die *hanskuyers* heen hollen: ey, ey, kyk dien blaauwrok eens tuymelen: luyster toe: zy schreeuwen, *val*, *val*. Zoo den bruy, wakker als mannen, allegaar het haazepad op: dat brommen uit de trompen maakt kort *heilig avond:* het is hier pakt uw biezen.

DE LEUTERBOL. Ja, ja, *beter bloo Jan*, *als doo Jan*. Het is een braaf Kaerel, die het vlugten bedacht heeft, waar door zoo meenig oud Soldaat zich uit de nood gered heeft.

DE PIKBROEK. Wel, *Brabander*, is u de moed zoo gaauw in de schoenen. Die kogels hebben elk een briefje, wien zy treffen moeten: kyk toe, daar gints in de wyde daar graast 'er een.

DE LEUTERBOL. Die moet ik haalen, om wat raars te *Gent* op

de

de *Canter* te brengen. Maar ouw Landluy zullen die vreugd duur betaalen. Hoe durven zy dat denken, op onze Koningen te schieten?

DE PIKBROEK. Hadden zy die in uwe *Leste Stuyver* voorgehad, dan had ik liever doel zien schieten, *elk een schoot een end-vogel.* Nu, na ik zie, is 't slegts, om te toonen, dat zy mede wat voor het vraagen hebben. Waarom kruypen uwe gekken zoo dicht onder het *Fort?* dat is immers tegen de vrede, en tegen de reede.

DE LEUTERBOL. Ba, neen: maar dat schieten is wel tegen het hoog *fatsoen*, en de eer, die al de waereld aan onze twe Majesteiten verschuldigd is. Verstaade gy dat? maar men zal het die *Geuskens* wel verleeren: ik hoor, dat 'er zoo veele duyzende bommen gereed leggen, dat ze daar mede al de *Provintien* wel kunnen doen in de lugt springen.

DE PIKBROEK. Kameraad, van die schrik krygen wy de koorts niet. Maar is het niet beter, zoo van zich te blaazen, als aan die schurken hunne booze wil te geeven, hun bedriegelyk vleijen te gelooven, en onderdrukt te worden. Ik heb in *Esopus* eens een *Fabel* gevonden, die ik u vertellen moet: gy kunt die by tyd en gelegendheid in uwe *Leuterraad* te pas, en voor den dag brengen.

Een oude TYGER *had in zyn jeugd veele vreemde sprongen gedaan: dezen waaren hem meestendeel wel gelukt. Hy had een* MURMELDIER, *een* YZERVARKE, *en een* INKHOREN *tot zyn dienst gelokt: den eenen deed hy in de boomen klimmen, met zyn staande staart over de wateren zwemmen, en zoo van boven ontdekken wat 'er in het veld, en over de revieren omging: het* YZERVARKE *deed hy zyn toevoer op de pinnen nasleepen, het* MURMELDIER *doorkroop de* ALPISCHE *rotsen, en wees hem de weg na de vlaktens. Hy kreeg een oude* LEEUW, *op wien hy altyd geloerd had, door het eene of het ander middel van kant, en hoopte, als hy twe andere de klaauwen kon doen inhouden, den* BEER, *den* OLIFANT, *zoo wel als den* AREND, *die zulke ontoegankelyke toppen besloeg, in hunne nesten te stooren, en dan alleen Baas over alle Dieren te blyven. De* PANTHER *in*

des

des oude LÆEUWS *nest gezet zag na zyne oogwinken: hy slaat dan tot dank zyne klaauwen in het* YZEREVARKE, *sloeg met een poot het* MURMELDIER, *dat het buiten zig zelve in onmagt hem ten dienste moest blyven, sloot het* INKHORENTJE *in zyn traalie huyske, en liet het zelve voor hem op gewyde schelletjes een* OPERA *speelen. Alles ging voor wind: maar zoo draa quam hy niet rieken aan het nest van de* LEEUW, *of die quam op de lugt van den* TYGER *uit zyn sluymeren, sloeg met zyn staart, en begon maar eens te brullen, voort trok hy op de loop met de staert tusschen de beenen, ging opzitten, en verzekerde, dat hy niet zogt, als buurschap: maar de* AREND *hem op de huyt gevloogen pikte hem na de oogen: hy jammerde, en gierde, en beloofde, alles weder in zyne oude plooy te zullen brengen, maar zy ziende het ongeval der misleide Dierkens luisterden nergens minder na, als na zyne valsche kneepen: zy zetten op hem toe, en rusten niet, voor dat zy het* PANTHERDIER *verjaagd, en den ouden* TYGER *de klaauwen gekort hadden.*

Deeden zy niet wel, *Leuterbol?* die zoo lang marren, dat ze den strik om den hals hebben, wagten maar na het worgen.

DE LEUTERBOL. Maatroosje, uwe *Fabel* is al wat lang, om te onthouden, echter begryp ik de zin wel: maar ik zeg u goeden dag. Myn haring braat hier niet wel, het vuur is te heet: 't is het best voor my na het *Hageland* te vlugten. Raaken onze Koningen zoo ligt de *Laatste Stuyver* quyt, ik zou de myne niet lang houden.

EINDE.

DE ITALIAANSCHE
WAARZEGGER.
ESOPUS,
ANTONIO MAGINO,
E N
DIRK REMBRANTZ van NIEROP.

Volgens de *Romeinse Copy*. 1702.

DE ITALIAANSCHE WAARZEGGER. ESOPUS, ANTONIO MAGINO, EN DIRK REMBRANTZ van NIEROP.

ESOPUS.

WEl *Magino*, gy moogt wel van groot geluk ſpreeken, dat men uwe *Almanakken*, noch zoo veele jaaren na uwe dood met uwe naam doopt, geloof geeft, en verkoopt. In uw leven kond gy ter naauwer nood aan uw brood komen, en behielp u, met goeder geluk te zeggen. Hoe kond gy zulke gekken vinden, die gy wiſt wys te maaken, dat gy met de Sterren een gemeen praatje hield, en uit het eene huys der Planeeten in het ander liep, om te verneemen, wat ieder van hen in den zin had, daar gy by u zelf overtuigd waart, dat gy alles uit uwe Kop verdichte, en dat 'er geen zekerheid in uwe konſt ſtak, als deze, dat ze ganſch onzeker was?

ANTONIO MAGINO. Wel, lelyk Hoofd! had ik in uwe tyd geleefd,

geleefd, ik zou uit de Sterren wel voorzien hebben, dat 'er een gedrogt onder de *Grieken* ſtond op te komen, het welk de beeſten zou doen ſpreeken, een ieder het zyne zeggen, en onder de Wysgeeren zwaare opſchuddingen verwekken: ik zou ontdekt hebben, dat een *Moorſche* Slaaf onder de verbanne *Jooden* u van een *Chaldeeſche* Landloopſter had doen werpen.

ESOPUS. Gy zaaide onbeſchaamdelyk uwe leugendroomen voor waarheid onder de menſchen, en van thien gelukt 'er zelden een, als 't noch van u by 't haair getrokken wierd, om 't op het gebeurde te doen ſlaan.

ANTONIO MAGINO. Wel al uw ſchryven behelſde niet eene enkele waarheid, noch 't kon ooit waar worden. Maar de wyze *Grieken* draayden ook uwe Fabelen op die Mannen, die zy vervolgden, zoo dat wy al gelyk ſtaan. *Wie een glaaſe dak heeft, moet geen ſteenen gooijen.*

ESOPUS. Wel zoud gy u dan noch vermeeten, iets uit den loop der Sterren te voorzeggen?

ANTONIO MAGINO. Noch al even vaſt als in myn tyd. Zie, daar is noch een van myne Medemakkers: hy komt u ſlegt, als een Boertje voor, maar aan het uiterſte moet men zich nooit vergaapen, of gy zoud quaade koop hebben, en met uwe opgeveiſelde rug, en gebochelde borſt, eerder een wanſchepzel onder de *Aapen*, als een ligt onder de Zedevormers gelyken. Deze is *Dirk Rembrantz van Nierop*, die onder het ſchoenen lappen zoo vaſt in de Hemelsloop was, dat zyn kamertje, met Konſtlinien doortrokken, te *Florenſe* zou ſtaan, was het zoo licht door de lugt te voeren, als de *Kapel van Lorette.*

ESOPUS. Wel aan, ſmyt uwe ſpillen by malkander, en ziet, of gy uwe kunſt kunt doen gelden. Laat ons hooren, wat nieuw *Orakel* hier voor den dag komt.

Noſtradamus, Merlin, en Breville, te gelyk met Dirk Rembrantz. van Nierop aankomende.

DIRK REMBRANTZ VAN NIEROP. Daar is, o *Fabelaar*, geen ding zekerder, als 't geen *Magino* van onze kunſt voorgeeft: zie myne Voorzeggingen van den derdendaagſche ſlag van de *Smirnaaſche* Vloot, en meer anderen: lees dien ouden *Propheet Noſtradamus*, en dien gaauwe *Merlin*, en hunne *Prognoſticatien*: lees den nieuwe drievoet

van

van den *Fransche Apollo* door *Breville* uitgedonderd. Wy willen saamen werken, maar om saamen over een te komen, daar zal het aan haperen; want die drie zyn bot *Fransch*, en ik vry wat *Hollands*.

ESOPUS. Ik verstaa uwe meening wel: de *Orakelpriesters* waaren van de zelve trant. Alle Godspraaken draayden zy na de belangen van die Vorsten, voor wie zy te huur liepen, en men sprak, of rymde zoo na de loosheid der bedienden, dat het even zoo wel een voor als tegen zin had.

ANTONIO MAGINO. Wel, wy zullen *Prognosticeeren*, gy *Fabuleeren*, zie eens, wie het naaste treft.

ESOPUS. Ho, ho, hebt gy lieden zoo veel stellens aan uwe gereedschappen, zoo veele lynen, en ronden te trekken, en zoo veele Sterren te schieten, zoo zal ik lang gereed weezen, eer gy een van allen, daar gy op mikt, zult geraakt hebben. Ik tyde dan aan 't werk.

Een oude KAPUYN *had alderhande slag van Vogelen in zyn hok gesleept, allerlei eyeren in zyn nest gehaald: op deze zat hy te broeijen, dan het een, dan het ander uit: hier quam een* KUYKEDIEF, *daar een* KOEKOEK, *elders een* SPERWER, *enz. aan den dag: hy zag zig verrykt met zoo veele vreemde jongen, en overlei by zig zelve dag en nagt, hoe hy ze allen in andere nesten vet en groot zou maaken: hy zette de* KUYKENDIEF *in het nest der* INDISCHE RAVENS, *een* SPERWER *by de* LOMBAARDSCHE HENNEN: *hy meende aldus de* KAKATOE *door een* WOUW *uit het hok te krygen, en een* KERKUYL *over de* GANSEN *te zetten, ja eindelyk de* KALKOEN *over de* WATERVOGELS: *en die benevens den* KUYKEDIEF *plakte hy een pragtige Kam op, en liet den eenen pronken met* ADELAARS *veeren, den* KOEKOEK *schikte hy op, als of hy een* ENGELSCHE HAAN *was. Ieder een klaagde over zyn dolle vermetelheid, tot dat het den* AREND *verdroot: deze vloog toe, sleurde den* SPERWER *uit het* LOMBARDSCHE HENNEHOK, *den* PITOOR *uit het* MANTUAANSCHE ZWAANENEST,

den

den KUYKENDIEF *uit het* INDISCHE RAVENEST : *de* KAKATOE *beet den* EKSTER *uit het zyn, en de* WATER-VOGELS *plukten den vermomden* HAAN, *en lieten zien, dat hy niets anders was, als een jonge* KOEKOEK. *In alle deze ellenden kroop de* KAPUYN *onder een hoop veeren van zyne geplukte Hoenders, en ontdook zoo lillende de klaauwen en bekken der verongelykten, maar hy kraaide nooit weer, uit vrees van zyn ſchuylplaats te ontdekken.*

Nu is het uwe beurt.

DIRK REMBRANTZ van NIEROP. Alreê man.

January. Sol in *Aries.* Hoewel 'er veel vorſt zal zyn, echter derft zich *Sol* met *Aries* niet waagen, om tegen den anderen te ſtooten, maar hy mengt in het hardſte van de winter veel water in zyn wyn. *Luna* in het *Draakenhoofd* maakt over zee veele *Lunatiken* moeijelyke *Draaken.* In het laatſte *quartier* gaat *Sol* in *Aquarius*, en zoekt in de *Atlantiſche* zee veel op te jaagen. De zelve *Lunatiken* ſteeken met de *Draakeſtaart*, maar eerſt na *Piſtoolen.*

February. Sol voelt den ſtoot van *Taurus*, zoodaanig dat hy over de *Alpen* opgegaan, in de Revieren daar van afvloeijende ſchynt te duyken: hy tragt in *Leo* te komen, maar voelt daar te veel koude: zyne ſtraalen ſtuyten daar, zonder door eenige weêrſtuyt iemand te verhitten. De zelve *Lunatiken* komen over zee in het laatſte *quartier* met *Mars* in *conjunctie : Mercurius* deze *conjunctie* ziende, *conjungeert* meer met kapers, als met kooplieden in het zelve *Aſpect.*

Maart. Sol vlugt in *Gemini*, verlaat de hoop van *Lombaardſche* eijeren, en hoort de alarm klok in 't *Beyeren* : *Saturnus* komt by *Mercurius,* en wil van hem goud en zilver ſteelen : *Sol* en *Luna* zyn in *oppoſitie* tegen *Mercurius:* zy haalden geirne den beuit in hunne havens. De oude *Sol* in *Capricornus* vreeſt aan alle kanten, en wil met alle zyne *Capricornus* gezellen tegen *Leo*, *Piſces*, en *Aquarius.*

April. Sol in *Cancer* word geweldig geneepen : de *Geallieerde Mars* ſpeelt zoo vry, als een *Laberlot*, terwyl de paarden van *Sol* in hunne neſten opgeſlooten zitten, behalven de *Napelſche Hengſt :* die brieſcht, en ſlaat op ſtal zoo geweldig achter uit, dat de deur uit haare ſlooten

en

en grendels springt, en *Taurus* op *Sol* los gaat in het laatste ***quartier***, loopende met *Mars* door *Romanien*, in het *Napelsche* tot in *Calabrie*, en in het *Far* van *Messina*.

Mey. *Leo* klaauwt in de Zonnestraalen, en wydt de landen af aan de *Sambre* en *Maas* gelegen. *Venus* voert een groot Vorst over, die met *Mars* en *Leo* in *conjunctie* den zonneweg afloopt, die hier van zyn pad gezet, ook onder de *Linie Æquinoctiaal* verbystert, alwaar men met de geringste *instrumenten* de *declinatie* van *Sol* gewaar word. Hy in het laatste *quartier* willende by *Aquarius* komen, krygt zulk een zwaare gulp over het hoofd, dat hy het zelve onder de wolken haalt, en schuylen gaat, laatende zyne wagen ten beste.

Juny. Het kindskind van *Sol* in *Virgo* moet om zyn Grootvader verhuyzen. De schepen van *Aquarius*, en *Pisces* dwingen het jonge paar op te kraamen. *Sagittarius* valt over de *Alpes*, en *Mars* met groote beuit belaaden over den *Apenyn*: de eene plundert de *mooye fraaye Kykkasjes*, de andere verlost den overstroomden, en verdrukten. *Sol* komt overal op zyn *Phaëtons* in de schaaren van *Cancer*. Zanden en stranden, bergen en landen maakt ruym baan voor de *Booijen*, en *Stradioten*.

July. *Sol* wil in *Libra* komen, aan een ieder wedergeeven, wat hy ingezwolgen heeft. *De Raad is goed, was ze tydig. Wie dan geeven wil, als de schaal van Regt dwingt, moet ook de onkosten betaalen. Vera Cruz*, en de *Havana* hangen de vlugt van *Egypten* uit: *Rio de la Hache*, en *Potoli* verliezen hunne paerlen, en zilver, *Mahacipsi* zyn nieuwe *Colonien*. *Jupiter*, en *Mars* maaken dagelyks donder en onweêr, indiervoege dat men *Sol* niet gewaar word: hy word getroffen van *Aries*, geneepen van *Cancer*, en gebeeten van *Scorpio*.

Augustus. *Sol* laat zyne hitte voelen, maar word tydig gekoeld door *Aquarius*. *Italie* word met zyne *Lelien* bezaaid, maar ze blyven voor de kraaijen op het open veld leggen: Hy krygt een zwaare bots van *Taurus*, in zyne *Conquesten*. *Mars*, en *Capricornus* zitten hem op de hielen, en doen hem wyken in *Virgo*. Maar *Mars* en *Jupiter* in het derde *Aspect* doen den *Adelaar* vliegen over de sneeuwbergen aan de eene zyde, en over den *Ryn* aan de andere. *Mercurius* wil koopman blyven, maar lydt veele schade.

September. *Pisces* steeken met hunne vinnen na *Sol*, en maaken het hem op de Revieren, en in deze, de *Spaansche*, en *Zuyd* Zee te naauw.

Ruym

Ruym op met alle de *muggen*, de lugt word te ſcherp. Hy wil de *Driedubbelde Kroon* dwingen, maar het geeſtelyke zwaard is ſynder geſleepen, als het zyne. Het *Zerrail* aan de *Seine* ſchrikt, en vlugt na de ſchoot van de *Weſtindiſche Virgo*. Zy is in het Hof benaauwd, om dat

FILIUS ANTE DIEM PATRIOS INQUIRIT IN ANNOS.

October. Werwaards *Sol* zich *declineert*, en tragt te bergen, hy raakt weder onder de ſtoten van *Aries*. *Saturnus* de menſchevreeter volgt *Mars*, die door geen *Forten* zich laat ophouden. Alle de *linien* barſten.

Kruypt in uw kot,
De Kas is bankrot.

November. Tegen de ſlagttyd word meenig *Waal* ingekuypt. *Spekjan* moet aanhouden. *Taurus* ſchopt en ſtoot van achteren met kluyten, van vooren met hoorens, maar *Bien retiro* voelt het ſtieregevegt van *Taurus* het aldermeeſt. *Leo* ſlaat met onverſaagde klaauwen, om dat hy te lang geſard is. Een groot Vorſt keert met groot gejuig over zee, en word met vergulde *Lauwrieren* begroed.

December. *Sol* zoekt zyn *Gemini*. De jonge Baſtaard is noch in de armen van den Ouden, elk in zyne *quartieren*. De *Maraanen* by hunne *Courtiſaanen*, de *Waalen* aan hunne magere ſoppen. De *Duytſchen* ſlempen in 's vyands Hoven: de *Engelsman* eet de *Scholdermotting* in *Picardye*: *Maat Zeeuw* drinkt van de *reine neering*. Het word weder tyd, om *Momaangezigten* voor te doen. *Sol* is zoo *gedefigureerd*, dat hy zonder *Mombakkus* niet kenlyk is.

ESOPUS. Vrinden, wy ſcheelen niet veel van elkanders grillen: ik zal met zorgvuldigheid den uitſlag daar van opmerken: vaart wel in het nieuwe jaar,

Magno ApoLLIne DeIeCto.

1 7 0 2.

HET

HEYDINNETJE,

DE

MIQUELET,

EN

MOOYFRAAYKIEK,

In de Pireneëen.

Volgens de *Romeinse Copy.* 1702.

HET HEYDINNETJE, DE MIQUELET, EN MOOYFRAAYKIEK, IN DE PIRENËEN.

HEYDINNETJE.

WEl *Jannetyen*, hoe ziet ge zoo verweerd, mager, en hangebaſtig uit? hoe kent ge my niet? heugt het u niet, dat we ſaamen van de *Overwelſche* landen na de *Valeyen* te rug quamen?

MOOYFRAAYKIEK. Ja, *Curtette*. Ik zou nu met myn drien in het zelve wambus woonen, het geen my toen om de huyt ſpande. Och, waar ik in dat gezegend *Holland* gebleeven! *bona gente*, ik waar een Prins van myn hals geweeſt: ik at, dronk, en ſliep beter, als onze Landheer *de Duc de Rocqua pantenocca*: Maar ik

ik ben onder een quaad gesternte gebooren, en als ge tot een *meid* gebooren zyt, dan zult ge uw leeven geen *Julio* ryk worken. Kameraad, wys my de weg na . . . . na . . . , na . . . . *Narre bonen*.

DE MIQUELET. Hoe! zyt ge meê een *Fransche Wiewauter?* het lykt wel aan uw kromtongen. Immers zyt gy van deze *quartieren* niet. *Botua di Crespo!* daar zou dan vuur, en lugt in u zitten: gy hebt *minen* van een afgereede *ezel*: hebt gy ook op dit *merretje* gereeden?

HET HEYDINNETJE. *Guarda, los boricos.* Ik ben van dat soort niet. Ik heb de *Kristene* waereld omgezworven, en heb kennis van schatten te vinden, goeder geluk te zeggen, en verliefd te maaken.

DE MIQUELET. Was uwe zalf goed, gy smeerde u zelve daar mede. Gy sleept een heele markt *Coljouro* na u, met al die windsels, dekens, vodden, en todden. Wist gy schatten te vinden, gy zoud onze *Catalans* al wel te pas komen, die werden nu genoeg gevuld met die *Coljones & Mesquinos Franceses:* maar *par mis mostatios*, het zal 'er zoo niet gaan. Hier is een *mirakel* geschied, zeide *Pare de mont puntado*.

HET HEYDINNETJE. *Benediistis!* wat is dat?

DE MIQUELET. De *Pare* zegt dan, dat'er een van de dood is opgestaan, die in het jaar 1520 leefde: zyn naam is *Colleio Santo*.

MOOYFRAAYKIEK. Had ik 'er zulk een in myn kas, dan was ik een ryk man. Gelooft gy het wel? in het jaar 1520 geleefd, zoo lang dood, ja slimmer als dood, ja slimmer als verrot! *non credo Sinjor*. En wat deed hy in de waereld?

DE MIQUELET. Toen *Carlo quinto*, *Monarca de todas las Hispanias*, Kyzer van alle de *Duytsche* Ryken, en ook van de *Miquelles* hier in zyne heerschappyen quam, had hy den *Duca de Chievras*, en zoo veel *Flamencos*, *Brabancones*, en *otros Boraties* by zich, dat wy in de *Westindias* geen gouds genoeg hadden voor hunne gierigheid. De Koning trok na *Duytsland*, wy gaven een vyg aan den *Duca*, en boenden de overigen uit het *Gouverno:* en indien de *Duca de Calabra* gewild had, dien wy uit zyn gevankenis, *el Castel de Sciativa* haalden, hy waar Koning geweest, en wy, wy, als na regten *despues vos, nos* had hy gewild. Toen hy wygerde tegen den Kyzer den

degen

degen te voeren, ſtorf *il Colleio Santo* voor het welvaaren van het Vaderland, om de *Franſchen* te rug te jaagen.

MOOYFRAAYKIEK. Wel wat is 'er nu van die *Colleio?*

DE MIQUELET. Die zit nu al op in het graf, en hy zal 'er haaſt heel uit zyn, ook om die *Hurcados Franceſes* weg te helpen.

HET HEYDINNETJE. Dat heb ik al voorzegd aan twe *Sinjoraes*.

MOOYFRAAYKIEK. Ha, *Signor, les Cavaliers Frances ſont diables*, wy noemen hen *Morpiones:* dat peſtig goed kan men zoo niet verdryven, *valeureuſes, hardies, militares, fuertes.*

DE MIQUELET. *Coljones.* Wy *Spanjoolen* zyn mannen, zy *Gallinas.* Myn Overgrootvaar vertelde in myn jonkheid, dat hy in *Napels* diende onder *el gran Capitan Don Gonſalvo:* toen waaren die *Franceſi* ook zulke *Gaſconſe Rodomontademaakers.* Voor *Barletta* eiſchten zy twaalf *Italiaanen* in *duël*, maar de *Franſche Poltrons* bleeven in de eerſte *reſcontre* half dood, en de helft gevangen. Onze Kyzer *Karlos* had hunne Koning te *Pavia* gevangen: hy raakte los, beloofde alles, maar in het betaalen, *Niente de todo.* Hy liet *Frances Premier* uitvorderen, om het bloed der onderdaanen te ſpaaren, maar de *Frances* dorſt de handſchoen niet aanneemen. *Los Eſpagnoles ſont quappos, como la ſpada*, en *valientes como la muerte.*

MOOYFRAAYKIEK. Op myn kasje plag *Torquatus* met een *Fransman* geſchilderd te ſtaan, die mede in een kamp van dien *Romein* gedood wierd, van wien hy de ketting nam, en daar van de naam droeg.

HET HEYDINNETJE. Wel *Jannetyn*, heugt het u niet, dat wy in een kroeg in den *Boſch*, in *Braband* een ſchildery van *Lekkerbeetje* zaagen, van zoo veele *Franſchen* tegen zoo veele *Nederlanders?* de eerſte vloogen al te maal in de kaers, of wierden gevangen, en dat geſchiede tuſſchen ſlegte ſoldaaten, en *Franſche* Edellieden.

DE MIQUELET. Och! was het maar weder oorelog tuſſchen hen en ons! wy zouden nooit uitgaan, of hadden 'er vier of vyf *kapot, Muylen, Equippagio, y todo il reſto* haalden wy in de rotſen.

HET HEYDINNETJE. Dat moet gebeuren: die *Franſche hanſen* paſt de *Golilia* niet. *Signor Spagnools graviteit* kan dat *popperuytertje* niet lyden. Een van ons volk zag hem buiten *Bajonne:* daar ging

di

die nieuwe bakke *Monarquilio* met de wytas op zy, en liep zoo lang over de flyk, tot hy 'er eindelyk in zou hebben blyven fteeken, indien men hem niet was te hulp gekomen. Het was wonder, dat hy 'er inzakte om zyn ligtigheid, maar jammer, dat hy 'er uit quam.

DE MIQUELET. *Ha, mia Alma, mio Curacáo*, dat is wyzelyk gefprooken! dan waaren onze *Monarch*, en *Europa* in ruft gebleeven. Het is een *mechante natie*, daar niets op zit. Zy zyn zoo eerelyk, det hen niemand vertrouwd, zoo ryk, dat ze van honger geen achterlaft voelen, zoo loos als ftout: men twyffelt, of ze gaauwer zyn, om door fchelmery ergens in te booren, of met *lacheté* daar uit te loopen, zoo godvrugtig, als hunne Vorften. Maar . . . . *bafta*.

MOOYFRAAYKIEK. Hola, *mon ami*. Was den heilige *Louis* geen godvrugtig Prins? *ha qu'ouy da*! *tres Chreftien*.

DE MIQUELET. *Muy bien Chriftiano, bien Catholico* wierd met alle zyne *Franfchen*, als een gek gevangen, en gaf het heilig *Ciborie* met *Neuftro Segnore* daar in aan de *Saraceenen* tot pand voor zyn *Ranfon*.

HET HYDINNETJE. Dan gelyken de oude *Louifen* en de nieuwe malkanderen wel: zette die zyn Godheid te pand by de *Turken*, deze heeft goude *Krufifixen*, *Ciborien*, Kandelaars, Lampen, en alderhande Kapelfieraaden aan de *Jooden* verpaft.

MOOYFRAAYKIEK. *Neceffita non ha lege*. Daar moeft geld weezen. Onze Hartog, de *Gallifanten onder de Zwitzers*, de dobbelaars over zee, en zoo veele omgekogte *Minifters* aan alle Hoven hebben nooit genoeg, behalve de *Soldatefca*: die zwerven als de *Italiaanfche Forfantas* met fiere *minen*, hongerige buiken, en leege zakken. Plondering, noch *contrebutie* valt 'er niet: ze zitten te fpaarbekken, opgeflooten in kotten, fteeken zy ergens effen de neus uit, weg zyn ze.

DE MIQUELET. Hoe? gaat het 'er zoo toe in uwe *quartieren*, en fnyden zy hier zoo hoog op! 't is al *victorie! victorie!* Zy hebben reeds meer *Todefocos gecapoteerd*, als 'er in het heele Ryk te vinden zouden zyn, *ey par l'amour de neuftra Signora del prado*, vertel my daar van wat.

MOOYFRAAYKIEK. Wel aan. Wy hoorden te *Saluсen* alle dagen,

gen, dat het *Duytsche* leger enkelyk in *Italie* was gelokt, om met linien beslooten te worden, en dat men hen alle te gader uitgehongerd, op genade, en ongenade gevangen zou weg voeren. Wy zongen daar van liederen by onze draaykassen. Wy, wy verwagteden onze *Duca de Savoyen a la teste de la Gendarmerie de Francia* in triomf, huppelende en zingende rekthalsden wy die te gemoet. Daar quam na de *Veneria Reale*, 't geen de pestige *Franschen* gansch verbrand hebben, een leger, verminkte, gewonde, gehakte, kreupele, hinkende aankruypen, zonder geld, zonder kleederen, zonder wapens: paarden, muylen, vaandels, standaarden, keteltrommels, gechamereerde rokken, alles quyt: die vielen van magteloosheid om ver, en snakten na een stukje droog brood: deze vertelden niet dan een ding, en altyd het zelve, te weeten, dat zy overal de *Cagade* hadden gehad, altyd vlugten moesten, en God dankten, al benaauwd noch omkykende, dat ze uit der *Duytschen* handen het ontkomen waaren. Ons *Regiment* kroppers van *Barcelonetta* brogt twe man t'huys, en zeventien in het Gasthuys. *Pour tout pottage, le rest au diable.* Onze Hartog zal toekomende jaar wel 't huys blyven, en zyn nest bewaaren.

HET HEYDINNETJE. Uw Hartog heeft geen nood: die draait zich in en uit, na het nypen van de nood, en het pypen van zyn beurs. Hy is goed *Fransch*, goed *Spaans*, goed *Allemans*: daar slegts te trekken valt,

DE MIQUELET. Speelt hy zoo zyne kaarten? dan zal hy vaaren, gelyk eertyds de Koning van *Navarra*: die hield het dan met *Arragon*, dan met *Vrankryk*, tot dat hy overrompeld, van byden gepikt, en om land, en goed gebragt wierd, en nooit weder te regt quam. Hoor hier op een *Fabel*, die niet onaardig is.

De DIEREN *oorloogden tegen de* VOGELEN. *De* VOS *had tot voordeel van den* TYGER *ieder een omgekogt: de* VLEERMUYS *trok genot van de eene, en andere* PARTY; *hy liet zyne vlerken aan de Vogelen zien en verzogt hunne bescherming, toen hy het by de Dieren te quaad kreeg: en hy vertoonde zyn haairige huyd aan de Dieren, als hem de Vogelen achter na zaten: ondertusschen stal hy de vorraad van de*

Beesten

Beesten , en zoop de eyeren uit van de Vogelen , tot dat hem elk in de neus kreeg. Zoo als hy zyn oud spel dacht te speelen, kreeg hem een WEESEL *beet. Daar bleef een stuk van zyn huyd in den loop, hy vloog op, maar een jonge* AREND *pikte hem, zyne vleugels raakten aan flenters, en hy wierd met huyd, en met haair opgeknapt, zoodaanig dat 'er niets van te regt qnam.*

Zoo vaaren die *falievouwers: a tal joco, tal fin.*

MOOYFRAAYKIEK. Ja, ja. *Qui a tempo, a vita*, onze *Duca* zal wel *Gran Duca de Savoyen* blyven: ook is het getal van die dubbelde *Lieveryen* te groot: dan zouden 'er al Keurvorsten mede speelen, en voorgaan: zy neemen 't, daar ze het vinden, en laaten het daar ze moeten. Maar het gaat noch zoo niet toe: De *Roy de Francia* is groot, *puissant*, heeft *Cavaliers* als zaad, en maakt 'er alle dagen noch meer: die zullen alle de vyanden wel te boven komen: zy zyn *Couragieux*, en *pieux*.

HET HYDINNETJE. O Ja. Daar ik ze gezien heb, waaren zy geirne kerkmeesters: zy droegen geirne goude en zilvere kassies by zich: *Reliquien* met alderlei kostelykheid namen zy met groote *devotie* in hunne zakken: zy leeven zonder geld als de fynste *ordres:*

Ils demandent pain hardiment,
Les Capucins, & les carmes,
Ne vivent pas autrement.

Maar om noch *Religieuser* te worden, zal men hen in *Napels* de *Metten* leezen, *Mis* doen loopen in *Sardinien*, en de *Vespers* leeren zingen in *Sicilien.*

Zoo leerden zy wel eêr,
Dat lot gebeurt hen weêr!

EINDE.

OPERA VAN ANDROMACHE TE MILAANEN.

Volgens de *Romeinse Copy.* 1702.

OPERA VAN
ANDROMACHE
TE MILAANEN.

Scarronie, Spadalonge, Haaneveer, Lazaril,

Gesaamentlyk uit de Opera komende.

HAANEVEER.

ZOo lang als ik my in *Milaanen* ophoude, wil ik my *Haaneveer* doen noemen, om zoo wat na de *Fransche* zwier te gelyken. Maar wat grooter narren zyn hier! wat vindt men ook al slag van menschen, waar ik kom, *oder geweezen ben*! Hem! hem! behoort gy mede onder die *bande* van Aapen? zy gelyken zoo wel wat na uwe toestel. Had ik voor dat geld verzoopen gezeeten, zoo had ik niet geeuwende, en braakende onnuttelyk myn tyd verspild.

SCARRONIE. *Herr*, was uwe smaak goed, gy zoud gezonder van onze *Compositie* oordeelen: maar gy hebt te groove ooren voor ons *delikaat Musyk*.

HAANEVEER. Gy acht dan dat gelol voor *Musyk?* Men vermoordt dan hier zoo elkander al zingende? zulks moogen *Spekken*, of *Rotzakken* doen, maar in de grond is het enkele narrepotzery. De *Aapen* schetteren, als zy quaad doen: de *Krokodillen* grimmen, als zy iemand verscheurd hebben: maar voor en naar te zingen is al te bot, en een ander daar toe noch den hals te breeken! daar en boven zingen zy allen zoo fyn, of zy meisjes waaren.

LAZARIL. Wel, wy zyn ook allen geen mannen: ik was voorheen Soldaat, maar moest gebrek lyden, en om dat 'er geen geld in het *Fransche* leger omging, nam ik dit werk by der hand. Daar loopen al geruynden onder.

HAANEVEER. Zyt gy een *Fransman*, Soldaat geweest, en geen Man? wel dat is zulk een wonder niet; wy hebben 'er veelen zoo gesteld gevonden, maar noch meer tot zoodaanigen gemaakt: kunnen echter zulke noch met narrepotsen aan de kost komen, dan hebben zy geen reeden,

den, om zich te beklaagen: het is geen wonder, dat zy over al de klop krygen, en zoo *deserteeren*. Maar wat doet deze *Scoronconcolo?* hy heeft noch al zulke scherpe *Mustaches*, dat hy daar mede een *Dukaat* zou kunnen doorbooren. Is hy mede van uw Volk?

SPADALONGE. *Si Signor.* Ik ben de bas, en voer de stem van het *Theatro.* Ik *regleer* alle de stemmen, en ben Man . . . . Cats . .

HAANEVEER. Dat geloof ik wel: maar die *Guappos Maranos* hebben niet ligt nood voor hunne eijerkorf: zy blyven buiten het vuur Gy zyt de eerste *Spanjool*, wiens wit van de oogen ik gezien heb.

SPADALONGE. Wel, waarom zouden wy vegten: wy zyn meer Kyzers, als *Fransch. Entre Amigos*, *Signor Todesca*, *Calia la boca.*

HAANEVEER. Ha, broeder myn, dat laat zich hooren. Maar zeg my doch eens, wat wil al die toestel beduyden? ik zie daar de aangeplakte Brief in uw hand; het is *Fransch*, en zoo ik het lees, is dit *ANDROMAQUE DE MILAN.* Is dit nu een Heldin van duyzend jaaren?

SCARRONIE. *Les Allemans sont bien grossiers. Andromaque* word op *Milaanen* toegepast. Zy is een Prinsesse van *Troie.* Ik kan u dat zoo niet uitleggen: Maar ik speel voor Zottin, en zy byden voor *Buffons.* Wy botsen de grootsheid in het *Brulesque* na: dat is onze rol, dat wy zingende voor gekken speelen.

HAANEVEER. Zulks is natuurlyk: zy gelyken doch allen wel gekken en *Buffons.* Maar wat betekent dit werk in het *ernsthaftige?*

SCARRONIE. *Mon pere* woonde op een Jonkers huys. De *Kamenier* van de Juffer quam tot staat: zy was myn Peet: zy had een *Esopusje* tot haar man gekreegen: door het geld van hem quam zy verder: zy nam my by zich, en noemde my na haar man *Scarronie:* ik had myn Peet in veele jaaren niet gezien, en vond haar aan het Hof, boven alle Vorstinnen, in staat verheeven: ik meende, *que ma fortune estoit faite*, en begon haar Peet te noemen: verbruyd was myn *proces.* De menschen tot staat gekomen, haaten de geenen, die hen klein gekend hebben: ik kreeg een schop in 't gat: dat was al het vet, dat ik van die Peet had: het heugde haar niet meer, dat men haar uit barmhertigheid, (een Dochter zynde, uit een weggevoerd Hoertje, en een Soldaat voortgeteeld,) uit de bedelzak geholpen had. Deze was die grootsche *Madame de Scarron Maintenon.* Aldus geraakte ik op het wild, en quam by deze *bande joieuse:* nu moet men de quaade tyd braveeren. Na dat wy van de boeren en burgers hooren, stinkt het hier in den kryg: maar de luije groote Hanssen zyn 's avonds met hunne

tyd gebruyd: zy hebben hunne *Courtisaanen* by zich, of vinden ze in de *Opera*. Plunderen zy wat van het land, de borgers, of boeren, dat is alles voor de *Opera*. Het gaat evenwel niet hard aan: *la soupe est maigre*.

HAANEVEER. Ik vraag u niet na u, noch na uwe staat, maar na dat Spel.

SCARRONIE. *Ecoutez donc Monsieur*. Dat eerste fieraadwerk verbeeldt *Troie*, alwaar *Hector*, de man van *Andromache*, om de muuren wierd gesleept. Zy vlugt met haar Zoontje, en word gevangen. Het twede werk verbeeldt het leger van de *Grieken*: daar na de *Sacrificien* met alle de slimme *Paapen*, daar na het Hof van *Epire*: voorts doodt *Orestes Pyrrus*: daar op word *Andromache* Koningin, haar Zoon *Astyanax* Koning, en daar mede verschynen alle de Gooden: dan word *Jupiter* op de waereld gebragt, de Zoon van *Andromache* in een triomfwagen van de Zon gevoerd, en zy zelve tot Godin gemaakt, en dan worden noch meer arme *Troojaansche* jongens aan Koningryken geholpen. Wy speelen ondertusschen de *Buffons*, en zie, hier hebt gy een kort begrip van het gansche Spel.

LAZARIL. *Louis le Grand*, de Vader, en Meester van alle de Koningen, die, toen hy zoo ryk was, te *Parys* in de *Louvre* woonde, en nu *Grand Roy Campagnard* in *Versailles* is, word door *Jupiter* verbeeld: de *Dauphin* door *Apollo*: *Karel*, de nieuwe *Spaansche Monarch* is *Astyanax*, *Andromache* het Hartogdom van *Milaane*, *Pyrrus* is de Kyzer, *Calchas* de *Paus*, *Hector* de overleede Koning van *Spangie*, *Hermione Engeland*, *Orestes* haare Koning, *Bocajus* de nieuw gemaakte Koning van het zelve Ryk. Ik heb de rollen verdeeld, en weet het alles op myn duym.

HAANEVEER. Om een loogen goed te maaken, moet men 'er wel honderd uitvinden: om zoo wat schyn aan het *Fransche* knipperspel, en zoo wat glimp en glans aan de schelmery te geeven, moet men zoo wat tooneelgrillen, viese *Griekse* spottery, en toestel maaken: aldus leidt men de kinderen te bed, en de gekken ten dans. Konden de *Fransjes* met zulke *visevaasen* in het veld staan, dan was het in te schikken. Zulk een aapery! die Groote *Jupiter* maakt dan Prinsjes tot Koningen, dan weder Prinsjes tot niet: maar het gaat niet meer na zyn schikbrief: dorsten zy met de waarheid voor den dag komen, zy hadden geen kunst van noode, en werkten veel beter. De waarheid is dat de Kyzer aan *Walraad Turiaan*, een *Nederlander*, om zyne krygs-

deug-

deugden het Hartogdom *Milaane* tot een Voogdyschap gegeeven heeft, die twemaal van de *Longobarden* bestookt zynde, ook tweemaal Meester in het veld gebleeven is. Zyne Nazaaten hebben die Voogdyschap in oorelog en vrede met luyster bezeeten, tot dat *Otto Viscomti*, Aardsbisschop van *Milaane* zyn broeder daar in heeft gevest, na dat hy de *Turriaanen* verjaagd had: *Mattheus*, zyn broeders *Theobalds* Zoon is dezen gevolgd, en na hem *Galeas*, *Actius*, *Luchinus*, *Johan*, *Matheus de* II, *Galeas de* II, *Barnabas*, en *Jan Galeas Viscomti*, die van Kyzer *Wenceslaus* tot eerste Hartog gemaakt wierd: *Jan* en *Flip* stierven zonder kinderen, hunne zuster *Valentine* wierd daar uitgejaagd, door *Frans Sfortia*, Bastaard van *Jakob*, die van eene boere stam uit *Cotigno* by *Ravenne* door Soldaatschap Graaf wierd gemaakt van *Johanna* van *Napels*: *Valentina* trouwde *Louis* van *Orleans*, Broeder van *Karel de* VI. Koning van *Vrankryk*. *Lodewyk Sfortia* wierd Hartog gemaakt van den Kyzer *Maximiliaan*, en *Frans Sfortia* zyne Zoonen waaren de laatste Hartogen van *Milaanen*. *Flip* van *Orleans*, Zoon van *Valentine* was vader van *Karel*, die vader was van *Francois den* I. deze nam van *Maximiliaan Sfortia* het Hartogdom weg; de Kyzer heeft'er *Frans Sfortia*, die Balling was, weder ingezet. Drie, ja viermaalen zyn'er de *Franschen* als jongens, of voor de *Duytsen*, of voor de *Zwitzers* uitgeloopen. Laast heeft het de Kyzer gehad: in de deeling is 't aan *Spangie* gekomen: nu behoort het den Kyzer, en als een leen van het Ryk, en als aangestorve goed toe. Nu valt daar *Philip* van *Anjou* in, of zyn Vader, of Grootvader. Dien schoone *Astyanax* zullen wy *metamorphoseeren* leeren.

LAZARIL. Ja, ja. Het is niemand verbooden, *courage* op zyne eige hand te houden, het scheelt my niet, als *Savoye* maar welvaart: daar behoor ik 't huys.

HAANEVEER. Al als de *rest*. Kan 'er wel iets *vilainder* bedacht worden, als dat men ontmande bedelbrokken Vorsten wil doen gelyken? Als dat men oude Leugehistorien tot de waare zaaken toepast, en *Heydensche* Gooden voor groote menschen invoert?

SPADALONGE. Maar nu moest gy eens achter de schermen zyn, en daar dien *Jupiter*, *Apollo*, *Hector*, *Andromache*, en *Astyanax* zien: gy zoud u verwonderen, wat klatergoud, loovertjes, snippelingen uit de lapmand, wat zilverzand, steentjes, vodden, en todden, die jakhalsen, en mothuyven, zonder hemd aan het gat, aangetrokken werden.

SCAR-

SCARRONIE. *Andromache*, van *Jupiter* en *Apollo* opgevat, viel eergisteren, by het breeken van een touw, de lenden lam, en *Jupyn* zelve zyn bliksemende arm aan stukken: zyn bliksem viel voor *Pyrrus* voeten ter neder, en voor *Calchas* de zonnestraal: *Orestes*, die voor dol moest speelen, raakte in de zonnewagen: de *Cordage gerepareerd* zynde, quam hy in de heerlykstraalende wolken. Daar was het heele werk onthokkeband, en alle de aanschouwers quaalyk vergenoegd, dat het zoo slegt uit viel: daar ontbraken 'er geen, die daar van *Prognosticatien* maakten.

HAANEVEER. Wel, dat had ik ook wel willen zien. Zoo voer de Engel, die te *Florence* in de *Opera* van de *Spaansche* voortplanting der *Inquisitie* zyn goede *Katolyk* in den armen had! zy vielen byden van boven neêr, en braken den hals: de Duyvel quam met zyn Ketter onverseerd na beneden: *Duc d' Alba*, tot wiens vermaak het spel was aangerigt, zeide daar op al lachchende: *de Duyvel draagt voor zyn* GEUS *beter zorg, als de Engel voor zich zelve.* Maar het was ook niet zonder *Profetie:* het spel speelde aldus, en de tyd bewees de waarheid, die de *Italiaanen* voorzagen.

LAZARIL. Maar zy vielen onze kleine *Bocay* om ver, zoo dat hy aan alle kanten geblutst en bebloed moest weggesleept worden.

HAANEVEER. Is die *Bocay* niet dat Bastaard Koningtje, nu eerst te *Versailles* gemaakt?

SPADALONGE. *Si Signor, Ycho del Re, el Duc de Jorqua.*

HAANEVEER. Dat bloedje loopt noch op de slegtste stelten: hoog gezet, om den kop te morsselen te vallen. Al *Prophety.* Zei daar op niemand iets?

SCARRONIE. 's Anderen daags stond deze *Pasquinade* aan de *Logie* geplakt.

Un vieux Roy en Pantoffle,
Pour troubler l'univers,
Fit trois Rois à revers,
Un Prince, un Duc, & un Maroffle:
L'un y perdit son bien,
L'autre regna sur rien,
Le troisieme attend sa sentence.
Grand JUPITER à bras cassé
Gardes, Mil an ANDROMACHE,
D'ainsi crever, a ta cadence.

Een

Een oude Koning, die pas kon op muylen gaan,
Beſtond drie Koningen van valſche alooy te ſlaan:
Een Prins, een Hartog, en een onegt malgebroed:
Maar de een verloor, door vorſt te worden, al zyn goed:
En de ander heerſchte nooit dan over GEENLANDS Ryken,
De derde wagt met angſt, wat vonnis 't lot zal ſtryken.
Maar Groote JUPITER, met uw' verbrokene armen,
Wil doch ANDROMACHE behoeden en beſchermen,
Draag zorg, dat zy, terwyl ge ſaamen nederſtort,
Door uwe zwaare val niet mêe verpletterd word.

SPADALONGE. *Ha, ha, he! Garbato, Sinjora, Garbato.* Maar *Milaan*, of *Andromache* danſt zoo zeer niet op de *Franſche Cadence*, of, zoo zy de kans klaar ziet, zal ze de *Violons* van dien Speelman, en alle zyne krytertjens aan ſtukken ſlaan. *Con tempo y calor maturan las uvas.* Hadden wy de *Duytſchen* maar hier.

HAANEVEER. De *Duytſchen*, *Signor*, die zetten al toe: zy willen hunne paſſen liever zeker als ſchielyk neemen. Tot noch toe ziet men hen de *Franſchen* over al braveeren: zy zyn bergen, en dalen, rotſen, en revieren overgekomen: zy zyn door de ſchanſen, door de linien, door de legers heen gebroken, houden het neſt in, daar zy de *Fransjes* hebben uitgejaagd. *Winter quartieren* hebben zy na wenſch, maar zonder dak of rak willen zy liever in het veld blyven. Alle de ſteden, ſlooten, en kaſteelen vallen in hunne handen. Een *party* der *Franſchen* zit hier, een *party* elders in den val. *Gratie* genoeg, als zy 'er de huyd af brengen. Dat wint al aan na *Romanie*, om *Napels* te bezoeken: daar zal de *Duyts* geen voet zetten, of de *Fransjes* zullen 'er uit danſſen.

SPADALONGE. *No*, *Signor*, men moetze daar matſen, dan vergeeten zy het wederkeeren: dat is de oude ſtyl, zoo voeren alle hunne Voorvaders.

HAANEVEER. Braaf, braaf! beter kunt gy, noch wy, niet doen, de minſte onder ons is Kaerels genoeg, en zoo goed, als ik.

LAZARIL. Het is hier vol verklikkers, maar in ons hart zyn wy alle drie goed Kyzers, en zoo is al de Borgery gezind: en dat zal men zien, als 'er maar *Duytſchen* by de Stad komen: en allen, die het werk verſtaan, verzekeren zelf, dat de Prins ook de regte *Fransman* niet is, ... en zulks zal de tyd wel leeren.

E I N D E.

DE HORLENDE
KOLLENDANS,
OP
TILBURN.

Volgens de *Romeinse Copy*. 1702.

DE HORLENDE KOLLENDANS, OP TILBURN.

Hecate, Nemesis, Warkop, en Tuymelgeest.

TUYMELGEEST.

MEvrouw, ik heb my lang buiten dienst en werk gevonden. Hoe staan de zaaken? is de waereld zoo loos en boos geworden, dat ze het *bygeloof*, onze halsvriendin, uit haare kasteelen, hoven, en huyzen heeft gejaagd, dat men van ons niet meer hoort sprecken? indien het aldus voortgaat, zoo moeten wy in *Nobiskroeg*, en in het eene of het ander hol vermuffen.

HECATE. Och! 't is te laat gedacht, om onze welvaard te herstellen: wy hebben te lang met gekruyste armen zitten wagten. Onze inkomsten waaren te groot, om niet vadsig te worden. Overhoop als haringen in de tonnen pakte men de benaauwde Geesten in *Charons* boot. Nu zit men, of men *Triakel* te koop had: de oude *Orakelen* bragten ons vet op: de Historyschryvers vervulden hunne boeken met onze *Legenden:* de verschrikkelyke verschyningen onzer bedienden, de voorzeggingen van de nederlagen, onheilen, pesten, de botheid van de eeuwen maakten my een gelukkige Oppervorstin: staartsterren, baardsterren, vliegende draaken, donder, maan en zontaaningen deeden alle volkeren sidderen en beeven. Maar helaas! nu is de kraam uit. Is het niet zoo *Nemesis?*

NEMESIS. Groote Vorstin, uw driedubbeld hoofd, uwe slangeslingers, en myn zwaveltoorts kunnen ter naauwer nood by *bullebak-*

ken

ken in waarde ophaalen: zelf de kinders scheeren de gek met ons, wy zyn over al dood: ons penningkie klinkt alleen by het *Klootjesvolk*, maar dat zal mede haast stuyten. *Madame Jobin*, *le Comte de Cabalis*, hier een stoute klugtmaaker, elders een ander, hebben hunne rollen tegen ons met het uyterste verderf gespeeld: maar ik zal my wreeken: zulks beloof ik u.

WARKOP. Klaag zoo niet, *Madame Fée*: gansche landen en koninkryken houden uwe eer noch op: twe of drie getrouwde bedienden, eenige wel uitgevondene streeken, en de ingeboore bangheid, die sommigen hebben uit de opvoeding, anderen uit het leezen en hooren, anderen uit wroeging van hunne in het heimelyk gepleegde schelmstukken, anderen uit zwaar bloed, maar de loosen om het vet, dat zy daar uit trekken, haalen het noch over. *De witte Vrouw van Toscaanen*, *Mantua*, en andere vorstelyke huyzen, *de brandende Postillion met zyn hoorn* in de bosschen, en dat *duyveltje van Blokula*, in *Zweeden*, de *Heksboter in Zourland*, en *Paterborn*, deze allen houden noch al keep. Hoe meenig ziet 'er noch lyken der leevenden zwerven? hoe meenig verneemt noch *Bytebauwen*, *Schatbewaarders*, *Bergmannekens*, en *Kaboutertjens?* wat klopt, wat klinkt, en tiert men noch in oude huyzen en kerken? hoe hinkelen die doodschenkels noch op de kerkhoven? wat springen 'er noch *Pisdiefjes* in de bogt? en hoe meenig een guyt helpt onze agting noch handhavenen met spook te maaken? alles zal noch wel gaan: men brandt ze noch wel hedendaags, die onze eer te na komen. Indien uwe Majesteit *Engegeland* en *Holland* kon vermeesteren, ik zag wel kans over het geheel.

HECATE. Ik heb myn driekopte paruyk opgezet, om in die drie Koningryken te gelyk te kunnen ryden en omzien. Men moet aan den *Teems* opdonderen. *Sa* dan, aan het werk: maar *Warkop*, pas my niet te lierlaauwen: breng my ook aanstonds bescheid te rug.

WARKOP. Die scheldwoorden heb ik my niet aan te trekken. Wie uit alle uwe onderaardsche Ryken weet niet de proefstukken van myne drift? heb ik niet in een eeuw zulk een moord in *Ierland*, en zulk een moord in *Piemond* berokkend? deed ik geen stroomen bloeds van die geestenbestormers, van die toverjaagers, van die spookverdryvers tot aan het middelpunt van de waereld doorlekken, zoo dat uwe Majesteit op haare zetel zittende, het zelve noch ziedende kon in-

instorpen ? Kinderen tegen de wanden geplet, mannen en wyfen aan elkander gebonden van de steilte der rotsen in de afgronden gestooten, zyn proeven van myne uitgevoerde pligten. Ik, ik alleen heb acht en veertig aanslagen op het lyf van een Koning gesmeed, om dat hy ons Ryk door zyn godsdienst over hoop wierp: ik heb *Nemesis* en *Tuymelgeest* geholpen, om van de schavotten Gekroonde Koppen te doen vliegen: buspoeder onder *Westmunster Hal* was myn vond. Dat alles niet na wensch gelukt, zulks is aan myn lafheid niet, maar het eeuwig kluwen toe te schryven, daar gy zelve, *Pluto*, ja zelf *Jupiter* aan verbonden zyn.

HECATE. Nu, wel aan dan, gaat 'er op los: onze toeleg is u bekend, maar om die vaardig uit te voeren, zal ik 'er iets van ophaalen. Daar zyn op de waereld eenige weinige hoofden, die my telkens te gaauw zyn geweest, om de bovenkorst van onze Ryken, de verblyfplaats der stervelingen, ook in een hel te veranderen, en door dit middel onze heerschappy zoo verre uit te breiden, dat dezelve, zon en maan ten spyt, door hunne ligten bestraald zou zyn geweest. *Botheid*, door *opperheersching* zegepraalende zou het *bygeloof* met *vervolging*, en *bloeddorst* doen meester speelen: zulks moet door onze wel beminden, den GROOTE HAAN, die my en u op een en dezelve dag hulding zwoer, uitgevoerd werden: hy heeft zich altyd ridderlyk gedraagen. Hoe lieffelyk kittelen zyne uitgevoerde heldendaaden myne ooren! Dat jammerlyk zugten in de kerkers, op de galeijen, in de woeste eilanden verstrekt een nieuw en aangenaam voedsel voor myne lusten. Wat worden onze gedagten gestreeld, als wy daagelyks hooren, met welk een yver die onverwinnelyke ALLEENHEERSCHER de spartelende vryheid door duizend Oppervorstelyke streeken vertrapt, en vertreedt! Hoe konstig weet hy hier goud, daar nyd, gints quaad vermoeden, elders belang van koopmanschap onder die fyne draaijers van het gewisse te zaaijen! Gewis hy zal hen noch wel leeren: want een enkele Koning is niet magtig, om onze loop te stuiten, schoon hy een fynder en zediger Hof houdt als een klooster, en ieder een tot een strenge eerelykheid dwingt door zyn eige voorbeeld. Wie van ons kan zulks langer gedoogen, en dat in een Ryk, daar ik alle wellust, overdaad, dartelheid, en woestheid zoo heerelyk en weelderig zag opgaan? daar *geloof*, *vryheid*, *regt*, en *eer* reeds *kapot* waaren? o heugelyk herdenken! o gulden tyden! Maar,

sa,

ſa, *ſa*, op de *Berkenwichelſtok* aanſtonds de helſche ſchouw uit.

WARKOP. Vaar wel, Mevrouw, wie luſt heeft volge. *Up*..... *Hors*.... *Wey*.

TUYMELGEEST. Niet alleen, ik gaa mede. *Up*.... *Hors*.... *Wey*.

NEMESIS. Zy hebben het woord noch niet vergeeten, onder *Childerik* en *Erikteins* hoed: indien *Olaus Magnus* de kunſtwoorden niet verklikt had, duyzenden waaren mede door de lugt gevloogen. Trek hen na, ik zal u volgen. Eige oogen, Mevrouw, zien zeker: uwe Majeſteit verlieſt hand over hand, met uwe bedienden te veel aan te betrouwen, en zelf geen zaaken te behandelen.

HECATE. Zit agter my op. *Up*.... *Hors*... *Wey*. Lieve *Nemeſis*, reeds zyn wy onder *Hellas*, daar ons Ryk van *Homeer*, en andere *Griekſe* Poëten beſchreeven is. Gaat dat niet wel voort? wy zien geen *Siſyphus*, *Tantalus*, noch *Ixion* meer, de groote *Titius* is al uit ons gezigt: effen kan ik noch het Paleis van *Proſerpyn* met myne oogen bereiken, daar *Pluto* de baas ſpeelt. Hebt gy noch iets aan *Charon* te zeggen, vliegens zyn *Styx*, en *Phlegeton* uit de kyk. Daar komen wy onder *Etna*, die zy nu *Stromli* vernoemd hebben: die ſchoorſteen is ruym, die gaan wy uit.

NEMESIS. Neen, Mevrou, draay wat ter regter hand af na de *Veſuvius*, wy zullen in *paſſant* noch wel wat in het *Napolitaans* uitrigten.

HECATE. *Top*. Daar moet men de pektoorts en ſlangeſlinger zwaaljen. Ik verzeker u, dat men daar koppen zal maaijen. De Beuls ſtaan daar al gereed, de krygs daggen zyn gewet; de *moord* heb ik derwaards voor af geſchikt: *eedgeſpan*, *woeden*, en *verdelgen* zyn onder de *Banditen* bezig: het moet alles het onderſte boven.

NEMESIS. Wel geraaden: daar moet ik weezen: ik heb daar al treurſpelen opgerigt, en myne *wraakluſt* ſtookt haare tanden, om bloed voor bloed met woeker in te haalen. Maar het zwaarſte moet het zwaartſte weegen. Het Hof van *Engeland* is aan ons Hof, en ons Minnekind by de *Seine* een doodvyand. Die onze halsvrind loopt op zyn laatſte gras, indien wy niet alles laaten dryven, en onze rol aan den *Teems* ſpeelen.

HECATE. Het is wonder, *Nemeſis*, dat die Koning alle onze laagen zoo gelukkig ontſnapt is. Ik heb myn lieveling *Grand Val* (ach! ik ſchrik'er aan te gedenken) en zoo veele onverſaagde helden, aangezet,

om

om dien Vorst te verdelgen: maar hun einde is met rabraaken in plaats van Laurieren bekroond. De pistoolen, moordpriemen, vergift, 't is alles over stuur. Maar onze beste vrind, de *Fransche Degen*, hoop ik, zal alles te regt brengen: die is loos, en gesleepen: hy is een oude *Vos:* slooten, hoe hoog, hoe sterk en onverwinnelyk, hy heeft ze overweldigd: raadkamers, hoe geheim, hy is 'er ingedrongen. Och! wat hebben wy schoone tydingen van hem ontfangen! in zyn Degenknoop voert hy het *poeder van successie*, door onze ongelukkige vrindin, *Madame de Brenvilliers* uitgevonden: in de greep zyn *Italiaansche*, *Indiaansche*, en noch veele fynder vergiften opgesslooten: achter de schermen heeft hy de fyne staale boogjes, en de veeren, om te *steriliseeren*: waar hy inkomt, daar rekent hy *Algebraice*. Hy weet de tyd op een oogenblik uit te syfferen, wanneer iemand uit deze na onze waereld verhuyzen moet: voorts maakt hy *Testamenten* na zyn eigen zin, gelyk hy 'er noch onlangs een met zulk een gelukkige uitslag in *Spangie* verdigt heeft, waar uit al dit hobbelen en stommelen in de waereld ontstaat. Nu zit hy al te speelen hier of daar in de grootste *tavernen*: hy wint, verliezende alle zyne speelen: hy schenkt quistig, *tracteert* lekker, doet wel zuypen en brassen, en veegt al de witten uit: hy verstaat alle de *karakterschriften*, om veilig te *adviseeren*, hout honderde *Trisch wetais* aan zyn snoer: hy weet ieders zyne zwakheid en grillen: hy heeft dan groote *Fransche* hoeren, dan *Baladyns*, en loskoppen, dan wraakzugtige, dan driftige en heete koppen op zyne *monsterrollen*.

NEMESIS. O gelukkigste der *Monarchen*, die zulke bedienden aantreft!

TUYMELGEEST. Zyt wel gekomen, Mevrouw. Hoe blyd ben ik, dat ik u weêr zie! hier zyn wy op *Tilburn*, daar legt *Touwrhill*: alles is bewoogen: ik heb honderd *Pamphlets* gezaayd, ze zullen, bedrieg ik my niet, wel werken. Laat die Koning zoo goed, zoo wys, zoo dapper zyn, als zyne gunstelingen, gelyk ook waar is, van hem voorgeeven, nochtans zullen wy geen hart verliezen. Hoe meer vyanden, hoe heerelyker overwinning: het moet 'er echter mede door.

WARKOP. Och lacy! Mevrouw, help my, bewaar my, ja bewaar u zelve, en deze edele Wraakgodin *Nemesis*. Hier brandt men hoorns: ons spek stinkt hier: 't is al verlooren, wy zyn het quyt: berg u zelve, en ons, of deze eigezinnigen smakken ons in hunne vuuren, die veel felder branden, als de onze.

HECA-

HECATE. Wat is 'er te doen? wat schort'er, dat gy zoo lilt, en trilt?

WARKOP. Och jammer! ach! ach! ik sidder van het geen ik zie: 't is omgekomen. Ik heb met *Tuymelgeest* allerlei veynseryen, streeken, listen, en logens verzonnen, het gansche land doorkruyst, my hals over kop gerept, om het spel te grabbel, en alles in verwarring te brengen, maar hier op onze *Rendevous* moest ik op onze *Saboth* komen, om u in een heilige kring zegenpraalende te aanbidden, een *Alverindans* te houden, en kol te ryden met moorden, en twespalt. Quyt zyn wy alles: hier zyn langer geen *Wigs*, geen *Torys* te onderscheiden: de eendragt, de gelykheid van herten is niet uit te spreeken, die wy, helaas! overal vinden. De twe Huyzen zyn maar een man: zy zien maar in een en de zelve spiegel, daar de vermoorde *Vryheid*, het geschonde *Regt*, de vermorste *Eer*, en besoedelde *Roem* van de *Brittannische* Volkeren in de lyst staan, daar de *Fransche loosheid*, *boosheid*, *Monarchylust*, en alle die geroemde hoedanigheden, als onze *Harpyen* zyn uitgehouwen. Och! een *Diamante* keten verbindt hunne harten, en des Konings onafscheidelyk aan een. Ach! ik kan niet meer: laat ons, Mevrouw, in aller yl van hier vlugten, eer het te laat word.

NEMESIS. Waar is de *Fransche Degen?* waar is de *Moordlust!* waar is ons Volk, onze *Plottisten?* klep de alarmklok, of ik zal ze zelf trekken.

TUYMELGEEST. Och! die trouwe vrind, die fyne *Intriguant* heb ik eerst uit de *Tavern* en het *Koffihuys* zien stampen!: de *Konstapel* kreeg hem by de kop, hy moest na *Neuwgate*, en is gedoemd, om te sterven. Och! och! daar sleepen ze hem na *Tilburn*, om te vierendeelen, en zoo zullen zy allen handelen, die met hem te doen hadden: men hoort 'er niet, als *higt traison*, *Frence rogs dogs*, en diergelyke reeden: ja onze ongelukkige kleine *Bastaard* staat in het kort ook zoo *gesententieerd* te worden.

HECATE. Ik zie het treurspel met sidderende ledenlaan: myne slanghaairen ryzen over eind. Zit op Vrindinnen, 't is al verlooren. *Up* .... *Hors* .... *Wey* .... na het gat van *Hekla* in *Ysland*, dat is de naaste weg, om ons na beneden te verbergen.

NEMESIS. De *Wraak*, de arme *Wraak*, schiet overal te kort. *Up* .... *Hors* .... *Wey* ....

EINDE.

DE JONGE
KOEKKOEK
ONDER DE
KROONVOGELS.

Volgens de *Romeinse Copy.* 1702.

DE JONGE KOEKKOEK ONDER DE KROONVOGELS.

Den Yer, de Courier, de Wirryman, en zyn Booy.

DEN YER.

HOe verre zyn wy van land? ieder oogenblik valt my te lang op zee te leuteren. Dat *Engeland*, dat *Engeland!* och! och! wat hangt ons nu over het hoofd?

DE COURIER. Is het kennis *Tom*, of niet? Kameraad uw aangezigt hangt my in het geheugen: ik heb u ergens gezien, maar kan my niet te binnen brengen, waar, of wanneer.

DEN YER. Ja, ja, ik vergeet uwe trony niet ligt. Leeft uwe vrouw noch, die kamenier plag te weezen by *My lady Tyrconnel*, toen ik diende by *Madame de Marquise Powis?*

DE COURIER. Gy hebt gelyk. Hoe veele *Guinies* knapte ik in die tyd? dien hoogst Eerwaardige Heer, de *Nuncius* gaf op, als het water van de zee. Men moet regt uit bekennen, dat onder alle de liefhebbers van *Dames*, geen *Nobeler* baazen gevonden worden, als de *Spanjaards*, en *Italiaanen*, maar boven al de geestelyke. A! zyne *Eminentie*, *Dada!* ik wenschte, dat hy *Paus* wierd, hy zou my *'s barigel* maaken, ik trok aanstonds na *Romen*.

DEN

DEN YER. Ha! *L'illustrissimo Signor Dada* was een Man, de heele waereld waardig . . . . heugt u wel . . . . ha, ha . . . . gy weet van het geheim, en ik ook, Mantje lief. Had dat werk wel gelukt, wy hadden wenschen geen gebrek gehad: nu gaat het alles voor den duyvel, en noch verder. Maar gy verstaat *Yers*, niet waar? laat ons in onze eige taal praaten, zoo werden wy niet verraaden, en wat stilletiens.

DE WIRRYMAN. Booy . . . . st. verstaat gy *Yers? Onderstên jy Yris?*

BOOY. *Verry wel Sir, y know Yris als my Vader . . . . keep jour tong: y onderstên verry wel, wat zy kal Yris.*

DE WIRRYMAN. *By Ged, y sal kil tse dogs. . . . .*

DE COURIER. Had de Koningin een Zoon by *Dada*, of by *Pater Peters* overgewonnen, dan zou alles met ons voor de wind gegaan hebben: maar onze *Lady de Countes* zat honderdmaal met de hand onder het hoofd te zuchten, en zeide, dat haar aanslag, om voor de Koningin een Zoon, zoo heel buitens beens over te winnen, wel tegen twalef oogen gedobbeld was, en dat 'er te veel viesmuylen waaren, die met *Argus* oogen oppasten: die waakende *Draaken* moesten de winst van dit *Gulde Vlies* geduurig na spooren. Wat was zy van blydschap opgetoogen, wanneer zy 't huys quam, toen het geklonken was! *Festynen*, drinken, *presenten*, 't was al vol op, en wy gingen in ons goud. Ik beelde my in, dat ik al mede *Lord* was.

DEN YER. Alles zal noch wel lukken: want die *Groote Louis* heeft onze Prins voor koning verklaard, en hem ook in die *qualiteit* aan alle Hoven doen erkennen. *Spangie*, dat zoo goed als onder *Vrankryk* staat, heeft zulks in alle zyne Ryken doen bekend maaken. Onze heilige Vader heeft hem doen geluk, en zyn Vaderlyke zege wenschen: wanneer zulke groote baazen speelen, dan moet de *rest* wel dansen, maar . : . . *Bel Crairfort*, is zoo uwe naam niet?

DE COURIER. *Jis ser. By Ged*, gy hebt de kop sterk, en de *memory* goed.

DEN YER. Maar, zeg ik, onder ons gepraat, wy moeten ons over al met zoenen reppen, en onze jongen niet versmyten? wy weeten niet, waar zy noch toe komen kunnen. Lacht gy u niet te barsten, als gy zulke *grimmatsen*, zoo veel stuypens en neigens ziet voor onze . . . . Ik zeg 'er Prinsje tegen? wy weeten alle byden wel van de moord, en zy liegen

gen ons van alle kanten het lyf vol, en onze *fortuyn* kon 'er, en zal 'er ook noch van komen, wy moeten zelve de leugens voortzetten.

DE COURIER. Wy doen, als myn eerste Meester de *Kanselier Jeffreis:* ik was met hem op de beulderytogt na *Bristol*, daar hy zoo by honderde ketters deed knoopen, of beilen, die voor *Mommouth gerebelleerd* hadden: in die tyd vroeg hem onze *Pater* na wat nieuws, daar hy steeds na haakte: *Jeffreis* zeide, dat 'er geen nieuws was, maar te veel geparst plakt hem een *gefingeerde* tyding op de mouw: de *Paap* gaat met hertelyke dank weg, zou op zyn ziel zwygen enz.... ja zwygen.... dat duurde zoo lang tot dat hy de eerste kennis ontmoete: uit hovaardy van wat *secreet* nieuws te weeten, verhaalt hy 't aan zyn vrind: die hoort het onder eed van *secretesse*.... zoo lang tot dat hy *Jeffreis* tegen quam, die van hem *gesommeerd* verklaarde, geen nieuws te weeten: wanneer de andere aan myn meester het vertrouwde nieuws overdeed, die glimplachchende dat tegensprak, maar zoo gedwongen wierd, het te moeten gelooven, dat hy eindelyk schaterende uitborst: *Wat drommel, wilt gy my nu die leugen dwingen te gelooven? het is pas een vierendeel uurs geleeden, dat ik dit zelf verzonnen heb.* Zoo gaat het met ons byden. Ik vryde *Gannery van Southwarck*, bezwangerde haar: ik wierd, in myn hoop geneezen van 't aanstaande kalf. Had zy een Zoon gebaard, die had in deezen zyn plaats Prins van *Wallis* geweest. Mis was het, en 't viel op een Dochter uit: maar zy wierd evenwel minnemoêr, en dat was genoeg voor my: ik heb 'er gemakkelyk op geaasd.

DEN YER. Myn Nicht gelukte het beter: Wy hadden 'er saamen zoo wat in 't gros mede gepopt, en plakten ze aan *Patric* onze Mulder: zy quam in de kraam, en *byged* het was een Zoon: ze beviel in myn kantoor: nu was 'er al zeven of acht maanden met alle konst gewerkt door *Jeffreis*, *Dada*, *Tyrconel*, *Pater Peters*, en anderen, om ontwyffelbaar te doen gelooven, dat de Koningin zwanger was, byzonder van de *Countes Tyrconel*, *de Marquise Powis*, *mi Lady Jeffreis*, *Graham*, *Mackdel*, en anderen van onze verzekerde *Katolyken*, en dan het huys van den *Secretaris* van Staat, dat meê zoo wat *papiseerde*, en zoo veele *Fransche*, *Italiaansche*, en andere *Partisaans:* de eene had leven aan de Koningin gevoeld, deze de hand hier, de andere daar op gehouden: de eerste en de twede maand leerde de Koningin braaken.

De COURIER. Daar weet ik immers van: ik haalde de *Portugeesche Dokter*, *Garcian Gomes de Sylva*, en den *Fransche Barbier*. Daar was een

zwaar

zwaar *consult*, in 't overstaan zelf van andere Heeren, of men op de vierde maand zou aaderlaaten, of niet, en hoe veel bloeds: voorts al het *reglement* van de *dieet*, die de Koningin moest houden. Ik schilderde 's morgens haar aangezigt met vlekjes: ik hervormde alle weeken de kussentjes, die zy op haar buyk moest draagen: meer als thienmaal moest onze *Gannery* in een koude waterpot, of in het *urinaal* pissen, dat dan 's morgens van de Piskykers onderzocht wierd; waar mede wy met voordacht ketterſche Heeren en Mevrouwen, die op de *levée* quamen, fopten: dezen bragten ook *Doktoren* met zich, om de *urinaalen* te bespiegelen. Deze, en honderd andere streeken bewoogen de noch twyffelende gemoederen, om aan het zwanger gaan der Koningin volkome geloof te slaan. Toen *practiseerde* ik nagt en dag, om my te *signaleeren*. Het zal ook noch wel op zyn tyd beloond worden. Myn broeder, de *Paap* ging na *Lorette*, myne moeder, en duyzend vroome *Katolyken* namen haare toevlugt tot onze *Patronesse*, de heilige *Vinifreda*: de Gezanten van alle Vorsten quamen het Hof *feliciteeren*: onze Koning stierde myn broeder, en een *Jesuit* met dien goude Engel, en een kostelyke kroon voor de heilige Maagd: en wat zal ik u verders zeggen? myn broeder verklaart op zyn deel aan het Paradys, dat hy, en de *Jesuit* dat beeld van de heilige Maagd hoorden vraagen en antwoorden, over en weder, terwyl zy beyden goed *latyn* spraken met den gouden Engel.

DEN YER. Trek uwe schouders niet op: dat is wel waaragtig. Toen ik zulks hoorde, stelde ik vast, dat, al was het kind in der daad een Mulders Zoon, ons Heer het echter aldus begeerde, om het heilig geloof voort te zetten: ja ik verrigte al het overig met byzondere *devotie*.

DE COURIER. Wel ik mede: maar stellen wy die *bigottery* ter zyden. Ik had *Withal*, *Richemond*, *Hamtoncourt*, en *Windsor* door en weer door uitgezien, of 'er ergens een bequaame plaats was, maar de meesten gedachten vielen op het Paleis *St. James*: daar waaren veele oude hokken en gaten, waar van men zich bedienen kon. Ik nam myn kamer vlak onder de zaal van de Koningin: haar ledekant wyd, en op drie *banquets* gezet, die getapyd waaren, stond naast het vuur: lyn regt boven myn hoofd was de zoldering van onderen uitgenomen, zoo dat ik myn kamer als een inschietend plat vond. De deur tot myn kamer was uiterlyk open, maar innerlyk met alderhande oude banken, tafels, en *ten-*

tures

tures toe gebolwerkt, om dat deze onachtzaamheid alle quaad vermoeden wegneemen zou. Maar ik had aan de andere zyde een fluykdeur, die op het tuynders huys uitquam, en tusſchen myn kamer en zyn huys was een galdery, net als een gasthuys met betsteeden voor kraamwyven. Vyf koeijen moesten om streek gelyk kalven: *Gannery* beviel twe dagen voor onze Nigt: daar was 't loopen en vliegen, het Hof op de been: zoo als zy haare vlaagen kreeg, kreeg ze de Koningin mede: maar het was drooge arbeid, het was een Dochter.

DEN YER. Wel *Bel*, ik beken, dat gy toen al een zwaare post had uit te voeren. Maar hoe maakten zy 't met de *Lords* en *Bißchoppen*, en *Prinſeſſen*, die daar by moesten weezen?

DE COURIER. Ei zie, ei zie, heugt u dat niet meer? de eene was na de baden, de anderen zaten in den *Tour*, de overigen waaren van honk gestierd. *Jeffreis*, *Sunderland*, heele of halve *Roomſchen* waaren daar tegenwoordig, en die in de *intrigue* belang hadden, zaten zoo dicht op de Koningin, en de Vroedmoeder, (die de halve zuster van *Jeffreis* was,) dat men in de zaal, die doch ſomber bleef, het werk onmoogelyk kon ontdekken. De opening ter zyde aan het hoogste *banquet* van het ledekant diende my, om het kind geen half *quartier* uurs uit zyne eerste Moeder daarna aan de twede te geeven. Het was my ter hand gesteld met bebloede doeken: de Koningin ſchreeuwde luidskeels, om het graaijen van haare overwinst te dempen: fyne gevulde darmtjens, en allerlei vocht, en verf waaren aan het kind te kost gelegd: en het zelve begon luydskeels te balken, zoo haast als het lugt kreeg. Wat boven in de zaal geſchiede kan ik niet zeggen: maar ik was vliegende in de weer, om de zoldering met planken weer zoo net in te voegen, dat geen menſch de opening, die 'er geweest was, kon bemerken: op deze wyze kreegen wy onze tegenwoordige koning.

DEN YER. Maar wierd gy niet zat met *Guinies* beloond voor uw zorgen, oppaſſen, en stilzwygen?

DE COURIER. Myn goudbeurs vol: maar *Tom*, ik was hoer en dobbelvast: ik raakte dat alles weder gaauw quyt: ik zou nu ouder en wyzer zynde, het wel beter te raade houden.

DEN YER. Dat zou wat helpen: een kort leven, een vroolyk leven, dat is myn zin. Wy zullen altyd genoeg hebben: wy zyn tot alle *plots*, en *complots* bequaam, en ik hoop, noch als myn Vader voorheen, myne handen eens in Ketters bloed te waſſchen.

DE

DE COURIER. Ik wilde den eene wel de darmen uitrukken, om den andere daar mede te *behengen:* zulks zal ook wel gelukken, als onze Prins hier nu Koning word. Och! hoe meenig eerlyk man, zoo als wy zyn, zugt om die zege!

BOOY. Wel, wel Meester! dat zyn duyvels! keeren wy aanstonds het roer om, en bruywen weder na *Douvres*. Ik wou die honden wel ophangen.

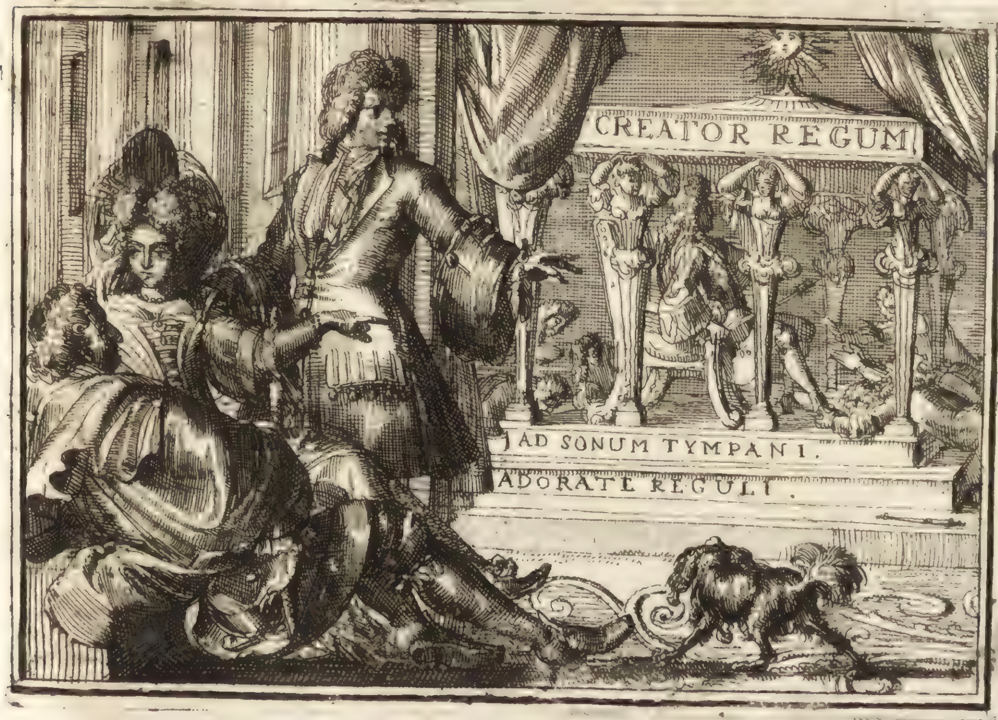
DE WIRRYMAN. Het is te laat *Booy*. Daar zyn te veel *Paapen* in onze kits. Indien wy wenden, zy zouden hun gat bergen, en ons te saamen *killen:* wy zyn niet meer dan twe tegen acht: Maar ik zal hen wel merken. Die botte beesten weeten niet, dat men wel ieder een in de tytels, maar niemand ligt in het bezit kan zetten, en die jongen *Dog*, wien de *Papisten* zelve een Mulders jongen verklaaren, staan zyne zaaken schoon, om onze *King* te worden? niet waar? wy weeten immers dat dit LORREKONINGJE is ingedaagd, om zich zelve te verantwoorden, ofte te doen verantwoorden, en dat men hem van hoog verraad beschuldigt, en hem zal doemen, om gesleept, gehangen, gevierendeeld, en zyn kop op een staak gezet te worden: het zal met hem gaan, als met de *jonge Koekkoek*.

De OUDE *was hoovaardig, om zyn* JONGE *te verheffen boven de smaadelyke staat van* KOEKKOEK*: dewyl de* KROONVOGEL *geen* JONGEN *kreeg, leide zy haar* KOEKKOEKS *ey in de* KROONVOGELS *nest: het ey word uitgeberoeid, en gekipt: men verwagte van het jong, dat de podderveeren zouden veranderen, dat de kroon, neb, vleugels, en veeren na de* KROONVOGELS *zouden gelyken: maar hy was, en bleef* KOEKKOEK, *de oude zang, en de zelve mottige gestalte verlieten hem niet: de moeder, die het ey uitgebroeid had, meende het jong te beschermen, maar de andere* JONGEN *pikten hem de oogen uit, en scheurden het ondier in stukken.*

Aldus zal die MULDERS PRINS, en LORREKONING ook vaaren: echter is hy te beklaagen, en zyn twede STIEFVAAR, die hem tot koning gemaakt heeft, was zulk een lot beter waard.

EINDE.

NEBUCADNEZARS
BEELD
Tot VERSAILLES *ten toon gesteld, om tot* MADRID *opgerigt te worden.*

Volgens de *Romeinse Copy.* 1702.

NEBUCADNEZARS BEELD

Tot VERSAILLES ten toon gesteld, om tot MADRID opgerigt te worden.

De Bendvogel, de Academist, en de Hofpop.

DE BENDVOGEL.

HA *Sinjora*, *Carissima Caelestina*, ik verbly my van u zoo wel in de noppen te zien; en dat in uwe jaaren, dat is al wat raars. Want, kyk, wy kennen malkaar te wel, om draaijers te maaken: 't is al twintig jaaren geleeden, *Caelestyntje*, dat wy te *Romen allegro* leefden; gy waart een geestig, doortrapt en lekker ding van je vyfthiende jaar af.

DE HOFPOP. En gy een loswambus, en dat lykje noch; maar ik was geen vyfthien jaar. *Hola*, meenje dat ik zoo lelyk en wanschapen waar, dat ik voor die tyd geen minnaars zou gehad hebben?

DE BENDVOGEL. Dat zeg ik niet, maar gy rekent al schielyk op, hoe oud dat je nu wel wezen moet; en dat oud zyn heeft de drommel in voor uwe neering, volgens dit vaarsje:

Ouwe snyders stram van vingers,
Ouwe danssers slegte springers,
Cortizaanen hoog bejaard,
Zyn geen honde keutel waard.

DE HOFPOP. Slaa voort de wagen, maar maakt 'er een vierspan van, en zet'er de vierde meê voor. Waar blyven de oude liefhebbers, *hé!* die dienen hier immers *gesorteerd*. Maar, *Basta*! ik quam met myn Ouders, of die ik daar voor hiel, uit *Vlaanderen*, met die *Kanonik* van *St. Pietro*, wiens broer te *Rysel commandeerde*, ik was wat op 't oog, maar egter een piep jonge kleutertje.

DE BENDVOGEL. Hoor *Caelestyntje*, dat in uw neering groot genoeg is, is oud genoeg, en oud genoeg is groot genoeg; vat je 't.

DE HOFPOP. Wel je praat even eens, of je noch onder de kinderen waart, maar hoe staat het u hier aan...?

DE

'tryk in de *Lazary* dompelde. De vier voeten van de Zetel waaren van kleine bootjens, die de Poppekoningjens van *Poolen*, *Spangien*, *Brittangien*, en *Austracien*, verbeelden. 't Beeld zat niet met oogen van een *Chastré*, als de *Physiognomie* in 't leven is, noch met een openstaande mond, geenzins: de oogen waaren opgespalkt, en de mond hield hy toe, om dat hy niet meer zyne tanden kan laaten zien. De rug in 't leven wat opgeheemeld, was laag gedrukt, om de last die hy nu op zyn haals heeft. De *basamvée* plodzige wangen waaren met de paruyk meest gedekt: de eene hand stond bars in de zyde, maar de vingers toetrekkende, om alles na hem te haalen; gevlamde *passamenten*, lagen op het *cammisool* van *couleur de feu*; zoo dat zyn borst, alles met vuur en vlam scheen te dreigen; de Ryksstaf hielt hy in zyn volle vuyst, uit vrees van dat ze hem ontwrongen zou werden; het stof van de rok, was van *tiretant*, of *charge des dames*; 't lyf zat *à la negligence* half op de zetel, om zyn *fondament* niet te drukken, en dat Konings euvel, zyn oude takken niet te doen smerten; de broek was met platte beurzen; de voeten met ruyme schoenen, om de jicht, stonden op een schoon *tapyt*.

DE HOFPOP. Wel nu, *halte* eens! men kan het niet te gelyk onthouden. Van dat *tapyt* werd veel gesprooken; heeft myn Heer dat ook *geremarqueerd?*

DE BENDVOGEL. *Hola! Signor, Basta!* men vergt u te veel; maar ik kan wel zien, heb je geen *pensioenen*, dat je 't ook zoo niet krygen zult; evenwel hoor ik zoo liever een rechtschape man, als de laffe loftuytery en pluymstrykers van 't heele Hof.

DE ACADEMIST. Zoo 't u niet verveelt Juffer, zal ik het *tapyt* beschryven. Onder aan de randen zag men alle de natien van *Europa*, elk in een *apart compartement*, elk om 't nedrigste aan hem om genade biddende, by elk een half veers:

GERMANIS DOMITIS,
HISPANIS FRACTIS,
PUNITIS BATAVIS,
REPRESSIS ANGLIS,
CORRECTIS ITALIS,
SUBJECTIS BELGIS,
HELVETIS SERVIS,
AFFLICTIS MAURIS.
ATTONITIS INDIS;
DEVINCTIS TURCIS.

En zoo al voort.

DE BENDVOGEL. Myn Heer, laat ons dat eens in deze taal hooren.

DE ACADEMIST. Luister toe, dit is *circum circa* de zin:

Na dat ik DUYTSLAND heb getemd,
En SPANJENS groot gezag gestremd,
Gestraft de dappre BATAVIEREN,
Vertreeden d'ENGELSCHE Banieren,
Staats Regels voorschreef d'ITALIAAN,
En NEDERLAND als onderdaan,
Gansch SWITZERLAND gemaakt tot slaaven,
Het TURKS paard naar myn spoor doen draaven,
Verschrikt in 't Oosten d'INDIAAN,
Ontroerd de wreede MAURITAAN,
Ziet gy verheeven, doch vermeetel,
NEBUCADNEZAR op zyn Zeetel.

DE BENDVOGEL. *Ba*, zoo ziet; dat steekt zyn been uyt, maar bergt de gansche waereld: dat lykt my te onverdraagelyk hovaardig: en hoogmoed komt voor den val.

DE HOFPOP. Ja *Maat Jilder*, in ons zit noch Neêrlands bloed, en ik ben maar een Vrouwmensch, maar 't bloed klimt me van de voeten in 't hoofd, als ik myn Landsluy van die *Rotsakjens* hoor verachten. Als 't al zal worden gezeid, wat kunst, wat geestig werk, wat braaf soldaatschap wierd hier zoo breed opgesneeden? ziet eens te deegen toe; 't zyn *Neêrlanders* of *Italiaanen*, *Duytsers* of *Switsers* die 't doen.

DE ACADEMIST. Ik ben, *par la Putanisme da Roma*, ook geen *Fransman;* maar *Piemontees*. Dat Beeld, en meer zulke beelden, zyn altyd even eens gevaaren. Die ze deeden oprechten voor zich zelven, hadden zoo veel op hun hoornen, dat ze met reeden vreesden, dat niemand der Nazaaten hen die eer zoude doen. Zoo draa als 't Beeld te paerd van deze *Louis* was opgerecht, vond men 's anderen daags aangeplakt:

AUREUS ATTONITA FULGET LUDOVICUS IN URBE,
ÆNEUS EST INTRO, GALLIA TESTIS ERIT.

In 't Nederduytsch de zin *taliter qualiter* gevolgd.

LOUIS *schynt hier te paerd in louter goud te praalen,*
Maar 't is slegs kooper, als ons Vrankryk kan verhaalen.

Of nog korter:

Van buyten bont
Van binnen st...t.

DE

DE BENDVOGEL. Myn Overgrootvaêr heeft myn verteld, dat *Duc d'Alba* zoo een metaal Praalbeeld in 't kasteel van *Antwerpen* had opgerecht, met den Edeldom onder zyn voeten, de *privilegien* en *wetten* aan stukken, met de *vryheid* vermoord, maar 't was in korte tyd om ver, en vergooten tot *Cartouwen*, tegen dien dwingelands zyn Nazaaten. *Pisistratus* deed op verscheyde plaatzen te *Atheenen* Beelden voor zich oprechten, maar een dag smeetse om verre. *Nebucadnezar* liet 'er een na zyn gelykenis maaken; doch die aangebeeden *Monarch*, moest kort daar op met beesten graazen, om van elk verstooten de kost te hebben; dien lukte het evenwel noch, dat hy tot zyn zelf quam, en ook hersteld wierd. Maar.... maar.... deze *Nebucadnezar* mag wel toezien.

DE HOFPOP. *Messieurs*, ik kan u wel verzekeren, dat myn Bol, *Monsr. de Casserollo*, wel duyzendmaal zucht, om dat het Ryk te grond gaat, hy zegt my wel in vryheid, dat 'er noch geld, noch manschap genoeg is, en dat de tydingen, met alle posten van alle kanten verargeren. Maar hy zat gisteren, of hy beroerd was, en na lang zugten en suffen kreeg ik hem een roes in 't lyf: toen zeide hy my, dat de Ryksraden verzet staan, en verbaast over de eenigheid van *Engeland*, en de moedigheid van *Holland*.

DE ACADEMIST. Ja, dat *Parlement* zal hem wel leeren *parlementeeren*, en die *Staaten* zullen hem wel buyten *Staat* zetten. En moogelyk zal die Koning *William* noch onze *Parlementen* en Prinsen van den Bloede en Adeldom zelf herstellen.

DE BENDVOGEL. Maar 't Verhemelzel van onderen, hoe was dat gemaakt?

DE ACADEMIST. *Monsieur*, daar was een hemel, niet met sterren, maar met lelien bezaayd; de *kettery*, de *rebelly*, de *vyanden*, en de *nyd* waaren in de vier hoeken geboeid; alle de Gooden, en zelf *Jupiter* baden *Apollo* aan: dit was rondom in plaats van spyker knoppen met allerlei vergulde *medailles* beslaagen, van voor zyn geboorte af, tot nu toe beginnende met *Mazarin*, en een Ezel daar hy opklimt, met dit byschrift, op de *Reyne Mere*: *Le Cardinal monte à l'Asne*; de *medaille* van *Gigeri*, die van *St. Omer*, van *Genua*, van *Dansik*, en ontelbaare anderen, maar de laatste was, daar de groote *Monarch* met de hand onder 't hoofd slaapende vertoond word, met die woorden, *Si l'on reveille*, *Sta ruym Europæers, wee die hem wakker maakt*: maar zou 't geen godvruchtig werk zyn, indien de Keyzer, en de Koning van *Engeland*, hem uyt zyn zwaare slaap van beide zyden wakker maakten, en by aldien zyn ziel niet ongeneeslyk is, tot eer, tot trouw, en reeden brachten.

DE HOFPOP. Wel dan deed de Koning van *Engeland* niet meer als dat over een quam, met zyn goede Naam, die deze Vorst onder onze Hovelingen (al zyn 't zyne vyanden) alle dagen vermeerderd.

De BENDVOGEL. Wel waarom? ik heb nooit gehoord als van allerlei ongelyk, 't geen die Vorst van deeze geleeden heeft.

DE HOFPOP. Dat is *Franco Matto*, naar uw groove meining, maar niet na het fyn der Hovelingen: de eerste reis was, als hy *ordineerde* vreugdevuuren over gansch *Vrankryk* aan te steeken, op de tyding van de Vorst *Williams* dood aan de *Boyne*: kon die Vorst wel grooter getuygenis ontfangen van de vrees, die men voor hem had, als die vreugde over zyn gewaande dood? En het tweede, als hy de *Prins van Wallis* voor Koning van *Engeland* erkende, en deed erkennen: want nooit wierd 'er sterker Verbond gehecht, tussen die Koning en zyn Volkeren, als met die gril.

DE ACADEMIST. *Mademoiselle*, dat was een *Faapekneep*, *super fyn*, maar had hem 't hoofd niet gedraaid, hy had die *stuypen* nooit gekreegen: doch daar zie ik weer zulken toevloed van Heeren, daar moet gewis een *Courier* aangekoomen zyn.

DE HOFPOP. *Adieu Messieurs*, weest stom, ik heb doof geweest.

EINDE.

DE HOBBEL IN DE WACHT,

OP DE

HAASEJAGT.

Volgens de *Romeinse Copy.* 1702.

De Hobbel in de Wacht, OP DE HAASEJAGT.

Perine, Therese, Monsignorin, in den *Refter* der Queekelingen van MAINTENON.

PERINE.

OCh *Therese!*

THERESE. Ach! *Perine!* Ach, ach, helaas! Och armen; Wat is dit? *Nostre Dame*, ach ik bezwyk!

PERINE. *Therese*! *Therese*! Ay *Ma seur*, komt tot u zelve: wat is 'er zoo quaad, wat is 'er zoo rampzalig onder alle de tydingen van de waereld, dat men 'er zich zelf om te kort zal doen? Maar stil! laat ons ten minsten eerst net weeten, wat 'er gaande is, eer wy zoo uytgelaate misbaar maaken.

THERESE. Och Suster! ik was in den *Refter*, met de *Superiorinne*, de *Procurateresse*, en de *Secretaresse*, daar waaren wy in uytgelaate vrolykheid, wy verhaalden de deugden, minlykheden, en vrindschappen, met welke ons zoo moederlyk, ja overvloedig overstroomt die Hemelse Vrouw, onze Moeder van *Jubilatie*, *Madame de MAINTENON*. De *Superiorinne* zeide, dat zy Koningin van de waereld verdiende te weezen, en dat haar heimelyken echt met den Groote *LOUYS*, openbaar behoorde door te gaan. De *Procuratteresse* vertelde, dat zy weer tien duizend ponden aan onze *Societeit* had geschonken; dat de Koning hier morgen zou *devotie* komen houden, met onze twe jongste nieuwelingen.

PERINE. Wel, 't is om dol te worden; wat of zyn oog kan zien in die jonge schytpakjes?

THERESE. Zwygen best, *Perine*: maar, zien wy 'er niet beter uyt? en wy zyn noch van hooger bloed, als zulke kaale Adel. Doch dat is de kneep van onze Heilige Vrouw Moeder *Fundatresse*... alle dagen.... nieuwe *conscientien*.... *Patientie!* Maar *Perine*, 't is met ons ook waar:

Luyd gekreeten, haast vergeeten. Daar komt *Monsignorin*, kryt *Perine*, de drommel kryt. Ach *Sœur*, Ah ah!

PERINE. Och lacen! ocharmen! help ons hemel! ach! ay my!

MONSIGNORIN. *Ha Frelles!* houd moed, en schreeuwt, noch gilt zoo niet: zoodaanig zoud gy myn hart zelf wel tot water maaken.

THERESE. Helas *Monsignorin*, helas!

MONSIGNORIN. Ha *Frelle*, wat rollen my uwe traantjes door 't hart! och ween niet meer! of gy vermoort my! wie kan uw bedroefd zien: hoe bekoorlyk, ja zielroerende en verrukkende is het, de glinsterende zonnestraalen door zulke water wolkjens te zien flikkeren. Goden! wat een edele aard van gebaarden blinkt in uwe droefheid uit! Die schoone hand, met de neusdoek aan uwe bedauwde roosjens! met peerlen van die traantjes overloopen, *o Therese!*

THERESE. Fy *Monsignorin*, ... laat staan, ik wil bedroefd weezen, en *Sœur Perine* ook: niet waar *Ma sœur* ...? dat past nu niet. Ah! ach!

MONSIGNORIN. Bedaar doch eens. Maar zegt *Frelles*, weet gy lieden al net de tydingen, waarom gy zoo jammert?

PERINE. Och neen, myn lieve *Monsignorin*, maar och! och! 't zal al te quaad weezen; om te hooren, och *Monsignorin*, helpt ons!

MONSIGNORIN. Al reed *Madame*, waar in ...? uwe traanen droogen?

THERESE. Neen, vertel ons omstandig, wat gy daar aan de *Superiorinne* en *Mater Priore* verhaalde: zynze al weer tot haar zelve?

MONSIGNORIN. Wat raaken my die oude *bigotten*, die *Pater noster Kaausters.* Doch wilje zoet weezen, zoo zal ik 't u vertellen. Maar *Frelles*, gy lieden wenscht my niet eens *welkom t'huys* uit *Italien*: dat men my levendig de huyd afstroope, zoo ik'er weer kom. *J'en suis echappé belle.*

THERESE. Welkom, welkom. Maar hoe is't 'er vergaan: leeft myn Oom, myn Broeder!

MONSIGNORIN. Ik leef zelf, ik weet van niemand anders: *Par cent millé*, wat zyn wy gek, wy *Fransjes:* ons spreekwoord is, *il est pris en Alleman!* ik zal 't myn leeven niet meer zeggen: die *Duytsers* zyn nu de drommel te slim, altyd klaar, altyd gereed, altyd evenveel hart, en beleid; en in de slimste nood, gelyk ik ze gezien heb, dat wy drie tegen een waaren, dan is 't noch, *Fris vogel, oder stirb!* Nu moet men zeggen *Il est pris en Francois.* Maar *Frelles* zyt gy lieden hier wel vry: konnen we niet in de *Secretaresse* haar kamer gaan, daar naast het nieuwe *Pavillon?*

PERINE. Ja vryelyk, zy komt in geen drie uuren t'huys.

THE-

THERESE. Nu vertel, maar zonder opſnydery: maar wat ſchort aan uw arm?

MONSIGNORIN. Een quetzuur, *ces ſont des coups d'honneur*, hoewel ik van achteren getroffen wierd. Hoort dan toe *Frelles*. Als des Konings wapenen quaalyk gingen in *Italien*, en dat *Catinat* t'elkens door de loosheid van den Prins van *Savoyen* misleid wierd, drong het leger van alle kanten, over de *Oglio*, de *Adice*, *Mincio* en andere *Rivieren*, al om door; *fourageerden* wy, de *Duytſen enforceerden* onze *eſcortes*: *convoyeerden* wy, de *Ongaaren* knapten altyd de beſte beuit weg: lagen we in't een of 't ander *campement* begraaven, wy wierden 'er uit geklopt: zy zyn ſtoute en onverſaagde mannen, dat moet ik 'er na geeven. De Koning geen tegenſpoed gewend, knorde. *Madame de MAINTENON* zocht haar Oom, in de plaats van *Catinat* te dringen. Die held, de *bandelier* beter als de degen, het *bombardeeren* beter als 't *battailleeren* verſtaande, zou de bot vergallen. Hy quam over, daadelyk twee of drie groote maſten op een ſchip: 't heir vol wantrouwen, vol *partyſchap* en nyd. Dat d'eene voorſloeg, verworp den ander, niets goeds wierd'er beſlooten. De Landzaat was ons tegen, de Borger ongenegen, de Vorſten meeſt vyand, en wy nergens vertroud, en onze Kontſchappers meeſt verleiders, zoo zyn wy t'elkens poſt voor poſt quyt geraakt.

PERINE. Ja wy meinden eerſt, dat de *Duytſen* buyten *Italien* gehouden konden werden; daar na, dat men ze de overkomſt der *Rivieren* zou beletten: daar na, dat men ze met linien zou inſluyten, en doen berſten: maar zy hebben ons wel geknapt: *Chiari* en meer plaatſen druypen van *Franſch* bloed: maar dit, och zeg ons, hoe ſtaat dit: wat is van *Villeroy*?

MONSIGNORIN. *Madame*, die gaat den Kyzer begroeten: Is 't niet breed met ons? De Maarſchalk de *Catinat* is gequetſt, en pruylt op zyn landgoed: *Teſſé* is in de kou opgeſlooten in *Mantua*, en *Villeroy* gevangen, en vervoerd.

THERESE. Hoe, die Held, die by *Namen* zyn krygsbeleid zoo wel betoond heeft, met zich buyten ſcheuts te houden, met een leger van 100000 man, gevangen! gevangen! dat heeft men nooit gehoord.

MONSIGNORIN. Ja gevangen, zeg ik, en vervoerd, en vraag gy? waar heen? na *Weenen*, *Hongeren*, en de aangrenzende Ryken. Moet hy daar niet zyn? wie zou anders al de *Franſchen commandeeren* in de bergwerken van *Zevenbergen*? Daar zyn'er ſtyf 2000. Laat *Villeroy*, zyn eige volk daar *commandeeren*, zy zyn daar beter als hier, de eene ſlaverny is de andere waard. Daar zullen zy ten minſten goud en zilver zien, en

behan-

behandelen: hier moet het doch met zulken doltol, als nu *grasseert*, al overhoop: hier zal men met 'er tyd niet hebben als papier, in plaats van zilver en geld, en wat rook van de hoop van beloften; maar *qui vive sperando, more cagando.*

PERINE. *Villeroy* gevangen! onze *Generalissimus*! onze *Primo Visir*! Hy is myns Vaders zalr. neef, en aan de *Harlays geparenteerd:* Zyn Overgrootvader was *Nicolaas de Neufville*, Ridder, Heer van *Villeroy*, *Alinkourt*, *Magny*, enz. *Secretaris* en *Thresorier* ten oorelog, die storf 1568. *Villeroy* had van zyn Vrou, *Le Gendre* zyn Zoon van de zelve naam, *Gouverneur* van't *Lionnois*, *Ambassadeur* te *Romen*, storf Anno 1644. De derde van die naam, wierd *Duc de Villeroy*, *Pair* en *Maarschalk* van *Vrankryk*, Ridder van 's Konings *orders*, by *LOUIS de* XIII. *page*, en was by *l'Esdigueres* in 't beleg van *Felissan* 1617. en in dat van *St. Jean de Angel* 1621. *commandeerde* voor *Turin* 1640. in *Catalonien* 1644. in *Lotteringen* 1646. wierd *Maarschalk* van *Vrankryk*, en Hoofd van de Raad van *Financien* 1661. Zyn Vrouw was *Crequi*, de dochter van den *Duc*, *Pair*, en *Maarschalk* de *Crequi:* dit was, de moeder van deze *Francois de Neufville*, *Duc de Villeroy*, &c. Hy was mede in de slag by *Raab* in *Hongarie* 1664. en met des Konings *Armée* in 't *Fransche Comté*: hy diende in de *Munsterssen* oorlog onder *Pradellis*, en was om zyn vry snappen van 's Konings *Amourettes*, lang in ongenaade, maar is door onze Heilige Moeder de *MAINTENON*, ... om reedenen....

MONSIGNORIN. Ja *Frelle*, om *casus conscientia*.... &c. hersteld.

THERESE. Zwyg, *Chevalier*, wy weeten die kraam .... heel en al uyt. Maar gevangen! gevangen! dat is niet te begrypen, dat zal by de *Turkse Porte* klinken, dat de *Fransche Primo Vizir* van de Kyserzen gevangen is! wie hoorde zyn dagen zulk een *affront?*

MONSIGNORIN. Koningen en Vorsten beurt dat wel. *LOUIS*, den Heilige by de *Turken*, van een *Prins* van *Wallis* gevangen met den meesten Adel, was zoo wel in zyn gevangenis by Koning *Eduard* in *Engeland*, dat hy zyn *Hospes* of *Cypier* daar na noch te *Londen* quam bedanken. *FRANCOIS* in *Spangien*, *Montmorency*, *Nemours*, *d'Aubigni*, en *la Palisse*, met al den Adel by zich, yder *Generaal* en *Chef* zynde, wierden in *Italien* gevangen: de eene in *Napels*, de ander in 't *Milanees*. Hy zal de eer hebben (als 't lukt) van den Kyzer, en zyn Hof te zien, en zal daar wellekomer zyn, als hier.

PERINE. Och was 't niet om 't *affront*, daar was weinig aangelee-

gen,

gen: hy is ouder als de Koning; en zou beter aan de pen, als aan de degen dienen.

THERESE. Als hy *Maarschalk* wierd, wierden 'er ook te gelyk twee anderen wel bekend. De eerste, een braave, noemde men *Maarschalk van de Degen:* de twede, om zyn Zuster, *Maarschalk van de Schede:* de derde, de *Maarschalk van de Draagband* .... en onze .... Maar vertel ons, hoe hy gevangen wierd.

MONSIGNORIN. Ik quam met dien ongelukkigen des dingsdags avonds den 31 *Januari* in *Cremona*, met een *detachement* van 1100 man, ons beste volk, om dat wy lucht hadden, dat 'er by de *Duytsers* wat gaande was. Wy vonden by de *Gouverneur Crenan*, 7000 man, *Fransen* en *Yren* keurbenden.

De Kyserzen quamen (de Duyvel droomt niet van zulk een onderneeming) door de graft, aan de *Cremaasche* of *Margerite* poort, door een *Waterleiding*, in de Stad; zy waaren in een oogenblik meester van de poort, lieten daar het paerdevolk in; de Hoofdwacht, de Wachten aan drie poorten, de Wacht aan 't *Gouverneurs* Huys, 't Raadhuys, en de kleine Markt, wierden aanstonds gematst; wy sprongen op dit schieten voor den dag, 't was al licht; en wy waaren al gevangen, eer wy wisten, wat, of waar het te doen was; en onze *Generalissimus* had men al by de kop, eer hy volk tot *defiensie* by zich kon krygen. Hy meende in 't *kasteel* te vluchten; ik zag nevens hem, en vyftig *Officiers* voort gestouwd zynde, niet als *galoppeeren* langs de straaten, schieten, schreeuwen, houwen, slaan; alles in verwarring, wy moesten voort, maar hoorden het schrikkelykste gedruys en gedommel van de waereld. *Willeroy*, na weinig woorden met de Duytse *Generaals* gewisseld te hebben, moest voort na *Roveredo*, *Trenten*, en zoo voort.

PERINE, *Nostre Dame!* wat *actie* is dat! en hoe ging het verder?

MONSIGNORIN. Ik weet u niet te zeggen, als dat ik 't ontsnapt ben, om dat ik Hoogduyts kon spreeken: maar ik kom 'er niet weer .... Hier hoor ik aan 't Hof, dat 'er 1600 van de onze gebleeven zyn, dat de Stad niet overmeesterd is, om dat de andere zyde niet aangetast kon werden, en de Duytsen maar 2000 man in de Stad sterk waaren, en dat zy als Duyvels gevochten hebben. De onze waaren eerder 9 als 8000 sterk, en hadden geschut en alles tot hun voordeel: maar denk vry, dat die *actie*, zoo groot en stout, en zoo wel uitgevoerd is, dat de Kyzer van hun dapperheid en beleid niet als voordeel heeft te verwachten. In

ons

ons volk is de schrik, en 't zal weg weezen, al wat wy daar heen zenden: maar hadden zy die Stad gekreegen, al onze voorraad, krygstuyg en geld is 'er in, dan had den oorlog daar gedaan geweest.

THERESE. *Monsignorin*, wat dunkt u van dit werk?

PERINE. Ja, uwe gedachten zyn meest al vreemd, hoe komt het u voor.

MONSIGNORIN. *Frelles* ik heb 'er zelf in gevangen geweest, en evenwel schynt het *fabuleus* aan my. Een sterke Stad met driemaal zoo sterke magt bezet, als de bespringers waaren, by klaaren dag, in te vallen, den geheelen dag daar in te vechten, zonder bystand hartnekkig te staan, den *Generalissimus* en 80 *Officieren* te vangen, weg te voeren, en zonder merkelyke schade met goede *ordre* af te trekken, 't gaat boven *Romeine* en alles, ja de Duytsen hebben hier zich zelfs te booven gegaan.

THERESE. Gy zegt van *fabuleus*; denk eens om de *Fabel* van den oude *HAAS*, die onder de *KATTEN* huys hield.

De KATTEN *waaren wel op hun gemak, en speelden vetpot, doch de* VOSSEN *kreegen daar lucht af, kroopen door een open sport in 't hok, kreegen de* KATTEN *by de keel, en beetenze meest dood. Zy konden zich niet verweeren, dewyl het Opperhoofd een* HAAS *was, die daadelyk het hok uitsloop, maar hy was niet buiten, of hy wierd van een* AREND *gegreepen, die hem door de lucht voerde in zyn ontoegankelyk nest tot prooy van zyne jongen. Ondertussen maakten het mauwen en lollen van de sneuvelende* KATTEN *de* HONDEN *wakker. Dit waaren van de grootste slag van Yerse Bloedhonden, die mede toe schooten: en de* KATTEN *benard, krabden ook wakker van zich: hier eindigde het gevegt, en de schrik was over, doch de* HAAS *weg. De* VOSSEN *ziende ook geen vet meer te haalen, trokken weder naar hun Leger met de beste* KATTEN *zieltogende tot beuit: maar sedert namen de* KATTEN *geen* HAAS *tot haar Hoofd.*

MONSIGNORIN. Ha *Friponne!* St! *Tay toy: voila la Superieure.*

E I N D E.

EUROPE

NOOIT VOOR

E E N.

Volgens de *Romeinse Copy*. 1702.

EUROPE
NOOIT VOOR
EEN.

De Dood, de Schikgoddin, de Intriguant.

DE INTRIGUANT.

IK zocht u beyde, oude *Matroonen*, den eene, om te ondervraagen, wat slot by uwe Gestrengheid vast staat, ontrent een zwaare beweeging tussen de grootste Kroonen; en de andere, om by uwe Oppermagt te overleggen, wat voor my te doen staat, en hoe ik my zelve, terwyl ik zaaken van gewigt voor zie, te draagen heb, om myn *fortuin* te maaken.

DE DOOD. Dat is uwe misslag, dat gy my zoekt, die over al, en altyd zich laat zien, en by na van ieder te vinden is.

DE SCHIKGODDIN. Dat is uwe zotheid, dat gy my naspoort; ik werk over al, en in alles, maar ben niet, als van achteren, na te zien, in te haalen, te onderzoeken, en te onderscheiden: hoewel ik zoo oud geworden ben, en zoo grooten meesteresse, echter derven de minsten van uw *Cabale*, hunne loosheid, toe te schryven, als *maistres passe fins*, 't geen van my afgesponnen word. Hovelingen en hunne aanhang, houd ik het ten besten, zy moeten aazen van die kunst, door welke zy hunnen Meesters, een rad voor de oogen draaijen, en alle uitvallen trekken na de uitgevondene fynheid van hunne toeleg; die zy dan meerendeels eerst maaken, als 'er de slag toe legt. Maar de minste Koopman, Borger, Boer, en schier al de Wyfjens zeilen my voor by; erkennen myn magt niet, maar, van achteren wysgeworden, trekken zy een ydele roem van de ingevalle gelukken, als of zy dit en dat, en alles, zoo met voorbedachte raad hadden tot zulken uiteinde doen komen; behalven als de zaaken verloopen, de handel mislukt, heure huwelyken katzhoer werden, dan zet men het alles op myne rekening.

DE

DE INTRIGUANT. Uwe Gestrengheid weet wel, dat ik met de gemeene zwerm van 't ruyg volk, noch met de zotten vol inbeelding: noch met de Opperheerschende hoveerdigen, my niet laat vervoeren: dat ik ook te veel ervarenheid, leezing, en reedeneering plaats geeve, om uwe hooge Oppermagt niet met eerbiedigheid aan te zien.

DE DOOD. Vlei al wat, en stuyp, en neig op 't fynst, als gy ten hove geleerd hebt, ik ben met die grillen niet gediend. Wat wilt gy van my?

DE INTRIGUANT. Alvermoogende Vorstin! ik bid u vergiffenis; om met de Schikgoddin eerst te spreeken, is my noodig, en dan zal ik uwe Moogendheid bidden, een oogenblik voor my over te hebben.

DE SCHIKGODDIN. Wat wilt gy? want een verstandige behoorde van my weinig te willen weeten, om dat de wakkere Schryvers der voorige eeuwen, een *model* nagelaaten hebben van de zelve zaaken, die nu weer op myn rollen staan, om afgesponnen te werden: de spiegel der voortyden, laat ons deze klaar zien; daar is niet nieuws, als de naamen en plaatzen, of de mengeling der gevallen.

DE INTRIGUANT. Uwe Moogendheid schynt my wel de zelve bestiering als vooren in de waereldze zaaken te hebben, maar de gaauwe geesten van oude *Grieken*, *Romeinen*, *Italiaanen*, en andere, als *Thucydides*, *Tacitus*, *Machiavel*, *Boccalin*, *Malvessi*, *Savedra*, en meerder beroemde *Parnas Sieraaden*, hebben ons zoo veel konstreeken, en fyne greepen geleerd, om de Opperheerschappy te bekomen, om die van haar zetel te stooten, om 't volk te dempen, of meester te maaken, om weinige Stamhuyzen aan 's lands regeering te helpen, om ze van die op een te krygen, en weer, hoe men 't al het onderste boven zal keeren, dat uwe schikking wel vast in zyn noodlot blyft, maar de middelen en werkluy fynder zyn.

De SCHIKGODDIN. Zulke dwaazen werden de gaauwers, om dat zy zich zelven zouden doen gelden; om hunne leezing en *studie* maaken zy die *Autheuren*, als Gooden uit. Ondertusschen ziet men (de heilige Wetgeevers met alle achting voorbygaande:) dat *Cyrus*, *Romulus*, *Tamerlan*, en zoo veele Tyrannen, Koningen, Pausen, Vorsten, en Veldheeren, achter de schaapen en verkens fynder zyn gesleepen, als de Blokezels op de *Academien*. Wat heeft de hey, en 't veld al mannen, snelle geesten, en helden uytgeleverd? 't Geweld van myn schikking trok de geenen, die hen belaagden, in hunne val, en deze, op de troonen.

DE INTRIGUANT. Wel Vorstin, ik moet u, 't geweld en 't

bestier

bestier zoo veele eeuwen gehouden hebbende, wyken en toegeeven; maar zag uwe Moogendheid wel een eeuw, zoo als deze begonnen? daar *Europe* grooter waggelingen onder gaat? Daar alle zorgen gedraagen scheenen, om rust te vesten; daar alle verbonden geslooten en bezwooren waaren, is in de plaats van zulk een bloeijende vrede, als men schier eeuwig hoopte, plotzeling weer alles tot de zelve oorlog, onrusten, en rampen vervallen. Begenadig my eens, met het slotvonnis van uwe schikking te doen zien.

DE SCHIKGODDIN. Zulks is de gemeene dolheid van de sterfselyken; zy willen van Koninkryken, Vorstendommen, en Staaten, de *fortuynen* voor af weeten, maar boven al van zich zelven; doch 't Goodendom heeft hen zulks tot hun geluk en meerder rust, geheim gehouden. Van die zotheid komt het, dat zoo veel guyten *fortuyn* maaken met de bygeloovige zotten: wakkere verstanden volgen myn trekking vrywillig mede vleijende na hunne gevallen; in de voorwind ingetoogen, in de tegenwind dapper de gaauwe speelders volgende, die hun quaad lot, door verstand verbeeteren. Om u echter eenige straaltjens te doen zien van die zon van gerechtigheid, door welke 't rad van 't geluk zyn streek houdt, zoo zal ik u van *Europe* spreeken. Dit kleinste en dapperste deel van de waereld is wel van een Alleenheerschende Oppermagt verscheidemaal gedreigd, maar vroeger, of laater tot ondergang van die verwaande onderneemers. De belooverde oudheid der *Griekse* dichtkunst voorbygaande, die haar Koningen en zulke van haare buuren, *Thracen*, *Dacen*; *Mesiers*, *Duytsen*, en *Sarmaten*, *Gallen*, en anderen, dan vergooden, als of zy 't alles alleen beheersten, zoo veel lof verdiend, ten minsten zoo verschrikkelyke nakomelingen nagelaaten hadden, dat men ze in den hemel plaatzen moest, hebben daarom geenzins zulke baazen geweest: *Jooden*, *Grieken*, *Romeinen*, ja *Spanjaards*, *Franschen*, en andere, schryven en spreeken dikmaals, of hun land de waereld was, en of iemand daar Koning, het Geheelal beheerste.

DE INTRIGUANT. Van de *Spanjaards* heb ik een proef gehad. Zeker *Præsident* van de Raad van *Indien*, wees my een kaart van *Spanjen*, terwyl de *Portugeesen*, over *Ilha de St. Gabriele* twistende waaren, en wilde, dat ik hem in die kaart dat Eiland zou aanwyzen: ik antwoorde, dat de plaats in *questie* verre voorby de *Linie* lag; waarop my met grimmigheid van hem gevraagd wierd: *is'er dan noch iets buyten SPANGIEN?*

DE DOOD. *Puf* is dat zulk een zaak? over houderd en sestig jaar

(na

(na de manier der ſtervelingen nu te rekenen) kreeg ik een *Paus* onder myne kluyven, die quaalyk even klaar gerooken had van de nieuwe ontdekkers, dat 'er menſchen van alle zyden des aardkloots met de voeten tegen malkander aanloopen; en die deelde wel uit, tuſſen *Spangien* en *Portugaal*, den appel in vieren gekloofd, aan ieder buyten hunne ryken een gerechte vierdendeel.

DE INTRIGUANT. Daar van vindt men de *Commiſſariſſen* by *Coimbrien*, fel geheekeld door een kleine jongen: *Ferdinand d'Ulloa* zegt, dat deze knaap die wysneuzige milde *St. Martens* zag, en hoorende, wat zy verdeelen gingen, hen achter onder zyn hembd wees, en vroeg, of zy dat wel deelen konden; en ontzette daar meê zoodaanig deze gaauwers, dat ze onverrichter zaake ſcheiden moeſten. Maar groote Schikgodin, ik verloop van 't oogwit, en bid u voort te vaaren.

DE SCHIKGODDIN. *Alexander de Groot*, zou in 12 jaaren *Aſie*, en meer afgeloopen hebbende, in *Europe* wel vroeg zyn kop geſtooten hebben. *Cæſar* had al veel herom geſlaagen, gedood, en gemoord; maar kreeg zwaare neepen als hy verder als de *Ryn* dorſt van grond gaan. *Auguſtus*, heugde zyn verlies van *Varus;* en die 't wreeken zou, had 'er niet van te boogen, (noch waaren zy de Schryvers van hunne eige daaden.) Hier ſtond een *Arminius*, elders een *Teuta* op; die de ren ſtuiteden van hunne gelukſtar. *Claudius Civilis* bragt de ſchrik tot in *Romen*, als hy de *Ryn* en *Maas* van de *Roomſe* dwinglandy verloſte. *Attila*, *Totila*, en andere, overſtroomde met de *Gothen* en hunne buuren veele ryken, maar 't leek na geen *Monarchie*.

DE INTRIGUANT. Maar *Karel de Groote?*

DE SCHIKGODIN. Minder als *Karel de Vyfde*, die was Kyzer, Koning van *Spanjen*, Vorſt in de zeventien *Nederlanden*, Meeſter in beide de *Indiën*. Den *Franſche* Koning, en den *Paus* kreeg hy gevangen: noch ſcheelde het zoo veel van *Monarch*, dat Vorſt *Maurits* hem deê vluchten met zyn Broeder *Ferdinand*, uyt *Inſpruck* en verder: en in 't kort hy geleek zoodaanig alleenheerſcher, dat hy zyne ryken afſtapte, om dat hem alles tegen liep. *Solyman* was hem, hy *Solyman* tegen, belettende malkander, bleef *Europe* buiten ſlaverny. *Ferdinand* bragt het ver, en andere uitſteekende Kyzers: maar dan ſtond 'er een *Guſtaaf Adolf*, dan een ander op, die al die wufte heerſchappydroom in rook deeden verdwynen. *Louis de veerthiende* ziet opkomen, ja zich overſchaduwen, van *Willem van Naſſau*, die heeft al die wyd gaapende *projecten*, tot ſchande gebragt, en zal ook wel met die eer ſterven, van *Europe*

door

door zyn hoofd, hart, en hand, gehouden, ja verzekerd te hebben, uit de boeyens van de *Franſche* dwingelandy.

DE INTRIGUANT. Grootmoogende Vorſtin, gy brengt my in 't geheugen de eerſte woorden van *Philippus Auguſtus*, Koning der *Franſchen*. Deze hermaakte de marmere zuyl, op de welke met gulde letters 't eeuwig verbond met dat Ryk en *Duytsland* ingegrifd was; na dat zyne voorzaaten de ſchade van die verbondbreuk ſmertelyk hadden gevoeld. Het opſchrift was het volgende.

Dewyl het vaſt ſtaat by het noodlot, dat EUROPE, nooit van een Vorſt overheerd zal werden, zy daar een eeuwige vrede tuſſen de FRANSCHE en DUYTSCHE volkeren.

DE DOOD. Ik moet ſchaterende lachchen, dat ik zoo veel voor eeuwig hoor uitkryten op de waereld van die wurmen, die zelfs in weinige oogenblikken niets zyn, en van diergelyke gevolgd werden: Maar om dat die uitdrukzels klinken en kittelen, acht ik ze geen onbequaame kunſtwoorden; om t'elkens weêr de verſufte greetigheid van de heerszucht op te hitſen, en dan daar tegen de deftigheid der *partylingen* te zien op donderen, met kruyt en loot, die naamen en reedenen betwiſten. Dit maakt my een geduurige vette oogſt.

DE INTRIGUANT. De Vrede van *Munſter*, zoo dikwils afgebrooken, hier en elders bearbeid, en eindelyk getroffen, raakte ganſch *Europe*: de naam van eeuwig ſtond op de voorpuy van dit godlyk vredepaleis: maar men zag wel haaſt dat ze ziek wierd, quynende, en eindelyk de doodſteek kreeg; moetende tot een ſlachtoffer ſtrekken voor des Konings ydele eer en roem.

Nimwegen praalde met de zelve te veſten, te vernieuwen, en al mede te vereeuwigen; even na, als te vooren.

Ryswyk ſloot eindelyk op de voorgaande vry net, nam ook dien heerlyke tytel van eeuwig, met de zelve beſtendigheid: doch wyl men by voorzorg, deze vrede haar eeuwigheid meende te verzekeren, met de ſlag van verandering, die *Europe* dreigde te treffen, af te keeren, ſluyt men met eenige Hoofden van *Europe* een verdeelingsvrede. Alweêr even na, ja ſlimmer als ooit. Hier moet men u, ô groote Vorſtin, vraagen, of 'er te hoopen is, dat deze opkomende Orkaan, om de Kroon van *Spangien*, door zulk *maiſtre paſſeſin ſtreek*, den rechten eigenaar ontſutzeld, tot ſtilte, en dan eindelyk tot vrede, (eeuwig derf ik niet denken) zal komen?

DE SCHIKGODDIN. *Spangien* door *Pelagius* ondernomen te zuyveren van de *Mooren* Ao. 1337. ſtak het hoofd op, na *Favila*, onder *Al-*

fonſus

fonsus den Katholyke, maar boog elendig onder *Aurelius*, die na den overwinnende *Froila* volgde; deze verbond zich tot schatting van zekere maagden jaarlyks aan de *Mooren* te betaalen. Na hem zyn veele Koningen met verscheide *fortuynen* gevolgd: *Ramira*, *Ordonus*, *Alfonsus de* III. *Garsias*, *Ordonio* II. *Froila* II. *Alfonsus de* IV. *Ramira de* II. *en* III. *Veremond* II *en* III. *Lancio*, en veele andere. Het was eindelyk onder *Ferdinand den Katholyke* tot een groot toppunt gekomen. *America* ontdekt zynde, brogten 't *Philippus* en *Karel de vyfde* noch verder: de laater *Philippen* verlooren wederom hunne magt, en de roem van die Ryken tegen de *Hollanders* en andere. *Vrankryk* ziende door 800 *millioenen*, in die oorlogen verspild, dat Ryk uitgeput, heeft, byzonder van de laatste Koning *Karel*, die vier jaaren oud zynde, aan 't Ryk quam, zich meester gemaakt. *Don Jan* tegen de grooten, en de Koninginne Moeder sluitende, *Pater Mittard*, *Valenzuëla*, en diergelyke, betaalden wel hunne schennis, maar maakten 't *Fransche* Hof te moediger: zaaijden zoo veel *partyschap* in dat Ryk, tot ze eindelyk, 't lyf van den Koning vergiftigd hebbende, zoo wel als een deel van zyne Raaden, tegen de bezwoorene verdeeling, en weder bezwoorene afstapping van dat Ryk, een saamengesmeed *Testament* doordringen, en de magten van *Vrankryk* in alle oorden meester maaken, ja gansch *Europe* dwingen, om haar veiligheid op te zitten. Ik mag uwe vraagen niet nader beantwoorden, maar myn Zuster zal door haar rol te speelen, alles te recht brengen.

DE DOOD. Ik zwyg myne voornemens, en waarschuw meest met de slag: hoewel de *Franschen* zich vermeeten, my de zandlooper ontrukt, en die in hunne handen te hebben: want zy verzekeren het sterven der Vorsten in bepaalde dagen. Om u echter iets te zeggen, hoor, en onthou.

Een Oude TYGER *overviel de onnosele* DIEREN *in hunne nesten, holen en wyden; vermeerderde de schrik alom door twee* PANTHERDIEREN, ATERLINGEN *van zyn soort; de een deed hy ter rechter zyde onder zyn winken breed wyden: den ander wilde hy aan de linker zyde indringen: velden, en bosschen, water, en lucht, 't was alles vol schrik; de* DIEREN *loopen na de* LEEUW, *de* VOGELS *na den* AREND: *die gaan op 't* SCHRIKDIER *los: hy ziet zich in de uiterste nood, byt tot zoenoffer de twee* PANTERDIEREN *de kop af, werptze de geduchte* MAGTEN *voor; en stilt de onweeren, mits dat men hem de nagels korte, en de tanden uitbreek: om daar na de* DIEREN *in 't gemeen te beveiligen.*

DE INTRIGUANT. Ik dank u *Goddinnen*, en verstaa uwe meening.

EINDE.

GEDWONGE
MARS,
GAAT ALTYD DWARS.

Volgens de *Romeinse Copy*. 1702.

GEDWONGE
MARS,
Gaat altyd dwars.

De Lakey, de Plug, en de Kinkel.

DE LAKEY.

H*Ey de Babey!*
Hier zyn wy saamen vry,
Niemand zal ons loeren,
Of na de kryg vervoeren.
Een gedwongen Soldaat,
Brengt zelden baat.

DE PLUG. Wel, dat was een luchtige sprong, en dat onder noch al wat gerinkel van schyven; ze byten malkander noch in uwe zak: hoe droes komt ge aan geld?

DE LAKEY. Ja, vraag me dat nu, dat is tydig: Maar *hola hey*, fyn man, zyn wy dicht by *Basel?*

DE KINKEL. Als ge die hoogte over zyt, legt het voor u.

DE PLUG. Wy zyn dan hier van de *Fransche* bodem? ter goeder uur: daar zou ik ook wel een kaprioolt je op snyden.

DE KINKEL. Hoe, zyn wy landsluy? 't lykt aan uw taal; ik ben *Walon* van *Artoys*, en gy?

DE PLUG. Ik van *Duynkerken*, en die borst van *Antwerpen*.

DE LAKEY. Daar mag een *soupintje*, of een *rocquille* op staan: waar is de naaste kroeg?

DE KINKEL. Daar in de *Zwitser*; goede wyn, en een heldere *Hospita*.

DE

DE PLUG. Wel, hoe komt ge huysman toch hier; zoo ver van honk?

DE KINKEL. Ik weet niet, of 't hier al veilig genoeg is, ik wou, dat ik zoo ver was, dat ik van geen *Fransche* hoorde reppen. Daar was in ons gehugt, een *Fransche* braatspit lekker, *Karteljak* genoemd, een *Gaskon*; een gevleesde duyvel; die had een party *Jakhalsen* van *Vedermannetjes* by zich, en bezette de kerk, terwyl onzen *Pastoor* dienst deed: met dat wy daar uit quamen, was 't, kip ik hebje. Zy pakten man voor man aan, en wy moesten op een trom, even als die na de galg dobbelen, elke reis met ons vieren looten, twe vry, twe voort: ik zag myne maats al looten, en knevelen, en aanstonds met soldaaten achter aflyden. Ik sprak dan met de Meid van dien *Karteljak*: in drie woorden verstonden wy malkander: zy vatten my aan; maar ik zeide, dat ik met de keukenmeid van *Monsr.* verloofd was, en haar moest trouwen; ik ontsprong den dans, maar toen had ik ook geern de meid ontsprongen; 't was een zwarte *torrentoffel*: maar ik was aan 't teefje vast: Trouwen tegen dank, of Soldaat tegen dank: 't was een slechte keur: 's anderen daags zou de Priester ons koppelen: zy was te euvel in haar schik, ik kreeg de zak vol geld, nam middernacht afscheid, maar koos het haazepad, door bossen, en omwegen, en heb het by nagt voortgezet tot hier toe: vry van de *Fransche Mothuyf*, en zonder schade uit zulk een lotery.

DE PLUG. Wel zoo! wat brust me den Boer, dat was een *tour de Walon*, die proef hiel tegen een *Gascon*; maar, dewyl wy alle drie schier een *fortuyn* loopen, moet ik zeggen, hoe ik ben gevaaren. Ik voer op de kaap met *Jan Bart*: die zich zelf wel heeft doen kennen: myn geld was tocht op tocht zoo gaauw op, als gewonnen; 't wierd zoo by 't fluytje gekreegen, by 't trommeltje verteerd. Ik verhuurde my by den jongen *Marquis de la Foutrière*, ten oorlog; men beloofde my zoo goed als Hoogbootsmans plaats, en veertig gulden 's maands. Altyd beloften, en nimmer geld: wy raakten Straat waard in, maar nooit aan land; want wy zouden, veertig vreemdelingen zynde, al te saamen verloopen hebben: zoo moest ik al *patientie* hebben, *mau gré*, *bon gré*: wie om zyn *pasport* vroeg, wierd met de rotting begroet, of met de nok van de ree gedreigd. Wy raakten met *Monsr. de Koetelogeon*, na de *Westindies*: beloften zat, maar daar bleef het by: wy zouden al het goud en zilver van de *Spaansche Galjoenen* knappen; *Zuyker* zou de ballast weezen; *Indigo* en *Concenielje* de stuwagie. Wy komen van de eene Haven in

den

den andere, maar de *Spanjaards* waaren de *Franschen* te loos; die maak-ten alle dagen nieuwe vonden, en eindelyk voor slot, *Niento de todos*. Zy zullen de *Galjoenen*, het zilver, en het goud bewaaren, en de kat uit de boom kyken, en maaken, dat ieder eerlyk koopman het zyne krygt.

DE LAKEY. Och, dat hoop ik, waaragtig, om de liefde van myn oude Meester, die *Pagadoor* is te *Antwerpen*, en *geruineerd* zou weezen, met veele andere eerlyke luyden, als die vloot in de keers vloog; want *Fransche Convooyers*, zyn de eerste dieven, daar men voor vreezen moet.

DE PLUG. Ja dat heb ik, dan in de kajuyt, dan aan land wel gehoord; had 'er een kansjen op geweest, ik weet wel, dat 'er orders van den *Fransche* Koning in ons schip waaren, om 't goud, en zilver te neemen, en in zyn kas te brengen, zonder iemand aan te zien, 't koste wat het koste. Wy telden al de *Pesos* en *Crusados*; maar hebben onze vingers daar aan niet blaauw geteld: had ge dat vloeken gehoord, van al die naakte zwaluwen, die zoo veel *grandeur* maaken op de schepen, in de steden, en in de legers; en die t'huys de honger gebakken, en de dorst gebrouwen hebben!

DE LAKEY. Al evenwel *bonne mine*, *mauvais jeu*: zy foppen malkaar; de *Financiers* voeden hun Koning met rook, en hy zyne *Officiers* met wind: maar 't stuyt nu by kans aan alle kanten: selderment, hoe zal men nu de kop krouwen, nu dat goud van *Peru* achter blyft! Myn Meester had al een rekening ontworpen, van de millioenen onkosten aan de *Spaansche* kroon verstrekt: van de *Nederlanden* alleen beliep die elf millioenen ponden.

DE KINKEL. Wel, dat moeten de *Nederlanders* betaalen; met dat nieu *Fransch* geld, dat de Koning door wil dringen van papier; dan speelen ze kamp op; papiere rekening tegen papiere geld.

DE PLUG. 't Was, of ge halfverhange, en verwanhoopte duyvels zaagt, zoo stonden die verdraayde *minen* van die hongerbrokken: en hunne welkomst te *Brest* was geen duyt waard, by de *Intendanten* van de *Admiraliteit*, en diergelyke keeldieven. Maar de koopluy hoorden ons met geslooke vreugd geern vertellen, hoe wy met de kous op 't hoofd 't huys quamen. 't Scheep hoorde men niet, tot aan de Golf van *Mexico*, als, wanneer wy de zilvere vloot hebben, zyn wy de heele waereld meester: dan zal men de *Spanjoolen* anders handelen,

len, de *Servyſen* van al de *Grandes* plunderen, die *Pagadoors* in *Neêrland* plukken: dan de *Hollanders*, en *Engelſe* voor een *dejeunetje*, de Kyzer voor een *deſertje*, de *Paus* voor een *goutetje*, de *reſt* voor een *apres ſoupetje* inſlingeren.

DE LAKEY. Aan die brokken zullenze niet ſtikken; zy hebben de mond al uit 't lit gegaapt. Daar is *Amſterdam* alleen, ik denk, dat gy 'er meê wel geweeſt zyt; ik geloof waaragtig, dat in die ſtad alleen, zoo veel geld is, als in heel *Vrankryk*.

DE PLUG. Maar hoe komt dat? daar is in de waereld geen beter regeering; 't geloof, de beurs, elk zyn gedrag, is 'er vry, en alles veilig: goed en kort regt, voor de vreemden zoo wel als voor de borgers: maklyk volk, geen moorden, vergif, noch andere ſchelmſtukken zyn 'er bekend; en hoe vreedſaam een volk zy ook zyn, by get, als ze getergd worden, en aan de veeter moeten, dan mag hen de drommel ſtaan; wat een eendracht in hun Staat, wat een minlyk aanzien in de Overigheid, dat kan men niet uitbeelden. Ik hoop 'er noch myn huyd voor te waagen: 't geld is daar gereed.

DE LAKEY. En dan die Koning van *Engeland!* ik had de eer hem voor *Namen* te zien: minlyk, moedig, over al by, zelf ſoldaat, 's nachts te ſchryven, daags te paerd, alles met zyne eige oogen zien: die zal nu zelf ook weêr daar op los gaan, en ik meen voor dien Held, noch eens in 't veld te gaan: of dat ik iemand wiſt meê te krygen, ik déed onder den Prins *Eugenius* van *Savoyen*, eerſt een tocht, om wat te leeren: die heeft 'er zoo de ſchrik in, dat wel acht Edelen, na die kant *geordineerd*, uit het *regiment* van *Artignan*, te *Antwerpen*, zich weg pakten, en meer andere zich ziek veinſden: maar nu *Villeroy* zelf uit zyn neſt gehaald is, krygen zy niemand, als met dieflciders, en *habſcheers* daar heen gedwongen in 't veld: maar daar moeten we aanſtonds wat meer van praaten; hoe quamt gy uit den dienſt?

DE PLUG. Wel, al raar wierd dat geklaard; myn *Kapitein* mogt my byzonder wel zetten, om dat ik *duyts* verſtond, de *lingua Franca* ſprak, die in de zeehavens, in de *Levant*, en *Ponent* in 't gebruyk is, ook had ik 't *Franſch* tot myn wil. Hy bad my, dat ik met hem *patientie* wilde hebben, en hem byblyven, hy zou my onderhouden, tot ik weêr in zee ging: want van onze verdiende *gagien* na *Weſtindiën*, is ſchier niet gevallen: ik keurde 't goed quanſuys, zoo meende die ſchurk my deur te ſtryken, als de andere; en ik wiſt, dat hy evenwel drie

maan-

maanden voor ons had gekregen, en dat zyn goud beurs verzien was. Ik pakte hem dan aan in de nagt, buyten *Quimpercorentin*, trok het mes, kreeg hem de degen, en dwong hem dit goud beursjen af; daar na bond ik hem aan een boom in 't veld, en ging deur.

DE KINKEL. Wel liet hy zich dit van u alleen doen?

DE PLUG. 't Was een verrot ventjen, half opgegeeten van pokken, en lempen, dat ik voor myne knyen breeken kon, als een tal houtje. Dat hondaas, had ons ſcheep zoo onmenſchelyk gebruyd, dat ik hem gezwooren had, te betaalen. Voorts quam ik by een *Paap*, en door zyn toedoen overweg.

DE LAKEY. Wel kameraad, na ik hoor, hebben wy alle drie gelukkige engelen tot geley. Maar wy ſpraken van dwingen van Soldaaten: myn broêr was buyten *Troyes* in *Champagne*, met 17 geloten, meeſt van *Canoy*, en van die plaatsjes daar rondom; twe *Archiers*, en twe *Habſcheers* geleiden hen, van ſtad tot ſtad, nieuwe diefleiders, maar dezelve *Habſcheers*, en een *Luytenant*: de *Luytenant* was van *Kortryk*, die wou mede *deſerteeren*, en beſpreekt met de geloote *Neêrlanders*, en *Waalen*, de *Archiers*, en *Habſcheers* op 't lyf te vallen; zy ſammelden zoo lang, dat het onmoogelyk wierd in de ſtad te komen; hy brengt hen ſaamen in een afgelegene kroeg, daar was by hen gekomen een *Fourier* met geld; zy pakten ze by nagt aan, met kennis van de Waard, ſleepen ze buyten, knopen den *Fourier* op, tuſſen de twee *Habſcheers*, en ſtaken de *Archiers* dood, namen hun geld, en kleeren, verdeelden 't geld van den *Fourier* onder malkanderen, en daar mede twee dagen door de boſſen en bergen tot *Neuchaſtel*, daar ze wel van malkander ſcheiden, en elk zyns weegs ging.

DE PLUG. Zoo zullen ze vaaren op de ſcheepen, zoo 't op een plok hairen gaat, daar zult gy van hooren: ſmalhans tot kok, ſchraapweg tot bottelier, haalin voor *Kapitein*, vloeken voor taal, ſtokſlagen voor geld, en het kielhaalen voor afrekening; zoo luſt niemand te dienen, geloof ik wel: neen by get, dat gaat 'er anders toe by de *Engelſen*, en *Hollanders*: dat volk is zoo hegt, en welgedaan, als welgevoed.

DE LAKEY. Wat zou daar tegen ſtaan? zy zyn wel gevoed; en wel betaald: en word daar iemand gepreſt, zoo lees ik in de *gazettes*, dat een matroos tegen vier *guinies* in de maand beloopt, en dat ook dit prompt aan zyn koſt, en *gagie*, behalven *premie geld*, betaald word: zulke *Presmeeſters* zouden ons alle drie hier wel gelyken.

DE

DE KINKEL. Ja, ik ben wel altyd een boerenjongen geweest; maar zou zoo wel, als de beste, voor een kaerel scheep komen; men maakt van zulke gasten wat men wil, maar kom ik 'er toe, zoo hoop ik myn hair eens weêr te haalen op die bloedzuygers, die boereplaagers, die schendhonden. Ik word dol, als ik herdenk, hoe die schelmen, in de verleden oorlog, myn oude Vader mishandelden.

DE PLUG. Wel zonder opsnyden, houd ik het daar voor, dat drie vrywillige borsten wel negen gedwongen soldaaten waard zyn: *Met onwillige honden is't quaad haazen vangen.* Ik las in een *Fransche Reyntje de Vos*, die wy binnen scheeps boord hadden, een *Fabeltje* van een gedwonge soldaat.

Een Oude PERSIAANSE JAGT TYGER, *had voorgenomen, de* BEESTEN *in de weiden rondom te verslinden. Hy sluyt een verbond met twee* WOLVEN; *saamen vangen ze op, eenige* HUYS, JAGT, *en* WAGT HONDEN, *die leidenze gekoppeld aan een: de* TYGER *voor, en de* WOLVEN *achter: zy bestooken hier en daar de koyen; de dorpen kleppen op ketels, de boeren komen uit met hunne* HONDEN, *'t gevegt gaat aan, de gekoppelde* HONDEN *worden van de* WOLVEN *los gemaakt: maar zy waaren zoo draa niet los, of een deel viel den* TYGER, *een deel de* WOLVEN *aan; en zoo wierden de dwingeland, en zyne* HABSCHEERS *verworgd, en verslonden: 't waaren zyne eige* HONDEN *die hem beeten.*

DE LAKEY. Net zoo! kameraad, die *Fabel* is goed: Maar nu laat zynde, moeten we voort: ik zal u 't avond myn rol afleezen.

EINDE.

HET

CREMONEESCHE VREUGDEVUUR.

Volgens de *Romeinse Copy*. 1702.

HET CREMONEESCHE VREUGDEVUUR.

De Sappetausvaarder, de Orenbaar, en Hannekenuyt.

DE ORENBAAR.

WEl *Kees*, in wat gat hebt ge gesteeken, dat ik u in zoo veele jaaren niet gezien heb? ik meende, dat ge al lang in de *Spaansche* Zee dobberde.

DE SAPPETAUSVAARDER. *Onkruyd vergaat niet*. Maar gy, van waar komt gy hier verzeild? wie drommel zou u op *liefkens hoek* zoeken? trouwens, 't is niet de plaats van ouds, daar gy 't huys hoort: gy waart van uw jonkheid af een wilde *Kappelaan*, en eeuwig onder de *Lichtekooyen* verward.

DE ORENBAAR. Ja, die kalfsklaauwen zyn afgestooten. Immers is 't waar, dat bergen, en daalen malkander niet ontmoeten, maar menschen al.

DE SAPPETAU. *Vylskuyken!* bergen en dalen ontmoeten malkander altyd, en zyn wisse buuren, de eene ziet men nooit zonder den andere; maar zyt gy altyd aan land gebleeven?

DE ORENBAAR. Dat moest waar blyven; ik heb geen stryd op 't raazende water: ik zie niet gaerne zout water, als in myn moêrs visketel.

DE SAPPETAU. Daarom zyt ge noch te wyzer, noch te beter; maar uw vaâr, en bestevaâr waaren ook al zulke *jangatten*. Neen byget, de mynen dorsten 'er op uyt snuyven. Myn overgrootvaâr deed de eerste tocht, voor de *Oostindische Compagnie, in 't jaar* 1602. toen die eerst opgeregt wierd; dat is nu net honderd jaaren geleden. 't Was een plaizier, den ouwe Bol te hooren vertellen van zyn jonkheid, hy voer voor Hooplooper uyt: wat heeft hy op de eerste vloot al gehardebold met de stormen, de *Wilden*, de *Spekken*, en de *Indianen*? Maar daar is geen volk in de waereld, die dat lusten zou zoo veel honger, en kommer, zoo veel gevaar, en over al 't spits af byten; hy bleef over op de eerste *reduyt*, op *Jaccatra*, daar nu dat hemelsche *Batavia* is. De *Javaanen* stormden by duyzen-

zenden daar op; de *Mataram* was 'er zelfs voor; kruyt, en alles was verschooten, zy moesten met pannen, ja met hunne eige drek zich beschermen, ze hielden 't evenwel uit, zoo dat ze de *Javaanen* deeden schreeuwen, *Orang Ollanda, bockeley sammatey, die Hollandse honden vechten met drek.*

DE ORENBAAR. Tot zulk een prys staat my de nieusgierigheid niet aan: ik hou 't vaste land onder de voeten; den een dryft zyn lust ter zee, en den andere te land; maar is 't niet meer als honderd jaaren, dat die *Compagnie* begonnen heeft? hoe kan dat weezen? ik heb van de *Fransen* wel gehoord, dat zy daar meer magt hebben, als hier de Koning van *Vrankryk.* Ho *Eielebard.*

HANNEKENUYT. Ho. *Losin'thol:* hoe komt het volk by de luy? vind ik u hier? wel wat kleurtge *karmozyn:* en evenwel een *uperken* op de hand? wel, zoo lang u zulke roozen op de hand wasschen, zoo zal u 't geld in de beurs niet schimmelen.

DE ORENBAAR. Ja wel, ik hou veel van een praatjen; en zie, daar is een man der mannen; die 't niet scheelen zou, of hy voor de ring van de hel voer, als 'er maar wat te beschaaren was. Hy heeft *Oost* en *Westindien* op zyn duym.

HANNEKENUYT. Dan zyt gy veeg, indien dat de *Franschen* hooren; want hunne Koning, had *Oost* en *Westindiën* zelfs gaarn op zyn duym: en knapt hy de *Westindiëns*, zoo krygt hy de *Oostindiens* wel op de koop toe.

DE SAPPETAU. Daar is, hoor ik, al een schot voorgeschooten; de *Fransjens* zullen daar zoo wel vaaren, als in *Italien.* Maar van *Oostindien*, daar zyn zy onbequaam toe, ja al had 'er de *Compagnie* geen tiende deel van de magt, (die ze God dank heeft, en wel houden zal) zoo zouden zy daar niet banken. Ziet men dat *geruygte* wel ergens keep houden? ze komen kruypende, prachchende, beloovende, en vleijende in; maar zoo draa zetten ze geen voet, of ze liegen, bedriegen, dwingelanden, rukken, en plukken al wat hen voorkomt; verders zyn ze duyvels meesters.

HANNEKENUYT. Spreek zoo bout niet: zy zullen u leeren, wat een hark is.

DE SAPPETAU. Van *Oostindiën* praat ik, en wilt ge luysteren, zoo zal ik u vertellen, hoe zy daar gevaaren zyn. Dat weet ik.

Zy hadden al veel tochten overstuur gedaan, onder verscheide *Windbuylen;* 't elkens hoorden wy in *Indiën*, (want ik heb 'er negen tochten gedaan,) uyt *Patria*, dat 'er weêr een nieuwe *Fransche* vloot quam;

maar

maar 't elkens liep het ook op een windey uyt. Doch op 't laast, zouden ze den *Otter* villen. *La Haye*, zou met een Heer, die de *Compagnie* gediend had, en in *Japan* 't zoo wat *verfomfeid* had, met derthien schepen komen. Met die vloot, gepropt vol volk, en geld, zou men al de Kusten aandoen, de Inboorlingen aan zyn snoer, en tegen de *Hollanders*, op de been krygen. Zy verliezen onderwegen drie schepen; worden aan *St. Thome* wel ontfangen; de Koningen vallen hen toe, en de *Hollanders* op 't lyf; dit begin wierd uitgetrompet, en al onze *Forten* en *Logies* gedreigd: maar hoor de verdoemelyke ontrouw van die schelmen aan hunne weldoenders: 't was hen niet genoeg, de havens, pakhuyzen, tafels, en herten, van de *Zwarten* te genieten; zy veinsen veele zieken op de vloot te hebben; ze verzoeken die aan land te moogen brengen, de *Mooren* zyn bereid, en willig; zy zenden drie honderd, quanswys zieken, getorst onder de armen, van zes honderd, allen onder de kleêren gewapend: ze brengen die gemaakte zieken voor 't Hof op de Markt, daar hen de Koning, en dat volk op 't minlykste ontfingen: Maar de *Franschen* (want slimmer naam kan ik niet bedenken) trekken hunne *pistoolen*, en deegens uyt, schieten, en steeken op die ongelukkige weêrlooze menschen, begaan daar onder een grouwelyke moord, en maaken door zulk onnozel bloed zich meester van de plaats: maar door zulk een verfoeijelyk schelmstuk, ging 'er zulk een gekryt op door alle de omleggende landen, dat ze van alle kanten toevloogen, met de onze de verbonden vernieuden, en hen 't gat uit hielpen. Van die gantsche vloot, bleef 't laatste schip omtrent voor *Lissebon*: weg waaren de *Windbuylen*, de schepen, de kosten, en de hoop: en de overwinst bestond alleen in de verdoemelykste geheugenis van de *Fransche* schelmstukken.

DE ORENBAAR. Ja, ja, 't zal 'er nu zoo niet gaan: ik zie wel, dat het den Koning van *Vrankryk* alles voorwind gaat: ik heb ook wel *Franschen* ryk uit *Indiën* zien komen; al kan ik tegen u niet op met vertellen.

DE SAPPETAU. Wel, zyn 'er ryk geworden; die zullen van de Roovers van *Milloray* aan *Madagascar* geweest zyn, of nu van die Guyten, die in de *Persische* Golf geroofd hebben op de *Indostanse* schepen: van zulke dieveryen is 't *Fransche* Hof opruyer, en beschermer geweest: de beuit was niet alleen groot, maar de kneep gevaarlyker; om dat zy daar door hoopten, de *Hollandse*, en *Engelse Logies* te sloopen.

DE ORENBAAR. Wel, gy zyt wel vinnig; pas evenwel op: 't is

een

een Koning boven alle Koningen, en 't loopt met hem al voor wind. Hy heeft onze *Neêrlanden*, heel *Spanjen*, *Napels*, *Sicilie*: Wat? ik dwaal in 't optellen; de goude, en zilvere mynen; vlooten genoeg tegen de heele waereld, over al *victorie*; *Keur Keulen* geeft hem alle zyne ſteden, *Luyk*, en al wat daar aanhoort: *Savoyen*, al den *preutel* is in zyn geweld: en zyne vyanden moogen wat knorren en morren, wat raazen en blaazen, maar laat ze wat dreigen, ze moeten doch zwygen.

HANNEKENUYT. Ik ben zoo wel een *Antwerpenaar* als gy; maar 't is zulk een zaak niet. De *Franſchen*! *Franſchen*! wel wat drommel! zyn die zulke helden! dat weeten wy immers beter. 't Is nu een jaar geleeden, toen waaren ze met duyzenden in *Antwerpen* ingevoerd: uit al de ſlechte ſtraaten, by de *Leepelſtraat*, aan 't *Kaſteels plein*, en de veſten, daar boende onze Overigheid, het *canaalje* van leegloopers, en bedelaars weg, om de *Franſchen* te *inquartieren*: noch hadden ze niet ruymte genoeg: zy pakten dan, een duyzend, en meer, in 't *Ooſterhuys*; daar kookten ze, en hielden 'er huys als beeſten. Onder was het vol hooy, en haver gepakt; 't vuur raakten door de zolderingen in 't ſtroo, zoo dat 'er brand quam: daar kon men zien, welke helden die wurmen waren: de doodſchrik had hen bevangen; wy quamen van de *bekenhaven*, en *brouwersvliet* aanzetten met brandſpuyten; zy meenden, dat 'er een *lauwyt* was, dat de Borgers het op hen gemunt hadden, en dat die brandſpuyten vuur, in plaats van water, zouden geeven: ze vielen by honderden op de knyen; baden *pardon*, *quartier*, en lyfsgenaade, riepen, dat zy daar op Konings ordre, en tegen hun dank hadden moeten komen.

DE ORENBAAR. Praatjens, de *Franſchen* zyn zoo laf niet! 't zyn geen *coljons*; ba, *neen* zy.

HANNEKENUYT. Ja, zoo *poltrons*, dat men ze noch door Burgers, noch hunne *Officiers* kon geruſt ſtellen: by honderden waaren onder 't hooy gekroopen.

DE ORENBAAR. *Broekzenaf* wil meê praaten: zy wiſten, dat uwe Burgers de klem quyt waaren: *Marquis Caracena* had hen al getemd; zy waaren die baazen niet, die zy pleegen te weezen; toen zy die *Franſche furie* doorſtonden, en de *Cavaliers* van *Duc d' Alençon*, over de muuren deden te barſten ſpringen. 't Is 'er nu al 't onderſte boven; hunne Gilden zyn op nieuwjaar ook achter gebleeven; de pagtvryheid van de *papegaay*, Koningen, al uit; en 't word noch ſlimmer alle dagen: en zy achten uwe *Regeering* voor *Octaaf* Zotten, en *Negenmannekens*. Maar met onze *Vlaamingen* is 't heel anders, wy achten hen hoog, en zy

ons

ons meê: wy zullen die *Hollanderkens* saamen wel wat leêren: want de *Duytsen* zyn braaf geklopt in *Cremona*. Daar over brandt men nu over al *victorie*, in weinig dagen zullen ze wel andere *victorien* hebben.

DE SAPPETAU. Dat hoop ik, dat ze diergelyke meêr zullen krygen, dan moeten ze haast *haas* op speelen.

HANNEKENUYT. Maar de *Vlaamengen* achten! wel, waar zou hen dat zitten, dat ze meer soldaaten, als wy zyn in muytenmaaken? ja dat pleegen ze grondig te verstaan. Gy *Stroppedraagers*, en *Kaasvissers* van *Gent*, en *Brugge* boven al; maar 't staat 'er nu zoo breed niet, als in de tyd van *d' Artenville*, als zoo een *schoester*, *wever*, of *peltser*, zig zetten aan 't hoofd van 20000 muytmaakers, en sloegen, en belegerden, wat hen voor quam; ja men vond 'er zulke dolle *haanen*, die de godloosheid hadden, van hunne eigen Hartogin te plukken, haar eerste Raadsheer, van *Imbrecourt*, en haar *Secretaris*, in haar aanzien, op 't schavot de koppen af te smyten, maar die *Kaproenen* is het wel de nagels uitgezwooren, zulk een euvel daad, zulk een schennis, en bloedstorting uit te voeren.

DE ORENBAAR. Dat is zoo lang geleeden, dat het al leugen geworden is. Maar 't is evenwel waar, dat de *Franschen* een strytbaare, gaauwe, en trouwe *natie* is, en de *Spangiaarden* stout en braaf, die niemand ontzien: maar die *natien* hebben verstand, en achten onze *natie* voor de aldergaauwste, en dapperste, die 'er in de waereld is, en dat is ze ook.

HANNEKENUYT. Zyt gy *Vlaamingen* zulke gaauwers, zoo moet ge by ons om geen *attestatie* komen; onze ouden text is; een *Vlaaming*, *hoe jonger*, *hoe botter*, *hoe ouder*, *hoe zotter*.

DE ORENBAAR. Spyt al de *Neêrlanders*, wy hebben de naam alleen, *Flamans* zyn door de heele waereld bekend; en nevens ons de *Spangiaarden*, en *Franschen*; daar heeft de *rest* geen hant water by.

DE SAPPETAU. Rechje *Orenbaar*! laat ik u daar op vertellen een *Fabel* uit *Paap Jans Land*, maar ze is wat lang, we moogen eerst wel ons kriekebier aanspreeken, wat dunkt u mannen?

HANNEKENUYT. Neen, gaa maar toe.

DE SAPPETAU. Als de *Hollanders*, en *Zeeuwen*, eerst, voor dat de *Compagnie* ingesteld was, waagden naar *Indiën* te vaaren, wierd een *fregat*, en een *Pinas*, aangetast van een *Spaansche Kraak*, een *Portugees* schip, en een *Fransche Lorrendraaijer*. 't Gevegt was onder de *Kaap Babdel*, aan 't *Roo Meyr*. Ze wierden dicht afgesmeerd, en de *Lorrendraaijer* geenterd: de vyanden, en de onze, quamen saamen aan land; zy zoo gehavend als ze waaren, maakten evenwel *boeha* van hunne dapperheid; de een snee op van den ander, dat het de *Abyssinen* verveelde; zoo was 'er een van dat

volk

volk, die een *Calif* was, voor de *Negris*, of de Kyzer, van *Paap Jans Land*, die zeide tegen *Gusman de Moncado* de *fabel* die ik zal verhaalen.

HANNEKENUYT. Wel nu, lustig valt'er aan, ik verlang 'er na.

DE SAPPETAU.

De Eezels, *de* Bokken, *en de* Haazen, *klaagden malkander hunne nood; de* Eezels *zeiden*, *dat zy van oude Wyzen gepreezen wierden, en gewoon waaren, hoe groover zy waaren, hoe vetter* prebenden *te krygen, en by 't* Vrouwen timmer, *trots de fynste* Saletreekeltjes *wellekom te weezen. Dat zy nu zoo ver vervallen waaren, dat men hen voor de onbeschofste, lompste, en mottigste* Beesten *hield. De* Bokken *beklaagden zich, dat zy in hunne jeugd over al welkom waaren, maar nu voor* Guardiaanen *aan de kudden moesten dienen, en voor stinkende* Babokken *verstooten wierden in den oude dag, daar zy nochtans, trots de Wyste* Philosophen, *baarden droegen, en in den* Zodiak *zelf, om hunne hoedanigheden geplaatst waaren. De* Haazen; *datze van* Menschen, honden, *en andere* Dieren, *ja de* Roofvogels *geknapt wierden, daar ze doch niemand verongelykten. 't Quam'er op uit, dat men wat uitvinden moest, om die elendige staat te verbeteren; want dat het hen niet stond te dulden, dat de* Menschen *iemand verachten, die voor 't vuylste zeiden, 't is een* Eezel, *een* Babok, *of een* Haas: *ze sluyten een verbond, om saamen alles daar by op te zetten, om hunne staat te verbeteren.*

De Eezel *deed een* Leeuwen *huyd aan, de* Bok *een* Buffels *huyd, daar wel twee* Bokken *in konden kruypen, en de* Haas *nam een* Katte *vel; ze* marcheeren *'t wout in, de* Eezel, *en* Bok *mengelden hun* musikaal *ge'ryd onder een, zoo dat ze in veel* Beesten *de schrik kreegen; de* Vossen *zouden deze* monsters recognosceeren; *strak zagenze door de* Leeuwelokken, *de lange* Eezels Ooren, *en by de* Buffels Kop, *de* Boks Hoornen, *en den* Haas *kon ook zoo weinig zyn versaagde schrik, als zyne* Lepels *verbergen.*

Reintje de Vos *quam te rug, voor kondschap brengende, dat deze gedrochten niet waaren als een* Eezel, *een* Bok, *en een* Haas, *die elk van malkanders moed en hart over al boogden; met viel'er een* Leeuw *op den* Eezel, *een* Oeros *op de* Bok, *en deed hem de* kapriolen *in de lugt danzen, zoo dat 'er al 't binnenwerk uit tommelde, en de* Haas *was met een* Klaauw *van de* Kat *vermoeſterd. Daar lagen de opsnyders van malkander verscheurd. Had' er maar een van allen over gebleeven, die zou, als nu de* Fransjes, *noch wel* victorie *geroepen hebben.*

HANNEKENUYT. Dank heb, Maat: dat is 'er een, die raak is. Onze *Vlaaming* mag die in zyn mouw steeken.

DE ORENBAAR. *On, ba, wel wat, ſjert het muy; Goendag Julder.*

E I N D E.

DE
SPAANSCHE
CARRAVAAN.

Volgens de *Romeinse Copy*. 1702.

DE SPAANSCHE CARRAVAAN.

De Douegna, de Donzella, en de Kropper.

DE DOUEGNA.

D*Onzella Maricottina*, uw paſpoort, en het uwe, *Savoyard*, zyn geſchreeven, ik kan u niet langer door myn aanzien dekken, het Opperhoofd *Algouazil*, zal deze week ſcherpe huys zoeking doen; daar is by't Hof vaſt geſteld, alle vreemde perſoonen aan te houden, en te beletten, dat'er niemand in deze Koninglyke *Carravaan*, blyve, als *Spaanſche*, of *Geſpanjolizeerde Franſchen*: 't wantrouwen, is onze *natie*, om haar wysheid eigen: en daar hunne Majeſteiten na toe willen, heeft men meer als *Argus* oogen, en *Battus* toetſteen van doen. Daarom pakt uwe *Valiezen*; en maakt u in ſtilte weg.

DE DONZELLA. *Signora*! is van onze trouwhertigheid uwe *Grandeza* niet verzekerd? wy zyn landsluyden van haare Majeſteit.

DE KROPPER. En waar heên zal ik het hoofd keeren? ik heb my alle myne goederen in *Savoyen* quyt, en tot geld gemaakt, dat geld aan *Equipagie* gelegd, niet twyfelende, of myn *fortuyn* was gemaakt, als ik de eer behaalde, van de Koningin by te moogen blyven op haar tocht. Myne Neeven vaaren beter by haare Majeſteits Zuſters, de Hartogin van *Borgondien*.

DE DOUEGNA. Gy moeſt zelf niet gebleeven hebben; en weet, dat ik u beyde alleen heb konnen ſluyken, als alle de Joffers voort moeſten.

DE DONZELLA. 't Was wel een onverwagte donderſlag in onze ooren, als wy te *Figuera*, dien *Marquies de Broglio*, hoorden, den ban tegen onze Hofſtoet uytſpreeken; zonder *compliment*, zonder afſcheid, zonder geld, ja zonder de Koningin te ſpreeken; met opgetrokkene winkbraauwen, ſtrenge oogen, en opgezette borſt, *Vaja con dios*, *Todos*

quan-

quantos. De Koningin wierd van ons weg gerukt, haare Majesteit weende met overstroomende traanen: ons misbaar, klaagen, bidden, en schreijen, was, niet als voedzel voor de opgeblaazene *Spagnoletten*, en moedwillige *Fransjens*. Och! wat is dat lieve Engeltje al reeds overgekomen, en wat staat haar noch al *hazard* te wachten!

DE DOUEGNA. De Koningin kan niet klaagen; men heeft haar half *Fransch*, half *Spaansch* behandeld: was zy in *Madrid* gekomen, daar zou haar ons doen een vastenavonds klugt gescheenen hebben. Gy weet *Maricottina*, dat ik u veel vertroud, en vry gesprooken heb; my smaaken onze zeeden zelf niet. Myn *Meuy*, *Signora Molina*, had my in myn jeugd, met de overleede *Fransche* Koningin, van 't Eiland der *Conferentie* aan 't *Fransche* Hof vervoerd, daar ik een Paradys voor de Vrouwen vond; onze Mans zyn banger voor hoornen, als voor de dood, al zynze de stoutste soldaaten gantsch niet, en om die bangheid sluytenze ons: maar ons verliefd verstand, maakt 'er *conscientie* werk af van hen te bedriegen, en wyl ze meenen, dat al de Mans hoorens draagen, zoo maaken wy, dat zy ze krygen.

DE DONZELLA. Wel wat zou men dan te *Madrid*, met haar uitgevoerd hebben?

DE DOUEGNA. Een Koninklyke *Spaansche* Bruyd, werd ten eerste van den groote Hofmeester, aan de *Douegna Major*, overgeleverd, deze voert haar in de somberste vertrekken van 't Hof, in *Quartel Revel*; daar komen twe gezwoore Hof Vroedwyven, en vier vermufte *Doktoren*, elk met drie vier brillen op de neus; de Vroedmoêrs gaan met de *Douegna Major* in een Sel, daar werd ze van die mothuyven geknoffeld; en ondertast zynde, by de *Douegna* alleen gelaaten, terwyl de Vroedwyven aan de *Doktoren* verslag doen van heure ontdekking.

DE KROPPER. En de Koning, heeft die zoo veel *graviteit*, en geduld, dat hy 'er zelf niet by komt?

DE DOUEGNA. Zy word door eenige donkere kamers tot zyn bedkamer ingebragt, maar men luystert, en fluystert twe uuren lang van oor tot oor, wegens de geheimen, die zy ontdekt hebben, tot dat ook de Koning eindelyk dit alles in 't oor geluysterd word.

DE DONZELLA. En de arme Koningin, waar blyft die dan? en in wiens handen?

DE DOUEGNA. By oude *Queezels*, *Douegnaas*, Vroêmoêrs *enz.* Maar dit gedaan zynde, blyft ze in het naaste vertrek tot dat haar een oude *Moor* afhaalt, en vliegt als een duyvel hollende weg, met dat zy in

de Konings kamer is. Het overig is op zyn *Spaansch*, *Italiaansch*, of *Fransch*, dat raakt ons niet.

DE KROPPER. Uwe Hoogheid vertelt my zoo vreemde wyzen van *Spangien*, dat ik noch voor de Koningin schrik, als zy al met geluk de eerste krygs lasten eindigt.

DE DOUEGNA. Maar 's anderen daags komen die *Doktoren*, en Vroedvrouwen, ingeleid van den Groot Stalmeester, en den *Camerara Major*, in de bedkamer, onderzoeken onbeschaamdelyk de onbetaamelykste geheimen. Daar meê werd 'er een *Grande*, *Alferos* van 't Roo vaandel: trommels, trompetten, snaarenspel, klokkengeluy, ja 't gedonder van 't geschut hoort men, op de Koninklyke overwinning, met vier schreeuwlelyken van *Doktoren*, dat het Hof, en de Stad doorklinkt.

Viergen la tenemos.

En over dat *subject*, als of men twyfelde, aan de eer van zulke jonge Vorstinnen, ontfangt zy de gelukwenschingen der Grooten, zoo Vrouwen, als Mannen.

DE DONZELLA. Wel wat al grillen, om zulk een gril van inbeelding! 't is evenwel geen zaak, als ze daar mede zich zelve, en eenigzins het Ryk mag regeeren.

DE DOUEGNA. Geen ding minder; de Koningin mag noch meer, noch minder groote Vrouwen hebben, als daar toe *presys* op alle dagen, en tyden *gereguleerd* is. De *Duytsche*, en de *Fransche* Koninginnen zyn dikmaals van de lastige omgang, en naauw gedwongene manieren, uit ongenoegen gestorven.

DE KROPPER. Maar Mevrouw, wy moeten ons zoo naauw wachten, dat wy minder hier van den Koning, en zyn gedrag hooren, als onze vrienden in *Savoyen*: kan dat nu zoo lukken met de *Spaansche* onder de *Franschen*?

DE DONZELLA. Als de katten met de honden in een keuken. Onze kleeding, manieren, spreeken, gaan, ja gantsche natuur is tegenstrydig. Maar had gy de Koningin gezien, wanneer men haar op zyn *Spaansch* kleede; het hair wierd met honderd strenglokskens, uitgekemd, en opgetooid met duyzend goude, en zilvere loovertjens, de scheelen van 't hair wierden gescheiden, en de eene over de linker zyde van 't voorhoofd neêrgeplakt; de borst, de schouders, de boezem, het kolkjen van de hals met *rosette* gesmeerd, de borst toe gebolwerkt, de rug bloot gemaakt: de mouwen hingen als deze de rokken: zy keek treurig, en stil rondom, of ze niemand vernam, aan wien zy haare nood kon

klaagen: maar zy ſchreeuwde luydskeels, als ze voor de ſpiegel quam, en begon te ſchreijen, dat men haar in de traanen zou gewaſſchen hebben: zy ſloeg de handen voor haare oogen, en wilde zich zelven niet zien.

DE KROPPER. Jonkheid: haare Majeſteit moeſt behaagen daar in geveinſd hebben, en dat aanzien, of ze *comedie* ſpeelen zou.

DE DOUEGNA. Ja de koning is even openhartig. Een oud *Fransman*, had met den koning op de *Slotberg* geweeſt, daar veel *Spangiaards* dood bleeven, in die tyd, dat *Don Jan*, *Barcelona*, weer uit de handen wrong van den verrader *Don Joſef de Marguivit de Ribeira*, toen noemden de *Franſchen* dien berg, tot ſchimp der *Spangiaarden*, *le cimetiere des Juifs*; dit kittelde den koning, die liet zich daags daar aan met veel *Grandes* daar weder op brengen, en zeide, daar met vermaak de zelve naam, dat dit was het kerkhof der *Jooden*; zulks belgde alle de *Spaanſche* tot in de ziel: in 't ſpreeken van *Napels*, was'er een *Spaanſch* Heer, die ophaalde den oorſprong van alle die oorlogen in dat Ryk, en zeide, dat die voort waaren geſprooten uit *Arragon*, tegen *Anjou*: de Koning ſchoot'er op uit, *dan zullen 't nu de Angerins altyd winnen*; dit ſtak weêr de onzen in de krop, maar een was zoo fyn, dat hy 't wel draaide, zeggende, *de Arragoneſen mede; want uwe Majeſteit is Hartog van Anjou, en Koning van Arragon*.

DE DONZELLA. Maar hoe paſt hem de *Galila*.

DE DOUEGNA. Of hy gewurgd wierd; gelyk de Koningin, de *Stelte Lippers*. Zy was, gelyk ik van u gehoord heb, zindelyk op haare ſchoenen, kouzebanden enz. ze was helder, fris, en rap te voet, nu is haar op des Konings ongenade aangezegd, dat zy nooit haare voeten mag laaten zien, dat zulks hoeren werk is.

DE KROPPER. Welk een dolle deftigheid! maar ſpreeken de *Spangiaards* niet ſchertzende van die vreemde manieren, en *Franſe* moedwil?

DE DOUEGNA. De daaden van verſcheide Koningen van *Spangie* waaren geſchilderd in 't Slot, van *Julio Romano*, *Spagnolet Rubbens*, en andere braave geeſten; daar heeft men al de neêrlagen der *Franſchen*, uitgenomen, die van *St. Quintyn*, en *Pavie* uit het *Eſcuriaal*, en den derden dag van 's Konings aankomſt alhier, de ſlag tegen *Barberouſſe*, den Zeeroover, die op ordre van *Solyman*, volgens 't geſlootene verbond met *François de Eerſte* hem met zyn vloot te hulp quam in *Provence*.

DE KROPPER. Wel laat men daar nu in de plaats ſchilderen de *victorie* in *Cremone*, en de *expeditie* op uwe zilvere vloot.

DE DOUEGNA. *Cailla la Boca*. Dat zou na de mutſard ruyken: maar

maar wat meenen nu de *Italiaanen* van deze optocht? Schrikkenze niet voor de *Spaansche Monarchy?* en denken ze niet, dat alles onder ons zal buygen, nu *Vrankryk* aan onze zyde is?

DE KROPPER. Mevrouw!....

DE DOUEGNA. Ja Mevrouw, ik zie wel, dat ge het tegendeel wilt zeggen: ik heb u vryheid by my gegeeven, spreek u hart regt uit.

DE KROPPER. Zy zeggen dan eerst van de Koninklyke Persoon, dat in hem veel oude Mans zedigheid in 't lyf, jong vuur in 't hoofd, en veel hoedanigheden van zyn *gepretendeerde* Grootvader zyn, die de Mans zaaken, liever van andere liet doen, als zelf waar nam.

DE DOUEGNA. Onze Schertzers zeiden, om dat de koorts, pokjens, en andere giften de eerste vruchten van zyne trouw waaren, dat de *Monarchy* wederom scheen te vervallen aan een *Hendrik de* IV. Zoon van *Jan de* II van *Kastilien*, die *Bertrand Curva* maakte tot *Graave van Ledesma*, om dat hy by de koningin zou slaapen: daar *Joanna* van quam, die van de Grooten uit het ryk gedreeven, en voor welke *Alfonsus*, *Hendriks* broeder gekooren wierd.

DE DONZELLA. Die koningin verloor daar niet by, want van haar eer kan men niet spreken, wyl zy naderhand noch een bastaard overwon.

DE KROPPER. Zy gelooven in *Duytsland*, en in *Italien*, dat deze bullebak van de *Monarchy* in een *Fransche* hand te zien, net is 't geen men moet uitvinden in deze tyd, om *Vrankryk* te sloopen. Als *Boccalin*, de *Spaansche*, en *Fransche* Koningen hunne magten deed weegen, zoo woeg ten eerste *Spangie* alleen, schier zoo veel, dat het tegen *Vrankryk* in 't huysje stond: de hoop van over te haalen was daarom groot by *Spangie*: die smeet in de zelve schaal, *Milaanen*, *Napels*, *Sicilie*, *Sardinie*, *Majorca*, *Minorca*, enz. maar hoe meer in de schaal wierd gesmeeten, hoe lichter dat zyn zyde wierd, zoo dat hy de *Indiëns* niet dorst waagen, uit vrees, van dat de schaal 't een met het ander, overhoop zou tegen de grond geworpen hebben. Nu heeft de heerschzugt van de *Fransche* koning al dien last op zig gelaaden: hy moet van den *Rhyn*, en *Schelde*, tot aan de *colommen* van *Hercules* alles beschermen: en tegen wie? tegen de grootste, en magtigste volkeren, de *Duytschen*, *Engelsche*, en *Hollanders*, en by die staat het overig van onze waereld. Zoo *Porto Carrero*, zoodaanig heeft gedagt, dan is hy *Maitre Passefin*, zoo niet, hy zal 't wel denken; bewaarende de *Spaansche* schatten, en inwoonders, zoodaanig dat het *Fransche* geweld in hunne Ryken niet overmeestere de sterktens, noch verspille hunne gelden, en alzoo moet *Spangie*, zich laf, en arm veinzende *Vrankryk* te magtig werden. Deze koning moet, met, of tegen *Fransche* wil een

Spaan-

Spaanſche vyg hebben, deze koningin weduwe werden, en den Aarts-hartog *Karel* trouwen, en zoo bezorgd werden, dat *Spangie* eindelyk adem ſchept, *Savoyen* op zyne eige beenen ſtaat, en de andere Vorſten van *Europe* vaſte, en veilige vrede hebben.

DE DOUEGNA. 't Is te fyn gedagt voor *Duytſchen*, maar 't zy zoo. De koningin (tot u geruſtheid) zal in *Spangie* blyven, maar de koning moet weg, *Groote Papaas* wil, en zyn noodlot eyſchen hem; daar worden ongemeene toeruſtingen gemaakt.

DE KROPPER. Ja, tot een *Carravaan*, maar geen veldtogt. Voorleede jaar gebeurde iets buyten *Civita Vechia*, 't geen my op deze *Carravaan* 't naaſt dunkt te ſlaan; ik verwagt daar van ook de zelve gevolgen. Een *Spaanſch* Edelman, van *Mendoca*, was van voorneemen, na *Napels* te gaan, om zig daar in de krygshandel te oeffenen: hy had een *Guappo* uyt *Valencia*, tot muyldryver, een opſnyder zonder weêrgade, die bad, en wenſchte dag en nagt in den oorlog te zyn, hy zou maaken, dat de duyvel en dood zelf hem vreesden. *Mendoca* ſtiert hem met zyn krygs toeruſting voor af; die beſtond, in een ſtilletje, zoo als de *Spaanſche* ruyters te paerd gebruyken, een ſchaakberd, om de *chicanes* van *terrain*, de nieuwe *tactica*, en andere oorlogs kunſten op te leeren; een *ſpada* van 6 voet, een pook, een *Chocolaatpot*, een ſnuyftabaksdoos, een *Pourtrait* van zyn Hoer, een luyt, en *guitarre*, een glaze vles met *doloes*, tabak, en pypen; een maliekolder, en nachthuyf, een verraaders ſtaale boogjen, en noch meer zulke vodderijen: de muyldryver, baayvanger in 't mothuys, tydt op reis, een hoertjen op de muyl, en hy te voet by de Eezel: langs ſtrand, ziet hy een ſchildpad, een ſlek, en een kreeft; voor deze wanſchelpzeltjes had hy genegendheid, om hunne langzaame *Spaanſche* deftigheid; hy gaat al ſnorkende, met die drie reisgezellen, en zyn *Courtiſaane* voort; maar in 't beſte van zyn pochchen ziet hy onverwagt, een *Curaſſier* van zyn *Heiligheids* lyfswagt, van 't hoofd tot de voeten in 't blanke harnas, op een ſtoute hengſt, die ſchuymbekkende al hinnikte vol overmoed. De muyl vat ſchrik, ſmyt de hoer van boven neder; den eezel ſmyt ſyn laſt af, de ſchilpad, en ſlek kruypen elk in hunne ſchelp, en de kreeft in een kinkhoorn.

DE DONZELLA. En de *Muylettiero?*

DE KROPPER. Die bevuylde zich al kruyszende, en ſchreeuwende *Guarda mi Santo Antonio*, en meinde, dat hy al de ſpooken van *St. Antonis Tentarien*, op zyn vacht had.

DE DOUEGNA. *Baſta, Savoyard*, maakt u gereed tot uw vertrek.

E I N D E.

DE

GESCHOOREN

HOOP.

Volgens de Romeinse Copy. 1702.

DE GESCHOOREN HOOP.

De Aga, de Arabier, de Vice Consul, en zyn Knegt.

DE VICE CONSUL.

VEntre St. Gri, by wat Barbarische Duyvels moetmen hier zyn leeven slyten; wat word men gezolt in de waereld, ik heb in myn jeugt alle elenden uitgestaan, in de *Vivarets*, ik had zoo eerlyke Ouders, *Hugenoot* gebooren zynde, ben ik met myn oude Vader in den aanslag van die braave *Comte Paul de Sardagne* geweest. Dat was een man, vol beleid, verstand, dapperheid, en stoutmoedigheid: och! och! had dat gelukt, zoo was ik in myn godsdienst gebleeven, en ik was een man der mannen geworden.

KNEGT. Ja wel te regt noemd gy hem een Groot man; het heugd my van zyn toeleg, hy zou onze gantsche landstreek met een altoos vast geluk hebben gezeegend, waaren onze Broeders zoo vol hart geweest: *Don Jan* hield heimelyk verstand met hem; hy had in *Navarre* zeven duizend man by der hand, en geweer voor 20000 man, wy konden ook die manschap wel uitgeleverd hebben; maar de lafheid van zommige, die als krankzinnige te veel op des Konings Woord vertrouwden, verbrodde en brak alle onze voorneemens, en brogt uw Vader, aan die schrikkelyke rampzaligheid van gerabraakt te werden, door de Dragonders, wanneer wy met te lang zammelen, tyd gaaven aan de *Paapen* van 't Hof, om ons te overstroomen, met hunne Ruytery.

DE VICE CONSUL. Hoe dikmaals waarschuwde ons de *Comte Paul*, en moedigde ons aan, met het voorbeeld der braave *Hollanders*: die, zeyde hy, hebben de kloekmoedigheid gehad, van in

bos-

bosſchen, op de hey, in de zee, en alom buytens lands verſtrooit, galgen, brandpaalen, alles te verachten, en hartnekkig t'elkens 't luk te wagen, tot zy een vaſte voet kreigende, boven den Hartog van *Alba*, zyn geoeffende heiren, de ſchatten van de *Spaanſche Monarchy*, de dwingelandy van de *Inquiſitie*, en over inlandſe, en uitlandſe vyanden te zegenvieren, zyn geworden de proef van Gods zegen, de weegſchaal van andere machten, en een voorbeeld van ons aan te prikkelen; hadden zy zoo lang gewagt als wy, zoo had 'er niets van gekomen, als een treurtoneel van Martelaaren.

KNEGT. Zeide hy niet wel? och! al te wel, had men 't oor aan hem gegeeven! Wat hebben wy nu? wy zyn uit vrees veranderd, wy hebben die Apoſtelen te paerd, hun carabyns, bajonetten, en pedarmen, ontzien, en een godvrugtige, heerlyke, en loflyke marteldood vreezende, zyn wy kaal, godloos mishandeld, gequetſt, geſlagen, van zulk een ruygte van Ongeloovige, en hier de prooy van *Turks canalje*. Ha! *mortbleu, j'enrage de l'affront paſſé.*

DE VICE CONSUL. Ey zwyg van 't voorledene, ik derf my zelven van binnen niet wakker maaken; dat heeft 't nu wech: maar zie daar de *Aga*, ik zal my *revengeeren*, dat zweer ik. Wie zou denken in een verachte *Germe*, zonder *Janitzar*, zonder geld, zonder kleeren, een *Conſul* van zyne Majeſteit te zyn. . . . . Ik eiſch regt van u, *Aga*, van de ſlagen, wonden, ſchanden, en ſchimp my door uw volk aangedaan.

DE AGA. Wat begeert gy meerder van my, *Frangui*, ik heb onzen ingezeten, een *Turk*, die maar een haaſtigheid getoond heeft, om uwe grimmigheid te voldoen, meer doen betaalen als hy, en zyne vrienden te ſamen hadden; gy hebt met een uitzinnige toorn meer begeert; uw gramſchap zet ons geen wet, ik heb hier de maat van ieder zyn ſtraf alleen te regelen, en niemand anders, gy wilde meer als regt, dit is oorzaak van uwe ongelukken, en dank noch myn zorg, dat men u, en alle uwe *Franguis* niet heeft dood geſmeeten. Uwe moedwil, hovaerdy, vermetelheid, en bedriegery in alle uwe handelingen, en dat noch in 't begin van uw nederzetting in *Damiat*, heeft onze *Turken*, en de landluyden al lang verdrooten.

DE VICE CONSUL. Hoe, myn Heer, zoud gy derven, zonder

der in den haak te smyten, de schuldigen driedubbeld weer te doen geeven het geroofde, een *Consul* van de grooten Koning van *Vrankryk*, zoo laaten mishandelen, die arme Paters, die Koopluy: ha! dat verwagt ik niet, ten was u ook niet te raaden.

DE AGA. Dreigt gy, of bid gy: *Fransman?*

DE VICE CONSUL. Ik dreig, en zal uw kop haast van een *Chiaus* gehaalt zien, zoo ik dit aan onzen *Ambassadeur* aan de *Porte* laat weeten.

DE AGA. De onverwinnelykste *Sultan*, heeft groote diensten van uw Meester ontfangen; is 't niet waar? om *Turks* bloed, voor een *Fransche* hond te vergieten. De voorige *Sultan* is door alle valsche beloften, tot dien laatste verderflyken oorlog misleid, het onregt, door ons de Kyzer aangedaan, in onze vredebreuk is aan onze Vorst, aan 't Ryk, aan onze *Spahies*, en *Janitzaren* gewroken; dezen mynen onverwinlyken *Heer*, en zyn grooten *Vizir*, kennen der *Franschen* trouwloosheid, en achten uw Koning, de slegtste nu van alle de Christene *Beis*. Swygt, of ik zal 'er uw Paapen zoo veel balslagen doen geven als den *Turk Medims* betaalt heeft.

DE VICE CONSUL. Zarept u na *Mansoura*, de *Bassa* van *Cairo* zal u straffen.

DE AGA. Houd my dien dollen; en roept myn *Janitzaren*. Wat pruttelt dien hond van *Damiar* te *bombardeeren*; wil hy mede uyt een Cartou geschooten zyn, als zyn maat te *Algiers?*

DE VICE CONSUL. Myn Meester, de Koning, zal een schriklyk voorbeeld aan u doen zien, en dit *Damiar*, dat van de *Fransche* Koning wel eertyds is ingenomen, zal nu van deze verwoest werden.

DE AGA. Hoord de stoute logentong van dien Christen hond; onzen *Aben Vassia*, die *Egypten* wel met alle zyne Historien heeft beschreeven, wyst aan, zelf uit Boeken van *Franguis*, dat *Louys* den *Dervan*, of *Facquier*, met een leger quam in *Egypten*, wanneer de *Persiaanse Chorasmi*, of *Jerusalem* hadden ingenomen, dat hy door *Coptische*, en *Maronitische* Paapen geholpen *Damiar* heeft verradelyk, eenige weeken in gehad, maar dat hy hier in deze kreeken, meinende na *Cairo* te gaan, door de *Musulmannen*, *Sarasynen*, en *Arabiers*, wierd opgeslooten in deze Stad; en wanneer hy daar uit, by nagt, met zyn volk

volk meinde te ſluypen, wierd hy gevat, gaf zyn God te pand, moeſt *Damiar* weder geeven, viermaal honderd duyzend gulden betaalen, en bragt zes duyzend, van agt en dertig duyzend man, met ſchimp, en ſmaat te rug.

DE VICE CONSUL. Verongelykt nu myn Koning, en my, na uwe boosheid, uw tyd zal kort zyn, maar zoo lang echter dat gy ziet hoe deze Koning zulke booze menſchen ſtraffen kan.

DE ARABIER. Straffen! ſtraffen! deze uwe Koning ſtrafte ook *Gigeri*, ik was toen een mishandelde Slaaf onder die honden; van negen duyzend man, waaren in zes dagen de helft in ſtukken gehouwen; de reſt moeſt hol over bol ſcheep weg vluchten, en deed die vlucht met zulken angſtigen haaſt, dat al de zieken, aan land gelaaten wierden, met geſchut, tenten, kruyt, loot, geweer, paerden, ſchepen, en allerley koſtelykheid: noch had den Hemel, de boosheid van uwe honden, aan de arme harders, hunne vrouwen, en dochters niet genoeg geſtraft. In 't gezigt van de haven van *Marſellie*, bleef het ſchoonſte, en grootſte ſchip, de *Capitana*, met elf honderd man, meeſt van uwe Edelen, of *Timariots*, ik quam 'er af met ſwemmen, en zag met vermaak de honden grimmelen, en ſneuvelen in de baaren.

DE VICE CONSUL. Hoe noch al meer *affront?* zal uw Slaaf ook myn Koning laſteren?

DE ARABIER. Ik zeg de waarheid, wy wenſchten voor *Candie*, dat 'er de *Franſche* mogten inkomen; uw *Admirante Beaufort*, beloofde te *Parys* onzen onverwinnelykſten *Sultan* uit het *Serrail* te haalen; in ons leger, wierd een brief van *la Seuillade*, onder een Eezels ſtaart gehangen, en omgevoerd: die liet weeten dat hy quam met *Beaufort*, om de kleeren van den Grooten *Vizir* aan zyn Koning te vereeren, gelyk hy by *Raab* gedaan had. Zy vielen uit, maar waaren na een uur vechtens uit onze ſlange graften, en klimmende borſtweeren, met zoo veel vuur begroet, en daar na met de zabel zoo braaf ontmoet, dat de onze byna met haar vluchtende, in de poort van de *Sabuloniera* drongen, voort ging de eene hond met de ſtaart tuſſen de beenen; den anderen is nooit gevonden geworden, zynde vermorzeld, of vertrapt: dit zyn de dreigers.

DE AGA. Wel die zelve *Louis* den *Dervan*, of *Facquier*, waagde noch

noch eens een togt met een leger, en vloot, op *Thunis*, maar 't leger, en die *Facquier* ſmoorde voor die Stad, door onze zabels, en van landziekten. Za, za, pakt my deze gekken aan, legt ze op de grond, tot ze hun dronken harzens gezuyverd hebben.

KNEGT. Myn Heer, ey! myn Heer *Aga*, ey! laat het u genoeg zyn, dat myn Meeſter zoo geroſt is, dat de Paaters hunne Kerk berooft, en Autaarkleeden, kruyſſen, en lampen quyt geraakt, en dat ik, en die arme Koopluy geplunderd zyn.

DE AGA. Gy Knegt, en gy Paapen behoorden zulken ongeſtuym, en onbarmhertig boosmenſch beter te onderrigten, dat hy moeſt voldaan geweeſt zyn, wanneer dien armen *Turk*, al zyn eigen, en geleend geld had gegeeven: hy blaaskaakt van aan den onverwinlykſten *Sultan*, of *Vizir* te klaagen; voert hem eens te gemoet, dat hy kan nadenken hoe weinig een groot *Vizir*, zyn Konings *Chiaus* agt, uit dit ſtaaltjen. Den *Franſchen Chiaus* quam met grooten hovaardy vertellen, dat de *Franguis Beglerbey*, had geſlagen den *Beglerbey* van *Spangien*, by *Barcelone*: dien *Ambaſſadeur* boogde zeer breet tegen den *Vizir*, van de voordeelen, en de roem van zyn *Franguis*; maar den grooten *Vizir*, beantwoorde zyn opgeblaazentheid met deze woorden: *wat ſcheelt het my of een Verken, of een Hond beter vaart, als myn Meeſters zaaken wel gaan.*

DE VICE CONSUL. 't Is het regt der volkeren ſchenden; mannen van openbaaren eernaam onwaardig te handelen, ja beeſtelyk, zoo te doen lyden, en het niet te ſtraffen.

DE AGA. Wy volgen een regt van ons volk, uw Koning volgt zyn regt, alle de Kooplieden te *Cairo* en hier klaagen over de ongelyken die ze van de uwe lyden, de *Perſiſe Golf*, dit Roode Meir, de kuſten der *Indiaanen*, *Arabiers*, en *Abyſſinen* werden van uwe Rooſſcheepen arm gemaakt: onze Koopmanſchappen met banquerotten, of valſche waaren betaalt; vals geld met zulken meenigte hier ingevoerd, zoo van zilver, als van goud, dat 'er het ganſche land om zugt; uwe Paapen, uw Koopluy, uw Soldaaten, en uw Koning, zyn geworden de verfoeying der volkeren, en ik zie te gemoet, dat men in een ſlag al die booswigten hier zal neêrzabelen, en hunne goederen aan de armen, die zy uitgezoopen hebben, uitdeelen, en dat is het regt der volkeren, dat met die maat, met welke men uitgemeeten

meeten heeft, den boozen weder zal toegemeeten werden. Zoo zullen ook alle de geweldenaryen, en boosheden van uwen Koning, en de zyne wederom op hunne kop vallen.

DE ARABIER. Heer *Aga*, het zal dan haar gaan als de Roovers van 't Steenachtig *Arabien*, in den tyd van uwen braaven voorzaat, *Gemin Asafi*, alhier te *Damiar Aga* zynde. Die kreeg ordre van den grooten *Bassa* van *Cairo* te passen op een troep *Rasbuten*, die de *Caravaanen* nu en dan beroofd hadden, en alle gruwelen met de gevangenen aanvingen; deze onthielden zich in het bosch, rondom het doode Meir, tussen *Mazer*, en *Zues*. Zy loerden op de Geiten, en Schapendriften, die gestadig van *Jaffa*, de groote *Palastynse* wegen langs quamen: 't geschreeuw van de vermoorde, en beroofde was tot den Heemel geklommen, en hun maate, en tyd was vervuld. Wat geschiet 'er? vier benden van den *Aga Gemin* bezetten hen van alle zyden, en brengen ze in dien staat, dat zy van honger stervende, zich moesten overgeven; zoo draa als zy ontwapend waaren, wierden honderd van die schelmen met paalen in 't lyf, langs de groote weg, daar ze geroofd hadden, in de aarde vast gehegt; en honderd andere levendig gevild, de huyden van deze gevilden, wierden met eenige ouden, die men neus, en ooren had afgesneeden, op quaade eezels, in 't *Zandig Arabien* te rug gezonden, met dit Opschrift, op de zoo beladene eezels.

WIE OM WOL UITLOOPT
KOMT GESCHOOREN T'HUYS.

Dit baarde zulken schrik, dat de wegen t'zederd veilig bleeven.

DE AGA. Hoord gy wel, *Frangnis*, dat is het regt der volkeren; vaart nu voort de revier op, en klaagt, waar 't u goed dunkt, maar komt nooit weder.

E I N D E.

EUROPA
IN
ROUW.

Volgens de *Romeinse Copy.* 1702.

EUROPA IN ROUW.

Europa, Jupiter, en Libitina.

EUROPA.

O *Jupiter!* o ondankbaare minnaar! is dit het loon van myn liefde? is dit de dank, van myne overgift aan u gedaan. Had gy niet ongelukkig gemaakt deze uwe ongelukkige, en eertyds zoo vierig beminde *Europa*, als 't u lufte, myne onnozelheid, en dertelende jeugd, in eenvoudigheid u behandelende, als een witte, en welgemaakte *Stier*, te bedriegen, in de golven te vervoeren, en uit myn *Oude Vaders Hof*, te verleiden, naar *Creten?* och *Agenor!* zie nu in uwe dochter gewrooken, de ongebondenheid, van aan te blyven hangen zulk een vryer, die de myne noch kon, noch mocht zyn: och Broeder *Cadmus!* was ik dog van u ten eerften weêrgevonden, en te rug gebragt geweeft: och! ik ben verlooren! en zal in den ouden dag, de ketenen op myn hals moeten laaden, met de welke ik zoo lang ben gedreigd geweeft. Och *Jupiter! Jupiter!* red my.

JUPITER. *Europa! Europa!* waar vind ik u? ik hoor uwe klagten, en zie u niet.

EUROPA. Ik had my verborgen onder deze puynhoopen.

JUPITER. Zyt gy die fchoone *Europa*, die ik op *Sydons ftrand* belaagd heb? waar zyn dan uwe fchoone vlechten, uwe goude

de hals , en arm ſieraden ? uwe prachtige zyde ſluyers , en *Tyriſe* purrperokken?

EUROPA. O groote *Jupiter*! vraagt gy my iets, daar gy 't hoofd der *Gooden* zyt, of kan'er iets voor u verhoolen blyven? ziet gy dan niet meer met uwe waakende oogen naar de ſtervelingen ? of is 'er een opzet van nieuwe *Reuſen* tegen den hemel ? ik geloove , dat myn *landplaag* ondernomen zal hebben , met nieuwe dommekrachten uyt *Sicilien* , en *Italien* , uwe zetel te beſtooken , want hem zou (arger als dien krygzuchtige *Alexander*) noch deze, noch andere waerelden genoeg zyn. Neen *Jupiter* gy ontveinſt my de kennis van myne ſmerten : gy weet, dat een nieuwe *Phaëton* zonder ophouden, gezengd heeft myne hoofdſieraaden , myn pracht van goud , en zilver beroofd , myne kleederen geplonderd , en dat die zelve dwingeland , niet te vreden, met alle ſmerten op myn hals gelaaden te hebben, my noch in myne oude dagen onder zyn ſlaverny poogt te brengen , om my, 't onderwerp van uwe liefde , van uwe liefde , zeg ik (zoo u de oude vryery niet belgt,) o *Jupiter* , die de *Gooden* zelf beheerſt, te maaken de voetveeg van zyne hoovaardy, en de ſlet van zyne moedwil: dat quaad had ik lang ondergaan ; indien niet een *Held* . . . . o *Jupiter!* o *Jupiter!* och ik kan niet meer!

JUPITER. *Europa* , gy verkragt myne achtbaarheid , door uwe ſnikken , en doet my ſmelten , in uwe traanen ; wat is 'er ? wie is 'er ? wat port u tot deze uitſpoorige droefheden?

EUROPA. Och ik ſterf ! en kan niet meer.

LIBITINA. Groote *Jupiter*, geef tyd aan haare droefheid : laat ze adem haalen, en zich herſtellen : ik zal u zeggen, wat de reden is.

JUPITER. Zegt het my dan haaſtig, op dat ik haar ſpoedig herſtelle.

LIBITINA. Zy heeft verlooren haar oog appel, haar hoop, haar trooſt, haar raad, en daad, in een Man, en dat op 't oogenblik, dat zy de boeijens kon zien los maaken, die haar drukten, en dreigden.

JUPITER. *Libitina* , ik verwonder my , daar onze verbintenis zoo naauw is , dat gy myne ſchikking uitvoert , en ik zelf nooit

tegen de uwe aangaa; hier schynd versuymt te zyn, my behaaglyke dienst te willen doen: 't is immer wel bekend, dat deze myne oude liefde, *Europa*, my noch aan 't hart raaken, dat gy my verplichten kond, met haar dienst te doen: of is een heimelyk bevel van myne *Juno* gegeeven? Vrouwen haat duurt eeuwig, en haar minyverige wraak is nooit voldaan.

LIBITINA. Ik volg uwe rol, en hou voor een wet:

QUEM TENET JOVIS DIPHTERA,
DE EJUS ACTUM EST VITA.

Dat is:

Wanneer 't Dood vonnis is van JUPITER *beschreeven*
Gedaan is 't met des mensch zyn leeven.

't Is die grooten WILHELM VAN NASSAU, die haar is ontrukt: weet gy niet *Jupyn*, hoe nydig alle de *Halve Gooden* waaren, op deze laaste nieuwe zonnenloop? Hoe verbolgen, *Hercules*, *Achilles*, *Æneas*, en andere afgezonge Helden waaren; dat de *Tempel van Eer*, verkragt was; dat de *faam*, met haare *goude bazuynen*, verzeld van de *dapperheid*, met haare *staale klaroenen*, en de *eeuwigheyd* met haare *diamante sterre Kroon*, gevolgd van alle de *Zang goddinnen*, van de *Parnas*, omhelsden dien Held, die de rotsen van dien ontoegankelyke arbeids kluys was overgeklommen? al waar zy op ieder steenklip zyne zegenstandaard geplant hadde, en zyner vyanden vaanen, op zoo veel Zeeën, en stranden, op zoo veel kusten, en landen behaald, liet waaijen? die de rust van de waereld in 't oog, de godsdienst in 't hart hebbende, niets begeerde voor zyn loon, als de vryheyd, en 't recht ongeschonde op de waereld te doen huysvesten; de deuren sprongen van zelfs voor hem op: zyn ontzachelyke naam bromde door alle de hemelzaalen.

JUPITER. Lieve *Europa*! ik kan uwe zuchten rechtvaerdigen: doch

doch zoo gy dit waardig pand verlooren hebt , denk , dat ik het u maar had geleend : dat ik de diamante ſpykerſlagen van 't onveranderlyk noodlot , nooit uit haal : de *Gooden* alleen zyn vry van tydbepaaling: ook bezat deze Vorſt te veel hoedanigheden, om langer by u te zyn, want gy zoud hem *gedeificeert*, en ons vergeeten hebben : Ik zelf heb myn Godlykheid noch al bezoedeld met onkuyſche driften. Ha *Europa*! gy deelde met *Juno* alleen myne minneryen niet : *Mars* beminde *Venus*; *Hercules* deelde *Deianira*, met de *Centaur*. Maar deze bleef in 't midden van alle ſchoonheden , waar van *Batavia* , en *Brittannia* wel verzien zyn , onbeſprooken , en verachte voorzichtiger als *Ulyſſes* , de lieflokkende *Sirenen*.

Wy allen hebben ons uit bangigheid hervormd , als de *Cyclopen* de tranſen van ons ſtarrewelf doorgebonſt hadden.

Maar deze heeft nooit geweeten, wat ſchrik was.

Wy hebben dagelyks onze *Ambroſia*, en leppen *Nectar*. Deze at met genoegen gemeene ſpys ; liet zich van wyn, noch lekkernyen overmeeſteren.

Wy hebben eens de zaaken der ſtervelingen geſchikt , en zyn in een eeuwige ruſt, met gemaklyk beſtieren: daar deze nacht noch dach ruſt vond , als in zyne oneindige inſpanning voor 't Gemeene Beſt van u ; wat was hier overig , als dat deze, ons overtreffende, onze reukwerken en offers ontfing!

EUROPA. O al te wreede *Jupiter!* is dit my trooſten ? my op te haalen zyne deugden , is my vermoorden. Ik heb op zyn waakende nachten begonnen te ruſten. Myne Koningen , en Vorſten , betoverd van zyne ongeſchonde trouw , onverbreeklyk woord , ſchrander begrip , wys overleg, en ſtandvaſtige uitvoering geſpten 't harnas aan , tegen de *Monſters* , die my met zoo veel verwoeſtingen gemarteld hebben.

De deuren van *Janus* Tempel gaan open, de krygsruſtingen werden uit de heilige boſſchen gehaald , zy waaren alle een hart, ziel, en zin , en ſtonden ſchrap tot de uitvoering van zyne groote gedachten , wanneer hy my ontroofd is : de ouden lieten een *Arend* uit dien Tempel vliegen, om u de zegen voor hunne wapenen

af

af te bidden , maar dat deze *Adelaar*, wiens groote voorzaaten de Keyzerlyke ſtaf zwaayden, en uwe bliksem tot u moeſt overvliegen. O *Gooden!* o *Jupiter! Libitina!*

LIBITINA. Men moet , o *Europa* , zich voegen na het noodlot, en waar dat ons trekt, hoe williger gevolgd , hoe beter. De handen van uwe *Jupiter* zyn niet gebonden ; die heeft van alle tyden bezorgd, dat niemands geweldenaary u zou verkrachten, hy heeft tegen grooter Gedrochten, grooter Helden doen gebooren werden , die ze , of dempten , of fuykten ; na dat 'er een *Phœnix* in zyne welriekende aſſche begraaven is , zoo de *Poëten* zeggen , ryſt 'er een ander. Deze *Adelaar* , heeft de manieren van de andere Vogels van *Jupiter* naargevolgd , en is niet te rug gevloogen na zyn hemels verblyf , als toen hy de *Zon* zag 't ondergaan.

EUROPA. 't Is waar , o *Beſchik Al* , voor het *Al* ; de ſtraalen van zyn hollende wagen zengen minder , op zyn laate avond : maar was hy gebliksemd , dan was ik beveiligd. De rivier, berg, en dal *Gooden*, ja *Neptunus*, met zyne *Atlantiſe* , *Deucaledoniſe* , en andere *Spruyten* zullen de verleende hitte, en dat verteerend vuur, met de ſchaden, de zielen der Koophandel aangedaan, wel weder te boven komen; maar deze herſtelling ſtond nu in zyn geboorte.

JUPITER. Ik zweer u , beminde *Europa* , by de wateren van *Styx*, dat ik zoo kragtig u zal doen gevoelen de zorg , die ik voor u draag ; dat geen van alle de groote Vorſten , die ſaamen zoo heilig verbonden zyn , zullen veranderen ; ja dat zy met meerder drift, hunnen moed zullen koelen , in 't bloed van de Ondieren. Een fiere *Leeuwin* is in *Albion* opgeſtaan , die 't lemmer , als een Heldin , manmoedig zal verwen , in de roode ſtroomen van haare geſlachte vyanden. Zy heeft de ſtoute *Teuta* , die *Brittannie* waagde , uit het *Roomſche Jok* te vryen , en andere Heldinnen , maar boven al , die onvolpreezene *Elizabeth* , voor zich, als prikkelen, om de eer van haare Volkeren , en de zekerheid van haare Throon te handhaven.

En

En de ſaamengebonde pylen der *Batavieren* zyn nu door de wyze ſtandvaſtigheid van hunne *Neſtors*, met een nieuwe diamante knoop, vaſter als ooit, verbonden. Die Held, wien gy met zoo rechtvaerdige traanen beſchreit, heeft beter gedaan als 't *Goodendom*: op onze dis heeft men noch gezien den *twiſt-appel* van *Eris*, die ons, in den *Troyaanſche oorlog*, in zoo veel partyſchappen heeft geſpleeten: die Held, zeg ik, heeft zyn Vaderland gemaakt van een hart; alle de Landſchappen hebben gezwooren goed en bloed op te zetten, voor de uitvoering van zyne voorſtellingen. Zyne krygskunde heeft de ſteden, benden, en vlooten, in ſtaat van volmaaktheid gebragt; gereed, om zeegevierende, hunne Nabuuren te veſten: de veldſlagen zullen myne zeegeningen voelen. Nu wil ik maar bezorgen, dat zyn groote naam, die in uw hart een Tempel heeft geſtigt, ontfangt de heerlyke getuygeniſſen voor de nakomelingen: dat hy geweeſt is de beukelaar voor de vryheid, het ſchermſchild van de Godsdienſt, en een ſpiegel voor alle Vorſten, en Helden.

EUROPA. Hier op, o *Iupiter*, zal ik dankbaar aan u, en zyne geheiligde gedachteniſſen, doen werken.

EINDE.

DE

WAARHEID BOVEN AL.

Volgens de *Romeinſe Copy*. 1702.

DE WAARHEID BOVEN AL.

De Nouvelliſt, de Waarheid, de Vleijer, en de Konſtenaars, tot *Antwerpen.*

DE NOUVELLIST.

Mejuffer, hou ſtand, ten minſten een oogenblik; gy ſchynt van de poſtkoets te komen, en dat van *Calais.*

DE WAARHEID. Ik reis nooit te poſt, om dat ik alles wel onderzoek, en naſpoor, myne ooren naaulyks vertrouw, ja zomtyds zelf twyffel aan myne oogen, byzonder in de Koninkryken.

DE VLEIJER. Hoe, in de Koninkryken, zonder dit uit te zonderen? Dit Ryk, dat nu mede *Vrankryk* is, is de zetel van alle volmaaktheden. Dat *Vrankryk* is onverwinnelyk in zyne wapenen, godlyk in zyne raaden, heilig in zyn godsdienſt, en niets geſchiedt 'er, in wat hoek van de waereld het ook zy, of het word aan 't Hof van onzen onvergelykelyke *Monarch*, te *Verſailles*, met *Argus* oogen doorzien, op de zuivere balans van rechtvaerdigheid behandeld, na de naauſte regelen van godvruchtigheid overwoogen; waar door ons ook niets ontbreekt, volle ſchatkamer, gehoorzaame Prinſen, gereede *Parlementen*, dienſtwillige Onderdaanen enz. De Kroonen van alle de Ryken ſtaan in onze *Jupiters* handen; vrede en oorlog ſtaan op zyn wink: zyn Ryk is voedſter van alle heerlykheid, deugd, dapperheid, konſt, en weetenſchap; 't heil der volkeren, de welvaard van zee en land draaijen op zyn vinger, als op hun aſpunt.

DE WAARHEID. Goede dag, *Vleijer*, ik wenſch uw goede beterſchap.

DE NOUVELLIST. Hoe, *Mejuffer*, is dit ons wat mededeelen in een tyd,

tyd, daar de plaatſen van de *Louvre*, alle de *Carrefours*, alle de *Bureaux* der poſterijen daar, en hier grimmelen, over dat groote nieuws, van de dood van WILLIAM DE DERDE? maar is dat waar?

DE VLEIJER. Onzen *Monarch* had het voorzegd, 't kon niet miſſen. De *Gooden* van 't geluk ſtryden elk om 't eerſt, om zyne gezegenſte Kroon, op alle manieren te overlaaden, en zy verdienen niets van hem, zoo ze niet om ſtryd voor zyne wenſchen komen.

DE NOUVELLIST. Uwe Ed. is een Heer van aanzien, en magt aan 't Hof: maar uwe taal is niet altyd gelykluydende met de Brieven van de *Nouvelliſten*, die hebben te mets noch al wat byzonders, als van vrienden aan vrienden. Heeft *Mejuffer* een *procès*, of anders wat te doen, waarom gy u hier vind, want gy gelykt geen *Franſche*.

DE WAARHEID. Dat ben ik niet, noch kan 'er ook verblyven. U ben ik (zoo ik geloof) niet bekend. Belangende den *Vorſt* WILLEM DEN DERDE, *Koning van Groot Brittannie*, die is 'er geweeſt: nalaatende, in zyne vyanden, de ſchrik voor zyn geheugen; om dat ze in geheele eeuwen niet te boven zullen komen de vaſtgelegde gronden, in de harten van zyne volkeren, hunne Nabuuren en Bondgenooten, voor de verzekering van hunne godsdienſt, vryheid, en welvaaren. Van zyne kindſche jaaren gaf hy die proef van de grootheid, tot welke hem de Godheid wilde opvoeren, waerdig te zyn.

DE VLEIJER. De zekere dag van die dood ſcheelde zoo weinig van de tyd, die onze *Monarch* gegeeven had, tot de vervulling van zyn genoegen; dat men klaar ziet, dat de *Gooden*, en 't noodlot hem opwachten, en dienen moeten.

DE WAARHEID. Het is niet van de dood van dien *Vorſt*, dat uw Koning zich uitliet, dat den een en twintigſte *Maart* van het tweede jaar dezer eeuw, iets zou voorvallen, waar van de wyde waereld waagen zou.

DE NOUVELLIST. Geenzins *Mejuffer*, dat heeft men wel nader gerooken: gelyk ik de vryheid zal neemen, u in vertrouwen te zeggen, als deze pluymſtryker my de tong niet meer bindt.

DE VLEIJER. Wat prevelt gy beide? Ik zeg, dat onze Koning dit zeker had: 't is zyn gelukſterre eigen, dat hem gebeure, 't geen *Philip de Commines* verhaald, aan *Lodewyk de* XI. gebeurt te zyn, naamentlyk, dat hy zegevierende overleeve allen, welke tegen hem de hoornen opſteeken.

DE WAARHEID. Hy had het ook aan zich zelve, gelyk uw Koning

tegen

tegenwoordig. Storf *Karel de Stoute*, toenmaals hier Hartog, hy had 'er *Campobacho* toe omgekocht; en den *Bastaard van Rubempre* verleid, door de beloften van 't *Gouvernement van Borgonje*, om hem te vermoorden, ja 't gezicht te mishandelen na de dood. De *Italiaansche* vergiftmaaker, *Thomase Calabrese* was gestadig in zyn *Cabinet*: en zulke schendige verraaderysmeeders beminde hy meer, als de braave Helden; ja *Commines* zelver had hy tot een verrader gemaakt, die ook zyn loon, zelf genoeg beklaagt. Maar wat zegening heeft hy naagelaten aan zyne nakomelingen? of welke overwinningen heeft hy gehad, met vruchten van duur? Hy hielp de Vorsten, die zyn ongemeete heersfucht tegen waaren uit de waereld, om te gehoorsaamen aan zyn *Doctor*, ja oud zynde, hielp hy zich zelve uit de waereld, met zich in een kasteel, als in een dolhuys, op te sluyten, waar van hy de brug zelf 's avonds ophaalde, storf raazend, van 't pynigen door zyn geweeten; daar in den tegenwoordige LOUIS noch overtreffende, dat hy toonde, eenmaal, eindelyk te onderscheiden, het eerlyk van het grouwelyke; daar deze zoo ver heen is, dat hy zelf de schyn van de *Biecht boetens* tot de uyterste schennis verkeert, en daarom onverbeterlyk zal moeten sterven, zonder eenige flikkeringen te laaten zien van deugd, of aanmerkingen op de aanstaande eeuwigheid.

DE VLEIJER. Ha verwaatene, en godlooze tong! ik zal u zulk een taal eens doen verleeren. *Messieurs*, *Messieurs a moy!* *moy!*

DE NOUVELLIST. *Monsieur*, *Monsieur*, temper uw *emportement* wat, 't is een Juffer, en die kan men wat toegeeven: wat my belangt, ik hoor niemand gaerne te na spreeken, maar wil ook gaerne eens een vrye tonge hooren: wy zyn te *Antwerpen*, en niet te *Parys*.

DE WAARHEID. Ik vrees uw getier niet, maar gy vreest my; en waar ik myn voet zet, kunt gy, nog de uwe niet banken! myn woonplaats is voor uw ontoegankelyk: maar gy kent my niet, of kunt my niet kennen, of men zou u gescheurd, gelapt, en kaal zien hongerbrokken.

DE VLEIJER. *Mort Diable, la* . . . . . .

DE NOUVELLIST. Weest wat gemoedelyker, en vlieg zoo niet op. *Monsieur*, gy kont immers niet ontkennen, 't geen met zoo veele brieven, van zoo veele verscheidene is waereldkundig gemaakt; naamentlyk, dat drie, twe, en een jaar voorleeden, van uw Hof, door ordre, met wil en bevel van uwe Koning, is opgesteld een nette *notitie* van het saamenstelzel van Koning WILLIAMS lichaam, van

zyne

zyne dagelykze bezigheden, van zyn *temperament*, van zyn voedzel, en *dieët*, van zyn gedrag in alle zyne handelingen; en dat wel op een alderſcherpſte manier nageviſt en nageſpoord, te water en te lande; des ochtens, 's middags, en 's avonds; zyn waaken, en nachtbraaken; tot de minſte opmerkingen toe, omtrent kuchchen, en hoeſten, ja fluymen, en verdere onguyrheden, en dat den opſtel daar van, door verſcheide *Medicyns*, Natuurkenders, en andere, rondom gekaauwd, herkaauwd, en doorgeziſt is: en daar na gezonden na zoo veele hooge Schoolen als 'er in *Vrankryk*, of zyne *Conqueſten* waaren, en te gelyk na *Padua*, *Salamanca*, *Conimbria*, en elders: om na den uitval van zulk een toeſtand, als die wysneuzen zouden verzekeren, zyne groote onderneemingen aan te leggen, en te volvoeren.

DE WAARHEID. De daad is my bekend, het oogwit daar van belachchelyk; even eens, of men de laffe giſſingen der *Artzen*, voor wiskunſtige vaſtſtellingen, zou konnen gebruyken.

DE VLEIJER. *Ha! c'en eſt trop! A moy, encore une fois a moy, voilà des traitres.* Men zal u die taal wel verleeren.

DE NOUVELLIST. Boesbaazen, en opſnyden is uw volk eigen; maar men heeft al begonnen de *nooten* te ſtellen, tot uw verhuys tyd: doen 't onze buuren niet, zoo moeten wy 't zelf doen; zoo onverdraagelyk werd u geſchoor, als 't begint meeſter te werden. Maar wy hebben hier de *Franſche furie* eens gezien, wacht u voor de tweede reis. Gaa heen, en tier, tot dat gy moede zyt. Maar *Mejuffer*, hoe werd deze dood opgenomen? want ik kan niet ontkennen, dat die *Vorſt* meer dan menſchelyke hoedanigheden heeft bezeeten, die laaten zien, en wyſſelyk gebruykt. Ik heb my nooit gevoegd by die driftelingen, die gejaagd van een domme drift, door *Paapen* yver ingeſtampt, blindelings verdoemen alle Perſoonen, en zaaken, welke gaan tegen het uiterlyk oogpunt der Geeſtelyken: in alle Godsdienſten kan dat vallen, maar 't ſteekt wat ſterk uit in onze *Roomſe*.

DE WAARHEID. Gy voldoet u zelve, met die uitdrukzels te geeven aan een dulheid, die zich tegen de reden, liefde, en eenigheid aankant. De dood van dien groote *Vorſt* is van 't reedelyk *Europe* aangezien, als een ſter in 't heldere ſpiegel glas, waar in de gelykmatigheid der heerſchappyen, de veiligheid der menſchen, de handhaving der geregtigheid, de verzekerde vrede, de ruſt der goederen, en gemoederen klaar te zien waaren, voor alle de welmeenende Princen en Staaten. Van de hervormde Gods-

dien-

diensten is zy opgenomen, als een tuchtiging in hunne voorspoed, met een hartelyke dankbaarheid aan God, tussen hunne zugten gemengd, dat het zyne oneindige goedheid heeft believt, dit onwaardeerlyk juweel 't beste van alle zyne, en andere Kroonen, aan haar te leenen, om haar in de verleede gevaaren te verzekeren, haar waggelende te onderschraagen, en zoo vast, en steevig te grondvesten, in zyne Koninkryken, in de Vereenigde Landen, en elders, dat de grouwzaame Schrikdieren, die met vuur, en vlam hunne klaauwen daar in willen slaan, die te vergeefs zullen belaagen, en bestormen: voor 't overige heeft men die naaukeurige onderzoeken tegen 't lyf van dien *Vorst* eerst begonnen, wanneer men zoo dikmaals met schande overdekt, de moorden, en bloeddorstige aanslagen, hunne onderneemers zoo verderflyk, als de aanraaders onvergeeflyk, vergeefs zag gewaagd. Men wilde eerst de dood van zulk een Held, zyn eigen boosheid, en loosheid dank weeten, maar die missende, begonnen die nieuwe zotheden, gelyk zynde de stuypen, en grillen, der beeldemaakers van de oudheid, die de tyrannen deeden gelooven, datze na evenmaat der quaaden, die wasse vormen aangedaan, zulke deeden lyden, op wie zy 't gemunt hadden; of de starren bezweerders, om de *Schikgoddinnen* te dwingen, vroeger de leevens draaden af te knippen, als 't noodlot gesteld had. Maar gy mannen, wat is u begeeren?

DE KONSTENAARS. Wy horen, dat'er niemand zekerder berigt heeft van 't overlyden van Koning WILLIAM, en van zyne wonderbaarlyke gaaven: wy hebben ons dan by u vervoegd, om te vragen, 't geen wy meenen, dat ons dienstigste zal zyn, op zulk een groot voorwerp?

DE WAARHEID. Wie zyt gy lieden? en van waar?

DE KONSTENAARS. Historieschryvers, Dichters, Stempelsnyders, Plaatsnyders, Beeldhouwers, Schilders, enz.

DE WAARHEID. Zyt gy lieden te saamen in een bande?

DE KONSTENAARS. Hola neen, *Mejuffer*, zou een Historieschryver, en Reedenaar met die andere Liefhebbers ontrent de waarheid, nut, en 't heil der stervelingen, gelyk gereekend werden met deze Snaaken? Ik ben een aanzienlyk hoofd der hooge, en ik, van de gemeene schoolen, en ik ..... en ik ..... en ik .....

DE WAARHEID. Ik wist niet, dat'er zoo veel trappen van eer onderlieden van een neering waaren; en wil my niet inlaaten tusschen u scheidsvrouw, of rechteresse te zyn: maar ik bevind by my zelven uw gansche gezelschap niet te kennen: ook geloof ik niet, dat gy my kent.

De eerste schryft om te voldoen, zyn gal, zyn Boekverkooper, zyn *Patroonen*, om 'er uit te haalen zyn wraak, zyn bladgeld, of hier, of elders

een

een Ampt: vleijende, of drukkende, na dat zyn oogwit dienstig is, en de beste werden noch misleid, van die hen onderrichten zullen.

De twede, kan door 't stof van de schoolen niet heen zien, en is zoo bang, geen ongewoone bromwoorden uit te donderen, dat hy onvoldaan zou weezen, indien hy zich zelf verstond: zyn wit zynde te beweegen, derft hy my niet kennen: ik zou met myn eenvoudigheid (na zyn waan) de ooren niet treffen.

De derde, alhoewel men op de gedenkpenningen veel steunt, werkt nu gelyk van ouds, zoo dat men de vleijery wel, maar my daar uit niet kent. Hy kan ook in zyn beknopte rond, de viesneuzen, en my niet voldoen.

De vierde, maakt zyn werk te schryven 't geen verdigt is, en hy wierd styf, in dien hy de keten der zaaken aan een schakelt, zonder invallende swier: ook moet hy toonen, *Virgilius*, *Naso*, *Flaccus*, en andere, gerabraakt te hebben, en hunne stukken, en brokken, rondom te draagen, om 'er 't zyn meê te doorspekken.

De vyfde, is werkman te achten, zoo hy maar namaakt: en levert hy eigene vinding uit, dan valt hy in de zwakheden met de voornoemde gemeen; behalven dat hy zoo veel beedelt uit *Rafael*, *Carafs*, *Tempeest*, *Calot*, of diergelyke baazen, als de Dichter uit Dichters: en de waarheid, die hy te vertoonen had, zou te kort gedaan werden, om een schoon Beeld, hier of elders geraapt, in 't zyne te flanssen.

Beeldhouwers, en Schilders zyn by my in de zelve achting, en alle te saamen vleijers, of doemers om haar oogwit buyten my, ja zelfs in de gelykenissen van aangezichten, en gebaarden.

Doch prikkelt iemand van u een edeler lust, overeenkomende met de krachten, tot zulk een weergaalooze stof noodig, ik misgun die zoetigheid aan de tegenwoordige niet, noch aan de toekomende; hoe wel ik weet, datmen eenvoudiglyk my raad vraagende, in Schriften, Reedenen, of Konststukken, meer zal schynen, de nakomelingen te hebben nagelaaten, een denkbeeld van een volmaakte *Vorst*, zoo als de beste behoorde te zyn, als een waare en suyvere vertooning van een eenige, die geweest is, helaas! en blyven zal de groote

WILLEM DE DERDE.

Vreest niet, zyt gy waardig, wat heerlyks te moogen doen, om u zelfs te vereeuwigen; want om hem te vereeuwigen is 't niet noodig, dat eenige tyd, zoo boos zal uitbersten, dat men die lof, zonder opsnyden uitgeboesemd, die men dien Held schuldig is, zal averrechts duyden, of de eeuw moest zoo veryzeren, dat het den boosen leed was, die deugden te zien, of te hooren, die ze niet konnen navolgen. Laat my de proeven zien van uwe geesten, ik zal ze weegen.

E I N D E.

DE
GEFOPTE
BEDRIEGER.

Volgens de *Romeinse Copy.* 1702.

DE GEFOPTE BEDRIEGER.

De Makrol, de Smousin, en de Schreur à la Mode.

DE MAKROL.

HO *pais! Comment va t'il?* hoe komt ge zoo in de plunien? gy zyt *opgetraleid* als een Banderheer: gy moet een goede dobbel gehad hebben, dat ge zoo in de noppen zyt. Wat doet gy in de waereld, daar ge zoo den baas van speelen kunt?

DE SCHREUR. Wel *mal en pis*, ik heb u in geen zesthien jaaren gezien, en had ik u niet gekend aan de stem, ik zou honderd maal u voorby gegaan hebben, zonder u te kennen.

DE MAKROL. Ja, als de lieden ryk werden, dan willen ze de *kalissen* voor hunne vrienden niet kennen. 't Geluk verandert de zeden, en vertuyst de vrienden.

DE SCHREUR. Zoo ben ik niet gemaakt; want zyn ze grooter, als ik, geweest, dan is myn hovaardigheid voldaan, dat ik hen kan laaten zien, dat ik ook wat in de *mars* heb: zyn ze my gelyk geweest, dan kittelt het my, dat ik nu zoo veel meer, als zy, ben: zyn ze kleinder geweest, dan zie ik uit hunne kaalheid, hoe wel dat iemand vaart, die zich zelfs zoekt door de waereld te helpen.

DE MAKROL. Gy waart van jongs op al met de grootsche duyvel bezeten; en daarom heb ik, om u denkende, altyd vastgesteld, dat gy wel wat worden zoud, *Monsieur*. . . . . .

DE SCHREUR. Ik, *mal en pis*, diende dien *Fransche* Heer, *Monsieur*.... ik leerde wat kleren maaken: ik ben een vondeling: wie weet, wat voor een hans myn Vader was: immers heb ik yverig, en gedienstig geweest: ik leerde in 't kort zoo wel werken, dat myn Heer te kaal werdende, om zoo veele knechts te houden, ik na *Parys* trok: ik werkte eerst by een *Fripier*, quam van daar by een Kleermaaker van den Koning. Zoo ras als ik de *mode* had van 't *Fransche* Hof, zette ik 't aan 't

rei-

reizen: ik vermaakte in de naaste Hoven de kleeren van de meeste Grooten: elk was doen *Fransch* gezind, en aapte dat Hof na; de *Dames* van dat Hof, waaren by alle Grooten wellekom; zy kuypten over al voor den *Fransche* Koning, alles wat in zyn groote hoofd begreepen wierd; en 't ging 'er even als eertyds met de zendelingen van de heilige Vaders, hoe meer uitgezondene dienaars, hoe grooter inkomen, en grooter uitstrekking van magt: hoe meer *Fransche Courtisaanen*, na *Duytsland*, *Italien*, *Poolen*, *Engeland*, en elders, hoe zekerder *correspondentien;* en als ze wel vet waaren geworden, quamen-ze met al hun by een geschrokte schatten, weer in 't *Fransche* Hof. Maar wat is dit voor een *rariteitje?* is dit uwe vrouw?

DE SMOUSIN. Och neen, *Monsieur!* maar 't geen *Monsieur* zegt, is wel waar, ik ben in myn jonkheid uit *Poolen* gekomen, daar ging 't ook zoo, en dat niet alleen, maar de munt van 't ryk wierd alle dagen meer en meer vervalst: zulks bedorf alle de Ingezeten: als nu al het geld uit de Gemeente was getrokken, weeken die hanzen met de *Franschen*, en andere schoften, na *Vrankryk* toe. Zy brochten het merg, en bloed, van de koopluy, borgers, en boeren in dat ryk, kochten 'er groote heerlykheden, sloten, en *titels* voor, en met al die kneepen kreeg die Koning het geld van al zyne nabuurige hoven.

DE MAKROL. Ik heb my met tuytelen, ruylen, en beuiten, op 't land beholpen: daar valt niet meer te verhakstukken, zoo dat ik nu en dan al gedwongen ben, huysmossen te schieten: maar dat handwerk is al zoo gemeen geworden, dat ik vast stel, dat die *ordre* alle de *Bedelordres* in getal, en *fatsoen* zal te boven gaan: daar is een *Opperdeken* van dat Gild, die veel nieuwe *ordres* heeft ingesteld: die groote Kroondraager maakt dag voor dag zoo groot een aanwas in onze *Confrerie*, dat men 'er geen zal vinden, die by de onze haalen zal; ja de grootsten van zyn land beginnen al te speelen op de *Lazarus Klap*.

DE SMOUSIN. Wel my dunkt, dat 'er over al veel te veel zyn. Ik weet niet, hoe dat het 'er nu onder die groote bande toegaat, maar 't schynt, dat de *ordre*, die de Bedelaars pleegen te ontfangen, nu weg is, en dat alles in *Confusie*, en verwarring loopt.

DE SCHREUR. Hey, hey, wat *ordre* zouden de Bedelbrokken houden?

DE SMOUSIN. *Monsieur*, dat kan ik u vertellen. Zy hebben in

de

de *Kreytsen*, in der *Elsas*, in *Braband*, in *Vrankryk*, en in andere landen, een, of meer Voogden, gelyk zy die *tituleeren*; ik ben buyten *Sabern* eens ooggetuyge van zulk een Voogd te kiezen geweest.

De oude Voogd was dood, zy waaren wel 1300 sterk aan een poort gekomen, met het krieken van den dag, wachtende op den eerste, die uit de stad zou komen. Wie van hen de eerste penning zou ontfangen, zou Voogd weezen. Een van de Bedelaars was zoo fyn geweest, dat hy een kaale *Militair* opzocht, die verkreeg van den *Commandeur*, 's morgens voor alle andere, door 't *klinket* uitgelaaten te worden; 't geschiede, dat hy uitquam: daar ging een kreet op tot den Hemel toe, elk schreeude om de eerste penning: maar den *Officier* zyn man kennende, gaf hem, volgens afspraak, die alleen: straks vloog ieder deze Bedelaar om 't lyf, en men droeg hem rond op de schouders van de andere; daar mede was hy hunne Koning, en Voogd: deze gaf voor die dienst aan den Soldaat honderd *dukaaten*, waar van ik noch wel voer, hebbende uit *Holland* een goude sluyer, pluymen, en ander goed meêgebracht.

DE SCHREUR. Wel, wat deed deze Bedelaars Koning, om zyn beurs weer te maaken? want honderd *dukaaten* is al geld.

DE SMOUSIN. 't Zelfde dat de *Fransche* Koning doet. Hy had een kaart van alle de kermissen, *processen*, *jubeltyden*, enz. in alle de omleggende *quartieren*. Dan stond het aan hem, de plaatzen aan te wyzen, in *ordre* aan ieder, waar hy zou gaan bedelen, en die kochten de beste plaatzen van hem, met de beste beurzen.

Nu hoor ik van de *Baronnen* hier rond om op de kasteelen, dat de groote Bedelvoogd mede zoo doet, dat de Bedelhanzen, na dat ze grooter beurzen aan hem, of zyn byzittende *Sultane* toebrengen, ook grooter, en vetter posten krygen, om zich zelve met prachchen, of plunderen ryk te maaken.

DE MAKROL. Wel, *Reymerichje*; ik hoor wel, dat hy uwe *Messias* niet is, en de myne niet worden zal. Wat gelykenis is dat? trouwens wy moeten bekennen, dat het voor zulk een kaale soort, als wy zyn, een kitteling is, van die groote Weêrwolven wat quaalyk te snappen. Maar haalt 'er die Koning wat uit, met zulke, of andere streeken, hy word ook genoeg geloerd, en dag voor dag met nieuwe konsten uitgestreeken, zoo dat ik meen, dat zyn buydel, ('t groot na 't klein te rekenen) al zoo plat is, als de myne.

DE

DE SCHREUR. Wel zulke zyn byget te pryzen, die zulk een oude Vos van de leep konnen geeven: en doen meesterlyk, als ze hem in 't midden van de klucht laaten steeken, wanneer ze de meeste beuit weg hebben; want speelen ze de rol heel uit, dan moeten ze, om gedekt te zyn, hunne toevlucht by hem neemen, om te ontwyken de toorn van zulke, die ze verraaden hebben. Dan is 't zyn beurt, dan geeft hy hen verraaders loon, plukt ze kaal, smyt 'er een lak op den hals, en plakt ze op de eene, of de andere gevangen tooren, en laat hen daar *creveeren*. Aldus plakte hy *Robinsey*, op 't kasteel van *Loches*; en *Roccafuentes*, op *Piere Encise*: de eene had in des Prins van *Wallis* zaaken, en de andere in die van *Don Jan* veel uitgevoerd. Honderd zulke guyten loopen in *Parys*, met kakhielen, die zoo al *correspondentien*, verraaderyen, ontdekkingen, of nieuwe voorstellen, en *presentatien* gedaan hebben.

DE SMOUSIN. 't Kan niet missen, daar moeten 'er veelen van zulk soort uit komen; want zyn schuymers vindt men dik, en bol over al: zy weeten by alle gezelschappen zich in te dringen, neemen onbeschaamd toegang, en voortgang, hebben *airs de la Cour*, *Operaas*, *Comedikens*, en allerley zulke vodden: voor de jonge luy, kleine *rariteytjes*: voor de ouden, *intrigues*, en *ouvertures*: zy zien vlug, wat luyden zy voor hebben: om hun eigen *fortuyn* te maaken, *recruteeren* zy de troepen van verraaders: ik heb 'er daar zoo veel van gezien: ja my zelf hebben ze nu en dan al verzogt, om brieven, *presenten*, of wat anders over te brengen: ik heb 't ook wel gedaan, maar eens *Monsr. du P....* geloerd, voor een *present*, waar meê ik 't haaze pad koos, en verpaste het zelve te *Leipsig* voor honderd en vyftig Ryks daalders; dat was voor die *Dame*, die na *Berlyn* gevoerd wierd, en daar haar verdiende loon kreeg.

DE SCHREUR. De *Spangiaarden* hebben een goed spreekwoord:

Qui en burca Ladron
Teng por ses annos pardon.

* *Die een Schelm bedriegt, of verraadt,*
Verdient voor zes jaaren Aflaat.

DE MAKROL. Dan weet ik 'er wel, die voor een *dozyn* jaaren,

of

of twee Aflaat opgedaan hebben ; want de fynfte in *Portugaal*, en *Spangien* hebben hem zoo weg gehad, en daar zitten 'er noch al veele, te loeren in *Italien*, die fyntjes met dobbelen, en kaarten fpeelen wagten, tot dat hun tyd komt.

DE SCHREUR. Ik ken zulke in *Keulsland*, en elders ook wel: maar hoe fyn die ook fpinnen, daar komt al dikmaals een fterke koord van, om den werkbaas daar aan op te knoopen.

DE MAKROL. Dat moet loopen zoo ver als 't voeten heeft. Wie geen yzere keten waagt, krygt zelden een goude.

DE SMOUSIN. *Hola* ! *mal en pis*, zoo moet men 't 'er niet opzetten, maar zoo een zoetigheidje, hier of daar een verraader te krappen in zyn bedriegery, dat is braave mans werk : want men doet twe goede dingen te gelyk, men verrykt zich zelve, zyn vaderland dienft doende, en men doet hen door hunne fchade geleerd zynde, ftuyten in hunne godlooze liften, om andere tot verraadery te verleiden.

DE SCHREUR. Ik heb verleede week een koftelyk kleed gemaakt voor een Vryheer, die by *Zalsdahlen* t'huys behoort, onder *Bronswyk*: die leide my in 't lang, en breede uit, hoe konftig het *Franfche* Hof was door de neus geboord van de gaauwers in dat *quartier*. Al de gelden van werven, *monteeren*, en onderhouden van *Generaals*, *Officiers*, en *Cavaliers*, prachtig, en heerlyk in den dos, zyn gegeeven van 't *Franfche* Hof, alle gefchenken van juweelen, goud, en zilver, *pourtraits*, *ameublementen*, nieuwe ftoffen, al van 't *Franfche* Hof, voor de gefchillen tuffen de Grooten looflyk gemaakt, gelden aan alle hoven, en kamers *gefpendeerd* ; *enfin*, alles gedaan tot het uitberften toe. Maar de *mineur* is zyn arbeids loon quyt, zyn kruyt quyt, zyn volk quyt: de meine is achter uitgefprongen, zyne *mineurs kapot*, en die hy ondermeinde, wel gewaarfchuwd, haalen de tonnetjes van zyn buskruyt uit. De vrygebleevene kamers zien de verkeerde uitflag van de fprong, en lachchen met de Wormers, die zoo neerftig, en koftelyk onder de aarde gewerkt hebben, om een quaade heilig avond te erlangen.

DE SMOUSIN. Ja, ja, ik ruyk wel waar gy van praat: ik ben aan dien oort wel bekend, en onlangs noch geweeft, daar zei my een van de grootfte Hanzen een *Fabeltje*, dat ik nu eerft te pas zou konnen brengen.

DE

DE SCHREUR. Wel Juffrouw *Reymerig*, laat eens hooren.

DE SMOUSIN. Ik ben geen Juffrouw, ik ben met myne eige naam genoeg geëerd, als 'er flegts maar wat te *schacheren* valt. Maar het hert van de *Messieurs* van uwe neering is groots, en gy noemt my Juffrouw, om dat gy myn Heer wilt heeten.

't Was dan myn Heer . . . . . : dat ik zeide, dat de Vorsten daar rondom *Zalsdahln* zoo bekommerd waaren, dat niemand kon begrypen, hoe een rechtschape Vorst van *Duyts* bloed met *Franschen* kon aanspannen enz. toen antwoorde my dien Heer:

Reymerichje breekt gy uw hoofd niet: en 't was wyzer dat die vreesachtige Heeren hunne hoofden ook niet braken, laat ik u wat zeggen tot naricht.

De LEEUW *is, gelyk gy weet, de Koning van de* DIEREN: *Dat stak altyd den* TYGER *in de krop: die dacht by zich zelve, met de* OLYFANTEN, *en* BEEREN, *te ver van myne bosschen, en borgen gelegen, heb ik laater de zaak te overleggen. Dat ik nu de* PAERDEN *aan myn snoer kon trekken: die zyn vlugge, edelmoedige, en magtige* DIEREN, *ik zou van die geholpen, den* LEEUW *wel derven tornen, en 't* PAERD *daar na voor my doen slaaven. Hy spreekt het* PAERD *aan, overlaadt het edel* DIER *met zyne giften: zyn staart, en maanen liet hy met blinkende goude linten, en lovers oppronken, hy haalde een prachtig dekkleed, de* NAPELSE HENGST *ontroofd, voor den dag, schonk het zelve aan zyn nieuwe vriend, en beloofde zilvere hoefyzers aan al de* VEULENS, *en goude aan de* MERRY, *indien ze in zyn verbond traden. 't* PAERD *te edelmoedig zynde, ontdekte de voorstel aan den* AREND, *en aan den* LEEUW, *maar geliet zich met ernst in verbond te treeden met den* TYGER. *De* TYGER *schikt alle de jonge* VEULENS *op, houd hen ploegvry tot hun vierde jaar, laat hen sierelyk kammen, en vlechten, geeft hen zilvere hoeven, en kostelyke dekkleeden ten besten. De nood komt aan de man, hy tiert om hulp, en meint zich van de oude, en jonge* PAERDEN *te bedienen: maar die waaren met al hun toestel den* LEEUW *te gemoet getrokken, hielden tot beuit den uytgeschoote schat van al hun toestel, en quamen aanrennen, om den* TYGER *de kracht van die hoefslagen te doen voelen, die hy zoo duur betaald had.*

E I N D E.

DE

ONTDEKTE
EENHOORN.

Volgens de *Romeinse Copy*. 1702.

DE ONTDEKTE EENHOORN.

Famke, de Lady, de Coquette.

FAMKE.

WEl Juffrouw, wat vent is dat? dat is een hippelklink, lieve deugd! niet een oogenblik ſtaat hy ſtil: houdt gy 't nu met zulke quikzilvers toorentoffeltjes? hy zou my niet bekooren.

DE LADY. Niet waar *Famke?* 't is een mannetje, om op een vlaggeſpil te zetten: uw volk ziet 'er anders uit: die zyn kaerels.

DE COQUETTE. *Famke*, 't is een *Marquis:* een *Officier* van den Koning, en een goed Edelman: hy is hoflyk, hy is een goed *Galant*, en vol zwier: hy is een *Gaſcon*, vol vuur en geeſt.

FAMKE. Ja wel Juffrouw, hy moet het met geeſt goed maaken, want lyf heeft hy niet, om by te zetten: hy quam my even eens voor als de *marionetjes*, of *pouceneltjes*, die met de kroon tent op onze kermis komen.

DE COQUETTE. *Famke*, gy zyt een *Hollandſche* moêr, en weet van de waereld niet; hy is een man, om zyn leven by hem plaizierig te verſlyten.

FAMKE. Dat wippertje! wel hy rabbelt, en babbelt zonder ophouden: hy lykt eer een hanszop, of kordedanszer, als een ſoldaat: wel ik ben ſlegts een wyf, maar my dunkt, ik zou myn kaas, en brood van zulk een ſnuyvertje niet laaten ontneemen: neen byget, dan houd ik het noch met onze venten: zy zyn hechte bruijers: van myn kaerel zou men 'er wel zulke drie maaken.

DE COQUETTE. *Badine*, wat verſtaat zy van de ſchoone waereld te *raiſonneeren?* hy danſt wel, myn Heer de *Marquis*, hy zingt in *perfectie*, hy ken al de *airs de la Cour*, al de *Operaas*, al de *Romans*, en hy *badineert* met duyzende *ſalies d'Eſprit: minen, taille*, en alles bezit hy tot *jalouſy* toe van 't heele *Guarnizoen:* ik heb hem tot myn opwachter, en dat ſpyt al de Juffers.

DE LADY. *Mademoiſelle*, dat *conqueſt* zal men u niet *diſputeeren*. Hy zal u haaſt doen *paſſeeren* in alle de *compagnies* voor zyn *jouetjen*. Ik zou niemand raaden, met die *Marquiesjes commercie* te houden, of ze moeſten 'er geen quaad in zien van over al van haar te doen ſpreeken.

DE COQUETTE. *Ma Seur*, den Heer *Marquis* is vol *diſcretie*, *genereus*, en *liberaal*.

FAMKE. Juffrouw, ik ken uw taal zoo wel niet verſtaan, maar *liberaal! liberaal!* is dat niet mild? dat kan ik hem niet aanzien, ik heb

uwe

uwe meiden al gevraagd, of 'er wel een dukatonnetjen somtyds overschoot: niet een duyt zeggen de meisjens: maar hy geeft 'er zakken vol *complimenten*, belooftze vryers; zal 'er op de kermis alle fraaijgheden koopen; maar 't is, en blyft by opsnydery. *Fransch* geld! veel vlaggen, luttel boters; aan zyn pluynje gelykt hy ook na een scherpbiers pol: hy schynt zelf niet over te hebben.

DE COQUETTE. Myn Heer de *Marquis*, is wel ryk, hy heeft my van zyn vaders kasteelen gesprooken, en *Monsieur* den *Intendant* spreekt van myn Heer, als van de eerste man van zyn land.

FAMKE. *Tut, tut*, de eene *kalis* houdt de eere op van den andere: had hy zoo veel in de mars, men zou 't aan zyn veeren zien; niet waar *Mejuffrouw*?

DE LADY. Och! ik laat dat volk buyten myn *discours*: maar ik zou denken, dat hy beter in *equipage* zou weezen. By get, een *Gentilman*! komt by ons anders voor den dag; onze *Wirrymans* zyn beter in den dos, als die *Marquis*.

DE COQUETTE. *Famke*, uw volk is een *party Canalie*: wat wilt gy, of uw soort van *Cavalliers*, of *Marquisen* oordeelen?

FAMKE. Juffrouw, ik praat van zyn plunje. Hy is te byster *kaal* in de noppen: zoo een luys, en neeten rokjen aan, roo kousjens, zoo grof dat ze onze jonge scheep fynder draagt: wel foey: ik zou ze aan de bedelaars tot onzent zoo slecht niet durven weg geeven: evenwel moet 'er een pluym by weezen, en een braatspit op de zyde. Hoor Juffrouw, gy hebt nu myn pikbroek gezien, maar let eens, hoe hy in de grond gekleed is: zyn hembd kan ik schier door een ringetje trekken, zyn borstrok, zyn hembdrok, allegaar met zilvere knoopen, en galonnen van 't fynste lakentje, dat men zien kan, en zoo zyn myn kleeren, god dank, mede.

DE LADY. Wel, men kan 't niet ontkennen, dat uw volk, vrouwen, en mans, net en inkostelyk zyn: 't is jammer, dat zulk een welgemaakt volk, en dat zoo zuynig, en neirstig is, om wat te vergaaren, en te bewaaren, zoo weinig op 'er gang, en 't lyf let: wat levert u land blank vrouw volk, en wat zyn 'er al frisse blonde mans? ..... *entre nous*, zy zyn gemaakt, om 't klooster wars te weezen: onze zusters vliegen na de tralien, als die *Famkes* man, en zyn maats, de *Abdisse*, of my wat goed komen bestellen: 't lykt ook geschikt, en zedig volk: en wat hebben die borgerluy daar een schat van linnen, porcelein, en zilverwerk: Men ziet alles met verbaasdheid aan: kassen, en kisten opgepropt, en dat al voor kinderen, en kinds kinderen.

DE COQUETTE. Hebben zy alles zoo dubbeld op dubbeld, men zal 't 'er nu wel af haalen: onze *Cavaliers* vlammen na den oorlog; en

onze

onze Koning houdt hen ook wel op den azem: hy krygt Koningryk op Koningryk: hy heeft nu al de *Spaansche* Kroonen *geentasseerd* op de *Monarchale* van zyn ryken: hy hervormt nu deze *Nederlanden*, maar zal eerst die schippertjes, en kaasboertjes wat plukken laaten, hunne overvloed zal ons wel te baat komen: 't is schande, dat het gemeen volk zoo veel goed heeft. Wat weeten zy van goederen te regeeren?

FAMKE. Juffrouw, gy werd recht quaad, maar my moet gy 't niet quaalyk afneemen, dat ik recht uitspreek: ik zaay, noch maay onder u, of niemand: en die zeggen wil, dat hy wil, moet hooren, dat hy niet wil, dat praaten van *canalie* is ook niet euvel, om aan te hooren. Wy zyn alle eerlyke luy: myn man heeft in *Vriesland* ook al wat te zeggen, en wy leeven in een algemeene vryheid. Kind, zulke hansjes, en braatspitlekkertjes, al wiessen'er de paauwe veeren van edeldom de neus uit, zoo zouden wy ze niet eens zoo sterk in 't vley vallen: by ons past elk op zyn dingen, de mans snuyven 'er op uit, wy neemen ons huyshouwen, en kinderen waar, en bezuynigen onze mans winsten: en zoo brengen wy 't van een kluytje tot een turfje.

DE LADY. Maar *Famke*, zy zouden 'er niet aan hebben, datze geld overgaarden in *Vrankryk*; want die daar nu geld heeft, dingt na zyn hals: dien zou men een lak op den hals leggen, en 't leven daar by afneemen: 't gaat'er niet toe als by ons in *Engeland*, en by uw in *Holland*. In *Vrankryk* word van de koopluy 't geld verzonden, van de borgers begraaven, van 't hof geroofd.

DE COQUETTE. Wel, zyn uwe vrouwen zulke neirstige byen? ik heb ze in *Holland* wel gezien, die op de mans schouderen leunden, wat nootjens kraakten, en op 't *muzyk* van haar toffeltjens voortsleepten, terwyl de man op een arm een kind droeg, en met de andere hand een kruywagentje nasleepte met een ander kind.

FAMKE. Ja, onze mans zyn goedig; wy helpen elkander, en wy zyn ook voor malkander: maar dat *Franse* gedoente, dat is eerlyk, als 't vryster is, alle mans wyf, als 't getroud is: 't is by die *Dames* schande, by de man te gaan, en de mans doen meê zoo: zy heeft een ander tot zyn oppasser, een ander tot een man: hy heeft een ander tot zyn wyf, en een ander tot zyn Juster. Maar onderzoek eens, wie best doet van de *Franschen*, *Engelschen*, en *Hollandschen*. Ik geloof, dat wy met ons drien, die soorten haast uitmaaken, en kennen.

DE LADY. *Famke*, gy discht daar wat op, daar wel wat over te kaauwen is, 't zal evenwel de tyd al raar korten: maar men moet heele vryheid ronduit hebben, zonder quaad worden.

DE COQUETTE. Top! wy zullen van de slechtste eerst beginnen, dat is uw soort.

FAM-

FAMKE. Dat kan my niet ſcheelen; gaa maar van grond, uw beurt zal ook komen.

DE COQUETTE. Uw land dan levert uit', witte, logge kocijen, beelden van ſneeuw, die niet gevoelig genoeg zynde in 't vermaak, uit botheid doen, dat andere doen uit *galantery*, nydig op malkander, leezen, ſnapziek, net tot walgen, ſlechte keuken vrouwen, malle moeders, koſtelyke quiſtpenningen in huysraaden en ſchoonmaaken; hoovaardig, om prachtig te timmeren, en ſlecht te woonen, bequaamer, om mans te lyden, als te gehoorzaamen.

Uw Koninkryk, *Lady*, is vol van vrouwen, die poezel, en wel *gecoleurd* zyn, en Koninginnen van de borſten moogen genoemd worden, lekker, luchtig, niet werkzaam, prachtig, met ſchoone handen, ſlaapende oogen, zindelyk op ſchoenen, en kouſſen, en op alles, wat leven in de liefde maakt; ſtrydbaar, zelf tot bloedgierigheid toe; zy verachten heure mannen, en zyn gaerne met vreemde aan allerley drank, en ſlemp.

DE LADY. Zoo! *Famke*, is dat niet wel te hooren, dat *Mademoiſelle* noch in *colere* is? maar nu is 't onze beurt.

't Lyf van de *Franſche* vrouwen, is geel, ſchraal, klein, en goor: de tronyen doodverwig, dikke wynbraauwen, en zwart hair, dat hoe bewerkt, en bepoeijerd, noch uwe *Joodinnen*, meer als *Chriſtenen* doet gelyken, loos, en vals, laſterende de afzynde, vleijende de tegenwoordige, valſche ſpeelſters, alle mans vriendinnen, en wyven, dik van achteren, plat van vooren, uithuyzig meer als de onze, niet weetende, als wat beleefdheids, en hoflykheids gemaakte grillen, en ſluypen: onbequaam om geregeerd te werden, of om te regeeren: daarom hebben de Voorvaders der oude *Franſchen* wel gedaan, in die wet die na haar naam de *Saliſche* genoemd werd: daar mag geen Vrouw regeeren: uwe lelien ſpinnen niet. Ziet ze ook eens na, wat dulle Koninginnen dat 'er uitgebroeid zyn: hoe uytſpoorig, dat de hoven daar altyd geweeſt zyn, hoe makkelyk, ſlechte, en kaale vinken van Edelluy, *Cardinaalen*, en *Jeſuyten* over uwe vrouwen den baas geſpeeld hebben: ziet eens, hoe zy zich draagen in andere Vorſten hoven. Waar zy zich in weten te neſtelen, werd aanſtonds een hof tot een hoerhuys: zou men uit alle de *Françoiſes* in een geſmeed, wel een *Eliſabeth* maaken, die zoo veel te boven quam, zulk een over, en weer hervormd ryk zoo vaſt ſtelde, zoo geduchte moogendheid liet zien, dat ze uwe Koning, zoo wel als de *Spaanſche* deed ſchrikken, en plooijen? zoo groot by haar eigen volk, dat men noch zegt, de Koning *Eliſabeth*, en de Koningin *Jacobus*?

FAMKE. Wel *Lady*, men behoeft niet veer te loopen na oude tyden, of Koninginnen, ſpreek maar van deze: de Koningin *Maria*, van hooge gedachteniſſe, wat was zy een pronkjuweel van een Vrouw, de Koning *William* noemde haar zyn rechter oog, *Engeland*, haar voedſter, *Holland*, haar ſchermengel, zy was de welluſt van 't menſchelyk geſlacht, het voorbeeld der deugden, en zeden.

Och! de traanen loopen my noch over de oogen, en myn hert ſmelt in myn lyf van rouw, als ik om die Prinſes denk. En dan die groote, en godvruchtige Held, Koning *William*, ach *Lady*! 't zyn zwaare ſlagen.

DE LADY. *Famke*, 't is Gods wil: die Koning leeft altyd: en wy zullen noch lang, zoo wel als gy, door zyn raad, en 't overblyfzel van zyn wysheid leeven.

DE COQUETTE. Zucht al wat aan, die onze *Monarch* tegenſpartelen, moeten *kapot*. Nu zal men wel zien, waarom de Prins van *Wallis* voor Koning erkend is: hy zal de Ryken, van zyn Vader verlaaten, wel met de *intereſten* van dien voor onze *Monarch* overwinnen, en u doen opzitten na onze winken, als hy regeert: daar is zoo wel een ſtok in 't wiel geſteeken, en zulk een pot te vuur, dat de wazem uitbarſtende, al zyne partyen verſtikken zal.

FAM-

FAMKE. Die Koning, en zyne Bykoninkjens komen te laat: alles is daar wel, eenig, en wel gezind: ik ben, zes dagen geleeden, te *Londen* noch met ons schip geweest.

DE LADY. Neen, *Famke*, hy komt te vroeg, om ons, in ons zelven te splyten, en af te scheiden van onze Bondgenooten; hy moest onze nabuuren blind, ons volk buiten kennis van God, onze *Lords* dul, onze *Commons* gek, onze Koningin ongevoelig, en zich zelver jonger gemaakt hebben, als den ouden *Eson*, die weêr speldernieuw in de waereld quam.

Onze nabuuren konnen te wel zien, hoe noodig *Engeland* aan hen, en zy aan *Engeland* zyn.

Ons Volk zou moeten *Paaps* worden, dat nooit wel bevalt in die, welke kennis der heilige letteren hebben, als om *interest* in grooten, om den broode in de kleine: ons volk weet veel, denkt wel, en is niet arm.

Onze *Lords* zouden hunne goederen niet willen missen, 't geen by het invoeren der *Paapery* zou moeten zyn, zonder dul eerst te werden.

Onze *Commons* zouden nooit hun *Parlement* met eenige vryheid houden, waar in zy nu heerlyk bloeijen, door de nooit vergeetene liefde, die de overleedene Koning *William*, voor hunne voorrechten betoond heeft.

Onze Koningin moest vergeeten, wat zy zelf, wat haar ryk, wat haar recht, eer, en godsdienst was, indien ze een opgedronge buytenzaat innam.

En de Koning, zeg ik, moest weer jong konnen werden, dat hy in de menschen kon doen gebooren werden een oordeel over hem, en zyn doen van trouw, woord, en eer, daar ze nu doordronken zyn van die helsche smaak van zyn woordbreeking, verbondschending, valsche vreedens, en vergeete trouw.

DE COQUETTE. Maar *Lady*, maar *Lady*, hoe kan het in een *Dame* van uw *fatsoen* vallen, van zulk een Koning zoo te spreeken? dat *pardonneer* ik nauwlyks aan *Famke*, of zulk volk.

DE LADY. *Mademoiselle*, ik heb hier te *Duynkerken* met u in *Franse compagnies* zoo *execrabele* dingen tegen den Koningin, tegen de *Lords*, en 't Volk van *Groot Brittannien* hooren uitbleteren, tegen alle waarheden, dat ik dit met de waarheid niet heb willen voor by gaan. Ik heb noch die *prenten*, die *pamphlets*, en rymen, tegen dien *William*, die wat beter verdiende, de *Groote* genaamd te werden, als uw Tyran: die aan alle kanten als een *Erisichton* alles hebbende afgeknaagd, en zyn volk en zyn ryk, en zyn zelven eindelyk afknabbelende verteert. Hoe lacht men in *Holland*, te zien, dat men u zoo ophutst, en dat uwe Konings streeken zoo wel hem zelven over stelpen? hoe juygt men in *Duytsland*, dat men 't *Fransche* geld u alleen ten nagelen uytgeperst, zoo maklyk insleept, met zyne laagen uit te brengen, en te verydelen? hoe huppelen de herten in *Engeland*, als zy de strengen zoo vast gelegd zien, om den alverslindende *Tyger* in zyne eigene netten te warren? hoe kittelen zich *Spangien*, en *Italien*, dat zy dien Weerwolf der Vorsten, onder de verkeerde raaden van zyn onverzaadelyke heerszucht, door de zwaarte van de last overdrukt, en onder zyn eigen zandgebouw te dompelen zien?

FAMKE. Dat gaat, *Lady*, boven myn verstand, maar myn man heeft my al gezegd, dat uwe Ed. doorsleepen was in zaaken van hoven, en een *superfyne* zwygster.

DE LADY. Ik heb al meenige togt over, en weêr, maar nu, myn laatste gedaan: doch met kennis van Koning *William*, van nooit volpreezene gedachtenisse, en nu van de Koningin: ik heb wel van *Louys*, en van zyne *Louysen geprofiteerd*, en de bedriegers misleid, en de verraaders doen missen. *Adieu Madamoiselle*, blyft by uwe Koning, en verteer uw laatste armoede voor zyn glorie, uw beurs zal voor u, en zyn roem voor hem sterven.

DE

DE COQUETTE. *He Quoy! Madame*, is dit onze *alliantie*? ik meende met u te *correspondeeren*. Denk, in wattyd dat gy u bevindt; de *Fransche* wapenen klinken alom, en de krygs glorie volgt hen.

DE LADY. Zy klinken alom, als de boeren keetels, om dat ze in nood zyn, en geslaagen worden; en de glorie volgt hen, dat is waar; want zy vluchten aan alle zyden, en de glorie der overwinnaars zal hen volgen tot in 't hert van 't *Fransche* Koninkryk. Wat de tyd belangt, die is door *Williams* raad gebooren, van Gods genade geschonken, met over een stemmende zielen, armen, en beurzen, van alle, die vry willen blyven, veylig willen leeven, en niet danssen, als uw Meester, vol wind op zyn *violente violons* lust te stryken.

FAMKE. By ons, *Lady*, na ik hoor, werkt men vyf schoften daags, terwyl men niets schynt te doen: en daar is nooit te denken geweest, dat de wysheid, van ons lands bestier, zoo weinig zou verwrikken, zoo binnen, als buyten, na 's Konings verlies. Zy missen noch raad, noch uytvoering, en zullen hunne peilen wel by een houden: wat de Koningin van *Engeland* aangaat, die heeft de Staats geheimen (na ik te *Londen* hoorde) zoo gelukkig van *William* ingenomen, is zo verstandig, en onvermoeid wint zoo sterk de gunst van al 't volk en werd zoo geloofd, en gepreezen by de buytenlandze Heeren, dat men over al uytgalmt, dat zy waarlyk meer als voldoet. Haar eerste woorden, na datze uit de znikken, om haar broeders verlies verquam, waaren.

't Is 'er na geschaapen, dat ik Vrouw zynde, Man moet zyn.

Ik zal in minlykheid Vrouw blyven, maar als Man onvermoeid, en heldachtig myn volk voortreeden.

DE LADY. Ik heb haare groote gaaven lang gekend: haare Majesteit is een heerlyke bedriegster van 't vooroordeel der boozen, en gekken, door *Fransche* guyten, tegen haar ingenomen: zy denkt wel, spreekt wel, en werkt wel: al haare beweegingen zyn vol groot achtbaarheid.

FAMKE. Ik zag aan 't *Kostuymhuys* een *Fabel*, die leek op de Koningin te slaan: maar ik zal 't zoo alles niet konnen vertellen.

DE LADY. Laat hooren, *Famke*, nu *Courage*.

FAMKE. *De* LEEUWEN, *waaren overvallen van een heir van allerlei Ongedierten*, BUFFELS, MUYLPAERDEN, WATERPAERDEN, KROKODILLEN, *en andere beesten, die ik niet ken. Een oude* TYGER *uit* PAAPJANS LAND *was het hoofd van die ondieren: die had alles zoo ver gebragt, dat de fierste van die Dieren bezweeken, maar echter om hulp liepen na een stoute* LEEUW, *van* CABO DE BONA ESPERANZA, DE BAAY VAN GOEDE HOOP, *daar de* HOLLANDERS *hunne forten hebben: die sprong hen by, reddede de gemeyne zaak, dreef de* GEDROCHTEN *weêr in hunne hollen, verzekerde niet alleen de stand der* LEEUWEN, *maar beveiligde te gelyk alle andere* DIEREN. *De* TYGER *ontsnapte zyne klaauwen, zoo snel zynde in 't vluchten, als vlug in 't bespringen: die* LEEUW *wierd weggerukt, alles was weêr in rep en roer: maar de* DIEREN *heugden de groote manieren van de* LEEUW, *en de* LEEUWEN *zelfs verkooren een* EENHOORN, *die gezellinne van de* LEEUW *was geweest, zyn doen gezien had, en 't vergif van die* ONDIEREN *door het tegengif van haar Hoorn, en magt, kon weg zuyveren. De* GEDROCHTEN *woelen, werken, wormen onder aarde, en boven aarde: die zoekt met lieflyk streelen, deze met dreigen, een derde met huylen, als de* KROKODIL *haar te misleiden, maar de natuurlyke vryheid van den* EENHOORN *stiet alles over hoop, en zy bleef aan 't hoofd der* LEEUWEN, *die met hun brullen, hunne drift lieten hooren, en met de staarten zich zelve prikkelden, om met vierige moed hunne klaauwen, en tanden te slaan in het valsche rot, en hen te verscheuren tot rust van de andere.*

E I N D E.

DE
GROOTE
CHRISTOFFEL.

Volgens de *Romeinſe Copy*. 1702.

DE GROOTE CHRISTOFFEL.

De Arts, de Goudzoeker, de Biechtmoeder, de Brander.

DE ARTS.

MYn Heer, dit is nu al de derde reis, dat uwe quaal weêrkomt, en wat men by voorzorg gebruykt, het kan de grondoorzaak uwer ziekte niet wegneemen: het ſtuyt wel wat, maar 't quaad zelve verzet zich niet: de *humores peccantes*, de *cacochymiſche particulen* zyn driftig, en ſchiften de bolletjens in uw bloed. Myn Heer, ontſtelt zich te licht, op de minſte verandering van tydingen. 't Gaat alles noch voor wind, en elk van de Gooden is noch bezig, u te dienen: *Apollo*, uw geleiengel, trekt uit de onderaardſche aaderen 't goud van *Peru*, *Mexico*, en nieu *Granada* voor u op: *Potoſi*, *Guilloa*, en *Macozil*, het zilver uit hunne ingewanden: *Rio de la Hacha*, en *Madre Perla* met alle hunne banken de paerlen.

DE BIECHTMOEDER. Myn Heer weet wel, dat alle de gelukken, en ongelukken van de waereld voor hem ſaamen loopen: maar die zwakheden in de herſſenen, dat quaalyk rieken uit de mond, en 't ontſteeken van de oude quaal van achteren, ſchynen my zwaarhoofdig te maaken: ook werd myn Heer wat te veel *geturbeerd*, met zwaare bedenkingen: denk wat zulk een hoofd te begrypen heeft, wat al kroonen te draagen, wat al geweld af te ſtuyten!

DE GOUDZOEKER. Myne vyanden zyn tot noch toe in geen evenſchaal tegen myne magten: ik ben gereeder gediend, en vlugger gehoorzaamd: alle hunne genomene raadſlagen zyn t'elkens over

hoop

hoop geworpen, door een geluk, dat my altoos verzelt. De dood overrompelt de grootste by 't uitgediend glas na 't noodlot: door myn schrander beleit, en de trouwe geheimdienst van myne bedienden, die gif, moortpook, en andere middelen altyd gereed hebben, en met geluk gebruyken, worden de minderen weggenomen, de kleinsten, of door het godvruchtig vernis van myne heilige driften tegen de ketters, of door myne talryke legers gedreeven, of gedwongen. Goud, goud, moet 'er weezen: dat is de zenuwe van myne zaaken, de pees op myn boog. Och! was ik eens *Midas* voor een korte sprong, dat al goud wierd, waar ik myn hand aansloeg, hoe haast zou men weer de goude huys en kerksieraaden, die versmolten zyn, zien herleeven! hoe haast zou men my eindelyk zien met *Jupiter* gelyk staan, hem den Hemel, en my de Aarde alleen beheerschen!

DE BIECHTMOEDER. Behoud de zelve grootheid, u alleen waardig: niemand kan u ontfutzelen de opperste ~~alleen~~heersching; want wie anders, als de *Fransche* magt heeft belet, dat *Karel de vyfde* geen *Monarch* wierd? maar die vliegt van uw wenk: 't is uw zetel, *Spanjen* met alle hunne kroonen behoord u, de *Nederlanden* zyn u, en die wat haspelen willen, beeven nu al voor uwe Adel, ~~die~~ is nu al ingeboord in hun hert: hier zal *Borgondien*, daar *Anjou*, elders *James van Brittanie* opzitten, en luysteren na uw toom: de *Weser*, de *Wyssel* zullen zoo haast als de *Taag*, en de *Tyber*, de *Ryn*, en de *Maas* u zyn. De *Donau*, de *Nyl*, en de *Euphraat* zullen stryden met de stroomen van *Paurome*, *Amazones*, en *Orchesil*, wie eerst u aan de *Seine* zullen komen offeren.

DE GOUDZOEKER. Ik zag tot myn voortgang geen belet, was de *Seine*, *Rio de Gambia*, of liep de *Rhosne* door *Guinée*, en zaten zy zoo vol stofgoud, en zilver aaren, als ze nu overvloeijen van keizels, en slik.

DE ARTS. Uwe herssens moeten zoo sterk niet op een voorwerp stip speelen, of uwe *convulsien* zullen met zwaarder draaijen, en rukken weêrkomen: immers schynt het, of 'er geen genoeg te vinden is in de herten, daar 't zoo dikmaals noch klinkt op de tong: voor u is niet meer te wenschen; want dat van *Alexander* met zugten gezocht wierd, is u geschonken: hy wenschte om een twede waereld, en had noch pas een brok van de eene onder de knien: de *Schyten*, *Geeten*, *Gothen*, *Gallen*, *Duytschen*, en grooter volkeren, die alle voor u beeven, waaren van hem ongeraakt, ja onbekend: voor u is

deze

deze waereld, voor u de nieuwe waereld, en die, en meer zonder ſlag, of ſtoot, in uw ſchoot, met al heure ſchatten. Ruſt maar, en bewaard uw lyf.

DE GOUDZOEKER. Voor wien? legt myn Zoon, of iemand van de Prinſen van den Bloede op my toe? is'er ergens opſtand van't gemeen?

DE BIECHTMOEDER. Uw Zoon, is lang ontmand, en ontharſſend, de Prinſen ontzenuwd, en 't *canaillie* zoo klein, dat ze van honger u danken, als ze *ammonitie brood* in uwe legers hebben. Maar myn Heer, wat ontroert u echter? denkt gy ook om de dood?

DE GOUDZOEKER. Nooit minder: 't is my zelf leed, dat men behalven andere myne voorzaaten my *Louys den veerthiende* telt: ik moeſt de *eerſte*, en ik moeſt de *laaſte* zyn, ik alleen, ja ik alleen was genoeg: Maar evenwel ſpeelt my 't goud van de meinen altyd in't hoofd: alle andere zaaken, ... kinderſpel. Ik voel my vereeuwigen, ik verjong: ik ben weer nader aan myn jeugd, als ik plag, ik ben zonder tanden, zonder kiezen, zonder hair, en . . . . . .

DE ARTS. Myn Heer ruſt, en zyt noch om goud, noch om iets bekommerd; want, wat zal hier goud ontbreeken, als alle die baaren, *lingotten*, en ſtofzakken van de *Weſtindiën* overgebragt werden? wie kan 't beletten?

DE GOUDZOEKEK. *Doctor*, dit is boven uw begrip: in oorlog met de *Spangiaarden* zynde, kon ik, *Panama*, *Havana*, *Cartagena* berooven, en plunderen, het goud van daar hier voeren, maar in vrede, ... Goud! goud! ik zie een *Officier* door de glazen: daar zal eindelyk myn engel komen, die my een blyde tyding zal brengen: dat zal wis gaan:. zegt, myn Edelen van de bedkamer, indien hy een *expreſſe* uit de *Weſtindiſche* vloot is, dat men hem binnen laat: zyn verzengde huyd, zyn getaande vel doen my verzekeren, dat hy uit de golf van *Honduras* te rug komt. Ha, *Madame*! *Madame!* nu komt myn zegentyd aan. Was ik ſterflyk als anderen, wat heilige of men van my zou maaken? wat geſterntens zou men my toevoegen? wat plaats zou ik onder de Gooden der Heidenen hebben? *Saturnus?* neen; want die vrat zyn eigene kinderen op, en ik maak de myne tot Gooden, en magtige Koningen. *Jupiter?* neen; die deelde noch de zee met zyn broeder *Neptuyn*, en de hel met *Pluto*, maar ik bezit aarde, en zee, en zal ook de hel alleen hebben. *Mars?* neen; die *Thraciſe Govert* moet noch zoo veel gevaar, bloedſtorting, en ongemak uitſtaan: my vloeit alles

van

zelf in de schoot, en om een *Venus* zucht ik niet: ook zou my geen getroude onder zyn net vangen: die ongemakkelyke hoornbeesten stierde ik na *Pignerol*, of slimmer: ik behoef als geen *Apollo* met schigten tegen ongediertens, noch op den harp tegen *Pan*, of *Marsyas* aan te speelen: honderd *Operisten*, *Balladyns*, en *Musikanten* vervullen myne ooren op't alderlieflykste. Maar myn uitverkoorene Biechtmoeder, die myn Goodin, en myn *Venus* zyt, aan wien ik meer als aan een *Semiramis* myn ryksstaf laat zwaaijen, hebt gy ook niet, als *Venus* in *Crete* een tuyn met *massive* goude appelen? zy schonk ze *Hippomene*, schenkt gy ze my. Goude appelen! ha! ha!

DE BIECHTMOEDER. Ik heb, myn Heer, noch lyf, noch goed, noch bloed, noch goud, noch schatten, of zy behooren u toe: ook is niemand alles meerder waardig, als gy, die in uwe raad, in uwe legers, in uwe liefdens altyd even godlyk blyft. *Jupiter* wierd, om zyn minnestuypen te voldoen, en te snoepen buiten *Juno*, dan een stier, dan een zwaan, dan een goude regen, dan een oud wyf: om te vluchten, hervormde hy zich mede in alles: maar met u, myn Heer, is 't heel anders gelegen: gy blyft in alles onveranderlyk, de Afgod der waereld, de *Jupiter* van *Europe*, de *Apollo* van *Vrankryk*, en boven al, altyd de myne.

DE ARTS. Myn Heer, ik zal af breeken: zie daar den *Officier*, en hy is uit de *Westindische* vloot.

DE BRANDER. Ik heb uwe *Monarchies* heerlyke titelen op de kielen van uwe gevreesde vlooten te rug gebragt. De *Canibaalen*, *Mexicaanen*, *Peruviaanen*, en *Chilesen*, stameren meê na: *le Glorieux*, *le Merveilleux*, *l'Orgueilleux*, *le Monarque*, *l'Heureux*, *le Vainqueur*, *& le Juste*: zy zyn of te *Brest*, of te *Toulon* in *salvo* weer t'huys gebragt: noch *Rooke*, noch *Bembow*, noch anderen hebben ze konnen aandoen, ik laat staan beschadigen. Wy zyn hunne laagen ontsprongen, hebben de *Havana gefortificeerd*, en alle andere *conquesten* in uwe *Monarchy imprenabel* gemaakt: uwe *Admiraal de Chateaurenault* deed my de eer, van zyn voorlooper te weezen, om vroeg uwe hoog ontzagchelykheid te verzekeren, dat alles weêr veilig te rug is gekomen.

DE GOUDZOEKER. En het goud? het goud? het goud?

DE BRANDER. Wat goud? wy hebben het goud zoo wel verzekerd, dat niemand het zelve daar van daan zal haalen: en voor't zilver, dat is ook meest ontlaaden, en hooger in't land opgevoerd, daar het zoo veilig bewaard is voor uwe *Monarchy*, ja beter, als zelfs in de aaderen van de

mei-

meinen; want daar zou noch somtyds te vreezen zyn, dat een *Caffer*, of *Mulat*, of *Spanjool* wat zou *kabassen*: maar in die berg posten van *Heguyra* is 't gantschelyk wel bezorgd, en bewaard voor uwe Majesteit.

DE GOUDZOEKER. Hoe! 't goud, is dat niet mede gebragt? het goud, is dat daar gebleeven? en derft gy wederkomen met leege scheepen, en leege handen? en hier my noch in 't aangezicht zeggen, dat het goud geborgen is, daar het wel bewaard word voor myn *Monarchy?* wel, waarom nam gy 't niet mede met geweld? wat recht komt de *Spangiaards* meer toe als de *Caffers*, of muylezels, naamentlyk, dat zy 't uit de aarde opwroeten, en voor andere vervoeren? *bestiis non competit jus*. .... Och! had ik ze liever te plunderen, als te regeeren! Maar is 'er dan geen goud mede gebragt?

DE BRANDER. Na ik heb konnen verstaan, zoo wilde 't goud noch zilver niet vlooten. De *Spaansche Signoors* maakten zoo veel *baso los manos*, dat ik wel van 't begin af kon zien, dat zy 't liever voor hen zelfs bewaarden: ja ik heb met de degen in de vuyst die *Tradidoors* nagezet, als ik hoorde, dat ze 't de *Hollanders* noch wel zouden inlaaden.

DE GOUDZOEKER. *Coljons! Traitres! Filouex! Va't en au diable avec la flotte, & tout.* Goud! o goud! wat ben ik zonder u!

DE BIECHTMOEDER. Myn Heer, 't is ongehoord, uwe magten te weigeren, 't geen zoo rechtvaerdiglyk geëischt wierd: hoe! zullen uwe *millioenen* vliegen over de *Alpen*, over de *Pireneen*, over *Rhyn*, en *Maas*, *Schelde*, en *Sambre*, en zullen die dieven uw goud houden? wat let u, myn Heer, dat gy niet aanstonds de zelve vloot te rug zendt? doet ze plunderen, en al 't goud, 't een voor uw recht, en 't andere voor uwe kosten. Maar . . . . . .

DE GOUDZOEKER. Pak u weg, gy hebt met de *Spangiaards* saamen gestoolen.

DE BIECHTMOEDER. Myn Heer, myn Heer, de waereld is onder uwe *Colere*: of komt 'er zoo een klein *bagatelle*, dat is een klein *correctorium* voor onze lieve vermaaken, en *amoureuse divertissimentjes*. De waereld mag zich met haar goud voor u wat zoeken te verschuylen, ze kan u met het haare niet ontgaan: och! het oogenblik vroeger, of laater is uwe denken niet waardig.

DE ARTS. Och *Madame*! ik bid u, breng myn Heer tot rust, ik gaa.

DE GOUDZOEKER. 't Goud gemist! dan zal myn droom waar zyn, die my zoo den gantsche dag gepynigd heeft. Ik was (droomde ik)

zoo

zoo groot, en grooter geworden als de heilige *Christoffel* in *Nôtre Dame* te *Parys:* myne armen ſtrekten tot aan *Barbaryen*, en de *Belt*, myne beenen waaren zoo zwaar, en groot, dat ik het eene had in de golf van *Mexico*, en 't ander in de *Levant:* in myn rechter hand had ik een zwaare yzere ſtaf, die aan alle kanten moordſlagen van buskruyt gaf: ik had den Prins van *Wallis* onder myn arm hangen, met een opgeſneede ſtokbeurs, daar geſtadig myn geld uitviel, dat dadelyk van alderlei vremde Vogels wierd opgepikt, waar by ik hoorde piepen, *ſans retour.* Ik droeg kikhalzende, en zwoegende *Duc d'Anjou* met alle zyne kroonen op myn nek, en ſchreeuwde: *cet enfant me peſe trop & me couſte cher*, achter my zag ik al het *Franſche* volk, in perſſen toe getrokken van *Miniſters*, en ſoldaaten: het bloed, en merg zag men met het laaſte geld hen uit de nagels druypen, onder 't geſchreeuw, en het trompetten voor die ſoldaaten, en *Miniſters: tout pour la gloire du Roy.*

Maar *Dagmis*, die *St. Chriſtoffel* zoo plaagde, liet een Arend van zyn hand afvliegen, die klaauwde, en pikte de juweelen uit de kroonen van *Anjou:* de bekeerde 48000 *Chriſtenen* door *St. Chriſtoffel* waaren myn *Gedragonneerde Hugenots*, die nu *Chriſtenen* geworden, na myne *Religie*, in poelen ſtonden, en jammerden, dat zy nu ſtervende na 't Vagevuur moeſten, en eiſchten van my 't geld weêrom, om 't welk te behouden, zy van myn *Religie* geworden waaren.

Niceta, en *Aquilina*, die van hoeren tot heilige *Martelaareſſen* van *St. Chriſtoffel* wierden gemaakt, hadden uw, en *Monteſpans* tronien: maar 't geen dat my deed in dulheid, en krankzinnigheid uitbarſten, was, dat zekere gekapte vos, met een dieve lantaarne in zyn hand, zoo als men by *St. Chriſtoffel* geſchilderd ziet, had een purpere hoed met quaſten op zyn zyde hangen: deze trok een heel loens aangezicht, en op zyn neus kloppende, gaf my een *naſarde*, en zeide:

No flottas, ni Gallionas para vos.

Dit laaſte deed my in koud zweet van benauwdheid wentelende, opſpringen: de ſlaap was haaſt uit myne oogen, maar het droeve denkbeeld hangt my aan. Och! och! de droom is waar geworden, vervuld, en 't goud vergeefs gezocht.

EINDE.

DE

MISLEIDE

POESJES.

Volgens de *Romeinse Copy*. 1702.

DE MISLEIDE POESJES

De Ruyter, de Boer, de Quezel.

DE RUYTER.

LEs Dragons s'en vont,
Les Dragons s'en vont
Cries miserables!
Marchons aux Diables.
Marchons aux Diables.
Nous reviendrons.

Twe hoekbanden maaken vast spel. Dat hebben wy nu in 't *siment:* staa vast boer, boeren zyn doch boeren, *und schelmen aus der natoeren.* Nu wilt 'er op een scheeren gaan:

Juchey! Juchey!
Nu is 't merodeeren vry.

DE BOER. *Ho, vedder Hans*, hoe quinkeleert gy zoo? gy hebt het *seldermens* loopende. Zingen, *torneeren*, hagelen, en *blitsen*, de drommel, en zyn moer in een aasem: *Spy* uit myn trommelskind al *dyn* eer *und* reedlykheid.

DE RUYTER. *Couraage* in 't leger doet beter zingen, als vechten: ik ben van den eenen verloopen, om de scharpe *Justitie*, ik zal van den anderen verloopen uit honger. 12. *Stuyvers* een pond brood, dan kunt ge denken, hoe ons *ammonitie* brood bevalt.

DE BOER. 't Is uw eigen schuld: hadge na uw moêr willen luysteren, gy behoefde na 't kalfsvel niet te hooren. Maar hoe staat het nu? is 't oorlog, of niet?

DE RUYTER. Gewis is het oorlog: wy neemen malkander gevangen, wy schieten op malkander, wy slaan malkander dood: en schoon onze Heeren, en Baazen malkander laaten groeten, vervarzing, en *galanteryen* stuyren, of ze noch halsvrienden waaren, egter ze staan malkander op geen hair: konnen ze maar een meestertrek doen, het zal met goed recht van oorlog doorgaan.

DE BOER. Ik zie wel, dat het ons niet veel scheelt; want vriend, en vyand gelden by ons luttel: wie ons kan berooven, doet het: maar op zoo goed weerom: dien wy ook achter af betrappen konnen, is weg: daar legt 'er al meenig hier, en daar ingedolven, die 't niet na vertellen zal:

ons

ons lot in deze *quartieren* is een jaar twe, dry, vry, tegen tien in oorlog. Onze huyzen zyn 'er ook na: geld konnen we niet overgaaren: dat is voor de Jonkers, voor de *Paapen*, of voor de Pachters: de kost hebben wy van onze handen: en ons verschil is minder in de daad, als in de kleêren. De soldaat moet niet minder als wy werken, tocht, en wacht waarneemen, stormen, en pal staan, de schop in de aarde, hier *logementen* maaken, daar linien: en de eerste voet in de kryg, de twede op de galg. Ik heb 't een jaar bezogt, ik moest meer werken, als by den boer de rotting oly smeerde ons de ribben: armen, en beeneloos, was 't loon, en 't gasthuys de toevlucht: om een soldaate vreugd van wat loskoppery, in greppels te slaapen, nacht noch dag rust te hebben, voor de degens, en kogels bloot staan, oud, kaal, en *gecasseerd:* de rampen te heugen die men overgebracht heeft, neen, neen, *vedder Hans*, ik heb 'er geen stryd op: de graaf is zyn kost waard: word het hier te heet, zoo trek ik na *Holland*; al wie zyn handen naarstig roeren wil, en zich zelve deugdelyk schikken, die kan daar wel door geraaken.

DE RUYTER. *Tut*, *tut*, een jong Kaerel moet zich *fris halten:* 't gaat 'er zoo scherp niet toe, als in de prenten, schilderyen, en *Couranten*. Zie eens, hoe beleefd dat onze *Bouflers* is: om dat hy de soldaaten van *Tilly* niet te zeer onverwacht op de hals zou komen, stak hy een heele heide in brand: dat vuur, en die rook kon men verre zien, en tyd hebben, om alles te bergen.

DE BOER. Wel, dat was gek genoeg: dat hebben wy hier onder de boeren al gepraat.

DE RUYTER. Nu legt men zoo wat te grinzen tegen malkander, en te moeskoppen. Maar ik ongelukkige bruijer, moest juyst de eerste toorn meê uitstaan: ik reed meê onder die tien *Esquadrons,* die van *Dompré* geklopt wierden: ik kende het land, en ontreê het, voor dat het nood deed, met een *Fransche Volontair:* dien schoot ik onderwegen van de merry, plunderde hem, en zyn goud beurs: maar, *Stoffel* neef, ik meinde, dat ik 'er een schat by zou vinden, om dat hy neef van de *Generaal* was, en op zyn *Fransch* louter opsneed: al zyn rykdom bestond in drie *Louysen*, en vier, of vyf *ecus*, die de helft wel vals waaren.

DE BOER. Wel zoo mannen, helpt gy malkander zoo in de nood? dat zou wel slimmer als galgen: en 't paerd, en zyn kleêren?

DE RUYTER. *Stoffel,* daarom kom ik u opschaaren: hy legt daar in den driehoek, agter *Wynnendaal*, in de biezen: 't paerd heb ik laaten looppen. Wilt gy daar van de nacht heen, zoo kont ge kleêren voor lang opdoen.

DE

DE QUEZEL. Neef, daar zult gy, hoop ik, u voor wachten: onze *Hans* is een loskop, en een onverlaat, die goed noch quaad wil onderscheiden: draag gy u eerlyk, en win gy de kost met uwe handen, daar zult gy 't veerste meê komen.

DE RUYTER. *Nufje*, wat weet gy van mannen praat? dien hupze kaerel zult gy noch gek maaken. Byt gy stukken uit de pylaaren, eet gy u zat aan *Paternosters*, lees gy u moê aan uwe getyen: maar laat ons doen dat jonge borsten eigen is: wilt gy hem in den hemel prevelen, ik zal hem den hemel verby brengen, dan komt hy met myn het veerste.

DE QUEZEL. *Hans! Hans!* gy zyt een verwaatene dol kuyken: ik heb *Stoffel* neef verleeden jaar meê genomen na *Kevelaar*, en hy was wel gesticht door de *devotie*, die hy daar zag: gy zyt een ketter, en zag hem gaerne in 't wild.

DE RUYTER. Nicht, gy kent my niet: ik was niet liever als in *processien* na *Kevelaar*, ja veel liever als na *Keyzerswaart*: hoe zou ik met die zilvere lampen, en dat prachtig juweel tempeltje, daar dat oortjens prentjen van een *Marien beeldeken* zoo kostelyk in te pronk staat, in de bocht springen!

DE QUEZEL. Gy zyt een Godvergeete mensch, maar nu gy de Koning van *Vrankryk* dient, zoo zullen de heilige beelden, de kerken, en de *Kapellen*, van u wel ongeschonden blyven.

DE BOER. Ja nicht, maak daar geen staat op: de Vorsten hebben 't zilver, en goud liever in hunne krygskas, als in de *Kapellen*: en de *Franse* Koning heeft duyzenden uit de *Roomsche* kerken laaten rooven, zoo dat de *Paapen* zelf hem, LOUYS DEN BEELDESTORMER noemen.

DE RUYTER. *Gottes Freund, und der Pfaffen Feind*, dat was een Held, die zoo sprak, en zoo deed: die Hertog liet de zilvere *Apostelen* tot geld slaan, en over de heele waereld wandelen. En die *Groote Louys* is niet minder, die twaalf *kartouwen* te *Straatsbourg* deed gieten van de heilige *gekerstende* klokken, en de kopere grafplaaten van de heilige *Martelaars* uit de *Palts*, en liet ze na de twaalf *Apostelen* vernoemen: zulk een heir van *Apostelse Dragonders*, met zulke *Apostels* van *kartouwen*, daar kan men waar meê zeggen. Men zou 'er geen *Hugenooten*, maar *Turken*, *Jooden*, en *Heidenen* wel goed *Fransch Paaps* meê maaken: op die *kartouwen* stond: *Louys de* XIV. *waarlyk heilige beschermer van de kerk.*

DE BOER. Wel, hy is dan beschermer van de kerken, maar vyand van de toornen, en klokhuyzen: hy heeft liefde voor den heilige Vader, maar noch meer voor zyn heilige stoel.

DE QUEZEL. Och! neef, hy bederft u ook: dien heilige Koning,

van

van hem moet ons heil komen; hy zal zyn fepter noch over de ketters, en *Jooden* uitftrekken.

DE RUYTER. Nicht, gy zyt, als al uwe *confoorten*, te gek gebroeid van uwe *Paapen*, om te weeten, wat waar is: en ik zeg u, nu ben ik onder de *Franfchen*, en ik heb honderdmaal die zotte klap gehoord van onervaarene gaften, dat ze wenfchten na dien *Franfche Monarch:* maar ze hadden geen maand proef van die fchoone wenfch, of ze vervloekten dien dwingeland, zyne *Generaals*, zyne *Minifters*, zyne *Paapen*, en zyne foldaaten. Onze Oudoom te *Kleef*, die heeft zoo meenige *Paapou* uit *Holland* voor gehad, als hen de broodkruymen ftaken, en ze by hem klaagden, en wenfchten om de groote kerken in de fteden, om de *proceffien*, om de kloofters, om de *Biffchoppen*, om 't luyden, en byeren, het zingen, en lollen langs de ftraaten: hy bewees hen daadelyk, dat het zotte gedachten waaren, gevoed, en aangequeekt van de *geordende Paapen*, die geen goed, noch bloed in *Holland* hebben, en van *Franfche Refidenten*, *Envoyées*, en zulk volk aangezet werden, die nie te vreeden zyn, dat ze zoo veel geld jaarlyks voor hunne eigene, of kloofters beurs by een fchraapen, maar noch daar en boven de regeering wel overhoop wenfchten.

DE QUEZEL. Ons Heer, zou 'er een land om laaten vergaan, om zulk fpreeken. Ik ben geruft in den gantfche oorelog. Die legers zullen zegen hebben, die voor hem ftryden, en die zullen onze kloofters, en kerken wel bevryden.

DE RUYTER. Zy moeten evenwel fchrikkelyk bang zyn, die heilige Vrouws beeldjens, met heure trotze kerken, en *kapellen*; want *Pauli*, de *Protonotarius Catholicus* is bezig, om een *Requeft* in te ftellen., dat dienen zal, om alle de heilige fchuylplaatzen van die vergoode heilige *Beeldekens* te doen *obtineeren* van den hemel het zelve *octroy*, en *privilegie*, dat eertyds vergunt is aan de heilige *Kapel* van *Lauretta*, die, wanneer haar de *Sarafeenen*, *Mufulmannen*, *Turken*, en *Arabers* meenden te verwoeften in 't *beloofde land*, ontfnapte de verdelging zoo veilig, en net, dat 'er niet een van de grondfteenen in de loop bleef: de Engelen vervoerden ze door de lucht, over de *Levant*, van vyf mylen van *St. Jean d'Acre*, daar ze geftaan had, tot in *Dalmatien:* daar opperde, en metzelde een *bataillion* Engelen het *Kapelwerk* vaft: en wanneer het daar ook haperde, wip ging ze weêr over de *Golf*, en ze ging zitten by de goede vrouw *Lauretta*, waar van ze noch de naam draagt; daar zou ze ook gebleeven hebben, maar om alle verzekerheid verhuysde ze noch eens, hoe wel ze in de buurt bleef.

DE QUEZEL. Heer! neef, ik kruys, en zegen my zelve van die

mira-

mirakelen : ik weet ook, dat ze waar zyn, en dat'er duyzenden bekeerd wierden, die de heilige *Kapel* door de lugt zagen dragen : maar men moet van zulke wonderen met *devotie*, en niet gekscheerende spreeken: de poort van de drie Koningen, de *Sel* van den heilige *Alexio*, buiten *Saragossa*, en't Biechtkamertje van *St. Jeroen*, van *Noortwyker* hout in *Holland*, zyn zoo dikwils door de *gratie* van Engelen opgenomen, en vervoerd. Als zoo een heilige zaak verzocht wierd, van de goede *Paters* van de *Oratorien*, of anderen, dan zou dat wel van den hemel toegestaan werden: en welke *Kapellen* zyn dit al, *vedder Hans*?

DE RUYTER. Dat zal ik u zeggen, nicht. Als dit hemelsche *Request* wel *geresumeerd* is, en over al door, en nagezien, dan zal het onderteekend werden, van alle die goede Herders, en Herderinnen, die nu de heilige schaapen voor hunne wol zoo wel hoeden, en zoo ruym schootig zyn met hemelsche zegeningen, voor de zilvere te ruylen.

Eerstelyk, die van *Hal*, van *Laken*, van *Terfonteine*, van *Scherpenheuvel*, van *Haandel*, en van *Kevelaar*; want die leggen op den *Zoom*, en zyn de stootkant van den oorlog.

DE BOER. Wel zoo zeker, dat zou mooy uitkomen, dat al dat heiligdom hier van daan zou raaken: maar zeg my eens, zouden ze veiliger in *Italien* weezen, daar de *Franschen* zoo veele kromme sprongen maaken? ik denk van neen: de *Pastoor Herbert* heeft, al eenige maanden geleeden, verteld, dat de *Paus* de schatten van *Lorette* na *Ancona* in zekerheid zou vervoeren, om dat de *Franschen* de heilige Vrouw aldaar niet zouden brengen tot de zedigheid van hunne Hofjuffers, die zoo kaal zyn, dat ze geen juweelen, goud, noch zilver meer te draagen hebben.

DE RUYTER. Hoor, *Stoffel* neef, zy konnen niet slimmer komen als zy zyn: de eene staat in duyn, de andere in peelmoerasch, die in 't *Hageland*, en de andere hier, of daar in een heide: maar daar beslaagden de *mirakelen* best: 't was onder de boeren, turfsteekers, koolbranders, schaapers, en beeren hoeders best, wat geloof te zaaijen; wat quaad was 'er nu aan? want de heilige beelden hebben nu heure beurs gemaakt; dat ze nu in de groote, en sterke steden op *renten* gingen leeven? was dat niet wel?

DE QUEZEL. *Vedder Hans*, gy deugt niet, zulke woorden komen uit een boos hert, maar die heiligen zullen by u nooch wel om hun wasch komen.

DE RUYTER. *Pots duyzend*, had ik ze zoo na, ik kreeg ze wel nader. Och! 't is met de goede luy goed doen te hebben: die heilige Beeldekens laaten zich zoo gemakkelyk handelen: zy hebben de deugden van de oude *Martelaars* overgenomen, die zich lieten plukken, en mishandelen, zonder een quaad woord, zonder een quaad opzicht. Ons volk knapte al de kassen van de *Sacristy* van *Marienb om*: onze *Generaal Boufiers* was quanswys te heilig, die wist 'er niet van, maar de goude, en zilvere franjens, kanten, en *Passementen*, en een goudlakens *choorkleed* wierd evenwel voor hem gehouden: twe zilvere lampen waaren weg: hy zwoer, dat hy die dieven zou doen hangen: dat het *kanaillie* was, dat *moeskopte*, en op *merode* liep: dat het den Koning leed zou weezen, dit te hooren, maar zyn *Commis Marillac* liet daarom niet na, het zilver vergulde *Crucifix* aan te neemen, dat meê achter om gehaald was.

DE QUEZEL. Grouwelyke dingen! dat kan ik niet gelooven.

DE BOER. 't Is evenwel waar, nicht: ik heb een, uit dat Klooster gevlucht, versteeken: o daar is zoo huys gehouden: en die zoete *Nonnen* zyn ook niet vry gegaan daar dicht by, of ze willig, of onwillig, zulk een *martelkroon* droegen, dat

laat ik in zyn geheel. Maar men heeft 'er al gevonden, die, zoo 't niet uit heiligheid was, 't geweld van zoo veele venten niet hadden konnen doorstaan.

DE QUEZEL. Och! die arme schaapen! och die vermoorde zuyverheid! sterren in den hemel werdenze; maar wee die bloedhonden, die grouwzaame wolven, wee!

DE RUYTER. Nicht, gy zyt zelfs wel een dobbeld schaap: *malloot*! als de wolven in zulke kooijen komen, dan vindenze wel schaapen, die gegeeten willen weezen! daar aan kan men best zien, dat de *Franschen* voor de heiligen zorgen. Nichtje, gy zyt zulk een zoete *Quezeltje*, ze zullen u ook noch eens *catichiseeren*, en van goed *Catholyk*, tot *Frans Rooms reformeeren*, dan zult gy de vrucht van uw zuchten, en bidden, om de groote kerken, en kloosters eerst te deeg proeven, met alle die andere domme yveraars, die met hunne ontydige klap, zich zelve in ongemak smyten, de braave luyden met vals nieuws, saamen gesmeede brieven, en geleende huurlings praat ontrusten, die niet vermoogende, wat zy begeeren, willen inhaalen hun verderf, als het *Troijaans* paerd: zy zullen vaaren, als de *katjens* met de *Vos*.

DE QUEZEL. Tatert gy al wat aan, *vedder Hans*: wat is dat voor een quak? 't zal een *Corps de Gardes* praatje weezen. Maar evenwel gaa voort.

DE RUYTER. *Daar was een oude* VOS, *die op alle boevejagt was afgerigt: deze had een heele* SCHAAPSKOOY *bek af geholpen, zoo als ik u gaa vertellen: de* WACHTHOND *had hy slaapende by de keel gegreepen, opgeknapt, en zyn huyd overtrokken: zoo toegerust, ontstal hy den* HAMEL *zyn* BEL, *deed de heele* KUDDE *die* BEL *volgen, die met haar* WAGTER *meende veilig te weiden, tot dat hy ze op zyn schoonste had, de vetste by de lurven kreeg, de overige verstrooide, en de* KOOY *leeg maakte.*

Dit klonk door, elk hoede zich voor dien VOS, *de nood deed hem om hulp denken: hy steelt een* HEREMYTEN KAP, *en preekt de* PASSIE, *neemt de* BOEREN *in met zyn heiligheid, en knapt hunne* GANSEN: *noch meer door 't nieuwe schelmstuk bekend, myde hem ieder, ja men besloot, hem in zyn* NEST *aan te vallen, en zyn loon te geeven: waarom hy in den drang zich bediend van een* KOORKLEED, *gestoolen van een* MAITRE CHANTRE: *hy leert de* HOMILIEN *zingen, en gaat uit leeren: zyn* KRUYN *had hy laaten scheeren, en zyn staart in* WYWATER *gesteeken. In zulk een toestel kreeg hy eenige jonge* POESJENS *aan zyn snoer: die lolden hem na, en maauden 't heele land door van deze nieuwe heiligen: in 't kort miste men eenige van die* MUSYK DISCIPELEN: *hier vond men de vlokken van de een, en elders 't hair van een ander zyn vacht: de oude* KATERS *en* KATTEN *krygen lucht van de misgreep der kleinen, die vliegen dien* ZANGMEESTER *op de huyd, plukken hem kaal, krabben hem de oogen uit, en betaalen hem zoo 't leergeld van de onnozele* KATJENS *verdiend.*

DE BOER. Nicht, vertel dat *quakje* voort, maar onthoud 'er de zin van.

EINDE.

DE
GEPLUKTE
TAPOEIJER.

Volgens de *Romeinse Copy*. 1702.

DE GEPLUKTE TAPOEIJER.

De Boukanier, de Kaaper, de Schot.

DE KAAPER.

LAng leeve de Kyzer! lang leeve de Koningin *Anna!* lang leeven onze *Souvereinen!* Oorlog! oorlog! oorlog! wel, dit werk is zuiver! op zulke verbonden kan men noch 't zeil gaan: die Magten ſluiten, en voeren uit, dat ze ſluiten. Dat de Groote *William* noch eens opzag, 't zou zyne heilige ſchaduwe noch verheugen, de vryheid van *Europe*, in zyn geboorte gebragt, door zyne herſſenen gehaald, door zyne arm opgequeekt, door zyne nagebleevene voorzichtigheid, te zien in de ſtaat, van op te waſſchen tegen de ondermeining van den lang *gegraſſeerd* hebbende dwingeland.

DE BOUKANIER. Tegen wien hebt gy 't? welk een dwingeland is deze nu?

De SCHOT. Dat is ligt te raaden: de *Franſche King*, of *Tyran*, die hoe ouder, hoe boozer werd: miſſchien ook hoe botter. Die oorlog had niet *gedeclareerd* moeten werden, maar geduurd hebben, zonder die vals geblankette vredens, die hy in nood zynde, afpragt, en ze verkreegen hebbende, zich noch beroemt, dat hy ze geſchonken heeft. Altyd moet het einde, en 't oogwit van een oorlog, vryheid, en vrede zyn: maar zoo lang als de eene verſchopt, en de ander belaagd is, blyft de reden van oorlog, en de laſt: en zou eeuwig duuren, in de landen van 't groot verbond, indien deze dwingeland eeuwig leefde: want trouw, woord, en eed, zyn noch onder ons, ja onder *Bandyten* waardig, maar gelden by hem niet, als om de vroomen, die zoo boos niets van anderen konnen vermoeden, te verraſſchen.

DE BOUKANIER. Dan moet hy Koning van al de *Boukaniers* weezen. Want ik hou myn woord wel vaſt, als 'er winſt in ſteekt, maar als ik 'er gevaar by zou lyden, dan zou ik al denken:

Plutoſt que je tue le diable,
Que le diable me tue.
't is beſt den droes van kant gemaakt,
Eer dat men zelf daar toe geraakt.

Want

Want wy geeven, of neemen geen *quartier*: elk mikt op ons, wy op elk: hy doet even eens, en lydt even eens.

DE SCHOT. 't Is goed, dat men dat van u weet, of het te pas quam: van hem weet het nu de heele waereld, zoo dat zyn kerfstok yzer is, hoe wel hy alweêr tot zyn ouwe kunsten toevlugt neemt, en noch te mets een nieuwe gek werft, egter zal zyn werk, op zyn tyd, in duigen vallen, en dan eindelyk eens een waare vrye vrede staan, en bloeijen, als die oude *Tyger* gemuylband, die oude *Draak*, neêrgeworpen, en gekeetend is: maar *Kilbeuf*, zeg my eens, wat voor een volk zyn de *Boukaniers?* onder wie zyn ze? waar woonen zy?

DE KAAPER. Dat is even eens, of ge my afvraagt, wat volk zyn de Kaapers? waar woonen zy? onder wie zyn zy? zyn ze *Oost*, of *West-indische* Roovers? vraag ook eens 't zelfde aan de *Rasbuten*, de *Kalmikkers*, de *Horden* van *Tarters*, de *Kosakken*, en zulk soort: ja laat ik zoo ver niet loopen, de *Pagies*, de *Paapen*, de taafelschuymers, *tut*, *tut*, ontelbere *natien*: zulke sooiten vervullen zommige zoo veel, andere meer *graaden* van de waereld: de vette soppen, de plundering, 't ongebonden leven, 't gemak, zyn de vorsten, die hen beheerschen, tot dat ze meest een qu ad e nd krygen. Wy kennen malkander, maar dienen onder verschillende vlaggen, meest al om 't zelve loon, dat is nieuwe hoop, en oude wen ten: en de *Kilbeuf* zegt wel, den *Fransche* dwingeland, Koning van de *Boukaniers* noemende: hy is ook Koning van de *Kaapers*, maar evenwel met dat onderscheid, dat onze reine neering met zuivere *commissiën* gaat, en hy berooft, en besteelt ieder een, zonder *commissie*.

DE SCHOT. Hola! hy heeft *commissie* van zyn meester, en lacht met de overigen.

DE BOUKANIER. Meester! meester! neen, dan erken ik hem niet voor Koning. Wy moeten een baas hebben, die meester van allen is. Wie is zyn meester?

DE SCHOT. De vyand van 't menschelyk geslagt, wiens plaats hy bekleedt, doende niet anders, als elk uit zyn *Paradys* helpen, de gaaven van den hemel, met *fourageeren*, verhouwen, branden, en blaaken, verdelgen: de lichchaamen met de beedelzak, de galey, 't schavot, strop, zwaard, en vuur pynigen, de zielen met afgeperste, en geveinsde kerkdienst verdoemen, en tot afval, en wanhoop brengen.

DE KAAPER. Dan behoort ook het tiende van zyn beuit aan zyn meester.

DE

DE SCHOT. Daar voor moet hy instaan. Maar, 't was te wenschen, dat hy beter wierd, hoe wel ik het even eens verwagt, als van de ouwe wolven, hoe ouder hoe boozer. Maar zeg dan ten minsten *Kilbeuf*, waar dat gy t'huys behoort.

DE BOUKANIER. Ik ben opgevoed in 't *Westen* van *Jucatan*: wy hebben een manier onder ons, dat niemand zyn vader, of moeder kent. Als een kind zoo ver is, dat het onderscheid kan maaken, moet het van zyne ouders scheiden, en gaat van man tot man de heele buurt door: het leert wel zwemmen, springen, loopen, en schieten: als een jongen tien jaaren oud is, moet hy meê op togten gaan, harden tegen zon, nagt, en regen: sommigen onder ons houden een vaartuyg, anderen 't geweer klaar, wy zyn altyd gereed, voor die ons eerst aanzoekt, als 'er maar vet op valt.

Als'er zoo iemand met ons *accordeert*, dat geschiedt door onze oudste, die sluyt na zyn zin, en dan volgen wy op, 't geen door hem gesloten is: maar als wy voor ons zelfs op togten gaan, dan spoelt men die de voeten, die men op de barken vindt, welke in onze handen vallen, om dat ons niemand ontdekken, of naspooren zou: zoo beschaaren wy, 't geen wy noodig hebben: en in die tyd, dat wy op togten uit zyn, schieten eenigen, die in 't gehugt blyven, zoo veel hoornbeesten, om de huyden, en kleinder vee, of wild, als tot mangelen, koopmanschap, of kost vereischt werd.

DE SCHOT. Maar, hoe veel land beslaat uw volk zoo met malkander?

DE BOUKANIER. *Jucata*, *Hispaniola*, *St. Domingo*, *Jamaica*, *Martenique*, *Tabago*, *Nevis*, *St. Eustache*, en meer Eilanden rondom de Golf van *Mexico*, en die van de *Cannibales* hebben meest een naam, maar zyn noch vyanden, noch vrienden: wy leven natuurelyk, de sterker dempt de zwakker, en niemand vertrouwt een ander.

DE SCHOT. Wel, wy hebben al veel beleefdheid van uw volk ontfangen.

DE BOUKANIER. Ha, meester *Wrigt*, dat had reeden: wat konden wy van malkander haalen, als slaagen? en wy aasden te saamen op de *Spekken*.

DE SCHOT. Den *Earl*, of *Tarfor*, heeft met meester *Smits*, onderhoud, voor de gezonden, en kruiden, en verversching voor zyne zieken van u gekreegen, en bedankt zich zeer van de uwen.

DE

DE BOUKANIER. Wy meer van hem: Hy was braaf, ſtout, en *genereus:* van alles wat 'er viel, gaf hy ons het beſte deel: maar *Pointy* heeft ons ontrouw beweezen, bedroogen, en uitgelachchen toe: daar hy nochtans niet een ding zou uitgevoerd hebben, had hy ons niet te baat gehad: maar 't geen ons tegen hem verbitterd, en de *Franſche* naam ſtinkende gemaakt heeft, was het ſchelmſtuk, aan *Martenique*, daar ze dertig van de onzen opknoopten, om dat ze hunne *portie* begeerden van een uitgeplunderde *Parochie.* De *Spangiaards* hadden hun goed geborgd in de kerk, die met een ſteene kerkhof op een hoogte, als een *Fort*, bewaard lag, *St. Antonio de Roccarica* geheeten: zy waaren afgeweezen met groot verlies, en bleeven in een kerk 12 *leguas* daar van daan, om te *calefaaten:* daar zweert ons *Pointy*, dat wy de beuit in de kerk zouden half deelen, indien wy daar op los gingen. Wy zetten by nagt door 't bos, en driehonderd ſterk, voor dag op de muur aan 't beklimmen van achteren, ſtorten 'er op in, matzen de *Spekken*, en gaven *ſein*, dat het geklonken was: de *Franſchen* komen 'er op toe, plunderden de kerk op een grouwelyke manier, mishandelden ſchandelyk de vrouwen, en vermoorden de Prieſters: wy wagten ons deel. Geen ding minder, de galg was 't loon van die daar om ſpraaken.

DE SCHOT. Dat is dobble ſchelmen werk: en haalden gy luy daar van geen *revengie?*

DE BOUKANIER. Wy waaren overmand: 't is evenwel niet onbetaald gebleeven: want wy vonden, over land voort moetende, zoo hier zoo daar wel vyftig *Franſchen kapot* gemaakt. Maar nu zullenze niet een van al de *Boukaniers* aan hun ſnoer krygen: nu zy met de *Spekken* het eens zyn, en hen beſchermen moeten, nu is onze tyd gebooren.

DE SCHOT. Onze niet minder: wy zullen ſaamen beter kameraadſchap houden, en onze vrienden, de *Hollandſche*, en *Zeeuwſche* Kaapers: dat zal ſaamen een *Triple Alliantie* geeven.

DE KAAPER. Myn gedagten ſpeelen niet als op de togt na die *Antilles.* Ik heb het beſte volk van de waereld ſcheep, en daar by kennis van alle de kuſten, inhammen, en kreeken, ik verzeker ons ſchoone beuit van dien hoek; hebt ge noch luſt, allebey? my dunkt gy zyt mannen, wy zouden malkander gelyken: wilt ge een torn waagen, gy zyt my welkom met al myn hert, als broeders? 't zou onze eerſte reis niet weezen die goed was. Heugt u niet *Schotsman*, dat wy op *du Pon* voeren, met onze *Amſterdammer*, zoo ik geloof, die daar zoo eerlyk dood bleef, en zyn *victorie* niet beleefde?

DE

DE SCHOT. Zou my dat niet heugen, *Kees de Gryp*, die *torn* tegen *de Latere*? wy bakten 't hem evenwel braaf: *Bygod*, dat was een desperaat *bakkelijen*: *de Latere* had 400 man op, *expres* om op *du Pon* jacht te maaken: wy mochten zoo een 120 man uitmaaken: ik wil wel bekennen, dat ik dacht, dat hy ons zou genomen hebben. Zulk een Fregat! zoo veel kanon! zoo veel manschap! 't was van alles ruym drie tegen een.

DE KAAPER. Ja *Schotsman*, zy proppen hunne scheepen al vol volk, en hebben daar van ook al dikmaals voordeel, maar dat men in getal mist, moet men met koene stoutheid goed maaken: 't zal nu weêr op een scheeren gaan: de meeste Kroonen zullen doen, als de wakkere Koningin *Anna* gedaan heeft, die den oorlog verklaard heeft op den zelve dag, als myne Heeren de *Staaten Generaal* by ons: ik heb die *declaratie* hooren leezen: ze was rustig, streng, waar, en kort: en ze vertoonde de onvermydelyke noodzaakelykheid van de wapenen, van het verbond, de booze gangen, die de *Fransche* Koning geduurig heeft gegaan, om alleen meester te willen speelen, over al de andere Ryken, en Staaten: ze toont de plicht te voldoen van een, die 't gebied heeft, in het waaken, voor haare volkeren, en haare buiren, wel weetende, dat iemands eigendom gevaar loopt, als zyn buurmans huys brandt: zy zegt ook daar in, dat 'er zoo lange tyd aan dien Dwingeland is gegeeven, om te voldoen aan 't recht, en de vryheid van andere landen, en zy wil, dat daadelyk ter zee, en te land, elk van haar *Generaals*, en *Admiraals*, op zyne ingeslokte voordeelen zal los gaan.

DE BOUKANIER. Hoe, zullen 'er dan zoo veelen tegen een komen? is dit de manier by uwe volkeren?

DE SCHOT. Ja: die van *America*, 't zy *zuyder*, 't zy *noorder deel*, hebben een gewoonte getoond in hunne elenden, als ze van de *Spangiaards*, *Portugeesen*, of *Franschen* ondergebragt wierden, van eerst onder een te schiften, malkander vernielende, in de plaats van die buitenlandse bedriegers tegen te gaan, en dan die nieuwe overwinnaar om 't eerst toe te vallen: dit doen ook de *Africaanen*, en *Asiatische* volkeren, waarom ze ook licht onder *Monarchyen* gebragt zyn. Maar *Europa* doet anders: zoo dra als een van haare grootste magten de anderen overweegt, sluiten zoo veel mindere in een, om de machtiger te evenaaren, en hoe ze ongelukkiger zyne overwinningen meer zien, hoe ze standvastiger in die verbonden, zich zelve stevigen: zoo lang tot ze zulk een Dwingeland door 't verduuren, of oorlogen, of door geluk, en dapperheid verneederen. Nu waaren 'er magten in *Europe* al zoo achtbaar, als die van de *Fransche* Koning, maar ze heersten niet met die eenhoofdige dwingelandy, als hy, over de goederen, gemoederen, en lichchaamen van zyne Ryksvorsten, en volkeren. Ook heeft niemand zulke gekke, en verslaafde onderdaanen, als hy, waar door hy opgeblaazen, steeds vermeerderd heeft zyne magten, gebruikende bedriegeryen, valsche eeden, en allerlei schelmse streeken: hier tegen hebben wakkere hoofden zich gekant, wakkere pennen geschreeven, wakkere handen gevochten: de Kyzer, onze Koningin, en de *Vereenigde Staaten*, die van ouds tegen zulke overmannende *Tyrannen* hebben gehardebold, en hert, en raad genoeg altyd toonen, hebben nu deze kat de bel aangedaan: hy beweegt niet, of elk kan op zyn hoede zyn, en zy zullen hem eerst zyne sprongen na buiten wel beletten, daar na in zyne ingewanden wel inbooren, noch rusten, eer de rechte weegschaal vast, en zyn dwingelandy los is.

DE

DE BOUKANIER. Hy moet geen wys man weezen, dat hy alles alleen wil hebben, dat hy gelooft, door zich doenlyk, het geen onmoogelyk is geweest voor alle zyne voorzaaten: 't is zeer ongerechtig, dat hy zoo veele booze streeken aan elk heeft laaten zien, om zich zelf alleen, groot, en prachtig te maaken, zoo dat ze nu saamen, op hem vallen.

DE KAAPER. Dat is echter klaar, waar, en volmaakt voor ieders oogen open gesteld in de oorelogs verklaring van onze Heeren *Staaten*.

DE BOUKANIER. Dan zal 't hem niet beter vergaan, als in de wysheid der *Jucas* by ons in een Fabel geleezen werd.

Zeeker TAPOEIJER *had een* VOGELTJE *gevangen, dat wy* LOERY *of* PARKYTE *noemen: dat wilde hy dooden, om zyn schoone staart, in zyn vedermuts te plaatzen: 't* VOGELTJE *belooft hem, zoo hy hem vry wil laaten, drie goede raaden te geeven: hy neemt dat aan:*

De eerste was, geloof niet, 't geen onmoogelyk is.
Het twede, onderneemt niet, dat ondoenlyk is.
Het derde, denkt, dat ieder het zyn weêrom begeert.

De TAPOEIJER *laat het* VOGELTJE *los: het zelve willende bezoeken, of hy gek, of wys was, lacht hem uit, met te zeggen, had gy my gehouden, ik heb meer als thien pond goud in myn krop, 't geen my belet te vliegen door de lucht. De* TAPOEIJER *gelooft het onmoogelyke, te weeten, dat zulk een* VOGELTJE *van een hand breet groot, zoo veel goud binnen had: hy vliegt onbezuist de takken op van een* COCOS *boom, en wil 't* VOGELTJE *na vliegen: de boom breekt; pof, daar bonst hy plotzlyk op de rots neêr, dat hem het bloed uit het herssenloos bekkeneel storte; hy was* KAPOT: *maar zoo in onmagt leggende, plukte ieder* VOGEL *zyne veederen weêr van zyn kop, armen, en middel weg, die hy hen ontkneveld had: de* PARKYTE *had wysheid, en waarheid gesprooken, en de gekke vyand was den hals gebrooken.*

DE KAAPER. Scheep, mannen, scheep: laat ons ook wat plukken.

AFSCHEID
Van ESOPUS in EUROPE.

Zoo aanstonds word ons hier in de *Elisesche* velden door *Merkuur* de tyding gebragt, dat het vuur, 't welk lange tyd onder de assche geimeuld heeft, eindelyk tot een heldere vlam is uitgeborsten, en dat de meeste gewe-

gewesten van *Europe*, om welke door *Fabelen* te stichten, en te vermaaken ik myn geleigeest derwaards had gezonden, door hooge noodzaakelykheid in een openbaare oorelog geraakt zyn. Hierom heeft de Goddin der onderaardsche ryken my bevoolen, van u afscheid te neemen, en voor eenige tyd vaarwel te zeggen, nochtans met verlof, en vergunning, van by eenige aanmerkelyke voorvallen, doch in een andere gedaante herschept, weer te moogen verschynen: want

Ubi rerum testimonia adsunt, non opus est fabulis.

Daar de zaaken onderrigten,
Kan men met geen fabels stigten.

Register over Esopus in Europa.

E I N D E.

Lisa Leonard Baskin

IN